

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ Δ.Θ. - ΧΡ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ Β. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19699

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ & ΧΡ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ Ε. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Η ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Η ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΩΡΕΑΝ

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ Δ. Θ. - ΧΡ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ Β. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Η ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ Δ. Θ. - ΧΡ. Γ. ΓΚΟΤΣΗ
Ε. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

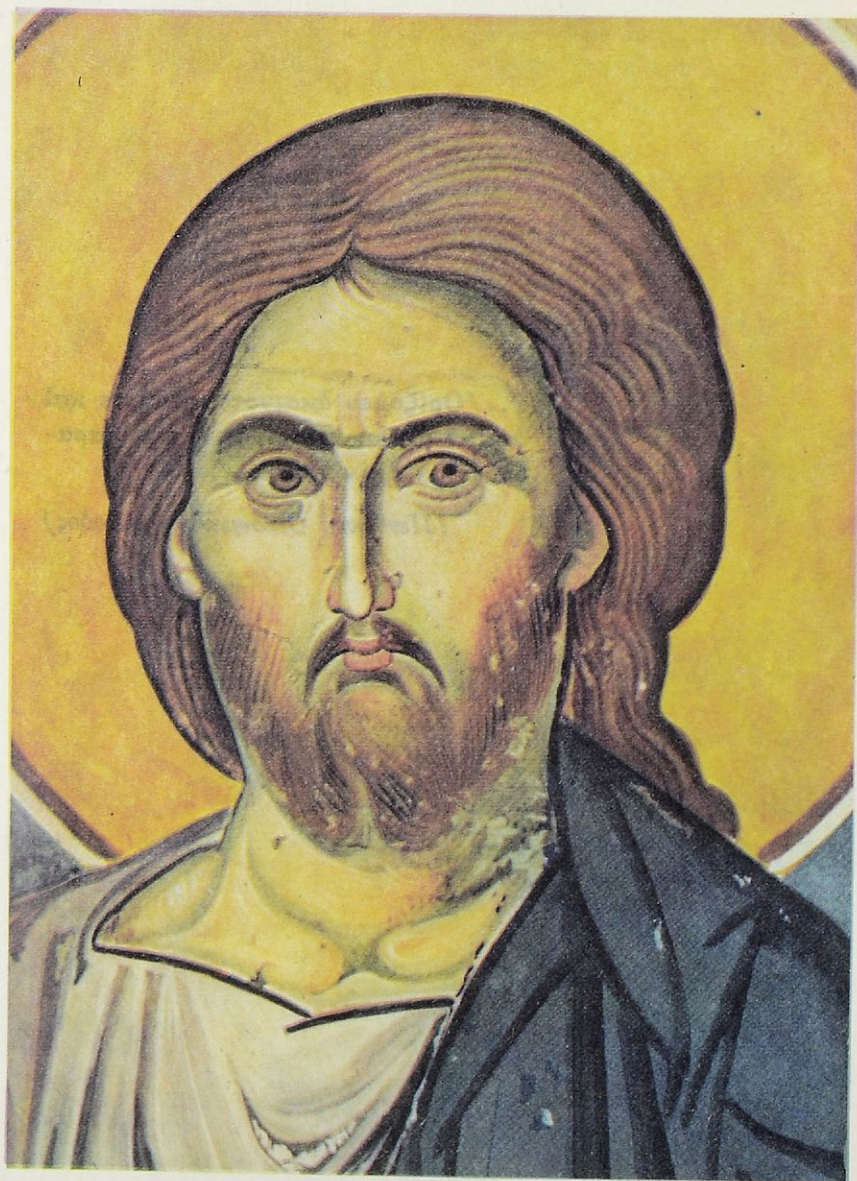
Η ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1978

«...Ὅρίζομεν ἀκαινοτόμητόν τε καὶ
ἀπαράτρωτον φυλάττειν τὴν παρα-
δοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν...»

(Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος)

Χριστὸς Παντοκράτορας. Τοιχογραφία τοῦ Πανσέληνου στὸ Πρωτάτο (Καρνές)
τοῦ Ἁγίου Ὁρους (14ος αἰ.). Ἀντίγραφο Φ. Ζαχαρίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἔχεις στὰ χέρια σου ἓνα καινούργιο βιβλίο θρησκευτικῆς ὕλης. Ὁ ὑπότιτλός του σέ κατατοπίζει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή γιὰ τὸ περιεχόμενό του. Στὶς σελίδες του θὰ δῆς τὴν πίστη καὶ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι τὸ βιβλίο αὐτὸ σοῦ τὸ προσφέρει οὐσιαστικά ἡ Ἐκκλησία. Τὸ προσφέρει στὰ παιδιά τῆς σχολικῆς ἡλικίας, ποὺ εἶναι τὰ πιὸ ζωντανὰ καὶ ἐλπιδοφόρα μέλη της. Θέλει νὰ τοὺς δείξῃ ἀπὸ τώρα τοὺς ἀνεκτίμητους θησαυροὺς, ποὺ κρύβονται στὸ «Πιστεύω» της καὶ γι' αὐτὸ προσκαλεῖ τὰ βαπτισμένα παιδιά της νὰ συναντήσουν τὶς ὁρθόδοξες ἀλήθειες στὸ χῶρο τῆς θείας ζωῆς καὶ Λατρείας της.

Ἡ συνάντηση καὶ ἡ γνωριμία σου μὲ τὸ θησαυρὸ τῆς πίστεως καὶ τὸν πλοῦτο τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει γιὰ σένα καὶ μιὰν ἄλλη σημασία. Ἡ ἡλικία σου εἶναι κρίσιμη. Στὴ σκέψη καὶ τὴν καρδιά σου ἀνεβαίνουν δυνατὲς ἀμφιβολίες καὶ ταλαντεύεσαι πάνω στὰ θέματα τῆς χριστιανικῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς ζωῆς. Χρειάζεσαι λοιπὸν μιὰ ζωντανὴ ἐνίσχυση καὶ θερμὴ συμπαράσταση. Τὸ διδακτικὸ βιβλίο ἔρχεται στὰ χέρια σου γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ. Θέλει νὰ ἀνοίξῃ μαζί σου ἓνα δημιουργικὸ διάλογο πάνω στὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως, ὥστε νὰ σέ βοηθήσῃ νὰ ἀνακαλύψῃς μέσα σ' αὐτὲς τὴ δική σου τὴν ὑπαρξή. Ἄν γίνῃ αὐτό, τότε καὶ σὺ θὰ κερδίσῃς τὴ ζωὴ σου καὶ τὸ βιβλίο θὰ ἔχῃ πετύχει τὸν προορισμό του.

Ἀπὸ τὴ μελέτῃ τοῦ βιβλίου θὰ καταλάβῃς τὰ κίνητρα ποὺ ὤθησαν τοὺς συγγραφεῖς νὰ τὸ γράψουν. Θέλουν ὅμως καὶ αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους νὰ ἐπικοινωνήσουν ἀπὸ τώρα μαζί σου. Θέλουν νὰ σοῦ ἐπιπρογραμμίσουν τὸ σωστὸ τρόπο : α) τῆς ὁρθῆς ἀναστροφῆς σου μὲ τὶς ἀλήθειες τοῦ βιβλίου, β) τῆς δημιουργικῆς μελέτης τῶν διαφόρων κεφαλαίων καὶ γ) τῆς πιὸ καλῆς καὶ πρακτικῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ περιεχομένου του.

Ἡ ὕλη τοῦ βιβλίου. Χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Στὸ πρῶτο μέρος παρουσιάζονται οἱ ἀλήθειες τῆς ὁρθόδοξης πίστεως, ποὺ βρίσκον-

ται στὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Τὸ βιβλίο ἀναλύει τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως, ἐπεξηγεῖ τὸ ὁρθόδοξο περιεχόμενον τους καὶ συνδέει τὸ νόημά τους μὲ τὴν καθημερινή μας ζωή.

Στὸ δεύτερο μέρος γίνεται λόγος γιὰ τὰ ὑπόλοιπα πέντε ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, δηλαδή γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὴν Ἐκκλησία καὶ τὰ Μυστήριά της. Τὰ Μυστήρια αὐτὰ σοῦ εἶναι γνωστὰ σὰν ἐκκλησιαστικὲς τελετές. Ἔχουν ὅμως καὶ μιὰν ἄγνωστη, στὸν πολὺ κόσμο, πλευρά. Εἶναι ἡ μυστικὴ σημασία τους, ἡ θεία πραγματικότητα, ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτουν μὲ τὸ συμβολισμό τους, ἡ μυστικὴ θεία Χάρις, ποὺ μᾶς προσφέρεται ἀπὸ τὸ Θεὸ μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνάμεσά μας καὶ μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶσαι προνομιούχος καὶ εὐτυχισμένος, ποὺ θὰ σοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσης αὐτὸ τὸ μυστικὸ ὁρθόδοξο πλοῦτο.

Τὸ βιβλίο δὲν σοῦ μεταφέρει ἀπλὲς γνώσεις. Σοῦ γνωρίζει καὶ σοῦ προσφέρει τὴν Ἀλήθεια, δηλαδή τὸ Θεό, ποὺ μᾶς Τὸν φανερώνει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὸν ἐρχομὸ Του στὸν κόσμο. Ταυτόχρονα μαθαίνει καὶ ἓνα νέο τρόπο ζωῆς. Εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Ἁγίων της. Μονάχα ἔτσι θὰ καταλάβῃς ἐκεῖνο ποὺ εἶπε ὁ Κύριος: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ιδ' 6).

Ἡ ταξινόμηση τῆς ὕλης. Τὸ βιβλίο διακρίνεται γιὰ τὸ πλούσιο ὕλικό του, ποὺ μᾶς τὸ προσφέρει μὲ ἐκκλησιαστικὸ καὶ κατὰ συνέπεια ζωντανὸ τρόπο. Τὸ ὕλικὸ εἶναι βγαλμένο ἀπὸ δυὸ ἀνεξάντλητες πηγές: τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Σὲ κάθε μάθημα ἀνατρέχουμε σ' αὐτές. Ἀναζητᾶμε τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως καὶ τὶς συνθήκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ξηπήδησαν, διατυπώθηκαν καὶ βιώθηκαν. Ὑστερα μελετᾶμε προσεκτικὰ τὶς ἱερὲς τελετές τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως βρίσκονται βασικὰ σ' αὐτὸ τὸ μυστηριακὸ χῶρο. Εἶναι ὅμως ντυμένες μὲ τὶς λειτουργικὲς πράξεις καὶ διατυπωμένες στοὺς ὕμνους καὶ τὶς εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ βιβλίο σου συχνὰ παραθέτει ὁλόκληρους ὕμνους καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ γίνεται γιὰ νὰ νοιώσης καὶ σὺ τὴ χαρὰ τῶν ἀναρίθμητων ἀνθρώπων ποὺ ἔψαλαν ἐδῶ καὶ τόσους αἰῶνες τοὺς ὕμνους καὶ διάβασαν τὶς εὐχὲς καὶ τὶς προσευχὲς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι θὰ συνηθίσῃς καὶ σὺ ἀπὸ τώρα τὶς ὥραιες φράσεις καὶ τὴ ζων-

τανή γλώσσα τους και θά λαχταῶς νά ἀκούσης τὸν ἀληθινὸ λόγο τους, ποὺ χαρακτηρίζεται γιὰ τὴ δραματικότητα, τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν ποιητικότητά του.

Τελικά, οἱ προσφερόμενες ἀλήθειες συνοδεύονται ἀπὸ τὰ λόγια τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνδέονται μὲ ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς καθημερινῆς ζωῆς μας. Τὰ λόγια τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σοφά, χαριτωμένα, γεμάτα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Του καὶ ἀπαραίτητα γιὰ τὸν πιστὸ ἄνθρωπο, ποὺ ἐπιθυμεῖ νά προσεγγίσει τὶς ἀλήθειες τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Πατερικὴ σκέψη καὶ σοφία εἶναι ἡ κληρονομιά τοῦ Ἑθνους μας καὶ ὁ ἀδαπάνητος θησαυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Οἱ Πατέρες μὲ τὴ διδασκαλία τους στερεώνουν τὸ λόγο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, γιὰ τὸν ἐρμηνεύουν μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸν ἐπεξηγοῦν καὶ τὸν κατοχυρώνουν μὲ τὴ συγκεκριμένη πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ ἀφομοίωση τῆς ὕλης. Ἡ φράση αὕτη σημαίνει πὼς πρέπει νά κάνης κτῆμα σου τὰ ὅσα μαθαίνεις στὸ μάθημα τῶν Θερησκευτικῶν. Γιὰ νά γίνῃ ὁμως αὐτό, πρέπει νά καταλάβῃς τὶς θεῖες ἀλήθειες. Νά τρέξῃς νά τὶς συναντήσης στὴν πηγὴ τους. Καὶ ἔπειτα εἶναι ἀνάγκη νά τὶς συνδέσης μὲ τὴν προσωπικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ σου. Καὶ τὰ δυὸ χρειάζονται θέληση καὶ προσπάθεια.

Τὸ βιβλίο δὲν εἶναι γραμμένο γιὰ νά ἀποστηθίσης μηχανικὰ τὸ περιεχόμενό του. Κάτι τέτοιο γινόταν παλαιότερα καὶ ὁ μαθητὴς δοκίμαζε ἀπὸ τὴν ἐργασία αὕτη κόυραση, μονοτονία καὶ ἀγωνία. Τὸ μάθημα δὲν πρέπει νά σοῦ πιέξῃ τὴν ψυχὴ. Τὰ ὅσα προσφέρει εἶναι σὰν τὴ δροσιά, ποὺ ἀβίαστα πρέπει νά κατεβαίνουν στὴν καρδιά σου, γιὰ νά τὴ δροσίζουν μὲ τὴν αὖρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν ξεκουράζουν. Ἔτσι οἱ περικοπὲς ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ εὐχὲς καὶ οἱ ὕμνοι δὲν εἶναι ὕλικο, ποὺ εἶσαι ὑποχρεωμένος νά τὸ ἀποστηθίζῃς.

Κάθε κεφάλαιο σπονδυλώνεται γύρω ἀπὸ μερικὰ κύρια καὶ βασικὰ σημεία. Τὰ σημεία αὐτὰ πρέπει νά εἶσαι σὲ θέση νά τὰ διακρίνῃς. Αὐτὰ ἀκριβῶς νά μαθαίνῃς. Ὁδηγός σου καὶ ἐδῶ θά εἶναι τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Τὰ ἄρθρα του εἶναι λιτά, περιεκτικά, σύντομα. Πρὶν ὁμως διατυπωθοῦν καὶ καταγραφοῦν, ὅπως εἶναι, σὲ προτάσεις, προηγήθηκαν πολλὲς προσπάθειες καὶ συζητήσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων,

πολλή καὶ ἔντονη προσευχή καὶ ἐντατική μελέτη τῶν θεμάτων πού θίγουν. Ἔτσι πρέπει νὰ κάνης καὶ σύ. Γιὰ νὰ εἶσαι σὲ θέση νὰ διατυπώνης περιληπτικά καὶ εὐστοχα τὸ κάθε κεφάλαιο, πρέπει προηγουμένως νὰ μελετᾷς καλὰ καὶ προσεκτικά τὸ μάθημά σου. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τῆς δημιουργικῆς μελέτης οἱ γνώσεις σου γύρω ἀπὸ τὰ θρησκευτικά θέματα θὰ εἶναι γεμάτες ἀπὸ ζωὴ καὶ ζωντάνια, ἀπὸ βαθύτητα καὶ εἰλικρίνεια, ἀπὸ ἀγάπη καὶ φιλανθρωπία, ἀπὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ πλοῦτο.

Τὸ μάθημά σου θὰ τὸ ὁλοκληρώνης καὶ θὰ τὸ χαίρεσαι μὲ τὴ λύση τῶν ἀσκήσεων. Στηρίζονται ὅλες στὰ σχετικὰ κεφάλαια. Εἶναι ἡ γέφυρα, πού θὰ σὲ περνᾷ κάθε φορὰ ἀπὸ τὴν τάξη τοῦ Σχολείου στοῦ στίβο τῶν χριστιανικῶν ἀγώνων καὶ προσπαθειῶν ἀπὸ τὴ θεωρία στὴν πράξη. Σὲ καμιὰ ὁμως περίπτωση δὲν καταπιανόμαστε μὲ τὶς ἀσκήσεις - ἐρωτήσεις, ἂν δὲν μελετήσουμε σωστὰ καὶ προσεκτικά τὸ κεφάλαιο στοῦ ὁποῖο ἀναφέρονται.

Μὲ αὐτὰ πού εἶπαμε καὶ ὑπογραμμίσαμε, τὸ χωράφι τῆς ψυχῆς σου εἶναι πιά ἑτοιμο. Δέξον τὸ Σπορέα - Χριστὸ καὶ ἄφησε τὸ λόγο Του νὰ πέση στὴν καλὴ γῆ γιὰ νὰ φυτρώσῃ καὶ νὰ δώσῃ καρπὸ ἕκαστὸ στοῦ ἑνα.

Οἱ συγγραφεῖς

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ:

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ

1. Τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τῆς ὀρθόδοξης πίστεως.

Ὁ κυριότερος στόχος τοῦ ἀνθρώπου σήμερα εἶναι νὰ ἐξερευνήσῃ, μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἐπιστήμης, τὸ διάστημα καὶ γενικὰ νὰ προσεγγίσῃ τὸ ἄγνωστο γι' αὐτὸν Σύμπαν. Ὁ ἄνθρωπος μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διαθέτει, προσπαθεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν κατακτήσῃ μὲ τὴν παρουσία του. Καταβάλλει ἀγωνιώδεις καὶ θαυμαστὰς προσπάθειες, γιὰ νὰ διεισδύσῃ στὰ μυστικά τῶν ὠκεανῶν, τῆς ἀτμόσφαιρας, τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ ἀστρικοῦ κόσμου.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸν ὑλικὸν κόσμον, ὑπάρχει καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος, ποὺ μᾶς φανερῶνει βασικὰ τὸ χῶρον τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος θέλει νὰ γνωρίσῃ καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ νὰ συμμετάσχῃ στὴ μακαριότητά του. Ἐπιθυμεῖ ἀκόμη νὰ μάθῃ τί ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ τὴ σωτηρία του. Τὸν ὑλικὸν κόσμον γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος βασικὰ μὲ τὸ λογικὸ καὶ τὸν πνευματικὸν μὲ τὴ ζωντανία καὶ τὴ δύναμιν τῆς πίστεως.

Τὰ ὅρια τοῦ ἀνθρώπινου λογικοῦ. Τὸ λογικὸν μας εἶναι πολυμήχανον καὶ ἐφευρετικόν. Ὁ ἄνθρωπος μὲ αὐτὸ ἀναλύει, ὑπολογίζει, στοχάζεται καὶ πλουτίζει τὰς γνώσεις του σχετικὰ μὲ τὸν ἔμψυχον καὶ ἄψυχον περιβάλλοντα κόσμον. Εἶναι ἓνα πολύτιμον δῶρον τοῦ Θεοῦ.

Μὲ τὴ δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν

προσεγγίζει μονάχα τὰ μυστικά τῆς δημιουργίας (φύσεως). Μπορεῖ νὰ στοχαστῇ καὶ νὰ ἀφήσῃ τὸν ἑαυτό του ἐλεύθερο καὶ ἀνοικτὸ γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ ἀποδεχτῇ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ λογικοῦ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ προσεγγίξῃ καὶ τὸ Θεό. Μονάχα ποὺ πρέπει τὸ λογικὸ νὰ βρίσκεται σὲ ἄρμονία καὶ σὲ στενὴ συνεργασία καὶ μὲ τὶς ἄλλες δυνάμεις του, ὅπως εἶναι τὸ συναίσθημα (ἀγάπη) καὶ ἡ βούληση. Μὲ διαπιστώσεις, ποὺ βγαίνουν ἀπὸ μιὰ τέτοια λογικότητα, μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος πραγματικὰ νὰ πεισθῇ γιὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὴν παρουσία καὶ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ μᾶς μιλοῦν πολὺ αὐθεντικὰ καὶ πειστικὰ τὰ ἀναρίθμητα οὐράνια σώματα, ἡ τάξη μὲ τὴν ὁποία κινοῦνται, τὸ φυτικὸ καὶ ζωικὸ βασίλειο μὲ τὰ τόσα μυστικά του καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν ψυχοσωματικὸ καὶ πνευματικὸ του στολισμό. "Ὅλα μᾶς «διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» (Ψαλμ. 18,2). "Ὅλα δηλαδὴ μιλοῦν γιὰ τὸν πάνσοφο, παντοδύναμο καὶ πανάγαθο Θεό - Δημιουργό.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως θέλει νὰ προχωρήσῃ σὲ μιὰ βαθύτερη προσωπικὴ κοινωνία του μὲ τὸ Θεό. Θέλει νὰ προσεγγίσῃ μὲ ὁλόκληρην τὴν ὕπαρξιν του καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Τὴ βαθιὰ αὐτὴ καὶ οὐσιαστικὰ ἀνθρώπινη ἐπιθυμία ἱκανοποιεῖ τὸ θεϊκὸ δῶρο τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ πίστις αὐτὴ μᾶς βοηθεῖ νὰ ἐμβαθύνουμε στὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀξία τῆς πίστεως. Ἡ πίστις ἀνυψώνει τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖ, ὅπου τὸ λογικὸ σταματᾷ τὴ χορήγηση τῆς βοηθείας του. Ὅπως θὰ δοῦμε καὶ σὲ ἄλλα μαθήματα, ὁ Θεὸς εἶναι Ἕνας, ἀλλὰ Τριαδικός. Ἡ θεία φύσις εἶναι μία, ἀλλὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία Πρόσωπα : τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸ καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Θὰ μιλήσουμε πιὸ κάτω γιὰ τὸν πνευματικὸν κόσμον : τοὺς ἁγίους ἀγγέλους καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ὀνομάζουμε καὶ ὁμολογοῦμε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ Θεάνθρωπο Κύριο, γιατί στὸ Πρόσωπό Του εἶναι ἀδιάσπαστα, ἀδιαιρέτα καὶ ἀσύγχυτα ἐνωμένες ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύσις. Αὐτὲς καὶ ἄλλες ὑπέρλογες ἀλήθειες πλησιάζει ὁ ἄνθρωπος μονάχα μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστιν. Πρόκειται γιὰ ἀλήθειες ποὺ ὁ Ἰδιος ὁ Θεὸς φανέρωσε στὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ Σάρκωση τοῦ Κυρίου ἔδωσε ἓνα νόημα στὴ ζωὴ μας σ' αὐτὸν τὸν κόσμον.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στήν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή του (ια' 1) μᾶς παρουσιάζει τὸ γεγονός τῆς πίστεως: «Ἔστι δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων». Ἡ πίστις δηλαδή εἶναι ἡ ὑπαρξὴ ἐκείνων, ποὺ ἐλπίζουμε καὶ ἡ διαπίστωση τῶν πραγμάτων ἐκείνων, ποὺ δὲν βλέπουμε μὲ τὰ σωματικά μας μάτια.

Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως. Οἱ ἀλήθειες αὐτὲς ἀπευθύνονται πρῶτα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, γιατί πρὶν τίς γνωρίσουμε, πρέπει νὰ τίς ἀγαπήσουμε. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μᾶς λέγει χαρακτηριστικά: «Πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰω. δ' 7-8). Ἡ ἀγάπη αὐτὴ εἶναι προϋπόθεση καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν δυνατὴ, ἀπλή, καθαρὴ καὶ πλούσια σὲ ἀγάπη καρδιά, πρῶτοι αὐτοὶ δέχονται τὴν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστις δὲν τρέφεται μονάχα μὲ τὴ μελέτη τῶν βιβλίων, ἀλλὰ βασικὰ τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν προσευχή, ποὺ συνδέει καὶ ἐνώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ Θεό.

Παρόλα αὐτὰ ἡ πίστις δὲν πρέπει νὰ εἶναι τυφλὴ καὶ παράλογη. Μετὰ τὴν καρδιά πρέπει νὰ αἰχμαλωτίζει τὸ λογικὸ μας γιατί δημιουργὸς κι αὐτοῦ εἶναι ὁ Θεός. Πρέπει μάλιστα ὁ ἄνθρωπος νὰ τὸ ἐπιστρατεύῃ γιὰ νὰ σκεφτῇ, νὰ ἐκφράσῃ καὶ νὰ δεχτῇ μὲ βεβαιότητα τίς ἀλήθειες τῆς πίστεως, ποὺ ξεπερνοῦν τὰ λογικὰ του ὅρια.

Ὅπως ἡ πίστις δὲν συγκρούεται μὲ τὸ λογικὸ μας, ἔτσι δὲν διαφωνεῖ καὶ μὲ τὴν ἐπιστήμη. Οἱ ἐπιστημονικὲς ἀλήθειες μιλοῦν γιὰ τὰ ἀνθρώπινα καὶ ὕλικά πράγματα. Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως μιλοῦν γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τὸν πνευματικὸ κόσμο. Μονάχα ψεύτικη ἐπιστήμη δὲν παραδέχεται τίς ἀλήθειες τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ σφαλερὴ πίστις ἄρνεῖται τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἀληθινῆς ἐπιστήμης. Γιὰ τοῦτο ὀρθὰ παρατηρήθηκε: «Ποτὲ δὲν βρῆκα τίποτε στήν ἐπιστήμη μου, ποὺ νὰ μπορῶ νὰ ἀντιτάξω στὴ ῥησκειά» (Ἀϊνστάϊν).

Ἡ ἀδύνατη καὶ δυνατὴ πίστις. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ἀκριβῶς ἐπειδὴ συναισθάνονταν τίς ἀδυναμίες τους, παρακαλοῦσαν τὸν Κύριο νὰ αὐξήσῃ τὴν πίστιν τους: «Πρόσθες ἡμῖν πίστιν»

(Λουκ. ιζ' 5). 'Η πίστη μας εξασθενίζει όταν ενδίδουμε στις αδυναμίες μας, στους πειρασμούς του Σατανᾶ, στο κακό. Γι' αυτό πρέπει νὰ μοιάσουμε μὲ τοὺς Ἀποστόλους, ποὺ παρακαλοῦσαν τὸ Χριστό, τὸν «ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως», νὰ ἐνισχύη καὶ πλουτίζῃ τὴν πίστη τους.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ οἱ τροφοδότες τῆς πίστεώς μας. Αὐτοὶ εἶναι : ἡ μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἡ συμμετοχὴ μας στὰ θεῖα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας (Ἐξομολόγηση καὶ θεῖα Κοινωνία), ἡ συναναστροφή μας μὲ πρόσωπα ποὺ ἔχουν ζωντανὴ πίστη, ἡ προσευχὴ καὶ τὰ ἔργα πίστεως. Ἐτσι ζοῦμε χριστιανικὴ ζωὴ καὶ εἴμαστε κοντὰ στὸ Θεό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ λογικὸ καὶ ἡ πίστη εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ λογικὸ γνωρίζουμε τὸν ὕλικό κόσμο. Μὲ τὴν πίστη μπαίνουμε στὴ σφαῖρα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Τὸ ἓνα συμπληρῶναι τὸ ἄλλο. Ἡ πίστη ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐνίσχυση. Αὐτὴν τὴν προσφέρει ἡ Ἐκκλησία.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Πίστις δὲ ὧτα ψυχῆς». «Οὔτε ἡ γνῶσις ἄνευ πίστεως οὐθ' ἡ πίστις ἄνευ γνώσεως» (Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, *P.G.* 9, 9).
2. «Πρὸς τί δὲ καὶ ἀπιστεῖς; Ἡ οὐκ οἶδας ὅτι ἀπάντων πραγμάτων ἡ πίστις προηγείται; Τίς γὰρ δύναται θερίσαι γεωργός, ἐὰν μὴ πρῶτον πιστεύσῃ (=ἐμπιστευτῇ) τὸ σπέρμα τῇ γῇ ἢ τίς δύναται διαπεράσαι τὴν θάλασσαν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἑαυτὸν πιστεύσῃ τῷ πλοίῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ; Τίς δὲ κάμνων (= ἄρρωστος) δύναται θεραπευθῆναι, ἐὰν μὴ πρῶτον ἑαυτὸν πιστεύσῃ τῷ ἱατρῷ; Ποίαν δὲ τέχνην ἢ ἐπιστήμην δύναται τις μαθεῖν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἐπιδῷ ἑαυτὸν καὶ πιστεύσῃ τῷ διδασκάλῳ;» (Θεόφιλος Ἀντιοχείας, *ΒΕΠΕΣ* 5, 17).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Γιατί ἡ πίστη χρειάζεται τροφοδοσίαν;
- 2) Πῶς ἀδυνατίζει ἡ πίστη μας;
- 3) Γιατί ἡ πίστη εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ;
- 4) Νὰ μελετήσῃς τὸ ια' κεφάλαιο τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς καὶ νὰ σημειώσῃς στὸ τετράδιό σου τὰ πρόσωπα, ποὺ εἶχαν ζωντανὴ πίστη. Ποιὸ θαυμάζεις περισσότερο καὶ γιατί;
- 5) Ἀποστήθισε τὸ στίχο : «Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι Θεῷ» (Ἑβρ. ια' 6).

2. Οί δύο πηγές τῆς θείας Ἀποκαλύψεως.

Στὴν ἀναζήτηση τῆς ὁποιασδήποτε ἀλήθειας ἀξία ἔχει ἡ πηγή. Σ' αὐτὴν πρέπει νὰ ἀνατρέχουμε, ἂν θέλουμε ἡ ἀλήθεια ποὺ ἀναζητᾶμε, νὰ εἶναι καθαρὴ καὶ γνήσια.

Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει καὶ μὲ τὶς ἀλήθειες, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Πρέπει νὰ ξέρουμε ποῦ εἶναι θησαυρισμένες καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ τὶς κάνουμε κτῆμα μας.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνσαρκώνει καὶ ἐρμηνεύει τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Τὸ θησαυρὸ τῆς πίστεως ἐμπιστεύτηκε ὁ Κύριος στοὺς Μαθητὲς Του καὶ ἐκεῖνοι τὸν παρέδωσαν στὴν Ἐκκλησίαν. Τοὺς εἶπε : «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν, ὅσα ἐνετειλάμην (=παρήγγελια) ὑμῖν» (Ματθ. κη' 19-20).

Στὴ θεία Λειτουργία ἀπαγγέλλουμε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, ποὺ σύνταξαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας στὴν Α' καὶ Β' Οἰκουμένηκῃ Σύνοδο. Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις ἦταν ὁδηγὸς τους καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐμπνευστὴς τους. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ στόμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, «στύλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμ. γ' 15).

Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις. Εἶναι οἱ δύο πηγές τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Ἔχουν ἴσο κύρος καὶ τροφοδοτοῦν τοὺς πιστοὺς μὲ τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Ἡ πρώτη, ἡ Ἁγία Γραφή, εἶναι ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἡ δεύτερη, ἡ Ἱερὰ Παράδοσις, εἶναι ὁ προφορικὸς λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ παραδόθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο στοὺς Ἀποστόλους καὶ ἀπὸ αὐτοὺς στοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν φανερώθηκε ἀμέσως καὶ σὲ μιὰ ἐποχή, ἀλλὰ σὲ διάφορα πρόσωπα ποὺ ἐζησαν σὲ διάφορες ἐποχές. Ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ λέγει : «Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως (=πολλὲς φορὲς καὶ μὲ πολλοὺς τρόπους) πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ» (Ἑβρ. α' 1). Σ' αὐτὰ προσθέτει ὁ Μέγας Βασίλειος : «Ὅταν ἦρθε ὁ κατάλληλος καιρὸς, ὁ Θεὸς μίλησε σὲ μᾶς μὲ αὐτὸν τὸν

Υιό Του, πού φανερώθηκε στὴ γῆ σὰν ἄνθρωπος καὶ συναναστράφηκε μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἀφοῦ μᾶς ἔδωσε τὰ σωτήρια παραγγέλματα Του, μᾶς βοήθησε νὰ γνωρίσουμε σωστά τὸν ἀληθινὸ Θεὸ» (Ἀπὸ τῆ θείας Λειτουργίας του).

Ἡ Ἀγία Γραφή, ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀγία Γραφή εἶναι τὰ ἱερὰ βιβλία, πού γράφτηκαν ἀπὸ ἀνθρώπους φωτισμένους ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὰ βιβλία αὐτὰ περιέχουν ἓνα μέρος ἀπὸ τὶς ἀλήθειες πού φανέρωσε ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο.

Ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι θεόπνευστη (= ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ Θεό). Τῇ θεοπνευστίᾳ της δείχνουν οἱ ἐξῆς χαρακτηριστικοὶ στίχοι :

1) «Πᾶσα γραφή θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν» (Β' Τιμ. γ' 16).

2) «Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη (= διατυπώθηκε) ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἀγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτρ. α' 21).

Ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς τῆς Ἀγίας Γραφῆς συμπεραίνουμε ὅτι : α) Μὲ τὴν Ἀγία Γραφή μιλάει ὁ Θεός· β) γιὰ τὴ συγγραφή της συνεργάστηκαν ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος - συγγραφεὺς καὶ γ) ὁ Θεὸς εἶναι Ἐκεῖνος, πού μᾶς δίνει τὴν ἐγγύηση γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Τὸ θεϊκὸ στοιχεῖο στὴν Ἀγία Γραφή. Ὁ μελετητὴς τῆς Ἀγίας Γραφῆς διακρίνει σ' αὐτὴν τὸ «χέρι» τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκούει τὴ φωνή Του. Ἡ Ἀγία Γραφή διηγεῖται γεγονότα πού δὲν εἶναι ἀπλὲς ἀνθρώπινες πράξεις. Εἶναι, ἀντίθετα, τὰ «μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ», τὰ «θαυμάσια», «τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Του», πού λυτρώνουν τὸν ἄνθρωπο. Οἱ Πατριάρχες, ὁ Μωυσής, οἱ προφῆτες στὴν Παλαιὰ Διαθήκη μιλοῦσαν ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ. Στὴν Καινὴ Διαθήκη μιλάει ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μὲ τὸν Υἱό Του, πού τελειώνει καὶ ὀλοκληρώνει τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ - Πατέρα.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Θεὸς χρησιμοποίησε ἀνθρώπους πού κατέγραψαν τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια Του, ἡ Ἀγία Γραφή ἔχει, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θεϊκό, καὶ τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο.

Τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο στὴν Ἀγία Γραφή. Οἱ συγγραφεῖς

τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἔγραψαν ὅσα ὁ Θεὸς θέλησε νὰ γράψουν. Φώτισε τὸ νοῦ τους γιὰ νὰ καταλάβουν τίς θείες καὶ σωτήριες ἀλήθειες. Ὅσα ἔγραψαν, δὲν εἶναι δικά τους λόγια. Δικός τους εἶναι ὁ τρόπος τοῦ γραψίματος. Ὁ Θεὸς ἄφησε τοὺς συγγραφεῖς νὰ ἐκφρασθοῦν σύμφωνα μὲ τὴ μόρφωσή τους καὶ τίς λαϊκές ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς τους. Φώτισε τὸ πνεῦμα τους, ἀλλὰ δὲν ὑπαγόρευσε κατὰ λέξη τίς ἀλήθειές Του. Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἦταν μορφωμένος, διακρίνουμε τὴ μόρφωσή του ἀπὸ τὸν τρόπο πὺν ἐκθέτει τὰ γεγονότα. Ἡ φράση του εἶναι κομπή καὶ τὸ λεξιλόγιό του πλούσιο. Ἄν ὁμως ἦταν π.χ. ποιμένας, χρησιμοποιοῦσε μερικὲς ἀπὸ τίς εἰκόνες τοῦ περιβάλλοντός του γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρῃ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς δὲν γράφουν τὴν ἴδια γλώσσα. Ἄλλοι γράφουν στὰ ἑλληνικά, ἄλλοι στὰ ἑβραϊκά ἢ στὰ ἀραμαϊκά.

Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις, ὁ προφορικός λόγος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ δευτέρη βρῦση, πὺν τροφοδοτεῖ τὴ δεξαμενὴ τῆς πίστεως. Πρὶν γραφτοῦν τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια, ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου παραδιδόταν προφορικά. Γιὰ πολλὲς δεκαετίες οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἶχαν γραμμένο τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ ἔγινε μετὰ τὸ 50 μ.Χ.

Ὅταν ἓνα μικρὸ μῆμα τῆς προφορικῆς αὐτῆς διδασκαλίας καταγράφηκε στὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ Ἱερὰ Παράδοσις δὲν παραμερίστηκε. Ἀντίθετα ἦταν ἡ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ προσεγγίσουν καὶ νὰ καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι τὸ γραπτὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἐγινε ἀπαραίτητος ὁρος γιὰ τὴν ἐρμηνεία καὶ τὴ συμπλήρωση τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεῖ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Θεσσαλονίκης νὰ ἐνθυμοῦνται μαζί μὲ τὸ γραπτὸ κήρυγμα καὶ τίς προφορικὲς παραδόσεις: «Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ὡς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν» (Β' Θεσ. β' 15). Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει καθαρά ὅτι στὶς σελίδες τῆς Ἀγίας Γραφῆς δὲν περιέχονται ὅλες οἱ φανερωμένες ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀλήθειες (Ἰω. κα' 25).

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ τὸ φῶς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καθόρισε πόσα καὶ ποια βιβλία ἀνήκουν στὴν Ἀγία Γραφή καὶ ὀργάνωσε τὴ Ζωὴ καὶ Λατρεία της.

Τὰ γραπτὰ μνημεῖα τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως εἶναι :

- 1) Οἱ ἀποφάσεις τῶν Ἀγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καθὼς

καὶ οἱ ἀποφάσεις τῶν τοπικῶν Συνόδων ποὺ ἐπικύρωσαν οἱ Οἰκου-
μενικές.

2) Τὸ ἐπίσημο Σύμβολο τῆς Πίστεως κατὰ κύριο λόγο καὶ κατὰ δευτέρο λόγο τὰ ἄλλα σύμβολα (Ἀποστολικὸ καὶ Ἀθανα-
σιανό).

3) Ἡ Θεία Λειτουργία καὶ γενικὰ ἡ θεία Λατρεία τῆς Ἐκκλη-
σίας.

4) Τὰ συγγράμματα τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ-
όσον ὑπάρχει σ' αὐτὰ συμφωνία τῶν Πατέρων ὡς πρὸς τὶς ἀλήθειες
τῆς πίστεως.

5) Τὰ κείμενα ποὺ γράφτηκαν ἀπὸ τὸν 9ο αἰῶνα καὶ μετὰ
γιὰ νὰ ὑπογραμμισθοῦν οἱ παρεκκλίσεις τῆς πίστεως στὴ διδασκα-
λία τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν. Τὰ κείμενα αὐτά,
ποὺ ἔχουν δευτερεύουσα σημασία, εἶναι ἐγκύκλιοι καὶ πρακτικὰ
Συνόδων, καθὼς καὶ ὁμολογίες πίστεως ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως εἶναι θησαυρισμένες στὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερὰ
Παράδοση. Εἶναι οἱ δυὸ πηγές τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς πίστεως.
Στὴν Ἐκκλησία φυλλάσσονται καὶ ἐρμηνεύονται ἀλάνθαστα.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Οὐ πάντα ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς δύναται λαμβάνεσθαι· διὸ τὰ μὲν ἐν Γραφαῖς,
τὰ δὲ ἐν Παραδόσει παρέδωκαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι» (*Ἐπιφάνιος, P.G. 41, 1048*).
2. «Ὡσπερ δένδρον, παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων πεφυτευμένον, οὕτω καὶ
ἡ ψυχὴ τῇ θείᾳ ἀρδευομένη Γραφῇ πιαίνεται (= ἐμπλουτίζεται) καὶ καρπὸν
ὥριμον δίδωσι πίστιν ὀρθόδοξον, καὶ ἀειθαλέσι τοῖς φύλλοις, ταῖς θεαρέτοις,
φημί, ὠραίζεται πράξεσι» (*Ἰω. Δαμασκηνός, P.G. 94, 1176*).
3. «Ὅταν προσέυχεσαι, μιλάς μὲ τὸ Θεό. Ὅταν διαβάξης τὴν Ἀγία Γραφή,
σοῦ μιλάει ὁ Θεός» (*Ἀνγουστίνος*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Σὲ τί διαφέρει ἡ Ἀγία Γραφή ὡς ἱστορικὸ βιβλίο ἀπὸ τὰ συνηθισμένα
ἱστορικὰ βιβλία; 2) Γιατί ὁ Θεὸς εἶναι οὐσιαστικὰ ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀγίας Γρα-
φῆς; 3) Πῶς οἱ ἅγιοι ἄνδρες εἶναι ἐπίσης συγγραφεῖς τῆς Ἀγίας Γραφῆς; 4) Γιατί
ἡ Ἱερὰ Παράδοσις εἶναι ἐξίσου ἐγκυρὴ καὶ ἰσότιμη μὲ τὴν Ἀγία Γραφή;

3. Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὴν Ἀγία Γραφή.

Στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ τοὺς ὕμνους καὶ τὶς εὐχές, ἀκοῦμε καὶ περικοπὲς ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Στὴν Ἀγία Γραφή μιλάει ὁ Ἰδιος ὁ Θεός, ποὺ ἀποκαλύπτει τὸν ἑαυτό Του καὶ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Οἱ σελίδες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μᾶς μεταφέρουν σ' ἓνα περιβάλλον ποὺ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δικό μας. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ὅμως, οἱ Ἰσραηλίτες, ἂν καὶ ἔζησαν ἑκατοντάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ, δὲν διαφέρουν πνευματικὰ ἀπὸ μᾶς. Στὴ ζωὴ τους βλέπουμε τοὺς πειρασμούς, τὶς ἀγωνίες, τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ ἀνθρώπου κάθε ἐποχῆς. Ἔχουν ὅμως παρόλα αὐτὰ ἓνα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ : εἶναι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὸν ὁ Θεὸς χαράσσει τὴν πορεία τῆς ζωῆς τους.

Οἱ Ἰσραηλίτες ἔζησαν ἀνάμεσα στοὺς εἰδωλολατρικοὺς λαούς. Ὁ πολιτισμὸς τους ἦταν κατώτερος ἀπὸ αὐτὸν ποὺ εἶχαν οἱ γείτονές τους. Ἦταν λοιπὸν φυσικὸ νὰ ἀφομοιωθοῦν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ περιβάλλον. Δὲν ἔγινε ὅμως κάτι τέτοιο, γιὰ τὸν Θεὸν φανέρωνε σ' αὐτοὺς τὸν ἑαυτό Του. Ἔκανε ἱερὴ συμφωνία μὲ τοὺς Ἰσραηλίτες, ἔδωσε τοὺς νόμους Του καὶ προσανατόλισε τὴ ζωὴ τους. Ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ ἦταν ἡ ἰδρυση τῆς Βασιλείας Του πάνω στὴ γῆ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Τὸν Κύριο γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Σ' αὐτὴν ἱστορεῖται ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ καταγράφεται ἡ διδασκαλία καὶ τὸ ἔργο Του. Ὁ Κύριος ὅμως ὑπάρχει καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Εὐστοχα παρατήρησε ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος γιὰ τὴ σχέση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς δύο Διαθήκες : «Ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι κρυμμένη στὴν Παλαιὰ καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη φανερώνεται στὴν Καινὴ».

Τὴν ἐσωτερικὴ σχέση τῆς Παλαιᾶς μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη βλέπουμε στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὸ βουνὸ Θαβώρ, ὅπου παρουσιάστηκαν ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ προφῆτης Ἠλίας καὶ συνομίλησαν μὲ τὸν Κύριο γιὰ τὸ πάθος Του. Ἦταν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῶν προφητῶν.

15
Ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος ἔγινε γιὰ τοὺς Ἰουδαίους «παιδαγωγὸς εἰς Χριστὸν» (Γαλ. γ' 24). Τοὺς προφύλαξε ἀπὸ τὴν ἀφομοίωση τοῦ εἰδωλολατρικοῦ περιβάλλοντος, τοὺς διδάξε τὴ συναίσθηση τῆς ἁμαρτίας καὶ καλλιέργησε τὸν πόθο γιὰ τὸν ἔρχομό τοῦ Λυτρωτοῦ. Ὁ Μωυσῆς ἦταν ὁ μεσίτης στὴ σύναψη τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ με τοὺς Ἰσραηλίτες, ὅπως ὁ Κύριος ἔγινε ὁ «μεσίτης τῆς καινῆς διαθήκης» ἀνάμεσα στὸ Θεὸ καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ προφῆτες ποὺ ἀντιπροσώπευσε ὁ Ἡλίας, προφῆτευσαν γιὰ τὸ Μεσσία καὶ περιέγραψαν τὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας Του. Ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἡλίας εἶναι τὸ ὅτι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιατί με τὰ περιστατικά τῆς ζωῆς τους προτύπωσαν καὶ προεικόνισαν τὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου. Ἄλλοι τύποι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ Νῶε, ὁ Μελχισεδέκ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰώβ, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Δαβίδ, ὁ Ἰωνᾶς, κ.ἄ.

Στὴν Παλαιὰ ὁμως Διαθήκη, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πρόσωπα, ἔχουμε περιστάτικα καὶ γεγονότα, ποὺ προεικονίζουν γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ διάβαση π.χ. τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας καὶ τὸ θεόσταλτο μάννα προεικονίζουν ἀντίστοιχα τὸ Ἅγιο Βάπτισμα καὶ τὴ θεία Κοινωνία.

Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὴν Καινὴ Διαθήκη. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀποστολὴ καὶ τὸν ἔρχομό τοῦ Λυτρωτοῦ πραγματοποιεῖται στὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διδάσκει, θαυματουργεῖ καὶ τελικὰ ἐπισφραγίζει με τὸ Τίμιο Αἷμα Του τὴν καινὴ διαθήκη, δηλαδὴ τὴ νέα συμφωνία ποὺ γράφεται ὄχι σὲ λίθινες πλάκες, ἀλλὰ στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων. Ἔτσι ἔγινε ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου. «Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» (Ματθ. κστ' 28).

Στὶς σελίδες τῆς Καινῆς Διαθήκης διακρίνουμε τὸ δίκαιο, ἅγιο, παντοδύναμο καὶ προνοητὴ Θεὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Οἱ κυριότερες διατάξεις τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας εἶναι καὶ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα, γιατί στηρίζονται στὴν ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὸν πλησίον. Πρέπει ὁμως νὰ ξέρουμε ὅτι ὁ Κύριος συμπλήρωσε καὶ ὁλοκλήρωσε τὸ Μωσαϊκὸ Νόμο. Τοῦτο βλέπουμε στὴν ἐπὶ τοῦ Ὁρους Ὁμιλία. Ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ καινούργιο κρασί, ποὺ χρειάζεται καινούργια ἀσκία (Ματθ. θ' 17).

Ὁ Θεὸς με τὴν Ἐκκλησίαν ἐξακολουθεῖ νὰ προσκαλῇ τοὺς ἀν-

θρώπους στη Βασιλεία Του μέχρι τη δεύτερα παρουσία του Κυρίου. Τότε, όπως λέγει ο Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Κύριος θὰ παραδώσῃ τὴ Βασιλεία αὐτὴ στὸ Θεὸ καὶ Πατέρα Του (Α' Κορ. ιε' 24).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ Θεὸς μίλησε στοὺς Ἰσραηλίτες μὲ τοὺς Πατριάρχες, τὸ Μωυσῆ, τοὺς προφῆτες. Στὴν Καινὴ Διαθήκη μίλησε στοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ Κύριος εἶναι ὁ μεσίτης τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅπως ὁ Μωυσῆς ἦταν τῆς Παλαιᾶς.

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Ἔστι γὰρ ἰδεῖν μυστικῶς ταῦτα παρὰ τοῖς προφήταις τεταμιευμένα· οὐδὲν γὰρ ἀγραφον κεῖται οὔτε ἐν τῇ Καινῇ οὔτε ἐν τῇ Παλαιᾷ· ἀλλὰ προέλαβε τὴν Καινὴν ἢ Παλαιὰ καὶ ἡμῆνευσε τὴν Παλαιὰν ἢ Καινὴν. Καὶ πολλάκις εἶπον, ὅτι δύο διαθήκαι, καὶ δύο παιδίσκαι, καὶ δύο ἀδελφαί, τὸν ἓνα Δεσπότην δορυφοροῦσι. Κύριος παρὰ προφήταις καταγγέλλεται· Χριστὸς ἐν Καινῇ κηρύσσεται· οὐ καινὰ τὰ καινὰ· προέλαβε γὰρ τὰ παλαιὰ· οὐκ ἐσβέσθη τὰ παλαιὰ· ἡρμηνεύθη γὰρ ἐν τῇ Καινῇ» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 50, 796).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) «Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου» (Ψαλμ. 118, 105). Γιατί ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς στὸ δρόμο τῆς ζωῆς σου; 2) Τί μᾶς φανέρωσε ὁ Θεὸς μὲ τὴν Ἀγία Γραφή; 3) «Λάλει, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου» (Α' Βασ. γ' 10). Ἔτσι ἀπάντησε ὁ Σαμουὴλ, ὅταν τὸν κάλεσε ὁ Θεός. Τί διδάσκεσαι ἀπὸ τὴν ἀπάντησή του; 4) Τί εἶπαν οἱ προφῆτες γιὰ τὸ Χριστό;

4. Τὰ βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Σὲ κάθε μάθημα καταφεύγουμε στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴ ζωντανὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι στρεφόμεθα μέσα μας ἐκεῖνα ποὺ μαθαίνουμε. Στὴν Ἐκκλησία ἐξάλλου ἀκοῦμε πάντοτε «ἀναγνώσματα» ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Πρέπει λοιπὸν νὰ μάθουμε γιὰ τὰ βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τὸ περιεχόμενό τους.

Διαιρέση τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἡ Ἀγία Γραφή, ὅπως εἶναι γνωστό, διαιρεῖται στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ἀπὸ τὰ 76 βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὰ 49 ἀνήκουν στὴν Παλαιὰ καὶ τὰ 27 στὴν Καινὴ Διαθήκη. Τὰ βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἂν καὶ γρά-

φτηκαν μέσα σέ πολλούς αιώνες, ἔχουν ἐνότητα καί ἐσωτερική συνοχή. Δείχνουν τὰ διάφορα στάδια τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

Διαίρεση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διαιροῦνται ἀνάλογα μέ τὸ περιεχόμενό τους, σέ ἱστορικά, διδακτικά ἢ ποιητικά καί προφητικά.

Τὰ ἱστορικά βιβλία διηγοῦνται τή δημιουργία τοῦ κόσμου, τήν πλάση τοῦ ἀνθρώπου, τή ζωὴ τῶν Πατριαρχῶν καί τήν ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς τὸ 2ο αἶώνα π.Χ. Τὰ πέντε πρῶτα ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ λέγονται Πεντάτευχος.

Τὰ διδακτικά ἢ ποιητικά μιλοῦν κυρίως γιά τὰ πρακτικά προβλήματα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί δίνουν σωστὲς συμβουλές γιά νὰ ζῇ ὁ ἄνθρωπος ἀρμονικὰ μέ τὸ Θεὸ καί τοὺς συνανθρώπους του.

Σ' αὐτὰ τὰ βιβλία οἱ θεόπνευστοι συγγραφεῖς θέτουν ἐρωτήματα πάνω σέ βασικά θέματα, ὅπως : Γιατί ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος ; Τί πρέπει νὰ κάνη γιά νὰ εἶναι εὐτυχισμένος ; Ἐχει ἀξία αὐτὴ ἡ ζωὴ ; Τὰ βιβλία αὐτὰ βοηθοῦν τὸν ἀναγνώστη νὰ ἀναζητῇ τὸ Θεό, νὰ Τὸν ἀγαπᾷ καί νὰ ἐφαρμόζη τὸ θέλημά Του, γιὰτὶ λέγουν τί κάνειὶ ὁ Θεὸς γιά τὸν ἄνθρωπο.

Τὰ προφητικά βιβλία περιέχουν τὸ φλογερὸ κήρυγμα τῶν προφητῶν. Οἱ προφῆτες μιλοῦσαν ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ. Ἐνδιαφέρονταν γιά τοὺς συμπατριῶτες τους καί ἀνησυχοῦσαν γιά τὴν τύχη τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Οἱ προφῆτες θύμιζαν ὅτι ἡ ἀτομικὴ καί ἐθνικὴ προκοπὴ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ στάση ποὺ παίρνουν ὁ ἄνθρωπος καί ἡ ἐθνικὴ κοινότητα ἀπέναντι στὸ Θεό. Θαυμάζουμε στὶς προφητεῖες τὰ κείμενα ποὺ μιλοῦν γιά τὸ Μεσσία. Ἡ ζωντανὴ πίστη τῶν προφητῶν μεταγγίζεται καί στοὺς ἀναγνώστες τῶν κειμένων τους.

Διαίρεση τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀκολουθοῦν τὴν ἴδια διαίρεση μέ ἐκείνη τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐχουμε τὰ ἱστορικά βιβλία (τέσσερα Εὐαγγέλια, Πράξεις τῶν Ἀποστόλων), τὰ διδακτικά βιβλία (ἐπιστολές) καί τὸ προφητικὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου.

Τὰ Εὐαγγέλια ἀφηγοῦνται τὴ ζωὴ καί παρουσιάζουν τὴ διδα-

σκαλία και τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἱστοροῦν τὴ δράση τῶν Ἀποστόλων, τὴ ζωὴ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ τελειώνουν μὲ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Οἱ ἐπιστολὲς ἀναλύουν καὶ ἐπεξηγοῦν τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς σωτηρίας, δηλαδὴ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ λύνουν διάφορα προβλήματα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς οἱ 14 εἶναι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ οἱ 7 (οἱ καθολικὲς) τῶν: Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου καὶ Ἰούδα. Ἡ συλλογὴ τῶν 76 βιβλίων λέγεται Κανὼν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, γιατί τὰ βιβλία αὐτὰ κανονίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς γνήσια καὶ κανονίζουν τὴν πίστη μας καὶ τὴ ζωὴ μας.

Γλώσσα καὶ μεταφράσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς γράφτηκαν ἀπὸ διάφορους συγγραφεῖς καὶ σὲ διάφορα χρονικά διαστήματα.

Ἡ Πεντάτευχος γράφτηκε τὸν 13ο αἰῶνα π.Χ. καὶ ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου τὸ 90-95 μ.Χ. Μέσα σὲ διάστημα δεκατριῶν αἰώνων γράφτηκαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα βιβλία. Τὰ περισσότερα γράφτηκαν στὴν ἑβραϊκὴ γλῶσσα, ἄλλα στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἄλλα στὴν ἀραμαϊκὴ. Ὡς τὸ 1973 μ.Χ. ὁλόκληρη ἡ Ἁγία Γραφή εἶχε μεταφρασθῇ σὲ 255 γλῶσσες, ἡ Καινὴ διαθήκη σὲ 345 γλῶσσες καὶ ὀρισμένα τεμάχια τῆς Ἁγίας Γραφῆς σὲ 899 γλῶσσες καὶ γλωσσικά ἰδιώματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Τὸν βρίσκουμε στὰ βιβλία τῆς ποὺ εἶναι ἱστορικά, διδασκτικά καὶ προφητικά. Εἶναι κτῆμα ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας, γιατί μεταφράζονται σὲ διάφορες γλῶσσες καὶ διαλέκτους.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ τὰ κατορθώματα λέγει τῶν δικαίων καὶ τὰ ἐλαττώματα, ἵνα τὰ μὲν φύγωμεν, τὰ δὲ ζηλώσωμεν» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 51, 368*).
2. «Πέλαιος ἡμῖν νοημάτων δείκνυσιν ἄχανες (ἡ Γραφή)» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 63, 519*).
3. «Ὅποιος δὲν γνωρίζει τὴν Ἁγία Γραφή, δὲν γνωρίζει τὸ Χριστό» (*Ἰερώνυμος*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Δικαιολόγησε τους κάτωθι χαρακτηρισμούς που δόθηκαν για την 'Αγία Γραφή :

- 1) «Είναι ήρωικό βιβλίο, είναι βιβλίο ήρώων για ήρωες, βιβλίο που δημιουργεί ήρωες».
- 2) «'Η γενική βιβλιοθήκη τῶν λαῶν».
- 3) «Τὸ φθηνότερο βιβλίο μὲ τὸ πλουσιότερο περιεχόμενο».
- 4) «'Αροτρον (= ἄλετρι) εἰρήνης».

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Τὰ ιστορικά βιβλία

Γένεσις	Βασιλειῶν Α' - Δ'
*Εξοδος	Παραλειπτομένων Α' - Β'
Λευϊτικόν	*Εσδρας Α' - Β'
*Αριθμοί	Νεεμίας
Δευτερονόμιον	Τωβίτ
*'Ιησοῦς Ναυή	*'Ιουδιθ
Κριταί	*Εσθήρ
Ρούθ	Μακκαβαίων Α' - Γ'

Τὰ διδασκτικά ἢ ποιητικά βιβλία

Ψαλμοί	*Εκκλησιαστής
*'Ιώβ	*'Ασμα *'Ασμάτων
Παροιμίες Σολομώντος	Σοφία Σολομώντων
	Σοφία Σειράχ

Τὰ προφητικά βιβλία

*'Ησαΐας	Μιχαΐας
*'Ιερεμίας	*'Ιωήλ
Βαρούχ	*'Οβδιού
Θρήνοι *'Ιερεμίου	*'Ιωνᾶς
*'Επιστολή	Ναούμ
*'Ιερεμίου	*'Αββακούμ
*'Ιεζεκιήλ	Σοφονίας
Δανιήλ	*'Αγγαΐος
*'Ωσηέ	Ζαχαρίας
*'Αμώς	Μαλαχίας

Τὰ Εὐαγγέλια κατὰ :

Ματθαῖον
Μᾶρκον
Λουκᾶν
*'Ιωάννην
Αἱ Πράξεις τῶν
*'Αποστόλων

Οἱ ἐπιστολές πρὸς :

Ρωμαίους
Κορινθίους Α' - Β'
Γαλάτας
*'Εφεσίους
Φιλιππησίους
Κολοσσαεῖς
Θεσσαλονικεῖς
Α' - Β'
Τιμόθεον Α' - Β'
Τίτον
Φιλήμονα
*'Εβραίους

Καθολικὲς ἐπιστολές :

*'Ιακώβου
Πέτρου Α' - Β'
*'Ιωάννου Α' - Γ'
*'Ιούδα

Προφητικὸ βιβλίο :

*'Η *'Αποκάλυψις
τοῦ *'Ιωάννου

5. Οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταί.

Οἱ μορφές τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν εἰκονίζονται στὰ σφαιρικά τρίγωνα, πού κρατοῦν ἀπὸ πάνω τους τὸν τροῦλλο τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ. Στὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια ἔχει καταγραφῇ ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Στὶς εἰκόνες τους παρουσιάζονται συνήθως ἑτοιμοὶ νὰ γράψουν τὸ Εὐαγγέλιο, πού διαλαλεῖ τὴ θεότητα καὶ τὴ μεσσιανικὴ ἀποστολὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος. Ὁ Ματθαῖος εἶναι συγγραφεὺς τοῦ πρώτου Εὐαγγελίου καὶ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα Μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Προτοῦ ἀκολουθήσῃ τὸν Κύριο, ἦταν τελώνης καὶ ὀνοζόταν Λευὶς. Ἐγραψε τὸ Εὐαγγέλιό του γιὰ τοὺς Ἰουδαίους Χριστιανούς. Σκοπὸς του ἦταν νὰ τονίσῃ ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ Μεσσίας, πού ὑποσχέθηκε ὁ Θεὸς καὶ περίμεναν οἱ Ἰουδαῖοι. Μὲ τὸ Εὐαγγέλιό του ἀπαντᾷ στὴν ἐρώτησιν τοῦ Προδρόμου πρὸς τὸν Κύριο : «Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν ;» (Ματθ. ια΄ 3). Γιὰ τοῦτο παραθέτει περικοπὲς ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ φράση : «Ὅλα αὐτὰ ἔγιναν γιὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἐκεῖνο πού εἶπε ὁ Κύριος μὲ τὸν προφήτη».

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος συμβολίζεται μὲ μορφὴ ἀνθρώπου, πού τὴ βλέπουμε συνήθως στὴν εἰκόνα του, γιατί τονίζει τὴν ἀνθρώπινη καταγωγὴ τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου. Μὲ αὐτὴν τὴ γενεαλογία ἀρχίζει τὸ Εὐαγγέλιό του, πού τὸ ἔγραψε στὴν ἀραμαϊκὴ γλῶσσα καὶ τὸ μετέφρασε ὁ ἴδιος στὴν ἐλληνικὴ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Ὁ Μάρκος ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Τὸν βλέπουμε γιὰ λίγο συνεργάτη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν πρώτη περιοδεία του. Πηγὴ τοῦ Εὐαγγελίου του ἔχει τὴ διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἀπευθύνεται σὲ Χριστιανούς πού ἦταν πρὶν εἰδωλολάτρες. Ἡ ἀφήγησή του εἶναι σύντομη, περιεκτικὴ καὶ ζωντανή. Ὁλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιό του διαβάζεται μέσα σὲ δυὸ περίπου ὥρες. Τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Μάρκου ὀνομάστηκε «Τὸ Εὐαγγέλιο τῶν θαυμάτων», γιατί περιγράφει πολλὰ θαύματα πού τονίζουν τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅταν διαβάζουμε τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Μάρκου, ἀναφωνοῦμε μὲ τὸν ἐκατόνταρχο : «Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς Θεοῦ ἦν» (Μάρκ. ιε΄ 39).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος. Μικρογραφία ἀπὸ Εὐαγγελιστάριου τῆς Ἱ. Μονῆς Κουτλουμουσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (16ος αἰ).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Μικρογραφία ἀπὸ Εὐαγγελιστάριον τῆς Ἱ. Μονῆς
Κουτλουμουσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος συμβολίζεται μὲ τὸ βασιλιά τῶν ζώων, τὸ λιοντάρι, γιατί στὸ Εὐαγγέλιό του γίνεται συχνὰ λόγος γιὰ τὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦταν γιατρὸς καὶ ἀγαπητὸς συνεργάτης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ποὺ ἔγραψε ὁ ἴδιος, περιγράφει τὶς περιοδεῖες τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Τὸ Εὐαγγέλιό του καὶ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀφιερώνει σ' ἓναν ἐπίσημο, τὸ Θεόφιλο, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ γιὰ τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως.

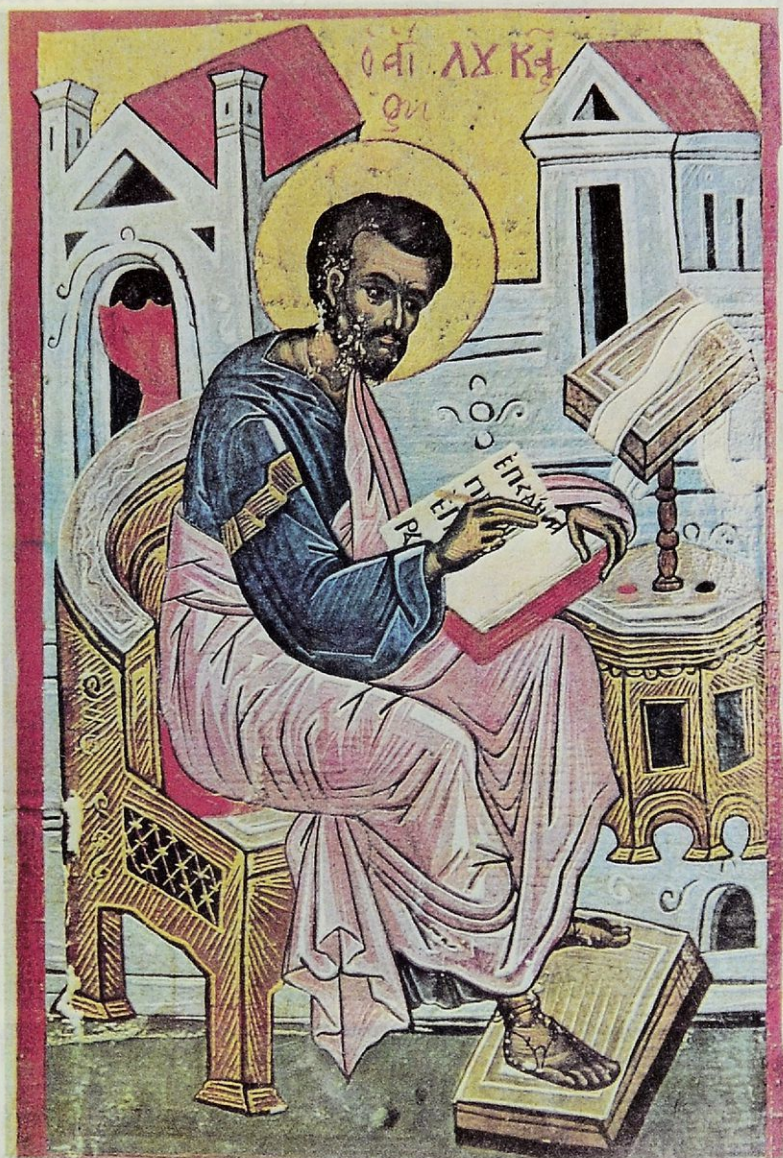
Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς παρουσιάζει τὸν Κύριο ὡς Λυτρωτὴ τοῦ κόσμου καὶ παρέχει ἀφθονο ἱστορικὸ ὕλικό γιὰ τὰ εὐαγγελικὰ γεγονότα. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὸν ὀνόμασαν «ἱστορικὸ Εὐαγγελιστὴ».

Ἡ ἑλληνικὴ του μόρφωση φαίνεται ἀπὸ τὸ γράψιμό του. Εἶναι ὠραῖο καὶ γλαφυρό. Ὁ Λουκᾶς παρουσιάζει στὸ Εὐαγγέλιο τὸ ρόλο τῶν γυναικῶν καὶ κυρίως τῆς Θεοτόκου, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κυρίου γιὰ τοὺς φτωχοὺς, τοὺς τελῶνες καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Τονίζει τὴν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς, τὴ βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴ χαρὰ ποὺ δίνει στὴν καρδιά μας τὸ Εὐαγγέλιο. Μὲ στίχους χαρᾶς τελειώνει τὴν ἀφήγησή του (Λουκ. κδ' 52-53).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς συμβολίζεται μὲ ταῦρο. Ἦταν τὸ ζῶο ποὺ χρησιμοποιοῦσαν στὶς θυσίες. Ἀρχίζει τὴ διηγησή του μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Ζαχαρία, ποὺ ὡς ἱερεὺς πρόσφερε θυσίες καὶ τονίζει στὴ συνέχεια ὅτι ὁ Κύριος θὰ θυσιασθῇ γιὰ κάθε ἄνθρωπο. «Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. γ' 6).

Τὰ Εὐαγγέλια ποὺ γράφτηκαν κατὰ τὸ Ματθαῖο, τὸ Λουκᾶ καὶ τὸ Μάρκο συμφωνοῦν μεταξύ τους. Ἄν τεθοῦν σὲ τρεῖς παράλληλες στῆλες, οἱ κοινὲς περικοπὲς γίνονται ἀμέσως ἀντιληπτές. Γι' αὐτὸ καὶ λέγονται **Συνοπτικά**.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου. Μὲ τὸ Εὐαγγέλιό του συμπληρώνει τὴν εἰκόνα ποὺ μᾶς δίνουν οἱ τρεῖς ἄλλοι Εὐαγγελισταὶ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγραψε τὸ Εὐαγγέλιο μὲ σκοπὸ νὰ στερεώσῃ τὴν πίστη τῶν Χριστιανῶν. Ἐτσι ἐμβαθύνει στὰ ἔργα καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου. «Ταῦτα γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς. Μικρογραφία ἀπὸ Εὐαγγελιστάριο τῆς Ἱ. Μονῆς Κοντλουμουσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ὑπαγορεύει στὸν Πρόχορο. *Εἰκόνα τοῦ Ἑμμανουὴλ Λαμπάρδου στὸν Ἅγιο Γεώργιο Βενετίας (1602).*

ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» (Ἰω. κ' 31).

Ἡ καρδιά τοῦ Εὐαγγελίου του εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἐκδηλώθηκε μὲ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Υἱοῦ τοῦ

Θεοῦ στὸν κόσμο. Ὁ ἀναγνώστης ποὺ ἀναλογίζεται αὐτὴν τὴν ἀγάπη, ἀναφωνεῖ μαζί με τὸ Θωμᾶ: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰω. κ' 28).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης συμβολίζεται με ἀετό. Ἀνυψώθηκε πνευματικά στὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς χάρισε βαθυστόχαστα θεολογικά νοήματα. Ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἀρχίζει τὴν εὐαγγελικὴ του ἀφήγηση.

Τὰ Εὐαγγέλια γράφτηκαν μεταξὺ 60 - 90 μ.Χ. Ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε χρησιμοποιοῖ τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια. Ἐχει ὀρίσει ὀρισμένες περικοπές, ποὺ τὶς διαβάζουμε σὲ ὀρισμένες ἐκκλησιαστικὲς καὶ ἐορταστικὲς περιόδους. Τὸ Εὐαγγέλιο προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀκριβῶς μᾶς τὴ φανέρωσε ὁ Ἰδιος στὸν ἑαυτό Του, στὴ διδασκαλία καὶ στὸ ἔργο Του. Ὅταν διαβάζουμε στὴν Ἐκκλησία τὸ Εὐαγγέλιο, ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ γίνεται αἰσθητὴ ἀνάμεσά μας. Γι' αὐτὸ καὶ παρακαλοῦμε τὸ Φιλάνθρωπο Δεσπότη καὶ Κύριο τοῦ παντός νὰ μᾶς φωτίσῃ με τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ κατέρχεται στὴν Ἐκκλησία Του, νὰ μᾶς ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ καταλάβουμε τὰ εὐαγγελικά του κηρύγματα. Τὸ λόγο τοῦ Εὐαγγελίου θὰ τὸν νοιώσουμε, ἂν προηγουμένως ἔχουμε δεχτῇ τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔρχεται νὰ μᾶς προσφέρῃ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, νὰ μᾶς ἐνώσῃ μαζί Του καὶ ἔτσι νὰ μᾶς χάρισῃ τὴ ζωὴ Του γιὰ νὰ γίνουμε πραγματικά Του δημιουργήματα καὶ ἀληθινὰ Του παιδιά. Ὅταν παίρνουμε στὰ χέρια μας τὸ Εὐαγγέλιο, πρέπει νὰ ἔχουμε τὴ συναίσθηση ὅτι μπροστά μας βρίσκεται ὁ Χριστός. Αὐτὸ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπὴ ἐκφράζει ἡ Ἐκκλησία μας, ὅταν ὑποδέχεται τὸ Εὐαγγέλιο στὴ θεία Λειτουργία καὶ τὶς ἄλλες ἱερὲς Ἀκολουθίες. Οἱ πιστοὶ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ὑποκλίνονται στὴν παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ μετὰ τὴ διδασκαλία καὶ τὸ ἔργο Του μᾶς ἀνεβάζει στὸ θρόνο τοῦ Οὐράνιου Πατέρα Του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου βρίσκουμε στὰ τέσσερα Εὐαγγέλια. Τὰ ἔχουμε κατὰ τὴν ἀφήγηση τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου. Τὸ καθένα ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ του γνωρίσματα καὶ ἐξυπηρετεῖ ἰδιαιτέρω σκοπὸ.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Κατάμαθε καὶ τὸ φιλόσοφον τῆς γνώμης (τῶν Εὐαγγελιστῶν) καὶ θαύμασον τὸ φιλόληθες, πῶς αὐτοὶ γράφοντες τὰ ἑαυτῶν οὐ κρύπτουσιν ἐλαττώματα, καὶ ταῦτα μεγάλα ὄντα» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 58, 527*).
2. «Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία» (*Ἰω. κα' 25*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) «Γιὰ νὰ γνωρίσης τὴν Ἀγία Γραφή, πρέπει νὰ τὴν ἀγαπήσης καὶ γιὰ νὰ τὴν ἀγαπήσης, πρέπει νὰ τὴ γνωρίσης». Ποιὸ εἶναι τὸ βαθύτερο νόημα τῆς φράσεως; 2) Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο ὀνομάστηκε «πνευματικὸ Εὐαγγέλιο». Γιατί; 3) Πῶς ξέρουμε ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἔγραψε γιὰ τοὺς Ἰουδαίους; 4) Τί τονίζει ἰδιαίτερα ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὸ Εὐαγγέλιό του; 5) Νὰ μελετήσης τὸ κείμενο τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ποιὰ σημεῖα του ἐντυπωσιάζουν;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ :

Ο ΘΕΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΟΡΑΤΗΣ
ΚΑΙ ΑΟΡΑΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

1. 'Ο Ένας και 'Αληθινός Θεός.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

1. Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.
2. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸς πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.
3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.
4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.
5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.
6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.
7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.
8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.
9. Εἰς Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.
10. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.
12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

‘**Η γνώση μας για τὸ Θεό.** Ὁ ἄνθρωπος ἐπιθυμεί βαθιὰ νὰ ἀποκτήσῃ γνώσεις. Γι’ αὐτὸ ἀναλαμβάνει τοὺς κόπους τῆς μελέτης καὶ τῆς μορφώσεως. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων κατόρθωσε νὰ δημιουργήσῃ τοὺς διάφορους κλάδους τῆς ἐπιστήμης, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν.

Παράλληλα ὅμως μὲ τὰ δημιουργήματα θέλησε ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸ Θεό - Δημιουργό του, ἀφοῦ Αὐτὸς ὁ Θεὸς φανέρωσε τὸν ἑαυτό Του. Μπορεῖ ὅμως ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὸ Θεό ; Ἄλλοι εἶπαν ναί, ἄλλοι ὅμως βρῆκαν τοῦτο ἀδύνατο.

Ἡ Ἀγία Γραφή καὶ οἱ ἱεροὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐμπρὸς στὶς δυὸ αὐτὲς ἀκρότητες χάραξαν τὸ μέσο καὶ ὀρθὸ δρόμο. Προκειμένου γιὰ τὸ Θεό οὔτε πλήρῃ γνώση ἔχουμε οὔτε παντελεῖ ἄγνοια. Ἔχουμε σχετικὴ καὶ περιορισμένη γνώση. Αὐτὸ ὀφείλεται σὲ δυὸ λόγους :

α) Εἴμαστε δημιουργήματα καὶ ἀτελεῖ ὄντα. Ἡ ἐπίγεια ζωὴ μας εἶναι περιορισμένη καὶ οἱ γνώσεις μας εἶναι ἐλάχιστες ἐμπρὸς τὸν ὠκεανὸ τῆς ἀλήθειας.

β) Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Δημιουργὸς καὶ εἶναι ἄπειρος καὶ ἀκατάληπτος. «Ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδὸς μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς διανοίας μου» (Ἱσ. νε΄ 9 - βλέπε Ρωμ. ια΄ 33-36).

Ἄν ἡ γνώση μας γιὰ τὸ Θεὸ ἦταν τέλεια καὶ πλήρης, αὐτὸ θὰ μᾶς ἐξίσωνε μὲ τὸ Θεό. «Ἐνας Θεὸς ποὺ θὰ μπορούσαμε τέλεια νὰ κατανοήσουμε, δὲν θὰ ἦταν Θεὸς » (Αὐγουστίνος).

Παρόλα αὐτὰ ὅμως, ἡ γνώση μας γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι κατορθωτή. Ὡραία παρατηρήθηκε : «Ἄν δὲν δύναμαι νὰ ἐναγκαλισθῶ τὸ ὅρος δύναμαι ὅμως νὰ τὸ ψαύσω. Καὶ ἂν δὲν ἠμπορῶ νὰ ροφήσω τὸν ποταμὸν ὅλον, ἠμπορῶ ὅμως νὰ ἀντλήσω ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς παλάμης ὀλίγας ρανίδας καὶ νὰ δροσίσω τὴν γλῶσσάν μου» (Κ. Καλλίνικος).

Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸ Θεό, δὲν ἀρκοῦν οἱ δικές μας δυνάμεις. Χρειάζεται καὶ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ποὺ μάλιστα ἔχει τὸν πρῶτο καὶ κύριο λόγο. Ἡ χάρις δίνεται σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀρκεῖ νὰ διαθέτουν ἀπλὴ καὶ καθαρὴ καρδιά γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἀπαντήσουν θετικὰ σ’ αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς μᾶς ἀποκαλύπτει μὲ τὸν προφήτη Ἱερεμία : «Ζητήσατέ με καὶ θὰ μὲ εὑρητε. Ἐὰν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν σας μὲ ζητήσητε, τότε θὰ μὲ εὑρητε» (Ἱερ. λστ΄ 13).

Γιὰ τὸν τρόπο ποὺ ὁ πιστὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ πλησιάσῃ τὸ Θεό, νὰ ἀγαπήσῃ τοὺς συνανθρώπους του καὶ νὰ σωθῇ, μᾶς μιλοῦν πολὺ χαρακτηριστικά: ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ὁρθόδοξη Λατρεία μας.

Ἡ Ἁγία Γραφή γιὰ τὸ Θεό. Δυὸ διάλογοι τῆς Ἁγίας Γραφῆς διαφωτίζουν τὸ θέμα μας. Ὁ ἓνας εἶναι τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ Μωυσῆ στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ Σινᾶ. Ὁ ἄλλος εἶναι τοῦ Κυρίου μὲ τὴ Σαμαρείτισσα στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Μωυσῆς μένει ἐκστατικὸς ἐμπρὸς ὅτὸ ὄραμα τῆς βάρου ποὺ καίγεται χωρὶς νὰ κατακαίγεται. Ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται καὶ τοῦ ἀναθέτει τὴν ἀρχηγία τῶν Ἰσραηλιτῶν γιὰ τὴν ἐξοδὸ τους ἀπὸ τὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου. Ταυτόχρονα τοῦ φανερῶνει τὸ ὄνομά Του: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ὦν», τοῦ λέγει. (Ἐξ. γ' 14).

Ἡ φράση, παρόλο ποὺ εἶναι δυσνόητη, σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὑπάρχει αἰώνια. Δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος. «Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω... ὁ ὦν ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ» (Ἀποκ. α' 8).

Ἡ δευτέρα ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ γίνεται στὴ Σαμαρείτισσα. «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰω. δ' 24). Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, γιατί εἶναι ἄπειρος, ἀσώματος, ἀόρατος καὶ ἀφθαρτος. Εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ πῇ κανεὶς τί δὲν εἶναι ὁ Θεὸς παρὰ νὰ καθορίσῃ τὴν οὐσία Του.

Ἔτσι καὶ οἱ δυὸ διάλογοι μᾶς λέγουν μὲ τὸν τρόπο τους ὅτι ὁ Θεὸς ξεπερνᾷ τὴν ἀνθρώπινη ἀντιληπτικότητα.

Ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὸ Θεό. Στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως ἡ Ἐκκλησία μας μὲ βάση τὴν Ἁγία Γραφή πιστεύει «εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα».

α) Ὁ Θεὸς εἶναι ἕ ν α ς. Ἡ ἀλήθεια τῆς μονοθεΐας εἶναι διάχυτη στὴν Ἁγία Γραφή. Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ «ὁ ὦν» εἶναι ἐνδεικτικόν. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὑπάρχει, οἱ θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν εἶναι ἀνύπαρκτοι. Στὸ Δεκάλογο ὁ Θεὸς παραγγέλλει: «Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου...οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ» (Ἐξ. κ' 2-3). Αὐτὸ μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὴ θεοποίηση πολλῶν σημερινῶν εἰδώλων.

‘Ο Ἰσραηλίτης στήν πρωινή καί βραδινή προσευχή του ὁμολογοῦσε ὅτι «Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἷς ἐστί» (Δευτ. στ’ 4). Τὸ ἴδιο τονίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος : «Οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς». «Εἷς Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς » (Α’ Κορ. η’ 4, Α’ Τιμ. β’ 5).

β) Ὁ Θεὸς εἶναι Πατέρας. Σ’ Αὐτὸν ὀφείλουμε τὴ φυσικὴ καὶ πνευματικὴ μας ζωὴ. Μᾶς ἐπλασε ἀπὸ ἀγάπη. Ὡς Πατέρας γεμάτος ἀγάπη ἔστειλε στὸν κόσμον τὸ Μονογενῆ Του Υἱό. Δίκαια λοιπὸν στήν Κυριακὴ Προσευχὴ Τὸν ἀποκαλοῦμε Πατέρα μας. Στὴ θεία Λειτουργία ὁμολογοῦμε τὴν πατρότητα τοῦ Θεοῦ. «Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων» (βλέπε καὶ Ἰακ. α’ 17).

γ) Ὁ Θεὸς εἶναι Παντοκράτορας. Ἡ εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορα στὸν τροῦλλο τῆς ἐκκλησίας μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ ὁρατὸς καὶ ἀόρατος κόσμος εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία καὶ τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ παρὰ τὴν ὕπαρξη τοῦ κακοῦ. Δίκαια ὁ Ἰωβ ὁμολογεῖ στὸ Θεό: «Οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν» (Ἰωβ. μβ’ 2). Μὲ τὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας, ὅπως θὰ δοῦμε, διαλλαίται ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θεία Λατρεία γιὰ τὸ Θεό. Οἱ ὕμνοι καὶ οἱ εὐχὲς τῆς θείας Λειτουργίας συνοψίζουν τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Ἐπὶ πλέον τὶς ἐκφράζουν μὲ ὠραῖες εἰκόνες μέσα στήν κατανυκτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς θείας Λατρείας.

Ὁ ἱερεὺς σὲ μιὰ εὐχαριστήρια εὐχὴ λέγει : «Σὺ γὰρ εἰ Θεὸς ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος (=ἀκατανόητος), ἀόρατος, ἀκατάληπτος, αἰεὶ ὢν, ὡσαύτως ὢν».

Στὴ θεία Λειτουργία ὑμνεῖται ἐπίσης καὶ ἡ ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ. Κλῆρος καὶ λαὸς κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀγγέλων ὑμνοῦν καὶ δοξάζουν τὸ Θεό : «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου . . .» (βλέπε Ἠσ. στ’ 3).

Ὁ Θεὸς εἶναι παρὼν κατὰ τὴν τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας, ὅπου πραγματοποιεῖται τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ ἱερεὺς λέγει στὸν Κύριο : « . . . ἐλθέ εἰς τὸ ἀγιάσαι ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτως συνών». Ὁ Θεὸς δηλαδὴ εἶναι πανταχοῦ παρών.

Ὁ Παντοκράτορας. Στὴν πρώτη ζώνη ἡ παράσταση μὲ τὴ θεία Λειτουργία καὶ
 στὴ δεύτερη προφῆτες μὲ τὰ εἰλητάριά τους. Τοιχογραφία στὴν Ἱ Μονὴ Σταυ-
 ρονικήτα τοῦ Ἀγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

Στά θεία Μυστήρια καὶ τὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας τονίζονται καὶ ἄλλες ιδιότητες τοῦ Θεοῦ : ἡ παγγνωσία, ἡ πανσοφία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη Του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ γνώση μας γιὰ τὸ Θεὸ εἶναι σχετικὴ καὶ περιορισμένη. Πιστεύουμε σ' ἓνα, ἀληθινὸ καὶ αἰώνιο Θεό. Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, δημιουργὸς τῶν ὁρατῶν καὶ τῶν ἀοράτων. Εἶναι Πανάγιος, Παντοκράτορας καὶ Πατέρας ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ἀπειρον τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον, καὶ τοῦτο μόνον αὐτοῦ καταληπτόν, ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἀκαταληψία» (*Ἰω. Δαμασκηνός, P.G. 94, 800*).
2. «Μανίας ἐσχάτης φιλονικεῖν εἰδέναι τί τὴν οὐσίαν ἐστὶν ὁ Θεὸς» (*Ἰω. Χρυσόστομος. Βλέπε καὶ Α' Τιμ. στ' 6*).
3. «Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ Θεός, δῆλον· τί δὲ ἐστὶ κατ' οὐσίαν καὶ φύσιν, ἀκατάληπτον τοῦτο παντελῶς καὶ ἄγνωστον» (*Ἰω. Δαμασκηνός, P.G. 94, 797*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Σὲ πολλοὺς ναοὺς πάνω ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη ζωγραφίζεται ἓνα μεγάλο μάτι. Τί μᾶς θυμίζει καὶ πότε πρέπει νὰ θυμώμαστε αὐτὴ τὴν παράσταση; 2) Ἀπάντησε σ' ἐκείνον ποὺ λέγει : «Ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἀγαπᾷ μ' ἔχει ξεχάσει». 3) Νὰ ἀποστηθίσῃς τὸ Α' Ἰω. δ' 16 β. 4) Γιατί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος χαρακτηρίζει ὡς «μανία» τὴ φιλονικία γιὰ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ ;

2. Τὸ μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος.

«Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». Τὰ λόγια αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει ἡ θεία Λειτουργία, μᾶς θυμίζουν μιὰ βασικὴ ἀλήθεια τῆς ὀρθόδοξης πίστεώς μας : τὸ μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ὁ Θεὸς εἶναι ἓνας ποὺ διακρίνεται σὲ Πατέρα, Υἱὸ καὶ Ἅγιο Πνεῦμα.

Τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸν Τριαδικὸ Θεὸ βρίσκουμε στὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

‘Η ‘Αγία Γραφή για τήν ‘Αγία Τριάδα.

Α'. Παλαιά Διαθήκη. ‘Η Παλαιά Διαθήκη δέν μιλάει καθαρά για τόν Τριαδικό Θεό. Οί ‘Ισραηλίτες ζούσαν ανάμεσα σέ ειδωλολατρικούς θεούς. ‘Υπήρχε λοιπόν κίνδυνος νά θεωρηθοῦν τὰ τρία Πρόσωπα τῆς ‘Αγίας Τριάδος ὡς τρεῖς διαφορετικοί θεοί. Γι’ αὐτό στήν Παλαιά Διαθήκη ἔχουμε μόνο ὑπαινιγμούς για τήν ‘Αγία Τριάδα. Οἱ κυριότεροι εἶναι :

1) ‘Η φράση τοῦ Θεοῦ ποῦ ἔχει σχέση μέ τή δημιουργία τοῦ ‘Αδάμ : «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ’ εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ’ ὁμοίωσιν . . . καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κατ’ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν» (Γεν. α’ 26 - 27). ‘Ο πληθυντικός «ποιήσωμεν» καί ὁ ἐνικός «ἐποίησεν» μᾶς μιλοῦν για τόν “Ενα καί Τριαδικό Θεό.

2) ‘Η ἐμφάνιση τοῦ Θεοῦ στόν ‘Αβραάμ μέ τή μορφή τῶν τριῶν ἀνδρῶν στή βελανιδιά Μαμβρῇ (Γεν. ιη’ 1 ἐξ.).

3) ‘Ο ἐπινίκιος ὕμνος τῶν ἀγγέλων στο ὄραμα τοῦ προφήτου ‘Ησαΐα : «‘Αγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ» (‘Ησ. στ’ 3). ‘Η τριπλή ἐπανάληψη τῆς λέξεως «ἅγιος» μαρτυρεῖ ὅτι ἡ δοξολογία τῶν Σεραφίμ ἀπευθύνεται καί στα Τρία Πρόσωπα.

4) Οἱ λέξεις λόγος, σοφία, πνεῦμα ὅταν ἀναφέρονται στο Θεό.

Β'. Καινή Διαθήκη. Στήν Καινή Διαθήκη τὸ μυστήριο τῆς ‘Αγίας Τριάδος φανερώνεται πολὺ χαρακτηριστικὰ καί πανηγυρικά. Τοῦτο βλέπουμε στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, στή Βάπτισις τοῦ ‘Ιησοῦ Χριστοῦ, καθὼς καί σ’ ἐκεῖνα ποῦ εἶπε ὁ Κύριος στοὺς Μαθητές Του.

1.—«Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καί δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· διό καί τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ» (Λουκ. α’ 35).

2.—«Καί εἶδε (ὁ ‘Ιωάννης) τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καί ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν (τὸ Χριστό)· καί ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Ματθ. γ’ 16-17).

3.—«‘Ο δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ ‘Αγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα . . .» (‘Ιω. ιδ’ 26).

Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ. Εἰκόνα στο Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν (16ος αἰ.).

4.— «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη' 19).

5.— Νὰ μελετήσης ἐπίσης Β' Κορ. ιγ' 13 (ἀκούγεται στή θεία

Λειτουργία) καὶ Ἀ' Πέτρ. α' 2 γιὰ νὰ δῆς πῶς μιλοῦν οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Πέτρος γιὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα. Ἡ Ἐκκλησία ἀφοῦ παρέλαβε ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα, τὴ διατύπωσε στὴ διδασκαλία της καὶ τὴ διατήρησε στὴ λατρευτικὴ τῆς ζωῇ. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία βαπτίζει τὰ παιδιὰ της «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος». Στὴ θεία Λατρεία προσφέρει τὴ δόξα, τὴν τιμὴ καὶ τὴν προσκύνηση «τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι».

Ἐξάλλου οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀνέπτυξαν στὰ βιβλία τους τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα καὶ μᾶς βοήθησαν νὰ καταλάβουμε τὴ σχέση τῶν τριῶν Προσώπων μεταξύ τους.

Κατὰ τὴ θεία Λειτουργία καὶ πρὶν ἀπαγγελθῇ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως τὸ ἐκκλησίασμα μὲ τὸ στόμα τοῦ ψάλτη ὁμολογεῖ «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ τρία Πρόσωπα εἶναι ὁμοούσια, ἔχουν δηλαδὴ τὴν αὐτὴ θεία Οὐσία. Κάθε Πρόσωπο εἶναι ὁλόκληρος ὁ Θεός· δὲν εἶναι ἓνα μέρος τῆς θεότητος. Αὐτὸ δὲν σημαίνει βέβαια ὅτι ἔχουμε τρεῖς Θεούς.

Τὰ τρία Πρόσωπα διακρίνονται καὶ σὲ τοῦτο : ὁ Πατέρας εἶναι ἀγέννητος, ὁ Υἱὸς γεννιέται ἀπὸ τὸν Πατέρα «πρὸ πάντων τῶν αἰώνων» καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα.

Ἡ Ἀγία Τριάς ἐνεργεῖ ἐνωμένη, γιατί σ' αὐτὴν ὑπάρχει ταυτότητα ἐνεργείας καὶ θελήσεως. Τὴν ἐνότητα τῆς Ἀγίας Τριάδος διατυπώνει ὡς ἑξῆς ὁ Μέγας Ἀθανάσιος : «Πίστις οὖν ἡ ὀρθόδοξος αὕτη ἐστίν, ἵνα ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι καὶ Τριάδα ἐν μονάδι σέβωμεν, μήτε συγχέοντες τὰς ὑποστάσεις (=πρόσωπα), μήτε τὴν οὐσίαν διαριζήντες».

Τὰ τρία Πρόσωπα στὴν Ἀγία Τριάδα. Τὸ δόγμα γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα εἶναι βασικὴ ἀλήθεια τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Εἶναι ἓνα μυστήριον ποὺ δὲν κατανοεῖται ἀπὸ τὸ λογικὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ξέρουμε τί εἶναι, ὅχι ὅμως καὶ πῶς εἶναι. Ἀλλωστε, ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος, «μυστήριον καταλαβανόμενον οὐκέτι μένει μυστήριον» πᾶν δὲ τὸ μὴ ὄν μυστήριον, οὐδὲν ἐστὶ θαυμαζόμενον».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας ὁμολογοῦμε «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον». Ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως γιὰ τὸν Ἐνα καὶ Τριαδικὸ Θεὸ βρίσκεται στὴν Ἁγία Γραφή καὶ διδάσκεται ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἐκκλησία μας.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Δεῦτε, λαοί, τὴν τρισυπόστατον θεότητα προσκυνήσωμεν, Υἱὸν ἐν τῷ Πατρὶ, σὺν Ἁγίῳ Πνεύματι. Πατὴρ γὰρ ἀχρόνως ἐγέννησεν Υἱὸν συναΐδιον καὶ σύνηθρονον, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον ἦν ἐν τῷ Πατρὶ, σὺν Υἱῷ δοξαζόμενον· μία δύναμις, μία οὐσία, μία θεότης, ἣν προσκυνοῦντες πάντες λέγομεν· Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας δι' Υἱοῦ, συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἅγιος ἰσχυρός, δι' οὗ τὸν Πατέρα ἐγνώκαμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ. Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ παράκλητον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον, Τριάς ἁγία, δόξα σοι» (*Ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Κυριακῆ τῆς Πεντηκοστῆς*).
2. Τὰ πρόσωπα «ἐνοῦνται οὐχ ὥστε συγχεῖσθαι, ἀλλ' ὥστε ἔχεσθαι ἀλλήλων (= τὸ ἓνα νὰ κοινωνῇ μὲ τὸ ἄλλο)· καὶ τὴν ἐν ἀλλήλαις περιχώρησιν ἔχουσι, δίχα πάσης συναλοιφῆς (= χωρὶς καμιά συγχώνευση) καὶ συμφύσεως (= ἀνακατέματος) ... Ἐν γὰρ ἕκαστον αὐτῶν (= τῶν Προσώπων τῆς Τριάδος), ἔχει πρὸς τὸ ἕτερον, οὐχ ἥττον ἢ πρὸς ἑαυτὸν» (*Ἰω. Δαμασκηνός, Ἐκδοσις Ὁρθοδόξου πίστεως*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Πολλοὶ στὰ ζητήματα τῆς πίστεως ἰσχυρίζονται: δὲν πιστεύω γιατί δὲν καταλαβαίνω. Τί θὰ πῆς σ' ἐκεῖνον ποῦ θὰ ἰσχυρισθῇ τὸ ἴδιο γιὰ τὴν Ἁγία Τριάδα; 2) Νὰ γράψης στὸ τετράδιό σου τὸ στίχο Α' Ἰω. ε' 7 καὶ νὰ ἀναπτύξης μὲ λίγες λέξεις τὴ σημασία του. 3) Νὰ βρῆς στὴν Ἱερὰ Σύνοψη τὴν προσευχὴ «Φῶς ἱλαρόν...» (εἶναι στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ) καὶ νὰ ξεχωρίσῃς τὴ φράση ποῦ μιλάει γιὰ τὴν Ἁγία Τριάδα.

3. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος τῶν ἀγγέλων.

Στοὺς ὕμνους καὶ τὶς εὐχὲς τῆς θείας Λειτουργίας ἀναφέρονται πολλὰς φορὲς οἱ ἄγγελοι. Στὶς βυζαντινὲς ἀγιογραφίες βλέπουμε τὶς γαλήνιες μορφές τους. Δυὸ ἀπὸ αὐτοὺς, ὁ Γαβριήλ καὶ ὁ Μιχαήλ, εἰκονίζονται στὰ παραπόρτια τοῦ Ἁγίου Βήματος. Εἶναι οἱ φρουροί του.

Ἡ Ἀγία Γραφή μιλάει γιὰ τοὺς ἀγγέλους. Ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή μαθαίνουμε ὅτι :

α) Δημιουργὸς τῶν ἀγγέλων εἶναι ὁ Θεὸς (Ἐξ. κ' 11, Κολ. α' 16).

β) Οἱ ἄγγελοι εἶναι ἀγγελιαφόροι τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ ὀνομάζονται ἄγγελοι (Ψαλμ. 102, 21, Ἑβρ. α' 14).

γ) Ὁ ἀριθμὸς τοὺς εἶναι «μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων», δηλαδὴ ἀναρίθμητοι (Δαν. ζ' 10, Ἀποκ. ε' 11).

δ) Τρεῖς ἀπὸ αὐτοὺς παρουσιάζονται μὲ τὰ ὀνόματά τους : Ὁ Μιχαήλ (= ποιὸς εἶναι σὰν τὸ Θεό;), ὁ Γαβριήλ (= ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ) καὶ ὁ Ραφαήλ (= ὁ Θεὸς θεραπεύει).

ε) Δοξολογοῦν ἀκατάπαυστα τὸ Πανάγιο Ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

στ) Κάθε ἄνθρωπος ἔχει φύλακα ἄγγελο προστάτη (Ματθ. ιη' 10, Πράξ. ιβ' 15).

Οἱ ἄγγελοι δημιουργήθηκαν πρὶν ἀπὸ τὴν ὕλική δημιουργία. «Ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα, ἤνεσάν με φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου» (Ἰώβ λη' 7).

Ἡ φύση τῶν ἀγγέλων. Ὄνομάζουμε τοὺς ἀγγέλους ἀσώματους γιατί δὲν ἔχουν ὕλικὸ σῶμα· εἶναι πνεύματα.

Ἔτσι α) δὲν διαμένουν σὲ ὀρισμένο μέρος. Τὸ σύμπαν εἶναι στὴ διάθεσή τους. Εἶναι ἀεικίνητοι χωρὶς νὰ εἶναι καὶ πανταχοῦ παρόντες. β) Ὡς πρὸς τὴ γνώση εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ κατώτεροι ἀπὸ τὸ Θεό.

Οἱ ἄγγελοι μὲ τὴ θεία Χάρη χαίρουν κοντὰ στὸ Θεὸ τὴν αἰώνια μακαριότητα.

Τὸ ἔργο τῶν ἀγγέλων. Οἱ ἄγγελοι δοξολογοῦν ἀκατάπαυστα τὸ Θεὸ καὶ ἐκτελοῦν τὸ θέλημά Του. Εἶναι ἀκόμη βοηθοὶ καὶ προστάτες τῶν ἀνθρώπων.

α) Οἱ ἄγγελοι ὑμνοῦν τὸ Θεό. Στὸν 148ο ψαλμὸ διαβάζουμε γιὰ τὴ δοξολογία τῶν ἀγγέλων : «Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ... ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν». Ὁ Ἡσαΐας καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παρουσιάζουν τὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ κυκλωμένο ἀπὸ ἀγγέλους ποὺ δοξολογοῦν τὸ Θεό (Ἡσ. στ' 3, Ἀποκ. δ' 8, ζ' 11).

β) Οἱ ἄγγελοι ὑπηρετοῦν τὸ Θεό. Ἐπειδὴ οἱ ἄγγελοι ὑπηρετοῦν τὸ Θεό ὀνομάζονται λειτουργοί Του. Εἶναι κοντὰ στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ καὶ περιμένουν τὶς ἐντολές Του. Εἶναι οἱ ἄγρυπνοι φύλακες ποὺ ἀναφέρουν στὸ Θεό τί γίνεται στὴ γῆ. Ἡ προθυμία τους νὰ ἐκτελέσουν τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ συμβολίζεται μὲ τὰ πτερὰ ποὺ βλέπουμε στὶς εἰκόνες τους.

γ) Οἱ ἄγγελοι προστατεύουν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή γνωρίζουμε πῶς ὁ Θεὸς προστατεύει τοὺς ἀνθρώπους μὲ τοὺς ἀγγέλους Του. Οἱ Πατριάρχες, οἱ προφῆτες, οἱ Ἀπόστολοι ἐνισχύονται ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει φύλακα ἄγγελο. Μιὰ ἀπὸ τὶς ωραιότερες προσευχὲς τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἡ προσευχή στὸ φύλακα ἄγγελο. Ὁ φύλακας αὐτὸς προστατεύει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τὸν καθοδηγεῖ στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ καὶ προσεύχεται γι' αὐτόν. Οἱ ἄγγελοι προστατεύουν ἀκόμη πόλεις, ἔθνη, Ἐκκλησίες.

Οἱ ἄγγελοι διαιροῦνται σὲ ἑννέα τάξεις ἢ τάγματα, τὰ ἑξῆς :
Σεραφίμ, Χερουβίμ, Θρόνοι, Κυριότητες, Δυνάμεις, Ἐξουσίες, Ἀρχές, Ἀρχάγγελοι, Ἀγγελοι.

Στὴ θεία Λειτουργία οἱ Χριστιανοί :

α) Ψάλλουν μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους. «Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλόανθρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν . . .» (ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸ Θεό).

β) Εἰκονίζουν μυστικὰ τὰ Χερουβίμ. «Οἱ τὰ Χερουβίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καὶ τῇ ζωοποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες . . .» (Χερουβικὸς ὕμνος).

γ) Ζητοῦν ἀπὸ τὸν Κύριο «ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων τους».

δ) Εὐχονται νὰ γίνεται στὴ γῆ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως στὸν οὐρανὸ ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἀγγέλους : «Πάτερ ἡμῶν . . . γενηθήτω τὸ θέλημά Σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς».

Οἱ ἄγγελοι τοῦ Σατανᾶ. Ἦταν καὶ αὐτοὶ ἀγαθὰ πνεύματα. Ἐπέσαν ὅμως ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴ τους θέση, γιατί τὸ θέλησαν. Ἀπὸ ἀλαζονεία ἐπαναστάτησαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, γιατί θέλησαν νὰ ὁμοιωθοῦν μὲ τὸ Θεό. Ἀρχηγός τους εἶναι ὁ Σατανᾶς (= κατήγορος,

Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ. Εἰκόνα στὸν Ἱ. Ναὸ Ἀγγελόκτιστης, Κίτι,
Κύπρος (16ος αἰ.).

ἐνάντιος πρὸς τὸ Θεό). Λέγεται καὶ Διάβολος, γιατί διαβάλλει, δηλαδή συκοφαντεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὸ Θεὸ καὶ τὸ Θεὸ στοὺς ἀνθρώπους (Ίώβ α' 9, β' 4, Γεν. γ' 4 ἐξ.).

Οἱ δαίμονες πολεμοῦν μὲ λύσσα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Προσπαθοῦν νὰ μᾶς παρασύρουν στὸ δρόμο τῆς ἀμαρτίας. Γι' αὐτὸ στὴν Κυριακὴ προσευχὴ παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ νὰ μὴν ἐπιτρέπη στὸν πονηρὸ νὰ μᾶς πειράζῃ. Ὅταν ὅμως ὁ Θεὸς παραχωρῇ τὴ δοκιμασία αὐτή, μᾶς δίδαξε νὰ ζητᾶμε μὲ τὴν προσευχή μας τὴ βοήθειά Του γιὰ νὰ ξεπερνᾶμε τὸν πειρασμὸ καὶ νὰ βγαίνουμε νικητές.

Ἡ Ἀγία Γραφή λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἐγίνε ἀνθρώπος «ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου» (Α' Ἰω. γ' 8). Ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτὴς νίκησε τὸ Σατανᾶ καὶ διέλυσε τὸ βασίλειό του. Τὸ θάνατο ποὺ ἔφερε ὁ διάβολος, τὸν πάτησε μὲ τὸ σταυρικὸ Του θάνατο ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οἱ ἄγγελοι εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Διακρίνονται σὲ ἀγαθοὺς καὶ σὲ πονηροὺς. Οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι ὑμνοῦν καὶ ὑπηρετοῦν τὸ Θεό. Εἶναι οἱ φύλακες τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων μας. Οἱ πονηροὶ ἄγγελοι, οἱ δαίμονες, πολεμοῦν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἐπικίνδυνοι ἀντίπαλοί μας. Τὸ Σατανᾶ τὸν νικάμε μὲ τὴ βοήθεια ποὺ μᾶς προσφέρει ὁ Χριστός.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Παντὶ πεπιστευκότι εἰς Θεὸν ἄγγελος παρεδρεύει, ἂν μὴ ποτε αὐτὸν ἡμεῖς διὰ τῶν πονηρῶν ἔργων ἀποδιώξωμεν. Ὡς γὰρ τὰς μελίσσας καπνὸς φυγαδεύει καὶ τὰς περιστερὰς ἐξελαύνει δυσωδία, οὕτω καὶ τὸν φύλακα τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ πολὺδακρυς καὶ δυσώδης ἀφίστησιν (=ἀπομακρύνει) ἀμαρτία» (Μ. Βασιλείος).
2. «Νήψατε, γρηγορήσατε (=γίνητε ἐγκρατεῖς καὶ ἄγρυπνοι): ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπῇ» (Α' Πέτρο. ε' 8).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιὰ ποῖο σκοπὸ δημιουργήθηκαν οἱ ἄγγελοι; 2) Ὁ Δαβὶδ λέγει ὅτι ὁ Θεὸς «ἐπλασε τὸν ἄνθρωπο λίγο κατώτερο ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους» (Ψαλμ. 8, 6). Νὰ ἀναφέρῃς τρεῖς διαφορὲς ἀνθρώπινης καὶ ἀγγελικῆς φύσεως. 3) Ἀνάφερε τρία περιστατικά ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή ποὺ μιλοῦν γιὰ ἐμφάνιση ἀγγέλων σὲ ἀνθρώ-

πους. Ποιὸς ἦταν ὁ σκοπὸς τῆς ἐμφάνισιώς σὲ κάθε πρόσωπο; 4) Ποιὲς ὑποχρεώσεις σοῦ δημιουργοῦν τὰ λόγια τοῦ Μ. Βασιλείου (βλέπε 1ο κείμενο) γιὰ τὸ φύλακα ἄγγελο; 5) Ποιὰ εἶναι τὰ μέσα τοῦ ἀγώνα κατὰ τοῦ πειρασμοῦ;

4. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.

Ὁ Θεὸς μετὰ τὸν ἀγγελικὸν κόσμον δημιούργησε τὸν ὁρατὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον. Ἐπειτα ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον ποὺ μετέχει καὶ στοὺς δυὸ κόσμους. Δίκαια λοιπὸν ὀνομάζουμε τὸ Θεὸ «ποιητὴν ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων».

Τὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας. Τὸ ὑμνεῖ ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς. Μὲ ἐκπληξη τὸ βλέπει καὶ ὁ ἀπολίτιστος καὶ ὁ πολιτισμένος. Ὅλοι μας διαβάζουμε τὸ βιβλίον τῆς φύσεως. Τὰ μυστικὰ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωικοῦ βασιλείου, τὰ βάρη τῆς θάλασσας καὶ τὰ πλάτη τοῦ οὐρανοῦ μᾶς γεμίζουν μὲ θαυμασμό.

Ποιὸς ὅμως εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου; Γιατί ἔγινε αὐτὸς ὁ κόσμος; Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ βάζει στὸ στόμα του ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς. Σ' αὐτὰ δίνει ἀπάντηση ἡ Ἁγία Γραφή καὶ μάλιστα μὲ τὸ πρῶτον βιβλίον της: τὴ Γένεσιν.

Ἡ διήγησις τῆς Γενέσεως. Συγγραφεὺς τῆς διηγήσεως αὐτῆς εἶναι ὁ θεόπνευστος Μωσῆς. Ἀπευθύνεται στὸν ἑβραϊκὸν λαόν. Μιλάει στὴ γλῶσσαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ποὺ ἦταν ποιμενικὸς καὶ ἀγροτικός. Ὑπογραμμίζει σ' αὐτὸν ἀλήθειες ποὺ θὰ τὸν συνδέσουν μὲ τὸν ἀληθινὸ Θεόν. Ἔτσι θὰ ἔβρισκε προφύλαξιν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες ποὺ τὸν περικύκλωναν.

Ὁ Μωσῆς κατεβαίνει στὸ πνευματικὸ ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ. Περιγράφει τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου μὲ φυσικὸν καὶ λογικὸν τρόπο. Οἱ φράσεις τῆς διηγήσεως εἶναι σύντομες, ποιητικὲς καὶ γι' αὐτὸ εὐκόλομνημόνευτες. Ἡ σειρὰ τῆς ἀφηγήσεως εἶναι ἀριστοτεχνική. Ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ τὸ Θεόν.

Ὁ Θεὸς παρουσιάζεται στὴ διήγησιν νὰ ἐργάζεται ἕξι ἡμέρας. Κατὰ τὶς τρεῖς πρώτες μέρας δημιουργεῖ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ μηδὲν θέτοντάς τον σὲ μιὰ τάξιν. Τὸ φῶς χωρίζεται ἀπὸ τὸ σκοτάδι, τὸ νερὸ ἀπὸ τὸν ἀέρα, ἡ γῆ ἀπὸ τὰ νερά ποὺ τὴν κατέκλυζαν. Κατό-

πιν ἀρχίζει ὁ στολισμὸς μὲ τὰ φυτὰ, τὰ οὐράνια σώματα, τὰ πουλιά, τὰ ψάρια, τὰ ζῶα, τὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι ὁ Θεὸς ἀγιάζει τὸ χρόνο.

Ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς δὲν ἐνδιαφέρεται νὰ διδάξῃ Γεωλογία, Βοτανική, Ζωολογία, Ἀνθρωπολογία. Δὲν κάνει ἐπιστήμη. Ἐνα πράγμα ἐνδιαφέρεται νὰ τονίσῃ: ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐνα ἐρώτημα φαίνεται φυσικό: Δὲν θὰ μπορούσε ὁ Μωσῆς μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Θεοῦ νὰ μιλήσῃ ἐπιστημονικὰ μὲ ἐκλαϊκευμένο τρόπο; Ἀσφαλῶς μπορούσε. Ἄς δοῦμε ὅμως τὰ ἐπακόλουθα αὐτοῦ τοῦ τρόπου.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἔλεγε: οἱ ἡμέρες τῆς δημιουργίας δὲν εἶναι εἰκοσιτετράωρες, ὅπως τὶς φανταζόταν ὁ Ἰσραηλίτης, ἀλλὰ μεγάλα χρονικὰ διαστήματα. Ἡ γῆ εἶναι 1.300.000 φορές μικρότερη ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ ἄλλα σχετικὰ. Ποιὸ θὰ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα; Φυσικὰ ἡ ἐκπληξη, ἡ δυσπιστία, ἡ ἀναπάντητη ἀπορία: Εἶναι τόσο ἀδύνατος ὁ Θεός, ὥστε νὰ χρειαστῇ ἑκατομμύρια χρόνια γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον; Γιατὶ ἡ γῆ εἶναι ἓνα μικρὸ κομμάτι τῆς ὑλικῆς δημιουργίας;

Οἱ ἡμέρες τῆς δημιουργίας. Γιὰ νὰ ἀποφύγῃ ὁ Μωσῆς τέτοιες παρανοήσεις, χρησιμοποιοεῖ διαφορετικὸ τρόπο διηγήσεως. Ἐκθέτει τὰ πράγματα ὅπως τὰ ἔβλεπε καὶ τὰ σκεπτόταν ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του. Ἐμεῖς δυναμώνουμε τὸ βλέμμα μας μὲ τὸ τηλεσκόπιο καὶ τὸν ἐπιστημονικὸ φακὸ. Αὐτὰ ἦταν ἄγνωστα τότε. Ὁ ὀπτικὸς ὀρίζοντας τοῦ ἀνθρώπου ἦταν περιορισμένος καὶ ἡ σκέψις του ἀπλοϊκή.

Ἔτσι ὁ Μωσῆς ὀνομάζει τὸν οὐράνιον θόλον «στερεῶμα». Πάνω ἀπὸ αὐτὸ εἶναι κλεισμένες σὲ δεξαμενὲς μεγάλες ποσότητες νεροῦ. «Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος» (Γεν. α' 7). Ἡ βροχὴ ἐπομένως εἶναι τὸ ἀνοιγμα τῶν δεξαμενῶν, ὅπως βλέπουμε στὴ διήγησι γιὰ τὸν κατακλυσμὸ. «Καὶ οἱ καταρράκται (= ὕδατοφράκτες) τοῦ οὐρανοῦ ἠνεώχθησαν» (Γεν. ζ' 11). Ἡ βροχὴ ἀντίθετα σταματᾷ, ὅταν κλείνουν οἱ ὕδατοφράκτες τοῦ οὐρανοῦ (Γεν. η' 2). Αὐτὴν τὴν ἐξήγησι ἔδιναν τότε οἱ ἄνθρωποι στὰ φυσικὰ φαινόμενα.

‘Ο Μωσῆς καὶ Ἰουδαῖοι. Μικρογραφία ἀπὸ Ψαλτῆρι τῆς ‘Ι. Μονῆς Γρηγορίου τοῦ Ἀγίου Ὁρους (12ος αἰ.).

Ἡ δημιουργία τοῦ φωτὸς τοποθετεῖται τὴν πρώτη ἡμέρα καὶ τοῦ ἡλίου τὴν τέταρτη. Ἡ ἀπορία μας εἶναι εὐλογη : Φῶς χωρὶς ἥλιο ; Παρόλο που ἡ ἐπιστήμη μᾶς βεβαιώνει ὅτι ἔχουμε φῶς καὶ χωρὶς ἥλιο, τὸ φῶς σωστὰ προηγήθηκε στὴ διήγηση. Μόνο ἔτσι τὸ κατανοοῦσε ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ ἔβρισκε λογικό. Μετὰ τὸ σκοτάδι τὸ φῶς καὶ μετὰ τὸ φῶς ὁ ἥλιος. Ὁ Ἰσραηλίτης πηγαίνοντας τὸ πρωὶ στὴν καθημερινή του ἐργασία, ἔβλεπε ὅτι τὸ φῶς προηγείται ἀπὸ τὸν ἥλιο. Δηλαδή πρῶτα βλέπουμε τὸ φῶς καὶ ὕστερα ἀκολουθεῖ ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου. Ἡ σφαιρικότητα τῆς γῆς ἦταν ἄγνωστη γιὰ τὸν ἄνθρωπο τότε.

Κι ἐμεῖς σήμερα κάνουμε παρόμοια λάθη. Μιλᾶμε, π.χ. γιὰ τὴν ἀνατολή καὶ τὴ δύση τοῦ ἡλίου, ἀν καὶ ξέρουμε ὅτι αὐτὸ εἶναι ἐπιστημονικὰ λαθασμένο. Ἡ ψευδαίσθηση ὅμως μᾶς φαίνεται φυσικὴ καὶ ταιριασμένη στὴν καθημερινή μας πείρα.

Οί ημέρες τῆς δημιουργίας εἶναι ἕξι, ὅπως οἱ ημέρες τῆς ἐβδομάδας. Ὁ θεὸς Δημιουργὸς παρουσιάζεται νὰ ἐργάζεται τὴν ἐξαήμερο καὶ νὰ ἀναπαύεται τὴν ἑβδομὴ ἡμέρα. Αὐτὸ γίνεται σκόπιμα. Ἦταν ἕνας ὁμορφος τρόπος νὰ τηροῦν οἱ Ἑβραῖοι τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου. Ὁ Θεὸς ἦταν τὸ πρότυπό τους.

Τί διδάσκει ἡ διήγηση. Γιὰ νὰ διακρίνουμε εὐκολὰ τὶς ἀλήθειες ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ διήγηση, πρέπει νὰ μεταφερθοῦμε στὸ περιβάλλον τῶν Ἑβραίων καὶ στὸ χρόνο (13ος αἰ. π.Χ.) ποὺ γράφτηκε τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως.

Ἡ Μεσοποταμία, ἡ Χαναὰν καὶ ἡ Αἴγυπτος εἶναι τὰ μέρη, ὅπου ὑφαίνεται ἡ Ἰσραηλιτικὴ ἱστορία. Οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν ἦταν εἰδωλολάτρες. Θεοποιοῦσαν τὰ ζῶα καὶ τὰ οὐράνια σώματα. Οἱ θεοὶ τους δὲν ξεχώριζαν ἀπὸ τὶς δυνάμεις τῆς φύσεως. Διάφοροι μῦθοι μιλοῦσαν γιὰ τὸ πῶς ἔγιναν οἱ θεοί, ὁ κόσμος, ὁ ἄνθρωπος.

Διαφορετικὴ ἦταν ἡ θέση τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὅσα γνώριζαν γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου, δὲν ἦταν μῦθοι, ἀλλὰ ἡ θεοδίδακτη ἀλήθεια. Ἔτσι ξέρουμε κι ἐμεῖς μαζί τους ὅτι :

α) Ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν κόσμον. Ὁ κόσμος δὲν εἶναι τυχαῖο ἀποτέλεσμα τυφλῶν δυνάμεων· εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ.

β) Ὁ Θεὸς δημιούργησε τὰ πάντα μὲ τὸ λόγο Του.

γ) Πρὶν ἀπὸ τὸν κόσμον ὑπῆρχε ὁ Θεός. Ὁ κόσμος ἔχει ἀρχή. Μονάχα ὁ Θεὸς εἶναι ἀναρχος.

δ) Τὰ ἀστέρια, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα εἶναι δημιουργήματα. Δὲν πρέπει νὰ θεοποιοῦνται.

ε) Ἡ ἑβδομὴ ἡμέρα εἶναι ἡμέρα ἀργίας ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ ἀφιερωμένη στὴ θεία Λατρεία καὶ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ ἀπέραντος ὑλικοὸς κόσμος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ. Διαλαλεῖ τὴν παντοδυναμία καὶ τὴν πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Στὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως βρίσκουμε τὴν περιγραφή τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Εἶναι ἀπλή, σύντομη καὶ περιεκτικὴ. Διδάσκει θρησκευτικὲς, ὄχι ἐπιστημονικὲς ἀλήθειες.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Πᾶς οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τίνος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας Θεὸς» (Ἐβρ. γ' 4).
2. «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας». (Ψαλμ. 103, 24).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Εἶπαν ὅτι «σκοπὸς τῆς Ἁγίας Γραφῆς δὲν εἶναι νὰ ἐξηγήσῃ πῶς κινοῦνται τὰ οὐράνια σώματα, ἀλλὰ πῶς νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπο στὸν πνευματικὸ οὐρανόν». Τί σημαίνει αὐτὸ καὶ ποιά σχέση ἔχει μὲ τὴ διήγησιν γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου;

2) Τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1968 ὁ ἀστροναύτης Φράνκ Μπόρμαν καὶ δυὸ συνεργάτες του πετώντας στὸ διάστημα διάβασαν τοὺς στίχους τῆς Γενέσεως γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου. Γιατί;

3) Νὰ γράψῃς στὸ τετράδιό σου καὶ νὰ ἀποστηθίσῃς τὸ στίχο : «Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο (= διέταξε) καὶ ἐκτίσθησαν» (Ψαλμ. 32, 9).

5. Ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς εἰκόνες ποὺ ἐκφράζει τὴ σχέση τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἄνθρώπους εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ποιμένα. Τὴ βρίσκουμε καὶ στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ψάλλει ὁ Δαβὶδ : «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει... Ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» (Ψαλμ. 22, 1-4). Ποιμένα ὀνομάζει καὶ ὁ Κύριος τὸν ἑαυτοῦ Του : «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς» (Ἰω. ι' 11).

Ὁ Θεὸς δὲν φροντίζει στοργικὰ μονάχα γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἀγαπᾷ ὅλα τὰ δημιουργήματά Του. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ ἐξασφαλίζουν τὴν τροφή τους καὶ τὸ πολύχρωμο ἔνδυμά τους μὲ τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ (Ματθ. στ' 25-34). Ἡ στοργικὴ ἐνέργεια, μὲ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς συντηρεῖ καὶ κυβερνᾷ τὸν κόσμον, λέγεται θεία Πρόνοια.

Ἡ συντήρησις τοῦ κόσμου. Ἀπέραντος καὶ μεγαλειώδης εἶναι ὁ κόσμος ποὺ δημιούργησε ὁ Θεός. Πῶς ὅμως διατηροῦνται καὶ συντηροῦνται τὰ τόσα δημιουργήματα ; Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων,

λέγει ο ἱερὸς Χρυσόστομος, «οὔτε ἡ θάλασσα κατέκλυσε τὴ γῆ, οὔτε ὁ ἥλιος κατέκαψε αὐτὸ ποὺ βλέπουμε, οὔτε ὁ οὐρανὸς σαλεύτηκε... ἀλλὰ τὸ κάθε τι πάνω στὴ γῆ καὶ τὸν οὐρανὸ στέκεται μὲ ἀκρίβεια στὴ θέση του καὶ διατηρεῖ τοὺς νόμους ποὺ ἄπαξ ἐτέθησαν σ' αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας» (P. G. 55, 487).

Κάθε δημιούργημα προικίστηκε ἀπὸ τὸ Δημιουργὸ μὲ ἰδιαίτερους νόμους. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα παράγουν καρποὺς καὶ σπόρους. Μὲ τοὺς σπόρους φυτρώνουν πάλι καὶ ἀνανεώνονται. Τὰ ὑδρόβια, τὰ πτηνὰ, ὁ ἄνθρωπος καὶ ἔμμεσα τὰ ζῶα πῆραν τὸ θεϊκὸ πρόσταγμα: «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε». Ἔτσι ὁ Θεὸς συντηρεῖ τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη.

Ἡ φροντίδα τοῦ Θεοῦ φαίνεται καὶ στὸν κόσμὸ τῆς ἀστρονομίας. Μᾶς τὴν ὑπενθυμίζει στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ ὁ ψαλμικὸς στίχος: «Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ». Ὁ ἥλιος δηλαδὴ γνωρίζει τὴν τροχιά του. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, γιατί συγκρατοῦνται καὶ κατευθύνονται ἀπὸ τὸ χερί τοῦ Θεοῦ.

Ἡ φροντίδα τοῦ Θεοῦ δὲν περιορίζεται στὰ ἄψυχα δημιουργήματα. Ἐπεκτείνεται μὲ θαυμαστὸ τρόπο καὶ στὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς φροντίζει γιὰ τὴ διατήρησή του στὴ ζωὴ, προνοεῖ γιὰ τὴ συντήρησή του καὶ μὲ χίλιους δυὸ τρόπους τὸν βοηθεῖ καὶ τοῦ συμπαράστέκεται.

Ἡ πατρικὴ φροντίδα τοῦ Δημιουργοῦ γιὰ ὅλα γενικῶς τὰ δημιουργήματα συνοψίζεται στὰ λόγια τοῦ σοφοῦ Σολομώντος πρὸς τὸ Θεό: «Ἀγαπᾷς ὅλα τὰ ὄντα καὶ δὲν ἀποστρέφεις κανένα δημιούργημα· γιατί ἂν μισοῦσες κάτι, δὲν θὰ τὸ κατασκεύαζες. Καὶ πῶς ἂν σὺ κάποιον δὲν ἤθελες, θὰ μπορούσε αὐτὸ νὰ παραμείνῃ;... Τὰ ἔλεεις ὅλα γιατί εἶναι δικά Σου, δέσποτα φιλόψυχε» (Σοφ. Σολ. ια' 24-26).

Ἡ κυβέρνησις τοῦ κόσμου. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνο ὁ Παντοδύναμος συντηρητὴς τοῦ κόσμου. Εἶναι καὶ ὁ σοφὸς Κυβερνήτης του. Ὁ Θεὸς σὰν ἄλλος πλοίαρχος κυβερνᾷ τὸ σκάφος τοῦ κόσμου καὶ τὸ κατευθύνει στὸν προορισμὸ του, στὸ σκοπὸ τῆς δημιουργίας. Ὁ σκοπὸς τῆς δημιουργίας εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ἀγία Γραφή συχνὰ ἀναφέρει γιὰ τοὺς θαυμαστοὺς τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς προφυλάσσει, καθοδηγεῖ καὶ κατευθύνει τὸν ἄνθρωπο.

Ἔτσι στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὅταν ὁ Ἰωσήφ φανερώθηκε στοὺς ἀδελφούς του, εἶπε : «Δὲν μὲ στείλατε ἐσεῖς ἐδῶ, ἀλλὰ ὁ Θεὸς» (Γεν. μὲ' 8). Αὐτὸς φρόντισε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὴ διατροφή τῆς οἰκογένειας τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Θεὸς ἔδωσε στὴν κακὴ πράξη τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ καλὴ ἐκβασή. «Ἐσεῖς σκεφθήκατε ἐναντίον μου πονηρά, ἀλλὰ ὁ Θεὸς σκέφθηκε γιὰ μένα ἀγαθὰ, πρόσθεσε ὁ Ἰωσήφ» (Γεν. ν' 20).

Στὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ ἰδιαίτερα στὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία ὁ Κύριος μᾶς βεβαιώνει γιὰ τὴ θεία Πρόνοια. Βλέπουμε ἀκόμη τοὺς Ἀποστόλους νὰ ἀποφυλακίζονται μὲ θαυματουργὸ τρόπο καὶ νὰ ὁδηγοῦνται στὸν ἱεραποστολικὸ τους δρόμο ἀπὸ τὸ ἀστέρι τῆς θείας Πρόνοιας.

Τὸ κακὸ στὸν κόσμο. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὰ πλάσματά Του, γιὰτὶ αὐτὰ πολλὲς φορὲς ὑποφέρουν ; Γιατὶ ὑπάρχει τὸ κακὸ, ἡ ἁμαρτία, ὁ πόνος ; Ἡ ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ θὰ δοθῇ στὰ παρακάτω μαθήματα. Ἐκεῖ θὰ μάθουμε ὅτι τὸ φυσικὸ κακὸ (ἀρρώστιες, θάνατος, καταστροφές, κ.ἄ.) καὶ τὸ ἠθικὸ κακὸ (ἡ ἁμαρτία) δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε ἀθῶος καὶ ἄκακος μέσα σ' ἓναν ἄκακο κόσμο. Ἡ ἁμαρτία διατάραξε τὴν ἁρμονία τῆς φύσεως καὶ ἔφερε σὰν ἐπακόλουθο τὸν πόνο, τὴν ἀρρώστια, τὸ θάνατο. Ἀπὸ τότε ὁ Θεός, ὅπως λέγουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀνέχεται καὶ παραχωρεῖ τὸ κακὸ. Ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀντιμάχεται καὶ ὅταν τὸ νικᾷ, χαίρεται καὶ καμαρώνει γιὰ τὴ νίκη του. Ἡ ἀρετὴ μας ἔχει ἀξία, ὅταν λάμπει ἀνάμεσα σὲ πειρασμοὺς καὶ δυσκολίες.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Θεὸς προνοεῖ γιὰ τὰ δημιουργήματά Του, ἄψυχα καὶ ἔμψυχα. Τὰ συντηρεῖ καὶ τὰ κυβερνᾷ. Ἰδιαίτερα ὁμῶς φροντίζει γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς παραχωρεῖ τὸ κακὸ γιὰ νὰ γυμνάζῃ τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἀρετὴ.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «... Οὐδὲν ἀπρονόητον, οὐδὲ ἡμελημένον παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός· πᾶσι πάρεστι σκορπίζων ἐκάστῳ τὴν σωτηρίαν. Πολυλάκεις γοῦν καὶ ἐν τοῖς μικροτάτοις ἡ σοφία αὐτοῦ καὶ ἡ πρόνοια διαφαίνεται» (*Μ. Βασίλειος, Ρ.Γ. 32, 1372 - 73*),
2. «Ἐπίρριπον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνά σου καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει· οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ» (*Ψαλμ. 54, 23*).
3. «Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλόανθρωπε...» (*Ἀπὸ τῆς θείας Λειτουργίας*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Νὰ ἀναφέρης ἀπὸ τὴ Φυτολογία καὶ Ζωολογία παραδείγματα, ὅπου φαίνεται ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. 2) Γράψε στὸ τετράδιό σου καὶ ἀποστήθισε τὸ στίχο: «Πλοῦσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττώθησονται παντὸς ἀγαθοῦ» (*Ψαλμ. 33, 11*).
- 3) «Ἄγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ Κύριον ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον· ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ Κύριον ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι» (*Ψαλμ. 117, 8-9*). Γιατί;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ:

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ, Η ΚΟΡΩΝΙΔΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

1. Ἡ πλάση τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἀγία Γραφή στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως (κεφ. α' καὶ β') τονίζει τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου σὲ σύγκριση μὲ τ' ἄλλα δημιουργήματα. Ὁ ἄνθρωπος δημιουργεῖται μὲ διαφορετικὸ τρόπο. Τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ «γενηθήτω», ποὺ δίνει ὕπαρξη στὰ ἄλλα κτίσματα, στὴν περίπτωση τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλεται σὲ μιὰ μεγαλειώδη πρόταση: «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν».

Οἱ βασικὲς καὶ ὑπερφυσικὲς ἀλήθειες τῶν σχετικῶν διηγήσεων τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος:

1. Δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ Θεό.
2. Δημιουργεῖται μόνος αὐτὸς μὲ ξεχωριστὸ τρόπο.
3. Συγγενεῖται πρὸς τὸν ὑλικὸ κόσμον μὲ τὸ σῶμα του.

4. Συγγενεύει πρὸς τὸν πνευματικὸ κόσμον μὲ τὴν ψυχὴν του.
5. Δημιουργεῖται «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν».
6. Δημιουργεῖται «ἄρσεν καὶ θῆλυ».

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Τὸ πρῶτο συστατικὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ σῶμα του, ποῦ εἶναι ὕλικό καὶ φθαρτό. Μὲ αὐτὸ ὁ ἀνθρώπος συγγενεύει πρὸς τὴν ἀνόργανη καὶ ὀργανικὴ ὕλη. Ἡ Ἁγία Γραφή αὐτὸ θέλει νὰ τονίσῃ, ὅταν λέγῃ «καὶ ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς» (Γεν. β' 7).

Ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ὑποτιμᾷ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ὀνομαζέται ναὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὄχι φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ὅπως τὸ θεωροῦσε ὁ Πλάτων. Τὸ ἀνθρώπινο σῶμα βγῆκε ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ἀνήκει στὴ δημιουργία Του καὶ ὑμνεῖ μὲ τὴ θαυμαστὴ κατασκευὴ του τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀξία τοῦ σώματος φαίνεται στὸ μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος φόρεσε τὴν ἀνθρώπινη σάρκα καὶ μ' αὐτὴ συναναστράφηκε τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν συμμετέχουμε στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας (θεία Κοινωνία, Ἐξομολόγησις, κ.ἄ.) ἀγιάζεται ὄχι μονάχα ἡ ψυχὴ μας, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα μας. Τελικὰ στὴ δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου ὁ ἀνθρώπος θὰ ἀποκτήσῃ πάλι τὸ σῶμα του, μεταμορφωμένο καὶ δοξασμένο.

Τὸ «κατ' εἰκόνα» στὸν ἀνθρώπο. Τὸ δεύτερο συστατικὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ψυχὴ του. Εἶναι πνευματικὴ καὶ ἀθάνατη. Εἶναι ἀθάνατη γιατί συνδέεται καὶ κοινωνεῖ μὲ τὸ Θεὸ ποῦ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Εἶναι πνευματικὴ γιατί συμμετέχει καὶ στὸν πνευματικὸ κόσμον. Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ὁποία πλάσθηκε ὁ ἀνθρώπος, βρίσκεται σὲ ὁλόκληρη τὴν ψυχοσωματικὴ ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι μονάχα στὴν ψυχὴ. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς λέγει χαρακτηριστικά: «Μὴ ἂν ψυχὴν μόνην μῆτε σῶμα μόνον λέγεσθαι ἀνθρώπον, ἀλλὰ τὸ συναμφοτέρον (= καὶ τὰ δυὸ μαζί), ὃν δὴ καὶ κατ' εἰκόνα πεποιηκέναι Θεὸς λέγεται» (Ρ. Γ. 150, 1361).

Ὁ Θεὸς δημιουργώντας τὸν ἀνθρώπο «κατ' εἰκόνα» Του προσφέρει σ' αὐτὸν τὴν ἀκατάλυτη παρουσία τῆς θείας Χάριτος ποῦ δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύσιν καὶ ποῦ περιέχεται μέσα στὴν ἴδια τὴν πράξιν τῆς δημιουργίας. Ἡ Εἰκόνα ποῦ προσφέρει ὁ Θεὸς

στὸν ἄνθρωπο εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸ Δεύτερο Πρόσωπο τῆς Παναγίας Τριάδος. «Ὁς (Χριστός) - λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος - ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου» (Κολ. α' 15). Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος δέχεται ἀπὸ τὸ Θεὸ μέσα του ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Χριστοῦ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ τὰ ἀναπτύξη σὲ τέτοιο βαθμὸ, ὥστε νὰ φανερωθῇ μέσα στὴν ὑπαρξή του καὶ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμον ὁ Θεὸς ἄνθρωπος. Τὰ χαρίσματα αὐτὰ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δὲν τὰ ἔχουν τὰ ὑπολοίπα δημιουργήματα, εἶναι :

1. Ἡ περιουσία τοῦ λογισμοῦ. Τὸ λογικὸ εἶναι πνευματικὸ χάρισμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ λογισμὸς γεννᾷ τὴν ὁμιλία, τὸ λόγο ποὺ εἶναι τὸ κατ' ἐξοχήν δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος μᾶς λέγει πῶς ὁ Θεὸς ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο σὰν σκιά τὴ δύναμη τοῦ Λόγου ποὺ εἶναι ὁ Χριστὸς (Ἰω. α' 1), γιὰ νὰ κοινωνῇ μὲ τὸ «Μονογενῆ Υἱὸ καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ» καὶ ἔτσι νὰ συμμετέχη στὴ ζωὴ τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀληθινὰ λογικός, ὅταν λογίζεται, ὅπως ἀκριβῶς σκέπτεται ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ αὐθαιρεσία στὴ λογικὴ σκέψη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας, ποὺ θὰ μιλήσουμε σχετικὰ σὲ πιὸ κάτω κεφάλαιο τοῦ βιβλίου μας.

2. Ἡ δημιουργικότητα καὶ κυριότητα τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ σημαίνει πῶς ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος δημιουργὸς καὶ ἔτσι νὰ μιμηθῇ τὸ Χριστό, ποὺ εἶναι ὁ δημιουργικὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ. «Τὰ πάντα - λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος - δι' αὐτοῦ (Χριστοῦ) καὶ εἰς αὐτὸν (Χριστό) ἔκτισται» (Κολ. α' 16). Ἡ κυριότητα τοῦ ἀνθρώπου στηρίζεται στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «...καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς (τῆς γῆς)». Ὁ ἄνθρωπος κυριαρχεῖ πάντως στὸν κόσμον ὄχι μὲ τὶς σωματικὲς του δυνάμεις, ἀλλὰ μὲ τὶς πνευματικὲς. Τὸ σῶμα μας ὑστερεῖ σὲ μέγεθος καὶ δύναμη ἀπὸ τ' ἄλλα δημιουργήματα καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ κτήνη, τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς. Ὁ ἄνθρωπος καλεῖται ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ γίνῃ κυρίαρχος, γιὰτὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Παντοκράτορας Κύριος καὶ Βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία μας τοποθετεῖ χαρακτηριστικὰ τὸ Χριστό στὴ θέση τοῦ Παντοκράτορα στὸν κεντρικὸ τροῦλλο τῆς ἐκκλησίας.

3. Ἡ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα συνει-

Ἡ πλάση τοῦ Ἀδάμ. Μικρογραφία τοῦ ἀγιογράφου Πέτρου Βαμπούλη.

δητὸ ὄν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐλέγχει τὴ σκέψη, τὴ θέληση, τὶς ἐπιθυμίες καὶ γενικὰ τὶς προσπάθειές του. Ξέρει ὁ ἄνθρωπος νὰ διακρίνῃ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ χωρίζεται καὶ νὰ ἀπομονώνεται ἀπὸ αὐτούς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διακρίνῃ προσωπικὰ τὶς πράξεις του καὶ νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνη του. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ὑπεύθυνος ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὑπηρετεῖ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους προσφέροντας καὶ αὐτὸν τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν προκοπὴ τῶν ἄλλων.

4. Τὸ αὐτεξούσιο τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι αὐτεξούσιος, δηλαδὴ ἐλεύθερος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας, γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ γίνῃ ἐλεύ-

θερος πρέπει να ένωθῃ με τὸ Χριστό. «Τῇ ἐλευθερίᾳ — λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος — ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε (= σταθῆτε)» (Γαλ. ε' 1). Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀληθινὰ ἐλεύθερος ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού θά μπορῇ νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτό του στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὁ Χριστὸς μᾶς προσφέρει τὴν ἐλευθερίαν, γιατί δίνει καὶ αὐτὴ τὴ Ζωὴ Του «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς» (Ἰω. στ' 51). Μὲ τὴν ἐλευθερίαν του ὁ ἄνθρωπος χαράσσει τὸ δρόμο τῆς ζωῆς του καὶ ἀναλαμβάνει τὶς εὐθύνες του. Χωρὶς τὴν ἐλευθερίαν δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀρετή.

5. Ἡ κοινωνικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο δὲν ἀπομονώνεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Συνδέεται καὶ ἐπικοινωνεῖ μαζί τους. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἄνθρωπος χωρὶς σχέση καὶ προσωπικὴ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς συνανθρώπους του. Ἡ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς γύρω μας βοηθεῖ καὶ ἐμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους. Γνωρίζουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ τοὺς ἄλλους καλύτερα. Ἔχουμε ἀνάγκη τῶν ἄλλων, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἔχουν τὴν ἀνάγκη μας.

Τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» στὸν ἄνθρωπο. Τὰ χαρίσματα τοῦ Χριστοῦ πού πῆρε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ Θεό, πρέπει νὰ καλλιεργηθοῦν καὶ νὰ ἀναπτυχθοῦν. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὸ σπόρο τῶν χαρισμάτων. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καλλιεργεῖ τὰ θεῖα χαρίσματα καὶ μιμεῖται τὸ Χριστό, πού ὁλόκληρη τὴ ζωὴ Του τὴν εἶχε παραδώσει στὸ Θεὸ - Πατέρα Του καὶ στὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζῇ τὸ Χριστὸ μέσα του, τότε πλησιάζει τὸ Θεό, μοιάζει μὲ τὸ Θεὸ καὶ τελικὰ ἐνώνεται μὲ τὸ Θεό. Ἔτσι τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» στὸν ἄνθρωπο εἶναι ἡ πραγματοποίηση ὅλων τῶν χαρισμάτων, πού ὁ Θεὸς ἔδωσε σ' αὐτὸν μὲ τὴν «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» δημιουργία του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πλάστης τοῦ ἀνθρώπου. Ἐδωσε στὸν ἄνθρωπο ὕλικό σῶμα καὶ ἀθάνατη ψυχὴ. Τοῦ ἔδωσε τὰ ὑποδειγματικά καὶ παραδειγματικά χαρίσματα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν προσκάλεσε νὰ μοιάσῃ μὲ Αὐτὸν μέσα στὴν κοινωνία καὶ τὴν ἐνωσή του μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Γεν. α' 27, β' 7, 18 - 25, Α' Κορ. στ' 20, Α' Ίω. δ' 2, Φιλιπ. γ' 21, Α' Κορ. στ' 15, 19, Γαλ. ε' 1.
2. «Προσέθηκε δὲ τοῦτο δεικνύς, ὅτι καὶ προαίρεσιν ἡμῖν αὐτεξουσίαν ἐμβαλεῖ, τὴν δυναμένην ἡμᾶς ὁμοιωθῆναι Θεῷ» (*Μ. Βασιλείος, Ρ.Γ. 30, 29*).
3. «Κατ' εἰκόνα μὲν ἔχω τὸ λογικὸς εἶναι, καθ' ὁμοίωσιν δὲ γίνομαι ἐν τῷ χριστιανὸς γενέσθαι (= δηλαδὴ νὰ γίνω τοῦ Χριστοῦ) (*Γρηγόριος Νύσσης, Ρ.Γ. 44, 273*).
4. «Τὸ μὲν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἀρχὴ ἐστὶ καὶ ρίζα τοῦ ἀγαθοῦ, ἣν εὐθύς ἐν τῷ κτίζεσθαι συγκαταβεβλημένην τῇ φύσει αὐτοῦ ἐσχικεν ὁ ἄνθρωπος· τὸ δὲ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ περιγίνεται εἰς αὐτὸν ἐσχάτον ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ τὰ καλὰ πόνων καὶ τῆς πρὸς τὴν ὅλην ζωὴν ἐναρέτου διαγωγῆς» (*Μ. Βασιλείος, Ρ.Γ. 30, 29*).
5. «Ὁ πάλαι μὲν ἐκ μὴ ὄντων πλάσας με καὶ εἰκόνι σου θείᾳ τιμήσας, παραβάσει ἐντολῆς δὲ πάλιν με ἐπιστρέψας εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθην· εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν ἐπανάγαγε, τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀναμορφώσασθαι» (*Ίω. Δαμασκηνός, ἀπὸ τῆ νεκρώσιμη Ἀκολουθία*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Μὲ ποῖο τρόπο τονίζει ἡ Ἁγία Γραφή τὴν ἀξία τοῦ σώματος; 2) Πῶς βοηθοῦν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τὸν ἄνθρωπο στὴ ζωὴ του; 3) Ποιὸ συγκεκριμένο Πρόσωπο εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο καὶ γιατί; 4) Μελέτησε καὶ τὰ δυὸ κείμενα τοῦ Μ. Βασιλείου. Ποιὰ σημεῖα τους ὑπογραμμίζεις; 5) Ποιὲς ἀλήθειες παρουσιάζει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς στοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 κείμενο του;

2. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸν Παράδεισο.

Οἱ Πρωτόπλαστοι εἶχαν στὸν Παράδεισο προσωπικὸ σύνδεσμο μὲ τὸ Θεό. Εἶχαν μέσα τους τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θὰ πλούτιζαν τὰ πνευματικὰ τους χαρίσματα καὶ θὰ τὰ τελειοποιοῦσαν. Ἡ σκέψη τους ἦταν διαποτισμένη ἀπὸ τὴ σκέψη τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ συναισθήματά τους ἀπὸ τὴν ἀγάπη του. Ζοῦσαν ἁρμονικὰ μὲ τὸ Θεό, μὲ τὸ γύρω κόσμο καὶ μὲ τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ ζωὴ τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς εὐτυχίας. Οἱ Πρωτόπλαστοι ζοῦσαν στὸν Παράδεισο γεμάτοι ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ μακαριότητα καὶ εὐτυχία, γιατί εἶχαν καθημερινὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό. Δηλαδὴ ἔπαιρναν ἀπὸ τὸ Θεὸ τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης Του καὶ πάλι τὰ ξαναπρόσ-

φεραν σ' Αὐτὸν ὡς εὐχαριστία καὶ λατρεία τῆς ἀτέλειωτης δόξας Του, ποὺ φανερώνεται σ' ὁλόκληρη τὴν κτίση. Ἡ προσφορὰ αὐτῆς τῆς εὐχαριστίας σημαίνει, πῶς ὁ ἄνθρωπος: α) ἀναγνωρίζει τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, ποὺ Τὸν παραδέχεται καὶ Τὸν ὁμολογεῖ ὡς Δημιουργό Του, β) ἀποδέχεται τὴν ἀγάπη Του καὶ ὅλα τὰ δῶρα ποὺ τοῦ προσφέρει, γ) ἀποκρίνεται στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ προσφέροντας τὴ δική του πιά ἀγάπη ὡς εὐχαριστία καὶ εὐγνωμοσύνη του στὸ Θεό, δ) μιμεῖται τὸ Θεό, ποὺ τὰ πάντα προσφέρει στὰ δημιουργήματα — ἀκόμα καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό Του στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται πραγματικὰ εὐτυχής, γιατί μιμεῖται τὸ Θεό καὶ ἡ ζωὴ του ὁλόκληρη εἶναι μιὰ ἀτέλειωτη προσφορὰ καὶ ἀγάπη στὸ Δημιουργό καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἔτσι ἦταν ἡ ζωὴ τῶν Πρωτοπλάστων στὸν Παράδεισο. Ἦταν μιὰ ἀπεικόνιση τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνθρώπινη του ὑπαρξη. Ἦταν ζωὴ ἀγιότητος, ζωὴ γεμάτη εὐχαρίστηση καὶ πνευματικὴ ἀπόλαυση. Δὲν ἤξεραν τὴ λύπη, τὸν πόνο, τὸ στεναγμό, τὴν ἀρρώστια, τὸν θάνατο. Δὲν τοὺς βασάνιζε ἡ μέριμνα καὶ ὁ καθημερινὸς μόχθος. Ἡ ἀγιότητα τῶν Πρωτοπλάστων δὲν σήμαινε πῶς ἐκτελοῦσαν παθητικὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔδιναν σ' αὐτὸ τὴ θέληση καὶ τὴν ἐλεύθερη συγκατάθεσή τους. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐλεύθερη συγκατάθεση ζήτησε καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τοὺς Πρωτοπλάστους, ὅταν τοὺς εἶπε ὅτι δὲν πρέπει νὰ φᾶνε ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τοῦ «γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν». Ἔτσι θὰ ἔδειχναν πῶς ἀναγνωρίζουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπακούουν σ' αὐτὸ μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ ἔχουν στὸ Θεό. Τὴν ἀπάντηση τῶν Πρωτοπλάστων στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ θὰ ἀναπτύξουμε στὸ ἐπόμενο κεφάλαιο. Πρόκειται γιὰ τὴν ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων ποὺ εἶναι γνωστὴ σὲ ὅλους μας. Ὅλοι ξέρουμε πιά τὴν ἁμαρτωλὴ κατάσταση ποὺ σφραγίζει τὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου «ἐτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ».

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ. Ἡ ζωὴ τῆς ἀγιότητος εἶναι ἀκριβῶς ἡ ζωὴ ποὺ ζῇ ὁ ἀναγεννημένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ἄνθρωπος. Εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ποὺ μᾶς προσφέρεται στὴν Ἁγία Ἐκκλησίᾳ μας. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀναγεννιέται μὲ τὴ δύναμη τοῦ Παναγίου καὶ Τεταρχικοῦ Πνεύματος συμμετέχει στὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Χριστιανὸς κατευθύνεται τώρα ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, γίνεται πραγματικὸ παιδί τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὁλοκληρωτικὰ ἀφοσιωμένος στὸ Θεὸ καὶ Πατέρα του. Ὑπόδειγμά του γι' αὐτὴ τὴ διαγωγὴ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὅποιος ἐφαρμόζει στὴ ζωὴ του τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς γίνεται πραγματικὸς ἀδελφὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ νὰ γίνουμε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ - Πατέρα καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου χρειάζομαστε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἐνσταλάζει στὶς καρδίες μας τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτὸ μᾶς συνδέει μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό. Ὁ σύνδεσμος αὐτὸς φέρνει ἓνα σπουδαῖο καὶ οὐσιαστικὸ πνευματικὸ καρπὸ: τὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη δὲν εἶναι μιὰ θεωρητικὴ γνώση ἢ μιὰ συναισθηματικὴ κατάσταση. Εἶναι συνεχὴς συμπαράσταση στὰ καθημερινὰ προβλήματα τοῦ συνανθρώπου μας. Ὁ ζωντανὸς Χριστιανός, ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας βρίσκεται καὶ πάλι στὴν εὐλογημένη περιοχὴ τῆς Χάριτος καὶ τῆς ἀγιότητος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οἱ Πρωτοπλάστοι στὸν Παράδεισο ζοῦσαν μέσα στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ τους ἦταν εὐτυχισμένη, γιατί ἐκτελοῦσαν πρόθυμα καὶ ὁλόφωνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν τὴ ζωὴ τῆς Χάριτος μπορεῖ νὰ κάνῃ δική του καὶ ὁ Χριστιανός.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ὁ Θεὸς οὐ μόνον ἐξ οὐκ ὄντων... ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ Θεὸν ζῆν αὐτῶ (Ἄδὰμ) ἐχαρίσατο τῇ τοῦ Λόγου χ ἀ ρ ι τ ι » (Μ. Ἀθανάσιος, *P.G.* 25, 104).
2. «Οὐδὲν ἔχων ἐμπόδιον εἰς τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ γνῶσιν ἐθεώρει (Ἄδὰμ) μὲν πάντοτε διὰ τῆς καθαρότητος... τὸν Θεὸν Λόγον, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγεγόνει, ὑπεράνω δὲ τῶν αἰσθητῶν γινόμενος συνήπτετο πρὸς τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς θεῖα καὶ νοητὰ τῇ δυνάμει τοῦ νοῦ» (Μ. Ἀθανάσιος, *P.G.* 25, 105).
3. Γεν. β' 16 - 17, Ρωμ. η' 14 - 16, Ἰω. η' 29, ιγ' 35, Ματθ' ιβ' 50, Α' Κορ. ιβ' 3, Γαλ. γ' 28, Ἐφεσ. β' 20 - 21, δ' 15 - 16.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιὰ ἦταν ἡ ζωὴ τῆς Χάριτος τῶν Πρωτοπλάστων; 2) Μὲ ποιὸ τρόπο ὁ ἄνθρωπος θὰ ζήσῃ τὴν πραγματικὴ ζωὴ τῆς Χάριτος καὶ ἀγιότητος; 3) Τί ζήτησε ὁ Θεὸς ἀπὸ τοὺς Πρωτοπλάστους μὲ τὴν ἀπαγορευτικὴ ἐντολὴ του; 4) Ποιὰ σημεῖα ἀπὸ τὰ κείμενα τοῦ Μ. Ἀθανασίου σοῦ κάνουν μεγαλύτερη ἐντύπωση;

3. Ὁ ἄνθρωπος κάτω ἀπὸ τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ χριστιανικὴ μόρφωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἀγία Γραφή μᾶς παρουσιάζει τὸ Θεὸ νὰ συνομιλῇ μὲ τοὺς Πρωτοπλάστους. Μέσα σ' ἓνα τέτοιο διάλογο ἀγάπης προσκαλεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ ἀναπτύξῃ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ πνευματικὰ τὸν ἑαυτό του. Μόνο σὲ μιὰ τέτοια κοινωνία ἀγάπης μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θεῖο προορισμό του πάνω στὴ γῆ. Ἐνῶ ὅμως οἱ Πρωτόπλαστοι — ὅπως θὰ δοῦμε καὶ στὸ ἐπόμενο κεφάλαιο — μὲ τὴν ἁμαρτίαν τους σταμάτησαν νὰ μιλοῦν καὶ νὰ ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸ Θεό, ὁ Θεὸς ἐξακολουθεῖ νὰ μιλάῃ στὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τοῦ προσφέρῃ τὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης Του μὲ τὴν παρουσία τῆς συνειδήσεως μέσα στὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ του κόσμο.

Ἡ συνείδηση συνεπῶς εἶναι μιὰ ἐσωτερικὴ καταβολὴ τοῦ Θεοῦ στὸν ἐσωτερικὸ κόσμο τοῦ ἀνθρώπου. Λέγεται καταβολή, γιατί ὁ Θεὸς τὴ φύτευσε καὶ τὴν τοποθέτησε στὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἀπὸ τὴ μεριά του εἶναι χρεωμένος στὸ Θεὸ καὶ στὸν ἑαυτό του νὰ ἀναπτύξῃ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ αὐτὸ τὸ σημαντικὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ διακρίνῃ ἀνάμεσα στὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ, γιατί φωτίζεται ἀπὸ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ποὺ πλουτίζει τὴ συνείδησή του. Ὁ φωτισμὸς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἀνοίγει τὴν καρδιὰ καὶ τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔτσι γίνεται ἱκανὸς νὰ ὑπακούῃ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴν ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτὸ μὲ τὶς διάφορες ἁμαρτίες του.

Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅταν βρίσκεται σὲ κοινωνία πίστεως καὶ ἀγάπης μὲ Θεό. Αὐτὸ θὰ πῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό, ποὺ τοῦ προσφέρει ὁλόκληρο τὸν ἑαυτό του, γιατί ἀπλουστάτα ἀγαπᾷ τὸ Θεό. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστη φωτίζει τὴ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ ἐφαρμόξῃ στὴ ζωὴ του τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὸν καταστρεπτικὸ δρόμο τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ νόμος τῆς δημιουργίας καὶ ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ. Ὁ νόμος εἶναι ὁ φύλακας καὶ ὁ προστάτης τῆς τάξεως στὴ δημιουργία. Οἱ φυσικοὶ νόμοι καθορίζουν τὴν πορεία τῆς φύσεως. Οἱ νόμοι τῆς ζωῆς κανονίζουν τὴν ἀνάπτυξη τῶν ζωντανῶν ὀργανισμῶν. Οἱ

πολιτικοί νόμοι έγιναν για να ρυθμίζουν και προάγουν γενικά τη ζωή και την ευημερία της ανθρώπινης πολιτείας.

Οί νόμοι όμως της πνευματικής και ήθικης ανάπτυξεως του ανθρώπου περιμένουν την ελεύθερη απόφαση και απάντησή του : ή να τους δεχτή ή να τους απορρίψη. Ο Νόμος του Θεού συνοδεύεται απαραίτητα από μιὰ προσωπική σχέση, που προσφέρει ο Θεός στον άνθρωπο. Για να αναγνωρίσει και να αποδεχτή ο άνθρωπος το Νόμο του Θεού, πρέπει να σχετίζεται με το θείο Νομοθέτη και να επικοινωνή μαζί Του με αγάπη και εμπιστοσύνη.

Ἡ φανέρωση τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ στήν Παλαιά Διαθήκη.

Ὅταν ὁ Θεός επικοινωνή με τοὺς Ἰσραηλίτες, προσφέρει βασικά σ' αὐτοὺς τὴ δι α θ ή κ η Του. Δηλαδή αφήνει στοὺς ἀνθρώπους, στὰ παιδιὰ Του, τὴν π ε ρ ι ο υ σ ί α Του. Ὅ,τι ἔχει ὁ Θεός γιὰ τὸν ἑαυτό Του, τὸ προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι ἐκεῖνο πού λέγει ὁ πατέρας στήν παραβολή τοῦ ἀσώτου γιοῦ, ἀλλὰ στὸ μεγαλύτερο παιδί του : «Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν...» (Λουκ. ιε' 31). Ὁλόκληρη τὴν ἀγάπη καὶ τὰ θεῖα δῶρα Του ὁ Θεός τὰ προσφέρει στὸν ἄνθρωπο κατὰ ἓνα πολὺ συγκεκριμένο τρόπο : μετὴν παράδοση τοῦ Νόμου Του.

Ὅταν ὁ Θεός προσφέρῃ στοὺς Ἰσραηλίτες τὸ Δεκάλογο, ἀποκαλύπτει σ' αὐτοὺς μετὴν παρουσία τοῦ Μωυσῆ, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους γενικά τοὺς ἀνθρώπους, τὴν ἀγάπη καὶ τὴ φροντίδα πού ἔχει προσωπικά γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο. Αὐτὸ τὸ δείχνει στοὺς Ἰσραηλίτες μετὴν συγκεκριμένα γεγονότα. Τοὺς λέγει λοιπόν : «Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας» (Ἐξ. κ' 2). Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεός σας, πού βρίσκομαι πάντα κοντά σας καὶ συμμετέχω στὰ προβλήματά σας καὶ σὰς βοηθῶ κατὰ τρόπο ὑπερφυσικὸ γιὰ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὴ δουλεία τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Θεός διαβεβαιώνει τὸν ἄνθρωπο πὼς εἶναι καταδικός του, πὼς τοῦ προσφέρεται χωρὶς καμιά ὑστεροβουλία, γιατί ἀπλούστατα τὸν ἀγαπᾷ καὶ θέλει τὸ καλὸ καὶ τὴ σωτηρία του. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴ διαβεβαίωση ὁ Θεός ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο νὰ γίνῃ δικός Του. Ὁ Θεός προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὸν ἑαυτό Του καὶ μάλιστα στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὰ δημιουργήματά Του ἀπόλυτη εμπιστοσύνη στὰ λόγια Του καὶ ὑπακοὴ στὸ θέλημά Του.

ΟΤΙΟΝΟΜΟΣ ΔΙΑΜΕΛΩΘΗ ΗΧΑΡΙΣ

Ο
Ρ
Φ
Ε
ΜΩΥ
Σ
Η
Σ

ΚΕΙΝΑΛΗΘΕΙΑ ΔΙΑΝΧΥΕΤΕΝΤΟ:

Ο Μωσής παραλαμβάνει τὸ Νόμο. Μικρογραφία ἀπὸ Τετραεὐάγγελου τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (13ος αἰ.).

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Όταν λοιπόν ο Θεός δίνει το Νόμο στην Παλαιά Διαθήκη και μάλιστα με τη γνωστή μορφή του Δεκαλόγου, δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να εκφράζει την αγάπη και την προστασία Του στον άνθρωπο. Ο Θεός καλεί τον άνθρωπο να εφαρμόσει το Νόμο Του για να του δώσει τη δυνατότητα να εκφράσει και ο άνθρωπος πια την αγάπη του στο Θεό.

‘Η έντολή του Θεού στην Καινή Διαθήκη. Οί έντολές του Χριστού που μās έφερε και μās χάρισε, αποτελούν την «καινή διδασχή» Του.

Το καινούργιο στην περίπτωση αυτή είναι ότι ο Χριστός έρχεται και συναντά τον άμαρτωλό άνθρωπο, του αποκαλύπτει το χάος της αμαρτίας και του δείχνει τον τρόπο που μπορεί να υπερνικήσει την αμαρτία και να την κατατροπώσει. Ο Χριστός από τη δική Του πλευρά προσφέρει στον άνθρωπο με την άπέραντη και ανιδιοτελή αγάπη Του την ίδια Του τη ζωή, τον Έαυτό Του. Στον Έαυτό Του ο Χριστός έχει ενώσει αδιάσπαστα, άχώριστα και ασύγχυτα το Θεό από τη μια μεριά και τον άνθρωπο από την άλλη. Γι’ αυτό και ο Κύριος είναι ο Θεός μας. Ο άνθρωπος από τη δική του πλευρά πρέπει να δεχτεί αυτή την προσφορά του Χριστού μέσα όμως στο μυστήριο της μετανοίας του και να παραδώσει στο Θεό ολόκληρο τον έαυτό του, που είναι κατακοιματισμένος από την αμαρτία.

Όταν λοιπόν ο Χριστός μās δίνει τις έντολές Του, ζητεί από μās να κάνουμε ό,τι Αυτός έκανε και κάνει για μās. Το άληθινό κίνητρο στην έκτέλεση των έντολών του Χριστού βρίσκεται στην αγάπη. Γι’ αυτό και ο Χριστός μās λέγει: «Αυτή είναι ή έντολή ή έμή, ίνα αγαπάτε αλλήλους καθώς ήγάπησα ύμās. Μείζονα ταύτης αγάπην ούδεις έχει, ίνα τις την ψυχήν αυτού θή ύπέρ των φίλων αυτού. ‘Υμεις φίλοι μου έστε, εάν ποιήτε όσα έγώ έντέλλομαι ύμίν» (Ίω. ιε’ 12-14). ‘Η τελειότερη έκφραση της αγάπης του Θεού στον άνθρωπο είναι ή σταυρική θυσία του Κυρίου ήμών Ίησου Χριστού. «Ούτω γάρ ήγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν...» (Ίω. γ’ 16).

Μονάχα με την αγάπη του Χριστού μπορούμε να εφαρμόζουμε ουσιαστικά και άποτελεσματικά το Νόμο του Θεού και να απο-

φεύγουμε τή νομική, τυπική καί χωρίς συναίσθηση ἐκτέλεσή του. Ὁ ἄνθρωπος ἀντιμετωπίζει τὸν ἐξῆς κίνδυνο : Νὰ προσπαθῇ νὰ ἐφαρμόζη στὴ ζωὴ του τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μονάχα ἐξωτερικά, δηλαδή μὲ τὶς διάφορες καλὲς καὶ ἠθικὲς πράξεις. Ὅπως δὲ ποτε καὶ αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα. Ἀλλὰ μπορεῖ ὅμως ἐσωτερικά νὰ ἐξακολουθῇ νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸ Θεὸ καὶ νὰ μὴν ἐμπιστεύεται τὸν ἑαυτό του στὸ θέλημά Του. Ὁ Φαρισαῖος π.χ. αἰσθανόταν εὐχαριστημένος καὶ ἱκανοποιημένος μὲ τὸ ὅτι ἀπέφευγε τὸ κακὸ καὶ τὴν ἁμαρτία καὶ ἔπραττε τὴν ἐλεημοσύνη καὶ τὴ νηστεία. Αὐτὰ ὅμως τὰ ἔκανε, χωρὶς βέβαια νὰ ἔχη καμιὰ σχέση καὶ κοινωνία ἀγάπης μὲ τὸ Θεό. Κατὰ τὴ γνώμη του ὁ Θεὸς δὲν τοῦ χρειαζόταν, γιατί Τὸν εἶχε ὁ ἴδιος ἀντικαταστήσει. Δηλαδή ὁ ἐγωισμὸς του τὸν εἶχε ὁδηγήσει στὴ θεοποίηση τοῦ ἑαυτοῦ του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ συμπεριφορὰ του ἀπέναντι στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἦταν πολὺ σκληρὴ καὶ ἀπάνθρωπη. (Βλέπε τὴ θαυμάσια παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου, Λουκ. ιγ' 9-14).

Ὁ Κύριος ὅμως στὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία Του, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἔκφραση τοῦ θελήματός Του στοὺς ἀνθρώπους, μεταθέτει τὸ κέντρο τῆς ἁμαρτίας ἢ τὴν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ πράξη στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ ποὺ κρίνει τὴ διαγωγή μας ἀπέναντι στὸ Θεὸ καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, δὲν εἶναι μονάχα ἡ πράξη μας, ἀλλὰ τὸ κίνητρο τῆς ἀγάπης μας. Μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος πολλὰ καλὰ πράγματα νὰ κάνῃ, ἀκόμα νὰ προσφέρῃ καὶ τὸν ἑαυτό του θυσία. Ὅμως μπορεῖ μέσα του νὰ μὴν αἰσθάνεται ἵχνος ἀγάπης. Εἶναι πολὺ τραγικὸ καὶ φοβερὸ γιατί ἐμφωλεύει ἡ ὑποκρισία. Ὅμως τὸ ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γιὰ νὰ προφυλαχθοῦμε ἀπὸ τὸν κίνδυνο αὐτό : «Ἐὰν ταῖς γνώσεσιν τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον... Καὶ ἐὰν ψωμίσω (= πουλήσω γιὰ νὰ προσφέρω ψωμὶ στὸν ἄλλο) πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσομαι (= γιὰ νὰ καίῃ), ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι» (Α' Κορ. ιγ' 1-3).

Μονάχα ἔτσι καταλαβαίνουμε, γιατί «πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη» καὶ «ὁ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν». Ἡ πραγματικὴ σχέση τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς μὲ τὸ Νόμο τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀποκρυσταλλώνεται στὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὅμιλία τοῦ Κυρίου. Ὁ

Χριστός δὲν ἦλθε «καταλῦσαι τὸν νόμον καὶ τοὺς προφῆτας, ἀλλὰ πληρῶσαι». Δηλαδή νὰ συμπληρώσῃ καὶ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ ἐφαρμόζοντάς τον στὴν Ἱδία Του τῇ Ζωῇ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὴ χριστιανικὴ μόρφωση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς μὲ τὸ Νόμο Του τόσο στὴν Παλαιά, ὅσον καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη, ἐκφράζει τὴν ἀπόλυτὴ ἀγάπη Του γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπο. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος καλλιεργῇ τὸ κίνητρο τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ μέσα του, τότε ἐφαρμόζει ἀληθινὰ τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται παιδί τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Νὰ διαβάσῃς μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Καθηγητοῦ σου: Ρωμ. ιδ' 23, Ἰω. ιδ' 21 - 25, Ρωμ. α' 18 - 24, Β' Κορ. γ' 6, ε' 17. Ματθ. ε' 1 - 10, Λουκ. ε' 37.
2. «Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη μου, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ Κύριος· διδούς δώσω νόμους εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν γράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν» (*Ἰερ. λη' 33*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί ὁ Θεὸς δίνει στοὺς ἀνθρώπους τὸ Νόμο Του; 2) Ποιὸ εἶναι τὸ γενικὸ καὶ συγκεκριμένο περιεχόμενο τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη; 3) Ποιὸ εἶναι τὸ κίνητρο στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ γιατί; 4) Ποιὰ νέα σημεῖα προσφέρει ὁ Κύριος μὲ τὸ Νόμο Του στὴν Καινὴ Διαθήκη; 5) Ποιὸ εἶναι τὸ περιεχόμενο τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 κειμένου σου καὶ πῶς τὸ συνδέεις μὲ τὸ σημερινό σου μάθημα;

4. Ἡ πτώση τῶν Πρωτοπλάστων.

Ὁ σύνδεσμος τῶν Πρωτοπλάστων μὲ τὸ Θεὸ δὲν ἦταν τυπικός καὶ ἐξωτερικός. Ἦταν οὐσιαστικός καὶ ἐσωτερικός. Δὲν στηριζόταν στὴν προσδοκία τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀνάβλυζε ἀπὸ τὴν ἄδολη ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Θεό.

Αὐτὸ ὅμως ἔπρεπε νὰ φανῇ μὲ συγκεκριμένο τρόπο, μὲ τὴν ὑπακοή τοῦ ἀνθρώπου σὲ μιὰν ὀρισμένη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ: «Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»

(Γεν. β' 17). Τη σχετική απάντηση του ανθρώπου στην εντολή του Θεού βρίσκουμε στο τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου της Γενέσεως (στίχ. 12-13).

‘Ο Σατανᾶς συνομιλεῖ με τὴν Εὕα. ‘Ο σατανᾶς με μορφή φιδιού πειράζει τὴν Εὕα. Θέλει νὰ ἀπομακρύνῃ τὸ Θεὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν Πρωτοπλάστων. Σ’ αὐτὸ φαίνεται δεξιότηχης. Συνομιλεῖ με τὴ γυναῖκα καὶ προσπαθεῖ νὰ κλονίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη της στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. ‘Οπλα του εἶναι ἡ κακοπιστία, ἡ παραποίηση τῆς ἀλήθειας, ἡ διαστροφή τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὸν τρόπο πὺ ρωτᾷ : «Τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός, οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου;» (Γεν. γ' 1). ‘Ο Σατανᾶς θέλει νὰ τὴν παρασύρῃ στὴ συζήτηση. ‘Οταν ὁ Θεὸς μιλῇ, ὁ διάβολος συζητεῖ.

‘Η γυναῖκα διαπράττει τὸ πρῶτο λάθος : ἀνοίγει συζήτηση με τὸ Σατανᾶ. Νοιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ Θεό, πὺ σημαίνει ὅτι δέχεται τὸ Θεὸ κατηγορούμενο. ‘Ετσι ἀπαντᾷ στὸ ψέμα τοῦ Σατανᾶ : «‘Απὸ καρποῦ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου φαγούμεθα, ἀπὸ δὲ τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ Θεός, οὐ φάγησθε ἀπ’ αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ...» (Γεν. γ' 2-3).

‘Ο Σατανᾶς εἶχε τὴν πρόθεση νὰ κατηγορήσῃ τὸ Θεὸ στοὺς Πρωτοπλάστους. Γι’ αὐτὸ προχώρησε στὸ δεύτερο ψέμα του : «Οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἦδει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἡ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ’ αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὕμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρὸν» (Γεν. γ' 4-5).

‘Η πτώση τῆς Εὕας. ‘Ο Σατανᾶς με ψεύτικες κατηγορίες συκοφάντησε τὸ Θεό. ‘Η Εὕα τὸν ἄκουσε. Μόνο ἓνας ἄνθρωπος χωρὶς πίστη καὶ ἀγάπη στὸ Θεὸ θὰ ἔκανε κάτι τέτοιο. Τὸ κατόρθωμα τοῦ Σατανᾶ εἶναι μεγάλο. ‘Η Εὕα ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐγκαταλείπῃ τὸ Θεὸ καὶ νὰ ἐμπιστεύεται στὶς δικές της, τὶς ἀνθρώπινες δυνάμεις. Τὸ ῥα σκέπτεται χωρὶς τὴν παρουσία καὶ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. ‘Η ὑπακοή της στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ παραμερίζεται. Θέλει νὰ ἀποτινάξῃ τὸ ζυγὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποχτήσῃ τὴν ἐλευθερίᾳ της γιατί κοντὰ στὸ Θεὸ νοιώθει περιορισμένη. Οἱ Πρωτόπλαστοι πίστευσαν ὅτι μπορούσαν νὰ γίνουν «θεοὶ» καὶ μάλιστα με εὐκολο τρόπο. ‘Η παράβαση

τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ μόνος δρόμος γιὰ τὴ γυναῖκα. Ἔτσι θὰ δείξη στὸ Θεό ὅτι δὲν Τὸν χρειάζεται, δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μαζί Του. Εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερη καὶ ἀνεξάρτητη.

Ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ Θεό. Ἡ ἀνυπακοή στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διανοίγει τὴ σκέψη τῆς γυναίκας καὶ κατευθύνει τὴ συμπεριφορά της. Ἡ πραγματικότητα ὅμως παρουσιάζεται τῶρα ἐντελῶς διαφορετική. Ὅλοι οἱ παράγοντες τὴν ἐνισχύουν καὶ τὴ βοηθοῦν στὴν ἐπαναστατικὴ τῆς ἀπόφαση ἐναντίον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἔτοιμη νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ μάλιστα μετρεῖς μορφές :

α) «Ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν». Ἡ Εὐα ἔχει πείσει τὸν ἑαυτὴ της ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς τὸ ἀπαγορευμένο δένδρο. Πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ παραβῇ τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ.

β) «Ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν». Ἡ ὠραιότητα τοῦ δένδρου τυφλώνει τὰ μάτια της. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι γι' αὐτὴν ὁρατός.

γ) «Καὶ ὠραῖόν ἐστὶ τοῦ κατανοῆσαι». Τὸ ἀπαγορευμένο δένδρο φάνηκε ἐπιθυμητό. Θέλησε νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς καρπούς του. Ἔτσι θὰ ἀποχτοῦσε ὑπερφυσικὴ γνώση καὶ δύναμη. Θὰ γινόταν «Θεὸς» γιὰ νὰ μὴν χρειάζεται σὲ τίποτε πλέον τὸν πραγματικὸ καὶ ἀληθινὸ Θεό.

Ἡ ἁμαρτία ὁλοκληρώνεται. Ὅλα ὅσα προηγουμένως ἀναφέραμε, εἶχαν προετοιμάσει τὴν ἁμαρτίαν τῶν Πρωτοπλάστων. Δὲν ὑπολείπεται παρὰ ἡ διάπραξή της. Ὁ δρόμος πρὸς αὐτὴν εἶναι ἀνοιχτός. «Καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε». Ὁ Θεὸς γιὰ τὴν Εὐα παραμερίστηκε. Καὶ γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο της, παρασύρει στὴν ἀνυπακοή της καὶ τὸν Ἀδάμ.

Ἡ Καινὴ Διαθήκη μᾶς μιλάει πολὺ συχνὰ γιὰ τὴν οὐσία τῆς ἁμαρτίας πού εἶναι : ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ παράβαση τοῦ θελήματός Του ἀκριβῶς γιατί λείπει ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς Αὐτόν. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος νομίζει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν τοῦ χρειάζεται πλέον. Γιὰ νὰ ἀνανήψῃ, πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τὸ Θεό. Μονάχα τότε παραδέχεται τὴν ἁμαρτίαν του καὶ βρῖσκει τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων ἦταν ἡ παράβασις τοῦ θεοῦ θελήματος. Ἡ συζήτηση τῆς Εὐας μὲ τὸ Σατανᾶ φούντωσε τὸν ἐγωισμό τῆς καὶ ψύχρανε τὴν ἀγάπην τῆς πρὸς τὸ Θεό. Ὁ Ἀδὰμ τὴν ἀκολούθησε στὴν ἀνυπακοή τῆς.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ὁ κακοποιὸς δαίμων, ὁ καὶ σατὰν καλούμενος... ὁ τότε διὰ τοῦ ὄφεως λαλήσας Εὐὰ καὶ πλανήσας αὐτήν... τὰ μὲν ρήματα ἦν τοῦ διαβόλου, τῷ δὲ θηρίῳ, ὥσπερ ἐπιτηδείῳ ὄργάνῳ ἐχρήσατο... ἵνα δυνηθῇ τὸ δέλεαρ τῆς οἰκείας ἀπάτης ἐνιεῖς ὑποσκελίσαι τὴν γυναῖκα» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 53, 127*).
2. «Καὶ θεότητος ἐλπίδι ὁ ψεύστης δελεάζει... τὸν ἄθλιον (ἄνθρωπο) πρὸς τὸ ἴδιον τῆς ἐπ' ἀρσεως ὕψος ἀναγαγών, πρὸς τὸ ὅμοιον καταφέρει τῆς πτώσεως βάραθρον» (*Ἰω. Δαμασκηνός, P.G. 94, 980*).
3. «Τῆς ἐντολῆς σου, Κύριε, παρήκουσα ὁ ἄθλιος· καὶ γυνωθεῖς τῆς σῆς δόξης, αἰσχύνης πέπλησμαι (= ἔχω γεμίσει), οἴμοι! καὶ τῆς τρυφῆς ἐκβέβλημαι τοῦ Παραδείδου, εὐσπλαγχνε. Ἐλεῆμον, ἐλέησον τὸν στερηθέντα δικαίως τῆς ἀγαθότητος τῆς σῆς» (*Ὑμνος τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιὸς ἦταν ὁ ἀρχικὸς καὶ τελικὸς σκοπὸς τοῦ Σατανᾶ; 2) Ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τῆς ἁμαρτίας τῶν Πρωτοπλάστων; 3) Παράφρασε τὸ κείμενο τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ποιὸ αἶτιο τῆς πτώσεως ὑπογραμμίζει; 4) Ποιὸ ἦταν τὸ πρῶτο σφάλμα τῆς Εὐας πρὶν ἀπὸ τὴ διάπραξιν τῆς ἁμαρτίας;

5. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως.

Ἡ μακαριότητα τῶν Πρωτοπλάστων δὲν κληρονομήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοὺς. Δὲν εἴμαστε πιά ἄκακοι, εὐθεῖς, ἐνάρετοι, χωρὶς λύπη καὶ μέριμνα, ὅπως ἀκριβῶς πλάστηκαν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ. Ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε ἀπὸ τὴν τιμητικὴν θέσιν ποὺ εἶχε κοντὰ στὸ Θεό. Ἄς τὸν παρακολουθήσουμε στὸ θανατηφόρο κατῆφορό του.

Ὁ φόβος. Οἱ Πρωτόπλαστοι ἀπὸ ντροπὴ θέλησαν νὰ κρυφτοῦν ἀπὸ τὸ Θεό. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν τὸν ἀγαποῦσαν. Τώρα τὸν φοβοῦνται. Τὸ μυαλό τοὺς εἶναι σκοτισμένο. Ξεχνοῦν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι παντογνώστης. Ὁ φόβος τοὺς εἶναι ἓνα δείγμα ἐνοχῆς. Σκέ-

πτονται τὶς συνέπειες. Γι' αὐτό, ὅπως κάθε ἁμαρτωλός, προσπαθοῦν νὰ φύγουν μακριὰ ἀπὸ τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δικαιολογία. Ὁ Θεὸς βοηθεῖ καὶ πάλι τοὺς Πρωτοπλάστους. Τοὺς μιλάει γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἁμαρτία τους. Ἐκεῖνοι ὅμως κατρακυλοῦν στὴν πτώση τους. Οὔτε τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θέλουν οὔτε τὴν ἁμαρτία τους ὁμολογοῦν. Προσπαθοῦν νὰ δικαιολογηθοῦν. Ὁ Ἀδὰμ κατηγορεῖ τὴν Εὕα ἔμπρὸς στὸ Θεό, γιατί αὐτὴ τάχα τὸν παρέσυρε στὴν ἁμαρτία. Ρίχνει χωρὶς συστολὴ τὴν ἁμαρτία στὴν Εὕα, ποὺ εἶναι σύντροφός του, «ὅστουν ἐκ τῶν ὀστέων καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός» του. Ἀπὸ αὐτὸ βλέπουμε πόσο ἡ ἁμαρτία κλονίζει καὶ καταστρέφει τὶς ἁρμονικὲς σχέσεις τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄλλον. Ὁ Ἀδὰμ μεταθέτει τὴν εὐθύνη στὴν Εὕα καὶ τελικὰ τὴ ρίχνει στὸ Θεό ποὺ δημιούργησε τὴ γυναῖκα. Μὲ τὴ σειρά τῆς δικαιολογεῖται καὶ ἡ Εὕα. Λέγει πῶς δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια ὑπεύθυνη. Ὁ Σατανᾶς τὴν παρέσυρε. Μιμητὲς τῶν Πρωτοπλάστων εἴμαστε κι ἐμεῖς. Πολλὲς φορὲς ἀθῶνουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ ρίχνουμε τὴν εὐθύνη στὸ Θεό καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Κατὰ τὴ γνώμη μας ὁ Θεὸς εἶναι ὑπεύθυνος γιατί μᾶς ἐπλάσε τόσο ἀδύνατους ἀπέναντι στὸ κακὸ καὶ τὴν ἁμαρτία.

Ὁδύνη, λύπη καὶ στεναγμός. Εἶναι οἱ καρποὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ζωὴ μας εἶναι γεμάτη ἀνησυχίες καὶ βασανιστικὲς φροντίδες ποὺ προέρχονται ἀπὸ τοὺς διάφορους πολέμους καὶ τὶς ποικίλες καταστροφὲς κ.ἄ. Ὁ παντογνώστης Θεὸς προεῖδε τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ ἀνθρώπου ὅταν εἶπε στοὺς Πρωτοπλάστους: «Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου· ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα... ἐπικατάρτος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου... ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου» (Γεν. γ' 16, 17-19).

Τὸ καμίνι τοῦ πόνου εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπαραίτητο. Μέσα σ' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Βλέπει τὴ δική του ἀδυναμία καὶ τὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καυχόταν γιὰ τὶς θλίψεις καὶ τὶς ταλαιπωρίες τῆς ζωῆς του. Θεωροῦσε χάρισμα καὶ δῶρο τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνο «τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν» (Φιλιπ. α' 29).

‘Ο σωματικός και πνευματικός θάνατος. ‘Ο πνευματικός θάνατος τῶν Πρωτοπλάστων ἦταν τὸ πρῶτο ἐπακόλουθο τῆς ἁμαρτίας τους. Τὸν εἶχε προαναγγεῖλει ὁ Θεός : «ἢ δ’ ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ’ αὐτοῦ (τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν), θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (Γεν. β’ 17). Ἀργότερα ἀκολούθησε καὶ ὁ σωματικός θάνατος, ποῦ εἶναι κληρὸς ὅλων τῶν ἀνθρώπων. «Ὅπως μ’ ἕναν ἄνθρωπο ἐμπῆκε ἡ ἁμαρτία στὸν κόσμον καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτία ὁ θάνατος, ἔτσι διαδόθηκε ὁ θάνατος σ’ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ὅλοι ἁμάρτησαν» (Ρωμ. ε’ 12).

Τὸ προπατορικό ἁμάρτημα. Ἡ ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων μεταδόθηκε σ’ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμμετέχουν σ’ αὐτή, γιατί ἔχουν τὴν αὐτὴ φύση μετὰ τὸ γενάρχη, τὸν Ἀδὰμ. Φέρουμε ὅλοι τὸ δηλητήριο τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἁμαρτωλὴ αὐτὴ κληρονομικότητα ὀνομάζεται **π ρ ο π α τ ο ρ ι κ ὸ ἁ μ ἄ ρ τ η μ α**.

Μάρτυρας αὐτῆς τῆς ἁμαρτωλῆς καταστάσεως εἶναι ὁ ἑαυτός μας. Ἡ σκέψη καὶ ἡ καρδιά μας κλίνουν εὐκολώτερα στὸ κακὸ παρά στὸ καλόν. Οἱ ψυχρότητες καὶ οἱ ἔχθρες μεταξύ μας εἶναι καθημερινὸ φαινόμενο. Εἴμαστε ταραγμένοι καὶ ἀνήσυχτοι γιατί ὑπάρχει διάσταση μετὰ τὸ Θεόν. Ἡ καρδιά μας δὲν βρίσκει ἀνάπαυση γιατί ἡ συνειδήσή μας δὲν ἔχει εἰρήνη. Ἡ ἁμαρτία λοιπὸν εἶναι μιὰ ἀρρώστια ποὺ μεταδίδεται ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο. Ὁ Ἀδὰμ δὲν ἦταν μόνο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόγονος ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο ποὺ εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ὑπαρξη καὶ ἡ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται ἀπὸ τὴν παρουσία τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἡ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας πάγωσε τὴν ἀγάπη ποὺ συνέδεε τοὺς ἀνθρώπους. Γι’ αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ κληρονόμοι τοῦ Ἀδὰμ «ἤμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. γ’ 23).

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

Ἡ διακοπὴ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τὸ Θεὸ εἶχε γιὰ τοὺς Πρωτοπλάστους τραγικὴ συνέπεια. Προηγήθηκαν ὁ φόβος καὶ ἡ δικαιολογία. Ἀκολούθησαν ὁ πόνος, ἡ θλίψη, ὁ στεναγμός. Θὰ κλείσουν μετὰ τὸ θάνατο. Οἱ συνέπειες αὐτές, τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα, ἐγίνε ὁ κληρὸς ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας» (Γεν. στ' 5).
2. «Τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ρύπου; ἄλλ' οὐθεὶς, ἐὰν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ψαλμ. ιδ' 4 - 5).
3. «Πάντες ἐξέκλιναν, ὅμα ἠχρεώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός» (Ψαλμ. Ιβ', 3).
4. «Ἐκάθισεν Ἀδὰμ ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου καὶ τὴν ἰδίαν γύμνωσιν θρηνῶν ὠδύρετο. Οἱμοὶ τὸν ἀπάτη πονηρᾶ πεισθέντα καὶ κλαπέντα καὶ δόξης μακρυθέντα! Οἱμοὶ, τὸν ἀπλότῃ γυμνόν, νῦν δὲ ἡπορημένον! Ἄλλ' ὦ Παράδεισε, οὐκέτι σου τῆς τρυφῆς ἀπολαύσω, οὐκέτι ὄψομαι τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου καὶ Πλάστην· εἰς γῆν γὰρ ἀπελεύσομαι, ἐξ ἧς καὶ προσελήφθην. Ἐλεῆμον, Οἰκτίρμον, βοῶ σοι· Ἐλέησόν με τὸν παραπτεσόντα» ("Ὑμνος τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιὰ εἶναι ἡ σημασία τοῦ πόνου στὴ ζωὴ μας; 2) Ποιὰ εἶναι κατὰ τὴ γνώμη σου ἡ βασικότερη συνέπεια τῆς ἁμαρτίας; 3) Γιατί μεταδόθηκε ἡ ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους; 4) Τί σημαίνει πνευματικὸς θάνατος;

6. Ἡ ὑπόσχεση τῆς λυτρώσεως.

Ἡ ἁμαρτία διαπότισε ὁλόκληρη τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ζῇ μέσα στὴν ἀγωνία, τὸ φόβο καὶ τὴν ἀνησυχία. Αὐτὸ ὅμως δίνει στὸν ἄνθρωπο μιὰν ἐλπίδα: τὴ λύτρωσή του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἡ λύπη αὐτῇ, παρατηρεῖ ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος, εἶναι ἓνα καλὸ σημάδι. Δείχνει ὅτι ἡ ἁμαρτία δὲν κατέστρεψε ὁλοκληρωτικὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἄν γινόταν, αὐτό, ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ λυπόταν γιὰ τὸ χαμένο Παράδεισο.

Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε πράγματι ἓνα χωράφι γεμάτο τριβόλια καὶ ἀγκάθια. Ὅχι ὅμως καὶ ἀναίσθητη πέτρα ὥστε νὰ μὴν δέχεται τὸ νερὸ τῆς θείας Χάριτος. Ὁ ἄνθρωπος βέβαια θέλει νὰ βρεθῇ ἐκεῖ ποὺ ἦταν πρὶν ἁμαρτήσῃ. Οἱ δυνάμεις του ὅμως δὲν τὸν βοηθοῦν. Χρειάζεται τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Ἡ συνεργασία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων μὲ τὸ Θεὸ ἦταν ἔργο τοῦ ἀνθρώπου. Μόνος του τὸ θέλησε.

Ἡ συμφιλίωση ὅμως μὲ τὸ Θεὸ δὲν εἶναι δικό του κατόρθωμα. Εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Τὸ δῶρο αὐτὸ δίνεται σ' ὅλους, ἀλλὰ δὲν τὸ δέχονται ὅλοι. Μερικοὶ ἀπωθοῦν τὴ λύτρωση καὶ τὴν ἀρνοῦνται. Ἄν ὁ ἄνθρωπος ποθῇ τὴ λύτρωσή του, πρέπει νὰ δεχτῇ τὴ θεία Χάρη καὶ νὰ συνεργασθῇ ἔτσι μὲ τὸ Θεό.

Τὸ Πρωτευαγγέλιο. Τὴ στιγμή ποὺ ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὸ Σατανᾶ καὶ τοὺς Πρωτοπλάστους, δίνει καὶ τὴν ὑπόσχεση γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἔτσι ὁ Θεὸς στὴν κρίσημη στιγμή τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου βρίσκεται καὶ πάλι κοντά του. Ἡ ὑπόσχεση τῆς λυτρώσεως κρύβει μιὰ οὐσιώδη ἀλήθεια : ὁ Θεὸς δὲν ἀποξενώνεται ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο γένος παρόλο ποὺ ὁ ἄνθρωπος θέλησε μὲ τὴν ἁμαρτία του νὰ παραμερίσῃ τὸ Θεό. Ἡ συμφιλίωση θὰ γίνῃ μὲ τὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ ἡ ὑπόσχεση τῆς σωτηρίας εἶναι μιὰ προφητεία γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο. (Πρωτευαγγέλιο).

Ἡ φιλία τοῦ Σατανᾶ καὶ τῆς Εὐας θὰ εἶναι προσωρινή. Ἡ ἔχθρα ποὺ θὰ ἐρχόταν μετὰ, θὰ τοὺς χώριζε. Εἶπε ὁ Θεὸς στὸ Σατανᾶ : «Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γεν. γ' 15).

Ὁ ἀπόγονος τῆς Εὐας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, θὰ συγκρουσθῇ μὲ τὸ Σατανᾶ καὶ τοὺς ἀνθρώπους του, θὰ συντρίψῃ τὸ Σατανᾶ καὶ θὰ διαλύσῃ τὸ βασίλειό του. Ἡ ἥττα τοῦ Σατανᾶ θὰ εἶναι ὀλοκληρωτική. «Αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν». Καὶ ὁ Σατανᾶς ἀπὸ μέρος του «τηρήσει αὐτοῦ πτέρναν», δηλαδὴ θὰ προσενηύσῃ στὸν Κύριο ἀσήμαντο τραυματισμό. Ἡ πληγὴ τοῦ Κυρίου θὰ εἶναι ὁ σταυρικός Του θάνατος. Θὰ εἶναι ὅμως ἀσήμαντη, ὅπως μιὰ πληγὴ στὴ φτέρνα. Ὁ Κύριος μὲ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του θὰ καταργήσῃ ἐκείνον ποὺ ἔχει τὴ δύναμη τοῦ θανάτου, δηλαδὴ τὸ διάβολο.

Οἱ μεσσιανικὲς προφητεῖες. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Πρωτοπλάστους γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Λυτρωτοῦ ἀνανεώθηκε ἀργότερα πολλὰς φορές. Ὁ Νῶε, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακώβ εἶναι οἱ δέκτες αὐτῆς τῆς ὑποσχέσεως. Ὁ Νόμος ποὺ δίνεται ἔπειτα

Ἡ Ἀνάστασις. (Ἡ εἰς Ἄδου Κάλυος). Εἰκόνα στήν Ἱ. Μονή Σταυρονικήτα
τοῦ Ἀγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

ἀπὸ τὸ Θεὸ στοὺς Ἰσραηλίτες, γίνεται «παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν», ὁδηγεῖ δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους στὸ Μεσσία, τὸ Λυτρωτή.

Στὸ βασιλιά Δαβὶδ δίνεται ἡ ὑπόσχεση ὅτι ὁ θρόνος του θὰ εἶναι «ἀνωρθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα» (Β' Βασ. ζ' 16). Ἡ ὑπόσχεση αὕτη θὰ ἐπαναληφθῇ ἀπὸ τὸν ἀρχάγγελο Γαβριὴλ στὸ χαιρετισμὸ πρὸς τὴν Παρθένο Μαρία. Ὁ Θεός, ὅπως τῆς εἶπε, θὰ δώσῃ στὸν Ἰησοῦ τὸ θρόνο τοῦ Δαβὶδ καὶ ἡ βασιλεία Του θὰ εἶναι ἀπέραντη στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων.

Οἱ προφῆτες θὰ κρατήσουν ζωντανὴ τὴν προσμονὴ τοῦ Μεσσίας ἀνάμεσα στὸ λαό. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας θὰ μιλήσῃ γιὰ τὴ γέννησή Του ἀπὸ τὴν Παρθένο. Ὁ Μεσσίας θὰ φέρῃ στοὺς ὧμους του τὰς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου. Ὁ Ἱερεμίας θὰ παρηγορήσῃ τοὺς συμπατριῶτες του μὲ τὸ μελλοντικὸ ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία. Γι' αὐτὸν θὰ μιλήσουν οἱ προφῆτες Ἰεζεκιὴλ καὶ Δανιήλ. Πρόκειται γιὰ τὰς λεγόμενες μεσσιανικὰς προφητεῖες ποὺ ἀφθονοῦν στὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Οἱ προφητεῖες αὗτὲς πραγματοποιήθηκαν στὴν Καινὴ Διαθήκη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς Πρωτοπλάστους καὶ μετὰ τὸ ἁμάρτημά τους. Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸ Πρωτευαγγέλιο, τὴν ὑπόσχεση δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀποστολὴ Λυτρωτοῦ στὸν κόσμον. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λύτρωσε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς σύνδεσε ξανά μὲ τὸ Θεό.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Πολλοὶς πρότερον παιδαγωγήσας τὸν κόσμον καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν, καλέσας στόνῳ καὶ τρόμῳ, ὕδατος κατακλυσμῷ καὶ παντός τοῦ γένους μικροῦ δεῖν πανωλεθρίᾳ... τοπικαῖς θεοφανεῖαις... σημείοις καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, νόμῳ, προφήταις, δι' ὧν τὸ σπουδαζόμενον ἦν ἡ τῆς ἁμαρτίας ἀναίρεσις» (Ἰω. Δαμασκηνός, P.G. 94, 981).
2. «Πρὸ ἡμῶν ἡ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἀνανέωσις θεμελιούται ἐν τῷ Χριστῷ, ἵν' ἐν αὐτῷ καὶ ἀνακτισθῇ διηνεκῶς. Καὶ ἡ μὲν βουλὴ καὶ ἡ πρόθεσις πρὸ τοῦ αἰῶνος ἡτοιμάσθη· τὸ δὲ ἔργον γέγονεν ὅτε ἡ χρεὶα ἀπήτησε καὶ ἐπεδήμησεν ὁ Σωτήρ» (Μ. Ἀθανάσιος, P.G. 26, 309).
3. Ἐφεσ. α' 5-8, β' 8, Ἀποκ. κβ' 19-20, Ἰω. η' 44-45, Ρωμ. ιστ' 20, Λουκ. α' 68-72, κβ' 20, Ἐβρ. η' 8, 11.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Μὲ ποιὸν τρόπον ὁ Θεὸς ἀνανέωσε τὴν ὑπόσχεση τῆς λυτρώσεως; 2) Ποιὸ εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τοῦ Πρωτευαγγελίου; 3) Ὑπογράμμισε τὸ κεντρικὸ σημεῖον τοῦ κείμενου τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ. 4) Ποιᾶς λέγονται μεσσιανικὲς προφητεῖες; 5) Ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς τιμωρίας τῶν Πρωτοπλάστων ἀπὸ τὸ Θεό;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ: Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΛΥΤΡΩΤΗΣ

1. Τὸ Πρόσωπο τοῦ Λυτρωτοῦ.

Ἡ σωτηρία μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ θέση ποὺ θὰ πάρουμε ἀπέναντι στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ τὸ Λυτρωτὴ μας γιατί δὲν ὑπάρχει σωτηρία μὲ κανέναν ἄλλον. Πῶς ὅμως θὰ γίνη αὐτό; Ποῦ θὰ ἀνατρέξῃ γιὰ νὰ Τὸν γνωρίσῃ;

Ἡ φανέρωση τῆς Ἀλήθειας. Γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ μιλάει ἡ Ἁγία Γραφή. Τὴ διδασκαλία Του ἀναπτύσσει ἡ Ἐκκλησία μας. Πολλοὶ γιὰ τὶς μαρτυρίες αὐτὲς ζητοῦν ἐπιστημονικὲς ἀποδείξεις. Μποροῦμε ὅμως λογικὰ νὰ ἐξηγήσουμε τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ;

Ἀσφαλῶς ὄχι γιατί ὁ δρόμος αὐτὸς μᾶς ὁδηγεῖ σὲ ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται κάτι αὐτονόητον: τὸ δημιουργημὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἐρευνήσῃ τὸν ἄπειρο Θεό, τὸ Δημιουργό του. Ὅσα ξέρουμε γιὰ τὸ Θεό, εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὁ Ἰδιὸς ὁ Θεὸς φάνερωσε στοὺς ἀνθρώπους.

Ἐμπιστοσύνη καὶ ἀγάπη. Ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται μόνο σ' ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἐμπιστεύεται τὸν ἑαυτὸ του σ' Αὐτόν. Ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτὴ προϋποθέτει ὅμως τὴν ἀγάπην. Πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο ποὺ ἐμπιστεύομαι τὸν ἑαυτὸ μου. Ἐτσι τὸ μικρὸ παιδί ἐμπιστεύεται τὴ ζωὴ του στοὺς γονεῖς γιατί τοὺς ἀγαπᾷ. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς γνώσεως ποὺ ἔχει τὸ παιδί γιὰ τοὺς γονεῖς του. Ἀντίθετα, ἐπεὶδὴ τὸ παιδί ἀγαπᾷ τοὺς

γονείς του, γι' αυτό και τους γνωρίζει για τὰ καλά. Γιατί νὰ τοὺς ἐξετάσῃ ;

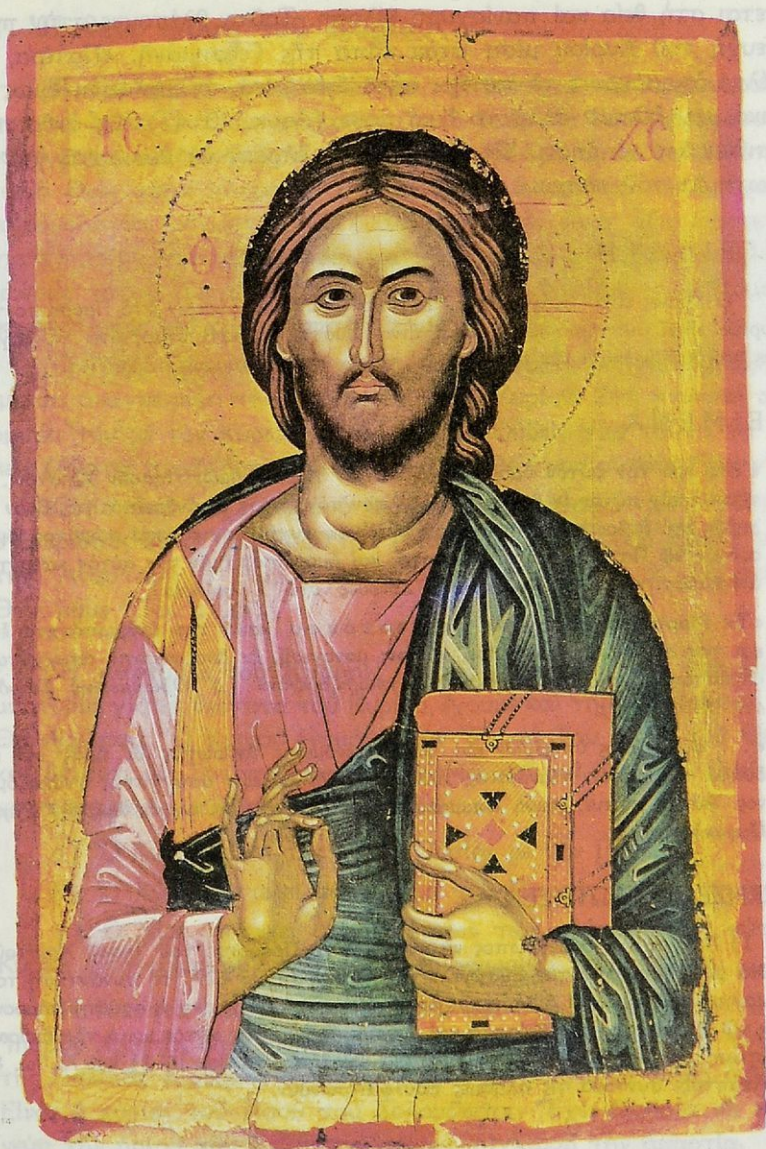
Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καὶ στὶς σχέσεις ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ Θεό, μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πρέπει νὰ συνδεθῇ μαζί του, νὰ τὸν ἐμπιστευθῇ.

Γι' ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀγάπη. Χωρὶς ἀγάπη εἶναι ἀδύνατο νὰ γνωρίσουμε τὸ Θεό. Ἄς ἐπαναλάβουμε τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου : «Πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν». «Ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν» (Α' Ἰω. δ' 7-8, Ἰω. ιδ' 21).

Ὅσοι ζητοῦν νὰ θεμελιώσουν ἐπιστημονικὰ τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως, βασανίζονται ἀπὸ τὸ σαράκι τῆς ἀμφιβολίας. Αὐτὴ δὲν ἀφήνει νὰ γίνῃ πιστευτὴ ἡ ἀλήθεια ποὺ ὁ Θεὸς προσφέρει. Ἡ ἀμφιβολία ὑποχωρεῖ μόνο μὲ τὴν ἀγάπη. Τοῦτο βλέπουμε στὴν Ἀγία Γραφή. Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἀμφισβallesti ἂν πράγματι ἐμφανίστηκε ὁ Κύριος στοὺς Μαθητὲς Του. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου νίκησε τὴν ἀμφιβολία αὐτὴ καὶ τὴν παραμέρισε. «Φέρε τὸν δάκτυλό σου ὦδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου...» (Ἰω. κ' 27). Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου βοηθεῖ τὸ Θωμᾶ νὰ πιστεύσῃ. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν χρειάζεται καθόλου νὰ βάλῃ τὸ δάκτυλό του καὶ τὸ χέρι του στὸν «τύπον τῶν ἡλῶν καὶ εἰς τὴν πλευράν». Ἡ ἀγάπη ἔφερε τὴν πίστη κι ἐκείνη ξέσπασε στὴν ὁμολογία : «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰω. κ' 28).

Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος. Σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τὴ ζωντανὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου εἶναι ἐνωμένες ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση. Ὁ τρόπος τῆς ἐνώσεως εἶναι μυστήριο. Ξεπερνᾷ τὸ λογικὸ μας. Γι' αὐτὸ τὸ θαυμάζουμε καὶ τὸ προσκυνοῦμε. Ὁ Κύριος εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση εἶναι «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως» ἐνωμένες στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου.

Ὁ Κύριος ὡς τέλειος ἄνθρωπος καὶ ὡς τέλειος Θεὸς ἔχει καὶ δυὸ θελήσεις : τὴν ἀνθρώπινη καὶ τὴ θεία. Οἱ δυὸ αὐτὲς θελήσεις δὲν ἀντιπαλαίουν ἀναμεταξύ τους, ἀλλὰ ἡ ἀνθρώπινη θέληση ὑποτάσσ-

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Εἰκόνα στήν Ἱ. Μονή Σταυρονικήτα τοῦ Ἀγίου
Ὁρους (16ος αἰ.).

σεται στή θεία καὶ πανίσχυρη θέληση. Τοῦτο βλέπουμε στήν προσευχή τοῦ Κυρίου μέσα στὸν κήπο τῆς Γεθσημανῆ. «Πατέρα, ἂν θέλῃς ἀπομάκρυνε τὸ ποτήρι αὐτὸ ἀπὸ μένα, ὅς μὴν γίνῃ ὅμως τὸ δικό μου θέλημα ἀλλὰ τὸ δικό σου» (Λουκ. κβ' 42). Ὡς ἄνθρωπος ἐπιθυμοῦσε νὰ ζήσῃ. Ὡς Θεάνθρωπος ἔπρεπε νὰ θυσιάστῃ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος εἶναι Θεάνθρωπος. Ἡ ἔνωση τῶν δύο φύσεων στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου εἶναι μυστήριο καὶ θαῦμα. Εἶναι μυστήριο γιατί ὑπερβαίνει τὸ λογικὸ μας καὶ θαῦμα γιατί δὲν ἐξηγεῖται μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ἐνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν... τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα» (*Δ' Οἰκουμένη Σύνδος στὴ Χαλκηδόνα*).
2. «Ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, υἱόν, κύριον, μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον» (*Δ' Οἰκουμένη Σύνδος στὴ Χαλκηδόνα*).
3. «... φύσει Θεὸς ὑπάρχων καὶ φύσει γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς· οὐκ εἰς δυάδα προσώπων τεμνόμενος, ἀλλ' ἐν δυάδι φύσεων ἀσυγχύτως γνωριζόμενος. Αὐτὸν ἰκέτευε, σεμνὴ Παμμακάριστε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (*Ὑμνος Παρακλητικῆς*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Πῶς μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;
- 2) Νὰ μελετήσῃς ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη (κ' 19 - 29) τὴ συνάντησιν τοῦ Κυρίου μὲ τὸ Θωμᾶ. Τί διδάσκεσαι ἀπὸ αὐτῇ;
- 3) Τί σημαίνει ἡ φράσις: «ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα»; (βλ. ὑπ' ἀριθ. 1 κείμενο).
- 4) Νὰ μελετήσῃς τὰ Ἰω. ιδ' 11 καὶ Α' Ἰω. δ' 8.
8. Ἀνάπτυξε σύντομα τίς ἀλήθειες ποὺ φανερώνουν.

2. Ἡ θεία φύση τοῦ Κυρίου.

Ἡ ὁμολογία τῶν ἀνθρώπων. Ἡ θεότητα τοῦ Κυρίου φαίνεται ἀπὸ τὰ ἔργα Του. Τὴν πιστοποιοῦν τὰ θαύματά Του. Ἀδιάψευστος μάρτυρας εἶναι ἡ ἔνδοξη Ἀνάστασή Του. Μὲ ὅλα αὐτὰ ἀποκαλύπτεται ὁ Θεὸς στὴν πληρότητά Του. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτά, ἔχουμε καὶ ὁμολογίες ἀνθρώπων. Οἱ ὁμολογίες αὐτὲς εἶναι ἀξιοπρόσεκτες, γιατί προέρχονται ἀπὸ πρόσωπα πού ἀνῆκαν σὲ διαφορετικὲς κοινωνικὲς τάξεις. Τὰ πρόσωπα αὐτὰ εἶναι : ὁ Νικόδημος, ὁ Ρωμαῖος ἑκατόνταρχος καὶ ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς.

Ὁ Νικόδημος, Φαρισαῖος καὶ μέλος τοῦ ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου, ἔμμεσα ἀναγνωρίζει τὴ θεϊκὴ δύναμη τοῦ Κυρίου. Στὴ γνωστὴ συνομιλία του μὲ τὸν Κύριο παραδέχεται : «Οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἡ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ» (Ἰω. γ' 2).

Κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ ὁ ἑκατόνταρχος ἀναφώνησε : «Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς Θεοῦ ἦν» (Μάρκ. ιε' 39). Ὁκτῶ ἡμέρες μετὰ τὴν Ἀνάσταση ὁ Θωμᾶς βροντοφώνησε : «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰω. κ' 28).

Ἡ μαρτυρία τοῦ Κυρίου. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη μαρτυρία γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου, ἔχουμε καὶ τὴ διαβεβαίωση τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Κύριος ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ Του «Υἱὸ τοῦ Θεοῦ» καὶ δέχεται νὰ Τὸν προσκυνοῦν ὡς Μεσσία καὶ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς σημαίνει ὅτι :

- α) Ὁ Κύριος εἶναι τῆς αὐτῆς Οὐσίας μὲ τὸν Πατέρα.
- β) Ὁ Κύριος ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς του στὸν κόσμο.
- γ) Ὁ Υἱὸς ὑπάρχει «πρὸ πάντων τῶν αἰώνων». Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος ὑπογραμμίζει ὅτι αὐτὸς μόνο γνωρίζει τὸν Πατέρα.

Ἡ θεότητα τοῦ Κυρίου φαίνεται καὶ στὴ διδασκαλία Του. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ κύριος τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Στὶς ἐντολὲς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀντιπαραβάλλει τὸ «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν...». Εἶναι ὁ κύριος τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντος. ἔχει ἐξουσία νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου καὶ νὰ συγχωρῇ τὴν ἁμαρτία.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὑπογραμμίζει ἰδιαίτερα τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος εἶναι ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Πατέρα,

ἐκτελεῖ τὸ θέλημά Του καὶ ὁλοκληρώνει τὸ ἔργο Του. Ὁ Πατέρας σώζει τὸν κόσμον μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συναντᾷ τὸν Κύριο στὸ δρόμο τῆς Δαμασκού μὲ μιὰ θαυμαστή Θεοφάνεια. Ἐκεῖ τὸν ἐπισκέπτεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ὁμῶς γιὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο δὲν εἶναι μόνο στὴν οὐράνια δόξα Του, ὁ ἔνθρονος Χριστός, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἐσταυρωμένος. Γνωρίζει ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος προῆλθε ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ γεννήθηκε ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου». Ξέρει ἀκόμη ὅτι ὁ Χριστὸς ἔζησε ἀνάμεσα στοὺς Ἰουδαίους, κάλεσε τοὺς Ἀποστόλους Του καὶ παρέδωσε σ' αὐτοὺς τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ Κ Υ Ρ Ι Ο. Ὁ Κύριος εἶναι «ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας». Ἡ φράση αὕτη εἶναι ἡ πιὸ ρητὴ μαρτυρία τῆς θείας Γραφῆς γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἀκόμη λατρευτικὴ ἔκφραση ποὺ ἐπισφραγίζεται μὲ τὸ «Ἀμήν» (Ρωμ. θ' 5).

Ἡ διδασκαλία τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων. Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες εἶναι οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων. Παρέλαβαν ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ὀρθὴ διδασκαλία ποὺ τὴ φύλαξαν ἀκέραιη καὶ ἀνόθευτη. Ὁμολογοῦν κι αὐτοὶ τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ.

Ἔτσι ὁ Κλήμης ὁ Ρώμης βεβαιώνει ὅτι τὸ Αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους τὴ λύτρωση. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Κύριος, ὁ Θεός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ἀφθαρσίας, ὁ Θεὸς Λόγος ποὺ ἐγίνε ἀνθρωπος, ποὺ γεννήθηκε πρὸ αἰώνων ἀπὸ τὸν Πατέρα, ὁ Κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ὁ μόνος Θεός.

Ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ὀνομάζει τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ Θεό, ποὺ φανερώθηκε στοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶναι ἐνωμένος μὲ τὸν Πατέρα Του.

Ὁ Πολύκαρπος Σμύρνης ὀνομάζει τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ Αἰῶνιο Ἀρχιερέα, Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, Κριτὴ ζώντων καὶ νεκρῶν.

Τέλος οἱ Ἀπολογητὲς (Ἀριστείδης, Ἰουστίνος, Ἀθηναγόρας) χαρακτηρίζουν τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος πολεμεῖ τίς διάφορες αἱρέσεις καὶ ἀντιπαραβάλλει στὴν ψεύτικη διδασκαλία τοὺς τὴν ὀρθὴ πίστιν στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ εἶναι ὁ Κύριος καὶ Θεός μας.

Ἀπὸ τὸ 2ο αἰώνα μ.Χ. ἐπικρατεῖ στὴν Ἐκκλησία τὸ σύμβολο ΙΧΘΥΣ, ποὺ κρύβει μέσα του τὴ θαυμάσια ὁμολογία γιὰ τὶς δυὸ φύσεις τοῦ Κυρίου: τὴ θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ θεότητα τοῦ Κυρίου μαρτυρεῖται μὲ πολλοὺς τρόπους ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, οἱ ἱεροὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ λοιποὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τονίζουν τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεὸς ἐξουσιαστὴς ὧλων, ἄγιος κατὰ πάντα τῆς Λατρείας μας.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ματθ. ε' 21 - 48, ιζ' 22, Μάρκ. β' 1 - 2, ιδ' 61 ἐξ. Ἰω. δ' 34, ιδ' 9, 11. Α' Κορ. α' 13, ιε' 45 - 47, Κολ. α' 16, Τίτ. β' 13.
2. «Ὁμολογοῦμεν (Θεὸν) ἐκεῖνόν τε καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ υἱὸν ἐλθόντα καὶ διδάξαντα ἡμᾶς... τὸν σταυρωθέντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου... υἱὸν αὐτοῦ τοῦ ὄντος Θεοῦ...» (*Ἰουστίνος, Α' Ἀπολογία*).
3. «Ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Λόγος τοῦ Πατρὸς ἐν ἰδέᾳ καὶ ἐνεργείᾳ πρὸ αὐτοῦ γὰρ καὶ δι' αὐτοῦ πάντα ἐγένετο, ἐνὸς ὄντος τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ» (*Ἀθηναγόρας, ΒΕΠΕΣ 4, 288*).
4. «Ἦνα Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρι καὶ βασιλεῖ κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀοράτου πᾶν γόνυ κάμψη...» (*Εἰρηναῖος, ΒΕΠΕΣ 5, 115*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Τί θέλει νὰ τονίσῃ ὁ Κύριος, ὅταν ὀνομάζῃ τὸν ἑαυτοῦ «Υἱὸ τοῦ Θεοῦ»;
- 2) Γιατί ἔχουν σημασία οἱ ὁμολογίες τοῦ Νικοδήμου καὶ τοῦ ἐκατόνταρχου;
- 3) Ποῦ καὶ πῶς στὴ θεία Λειτουργία ὁμολογοῦμε τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου;
- 4) Γιατί ἡ λέξις ΙΧΘΥΣ δείχνει τὴ θεανθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου;

3. Ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου.

Ἡ Σάρκωση τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος μὲ τὴ Σάρκωσή Του γίνεται ἱστορικὸ Πρόσωπο. Τὴν ἱστορικότητα τοῦ Κυρίου μαρτυροῦν ὄχι μόνο τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια, οἱ ἐπιστολές καὶ οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ διάφορες ἐξωβιβλικές πηγές.

Ὁ Τάκιτος (52 - 117) μ.Χ.) περιγράφοντας τὴν πυρκαϊὰ τῆς

Ρώμης καὶ τὸ διωγμὸ πού κίνησε κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὁ Νέρων ἀναφέρει: «Δημιουργὸς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (Χριστιανοί) ἦταν ὁ Χριστὸς πού θανατώθηκε ἀπὸ τὸν ἑπαρχο Πόντιο Πιλάτο, ὅταν αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Τιβέριος». Ὁ Σουητώνιος γράφει ὅτι μὲ ἀφορμὴ τὸ Χριστὸ παρουσιάστηκε μεγάλη ἀναταραχὴ ἀνάμεσα στοὺς Ἰουδαίους. Αὐτὸς ἦταν ὁ λόγος πού ὁ αὐτοκράτορας Κλαύδιος τοὺς ἔδωξε ἀπὸ τῇ Ρώμῃ. Ὁ Πλίνιος ὁ νεώτερος (σύγχρονος μὲ τὸν Τάκιτο καὶ τὸ Σουητώνιο) ἀναγράφει σὲ ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Τραϊνὸ (98 - 117) μ.Χ.) ὅτι στὴ Βηθανία οἱ Χριστιανοὶ ἔψαλλαν ὕμνους «πρὸς τὸν Χριστὸν ὡς πρὸς θεὸν τινα». Τέλος ὁ Ἰουδαῖος ἱστορικὸς Φλάβιος Ἰώσηπος (37 - 100 μ.Χ.) στὴν «Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία» του χαρακτηρίζει τὸν Ἰάκωβο ὡς «ἀδελφὸν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος.

α) Ὁ Κύριος γεννιέται ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία κάτω ἀπὸ ταπεινὲς καὶ δύσκολες συνθήκες. Ἀνακλίνεται στὴ φάτνη τῶν ζώων. Ἀφιερώνεται στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος καὶ περιτέμνεται. Μεγαλώνει μαζί μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ τῆς ἡλικίας Του, ὑπακούει τοὺς γονεῖς Του καὶ μαθαίνει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μαραγκοῦ, πού εἶχε σὰν τέχνη ὁ προστάτης του Ἰωσήφ.

β) Ὁ Κύριος συμμερίζεται τὶς ἀνθρώπινες ἀνάγκες. Χρειάζεται καὶ αὐτὸς τροφή, νερό, ὕπνο. Κουράζεται κι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀνάπαυση.

γ) Ὁ Κύριος συγκινεῖται ὡς ἄνθρωπος. Χαίρεται, συμπονεῖ, λυπᾶται. Ἀκόμη καὶ δάκρυα ἀνεβαίνουν στὰ μάτια Του.

δ) Πλέκει τὶς παραβολὲς Του μὲ εἰκόνες τῆς καθημερινῆς ζωῆς πού Τοῦ εἶναι γνώριμες. Ἀγαπᾷ τὰ ζῶα, χαίρεται τὰ λουλούδια, προσέχει τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους, γνωρίζει τὴ θάλασσα, τὴν πόλη, τὴν ὑπαιθρο, τοὺς ἀγρούς.

ε) Ὁ Κύριος συμμετέχει στὶς ἐκδηλώσεις τῶν συμπατριωτῶν Του. Μὲ αὐτοὺς γευματίζει, συζητεῖ, γιορτάζει.

στ) Πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος ἀνήκει σὲ μιὰ ὀρισμένη ἐποχὴ, εἶναι ἐντὸς τόπου καὶ χρόνου. Συνομιλεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις καὶ ἀντιλήψεις τους.

Ἡ Σαλώμη μετὰ τὸ βρέφος. Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ παράσταση, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια, δείχνει τὴν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου (Μονὴ Σταυρονικήτα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, 16ος αἰ.).

Τέλειος ἄνθρωπος χωρὶς ἁμαρτία. Ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος ἀνήκει στὸ γενεαλογικὸ δένδρο τοῦ Ἀδάμ. Ἐποὶ εἶναι σὲ θέση νὰ

σώση κάθε απόγονο του 'Αδάμ και να ανακαινίση την ανθρωπίνη φύση. 'Η ανθρωπίνη όμως φύση του Κυρίου δεν έχει σχέση με την άμαρτία. Είναι εκείνη που είχε ο 'Αδάμ πριν άμαρτήση. 'Ο Κύριος ως 'Αναμάρτητος παίρνει στους ώμους Του τις άμαρτίες του κόσμου για να μᾶς λυτρώση. 'Αφήνει τὸν 'Εαυτό Του να πειρασθῇ ἀπὸ τὸ Σατανᾶ για να μᾶς δείξη πῶς μπορούμε κι ἑμεῖς νὰ τὸν νικᾶμε καὶ νὰ τὸν κατατροπώνουμε.

'Ο 'Απόστολος Παῦλος μιλάει για τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Κυρίου στους στίχους: Α' Τιμ. β' 5-6, Ρωμ. α' 3, ε' 15, Α' Κορ. ιε' 21, 'Εβρ. δ' 15. (Μελέτησέ τους).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

'Ο Κύριος ἔζησε πάνω στὴ γῆ ὡς ἄνθρωπος. Βιβλικές καὶ ἐξωβιβλικές μαρτυρίες τὸ πιστοποιοῦν. 'Η Καινὴ Διαθήκη μᾶς παρουσιάζει τὶς ἀνθρώπινες ιδιότητες τοῦ Κυρίου. Τονίζει ὅμως ταυτόχρονα καὶ τὴν ἀναμαρτησία Του.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ὁμολογοῦμεν δέ, ὅτι πάντα τὰ φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πάθη (= ὅσα δὲν ἔχουν τὸ χαρακτήρα τῆς ἀμαρτίας) τοῦ ἀνθρώπου ἀνέλαβεν (ὁ Κύριος)· ὅλον γὰρ τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀνέλαβε, πλην ἀμαρτίας... οἶον πείνα, δίψα, κόπος, πόνος, τὸ δάκρυον, ἡ φθορά, ἡ τοῦ θανάτου παραίτησις, ἡ δειλία, ἡ ἀγωνία, ἐξ ἧς οἱ ἰδρώτες, οἱ θρόμβοι τοῦ αἵματος, ἡ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ὑπὸ τῶν ἀγγέλων βοήθεια καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις φυσικῶς ἐνυπάρχουσι» ('Ιω. Λαμασκηνός, *P.G.* 94, 1081).
2. «Πῶς θεότιτα γυμνήν, οὐσαν ἀπρόσιτον καὶ αὐταῖς ταῖς ἄνω δυνάμεσιν, ἡμεῖς οἱ πῆλινοι καὶ γηγενεῖς ἠδυνήθημεν ἂν ἐνεγκεῖν; Διὰ τοῦτο ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, ἵνα καὶ προσελθεῖν αὐτῷ καὶ διαλεχθῆναι καὶ συναναστραφῆναι δυνηθῶμεν μετὰ ἀδείας πολλῆς». «Οὐκ ἂν θεασάμενοι εἰ μὴ διὰ τοῦ συντρόφου σώματος ἡμῖν ὦφθη» ('Ιω. Χρυσόστομος, *P.G.* 59, 81).
3. Ματθ. ιστ' 26 - 28, ἡ' 24, ιγ' 37, Μάρκ. ια' 12, Λουκ. β' 1 - 14, 21, δ' 34, 'Ιω. γ' 1 ἐξ., δ' 6.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιὲς ἀνθρώπινες ιδιότητες τοῦ Κυρίου σοῦ προξενοῦν ἰδιαίτερη ἐντύπωση καὶ γιατί; 2) Νὰ μελετήσης τὸ 'Εβρ. δ' 15. Ποιὰ μεγάλη ἀλήθεια μᾶς φανερώνει; 3) Ποιὲς ἀλήθειες παρουσιάζει τὸ κείμενο τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου; 4) Ποιὰ ἡ σχέση τοῦ Κυρίου με τὸν 'Αδάμ;

4. Τὸ μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Κυρίου.

Εἶδαμε ὅτι ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε στοὺς Πρωτοπλάστους Λυτρωτὴ τοῦ κόσμου. Ἡ πραγματοποίηση τῆς ὑποσχέσεως αὐτῆς δὲν ἔγινε ἀμέσως. Μεσολάβησε ἓνα πολὺ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ὁ Κύριος σαρκώθηκε ὅταν συμπληρώθηκε ὁ χρόνος αὐτός. Λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος : «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν» (Γαλ. δ' 4-5).

Ἡ Ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓνα μεγάλο καὶ ἀκατανόητο μυστήριον. Οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταί, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ χορὸς τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ἱεροὶ ὕμνογράφοι μᾶς παρουσιάζουν τὴ Σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὡς «μυστήριον ξένον καὶ παράδοξον».

Ἡ Γέννηση τοῦ Σωτῆρος. Ἐγινε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Μόνος του ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορούσε νὰ πλησιάσῃ τὸ Θεὸ καὶ νὰ σωθῇ. Αὐτὸ ποὺ δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ κάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ κάνει ὁ Θεός. Συγκαταβαίνει, ταπεινώνεται, πλησιάζει τὸν ἄνθρωπο.

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ τὴ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πνευματικὸ θάνατο. Ἀκόμη περισσότερο· ἀνοίγεται ὁ δρόμος γιὰ τὴ θέωση τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δρόμος ποὺ ἀκολουθεῖ ὁ Θεός, εἶναι ἀντίθετος ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ πῆρε ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἁμαρτία του. Ὁ ἄνθρωπος θέλησε νὰ πάρῃ τὴ θέση τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ Θεὸς ὅμως γίνεται πραγματικὸς ἄνθρωπος γιὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ στὴν ἀληθινὴ θέωση. «Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, ἵνα τὸν ἄνθρωπον Θεὸν ἀπεργάσῃται».

Ἡ σημασία τῆς Γεννήσεως. Ἡ Σάρκωση τοῦ Κυρίου εἶναι, ὅπως εἶπαμε, μυστήριον. Δὲν μπορούμε νὰ τὸ ἐρευνήσουμε μόνο τὸ θαυμάζουμε καὶ τὸ προσκυνούμε. Παρόλα αὐτά, φαίνεται καθαρὰ ὅτι :

α) Μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

β) Μὲ τὴ Γέννηση τοῦ Κυρίου ὁ Θεὸς συναντᾷ μὲ συγκεκριμένο τρόπο τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος νοιώθει ὅτι εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ Αὐτόν.

γ) Στὸ Σπήλαιο τῆς Βηθλεὲμ φανερώνεται ἡ φιlanθρωπία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν κόσμον μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. «Ἄνθρωπος γενόμενος διὰ φιlanθρωπίας... ὤφθη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεισθήρη».

Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο γίνεται σὲ μιὰ ἐποχή, ὅπου ἐπικρατοῦν δυὸ ἀντίθετα ρεύματα. Τὸ ἓνα εἶναι ἡ περιφρόνηση πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ στὸ θεσμὸ τῆς δουλείας. Τὸ ἄλλο ρεῦμα εἶναι ἡ ἀποθέωση τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ φαίνεται στὴ θεοποίηση καὶ λατρεία τοῦ αὐτοκράτορα.

Ἡ Σάρκωση τοῦ Θεοῦ ἀπορρίπτει καὶ τὰ δυὸ. Δίνει στὸν ἄνθρωπο τὴν πραγματικὴ του θέση. Τὸν κάνει γιὸ τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἀκατανόητη γιὰ μᾶς φιlanθρωπία τοῦ Θεοῦ.

Τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων ὁ ἀγγελικὸς κόσμος δοξολόγησε τὸν «ἐν ὑψίστοις Θεόν», ποὺ ἐγίνε ἄνθρωπος. Στὸ πρόσωπο τοῦ θεοῦ βρέφους οἱ ἄγγελοι ἀναγνωρίζουν τὸν ἴδιο τὸ Θεό, τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. Κι ἐμεῖς ὅταν δοξολογοῦμε τὸ Θεό, τὸν πλησιάζουμε. Ἀκόμη καταλαβαίνουμε τὸ μέγα μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος. Οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ δείχνουν μὲ κάθε εὐκαιρία τὸν ἀπέραντο σεβασμὸ τους στὸ πρόσωπο τῆς Θεοτόκου ποὺ ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ Μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ.

Ἡ Θεοτόκος εἶχε πολλὰς ἀρετές. Τὶς τονίζουν ἡ Ἀγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις. Ὁ Θεὸς διάλεξε τὴν Ἀγία Κόρη γιὰ νὰ τὴν καταστήσῃ δοχεῖο τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἔτσι ἡ Θεοτόκος ἐπαιξε σημαντικό ρόλο στὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ἡ Παναγία εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ ὕμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας σ' ἓναν ὕμνον παρουσιάζει ὅλη τὴν κτίση νὰ συμμετέχῃ στὸ μυστήριον τῆς Σαρκώσεως. «Οἱ ἄγγελοι (προσφέρουν) τὸν ὕμνον, οἱ οὐρανοὶ τὸν ἀστέρα, οἱ μάγοι τὰ δῶρα, οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα, ἡ γῆ τὸ σπήλαιον, ἡ ἔρημος τὴν φάτνην, ἡμεῖς δὲ μὴ τέρρα Παρθένον...».

Τὴ σημαντικὴ προσφορὰ τῆς Θεοτόκου στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας

βλέπουμε στις Χριστολογικές ἔριδες, τὶς συζητήσεις δηλαδή γύρω ἀπὸ τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Τότε οἱ αἵρετικοὶ μίλησαν κακό-βουλα γιὰ τὴ Μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ μας.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους διατύπωσε ὡς πρὸς τὴ Θεοτόκο τὴν ὀρθόδοξη πίστη. Ἔτσι ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴν Ἐφεσο ἀνακήρυξε «τὴν ἁγίαν Παρθένον Θεοτόκον, γεγέννηκε γὰρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τὸν ἐκ Θεοῦ Λόγον».

Ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴ Χαλκηδόνα διακήρυξε ὅτι «ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν (τὸ Χριστὸ πού γεννήθηκε) ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα...».

Ἡ Ε' καὶ ΣΤ' Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι δογματίζουν ὅτι ὁ Κύριος γεννήθηκε «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, τῆς κυρίας καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκου».

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ἡ Θεοτόκος εἶναι Ἀειπάρθετος. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ δὲν παραδέχονταν οἱ αἵρετικοί, ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀναθεματίζει ἐκεῖνον πού «οὐκ ἀληθῶς Θεοτόκον λέγει τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθετον Μαρίαν».

Ἡ τιμὴ πρὸς τὴ Θεοτόκο φαίνεται ἀπὸ τὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες πού ἔχει ἀφιερῶσει ἡ Ἐκκλησία μας σ' αὐτή. Συγκινητικοὶ π.χ. εἶναι οἱ Παρακλητικοὶ Κανόνες καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος πού ψάλλονται πρὸς τὴν Παναγία, τὴν Ἀχραντὴ (= ἀκηλίδωτη), τὴν ὑπερευλογημένη Δέσποινα Θεοτόκο, τὴν Ἀειπάρθενο Μαρία. «Πολλὰ ἰσχύει δέησις μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης» (Ἀπὸ ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας μας).

Ὅποιος τιμᾷ τὴ Θεοτόκο, λατρεύει τὸ Σωτήρα μὲ τὸν καλύτερο τρόπο.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία διατήρησε τὸν ὀρθὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀληθινὴ διδασκαλία γιὰ τὸ Πρόσωπο τῆς Θεοτόκου. Ἀντίθετα ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἔπεσαν σὲ ἀκρό-τητες καὶ ὑπερβολές.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου πραγματοποιήθηκε μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὑπηρέτησε τὸ μυστήριο αὐτὸ ὡς Μητέρα τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας τὴν τιμᾷ καὶ τὴν ὑμνεῖ.

Ἡ Παναγία τοῦ πάθους. (Ἡ Ἀμβλυντος). Εἰκόνα σὲ Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν (16ος - 17ος αἰ.).

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Κολ. α' 26 - 27, β' 9, 'Εφεσ. γ' 9, Φιλιπ. β' 6 - 7.
2. «Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλοις ἀγνωστον μυστήριον, διὰ σοῦ, Θεοτόκε, τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται· Θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαρκούμενος καὶ Σταυρὸν ἔκουσιως ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος· δι' οὗ ἀναστήσας τὸν πρωτόπλαστον ἔσωσεν ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (*Θεοτοκίο τοῦ Δ' ἡχου ἀπὸ τοῦ βιβλίου τῆς Παρακλητικῆς*).
3. «Μυστήριον ξένον, ὁρῶ καὶ παράδοξον· οὐρανὸν τὸ σπήλαιον· θρόνον χερουβικὸν τὴν παρθένον· τὴν φάντην χωρίον· ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος, Χριστὸς ὁ Θεός, ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν» (*Ἀπὸ τῆς Καταβασίως τῶν Χριστογέννων*).
4. «Πάντων προσπατεῖναι, Ἀγαθὴ, τῶν καταφευγόντων ἐν πίστει τῇ κραταίᾳ σου χειρί· ἄλλην γὰρ οὐκ ἔχομεν ἁμαρτωλοὶ πρὸς Θεόν, ἐν κινδύνοις καὶ θλίψεσιν αἰεὶ μεσιτεῖαν, οἱ κατακαμπτόμενοι ὑπὸ πταισμάτων πολλῶν. Μῆτερ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅθεν σοὶ προσπίπτομεν· ρῦσαι πάσης περιστάσεως τοὺς δούλους σου» (*Παρακλητικὸς Κανὼν*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί θεωρεῖς ἀπαραίτητη τὴν Ἑνσάρκωση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴ σωτηρία σου; 2) Σὲ ποιά σημεῖα τῆς θείας Λειτουργίας τιμᾶμε τὴ Θεοτόκο; 3) Γιατί ὁ ἄνθρωπος θυμᾶται τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας στὶς δύσκολες στιγμὲς τῆς ζωῆς του; 4) Τί σημαίνει ἡ φράση: «ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν»; (βλέπε ὁλόκληρη τὴν περικοπὴ στὴν ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου).

5. Ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου.

Ἡ διδασχὴ τοῦ Κυρίου. Ὅταν ὁ Κύριος ἐνηλικιώθηκε, ἄρχισε τὸ δημόσιο ἔργο Του. Τὸ ἔργο Του ἦταν: νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ Τὸν δεχτοῦν καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι ἦταν «ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» (Ματθ. ιστ' 16).

Ὁ Κύριος βοήθησε τοὺς ἀνθρώπους: α) μὲ τὴ ζωὴ Του, β) μὲ τὴ διδασκαλίαν Του καὶ γ) μὲ τὰ θαύματά Του.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι θεωρητικὴ καὶ ἀφηρημένη ἀλήθεια. Εἶναι ἕνα ζωντανὸ κήρυγμα ποὺ δίνει στὸν ἄνθρωπο μιὰ θετικὴ βοήθεια, γιατί τοῦ προσφέρει τὴν ἀληθινὴν ζωὴ.

Ὁ Κύριος ἀρχίζει τὸ κήρυμά Του μετὰ τὴ σύλληψη τοῦ Προδρόμου. Τὸ περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος μᾶς τὸ παρουσιάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος: «Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰη-

σοὺς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσω τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεῦετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ» (Μάρκ. α' 14-15).

Ἔτσι ὁ Κύριος κήρυξε τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ζήτησε τὴ μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔδειξε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τὸ κεντρικὸ θέμα στὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἓνα βασίλειο μὲ ἔκταση γῆς καὶ κοσμικὸ ἄρχοντα. Εἶναι μιὰ πνευματικὴ κατάσταση ποὺ μπορεῖ νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος. Μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔχει πλέον παρουσιασθῇ. «Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν» (Λουκ. 17' 21), λέγει ὁ Κύριος στοὺς Μαθητὲς Του. Προσφέρει τὸν ἑαυτὸ Του γιὰ νὰ συνδεθοῦμε μαζί Του π ρ ο σ - ω π ι κ ᾶ. Ἔτσι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θronιάζεται στὴν καρδιά μας καὶ φαίνεται στὶς κοινωνικὲς μας σχέσεις. Ἔτσι εἶναι ΠΑΡΟΥΣΑ. Γιὰ τὴν παρουσία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ μᾶς μιλάει ὁ Κύριος στὴν παραβολὴ τοῦ κόκκου σινάπεως (Ματθ. 13' 31 ἐξ.). Ἐκεῖ φαίνεται νὰ αὐξάνη καὶ νὰ μεγαλώνη μέσα σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Τελικὰ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θὰ ἐπικρατήσει σ' ἐποχὴ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ. Εἶναι ὁ χρόνος τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου στὸν κόσμο.

Τὶς δυὸ σημασίες τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ σκέπτεται ὁ Χριστιανός, ὅταν στὴν καθημερινὴ προσευχὴ του παρακαλῇ τὸ Θεό: «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου».

Ἡ μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μετάνοια ἔχει σχέση μὲ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Τὴ σχέση αὐτὴ τονίζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος διασώζοντας τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. δ' 17).

Ὁ ἄνθρωπος, ἂν θέλῃ νὰ κερδίσῃ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἀλλάξῃ τρόπο σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς. Νὰ ἔχῃ κίνητρό του τὴν ἀγάπη. Ἀγάπη ὅμως σημαίνει: Νὰ σκέπτωμαι καὶ νὰ ἐνεργῶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πλησίον μου καὶ ὄχι μονάχα τοῦ ἑαυτοῦ μου. «Ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς». «Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος» (Α' Κορ. 13' 5, 1' 24).

Ἀντίθετα, ἡ ἁμαρτία σημαίνει: νὰ θυσιάζω τὰ πάντα ἀκόμη

καὶ αὐτὸ τὸ Θεὸ πρὸς ὄφελός μου. Ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται τὸ Θεὸ καὶ θεοποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ του.

Ἡ ἀλλαγὴ ἐπομένως στὴ σκέψη μας (μετὰ -νοῦς) εἶναι ἀπαραίτητη. Ὑστερα χρειάζεται καὶ ἡ ἀπάντηση ὅλων ἐκείνων ποὺ μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ Θεό. Αὐτὸ εἶναι ἡ μετάνοια, ποὺ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ. Ὡραῖα παρακαλεῖ ἡ Ἐκκλησία μας : «Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα...» (Ὑμνος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς).

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὁ Κύριος ἀπὸ ἀγάπης ἦρθε στὸν κόσμο. Ἦρθε νὰ συμφιλώσῃ τὸ Θεὸ μὲ τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο.

Ἡ ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δημιουργεῖ μέσα μας τὴν ὀριστική ἀπόφαση τῆς μετανοίας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ πρῶτος καρπὸς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας. Ἐκεῖνος ποὺ ἀναγνωρίζει τὴν ἁμαρτία του, μόνο αὐτὸς ξέρεי τί θὰ πῇ ἐπικοινωνῶν μὲ τὸ Θεό.

Οἱ Φαρισαῖοι ἀκολουθοῦσαν ἀντίστροφο δρόμο. Νόμιζαν ὅτι ἦταν κοντὰ στὸ Θεό. Πίστευαν ὅτι ἦταν καθαροί, χωρὶς ἁμαρτίες. Ἔτσι ξεχώριζαν τὸν ἑαυτοῦ τους ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἡ παραβολὴ ὁμως τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου δείχνει πόσο διαφορετικὰ κρίνει ὁ Θεὸς (καλὸ θὰ εἶναι νὰ μελετήσῃς προσεκτικὰ, Λουκ. ιη' 9-14). Οἱ παραβολὲς ἐπίσης τοῦ χαμένου προβάτου, τῆς χαμένης δραχμῆς καὶ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ δείχνουν τὴν ἀπέραντη ἀγάπην τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος μὲ τὴ θεία διδασκαλία Του ἔφερε στοὺς ἀνθρώπους τὸ χαρμόσυνο μῆνυμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄνθρωποι γίνονται μέλη τῆς Βασιλείας αὐτῆς μὲ τὴ μετάνοια καὶ τὴν πίστη.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Καὶ ἐμπολιτευσάμενος τῷ κόσμῳ τούτῳ, δοὺς προστάγματα σωτηρίας, ἀποστήσας ἡμᾶς τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων, προσήγαγε τῇ ἐπιγνώσει σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, κτησάμενος ἡμᾶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον» (Ἡ Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου γιὰ τὸν Κύριο).
2. Ματθ. δ' 23 - 25, ιβ' 28, ιγ' 44 - 46, Μάρκ. δ' 3 - 20, 26 - 29, Λουκ. θ' 56, ιζ' 20 - 21, Ἰω. γ' 16 - 17, Ρωμ. ε' 8, Α' Ἰω. δ' 7 - 11, 14 - 21.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Τί είναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ; 2) Τί σημαίνει μετάνοια καὶ πῶς ὁδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτή; 3) Ποιὰ σημεῖα τῆς παραβολῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ἔχουν σχέση μετὰ τῇ μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου; 4) Ποιὸ ἦταν τὸ λάθος τῶν Φαρισαίων;

6. Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου.

Ὁ Κύριος συνόδευε τὴ διδασκαλίαν Του μετὰ θαύματα. Μεταξὺ τῶν δύο ὑπάρχει βαθειὰ σχέση. Καὶ τὰ δύο δείχνουν τὴ Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὅσα μᾶς παρουσιάζει ὁ Κύριος μετὰ τῇ διδασκαλίαν Του, τὰ στερεώνει μετὰ τὰ θαύματά Του. Ἐκεῖνα ποὺ προσφέρει μετὰ τὰ θαύματα, μᾶς τὰ ἐξηγεῖ μετὰ τῇ διδασκαλίαν Του.

Τὸ σύνδεσμο Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ θαυμάτων βλέπουμε στὴ φράση τοῦ Κυρίου: «Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Ματθ. ιβ' 28). Ἡ θεραπεία τῶν δαιμονιζομένων ἦταν σημεῖο τῆς ἐλευσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ γιατί κατέλυε τὸ βασίλειο τοῦ Σατανᾶ καὶ τὰ ἔργα του.

Ὁ σκοπὸς τῶν θαυμάτων καὶ ἡ πίστις. Ὁ Κύριος μετὰ τὰ θαύματά Του δὲν ἤθελε νὰ ἐντυπωσιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ θαύματα εἶχαν θρησκευτικούς σκοποὺς. Φανέρωναν πρῶτα στοὺς ἀνθρώπους τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου, τὴ δύναμη καὶ τὴν κυριαρχία τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο.

Ἐδειχναν ἀκόμη τὴ θεία ἀγάπην. Τοῦτο βλέπουμε σὲ πολλὰ περιπτώσεις. Ὁ Κύριος θεραπεύει ἀσθενεῖς, δαιμονιζομένους, δίνει φῶς στοὺς τυφλοὺς. Μετὰ τὰ θαύματά Του κουφοὶ ἀκούουν, χωλοὶ περπατοῦν, τρέφονται πεινασμένοι, νεκροὶ ἀνασταίνονται, σταματοῦν τρικυμίες.

Σ' ὅλες αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ὁ Κύριος βοηθεῖ τοὺς ἀνθρώπους, γιατί τοὺς ἀγαπᾷ.

Τέλος ὁ Κύριος μετὰ τὰ θαύματά Του φανέρωσε ἀλήθειες γιὰ τὴ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τρέφει θαυματουργικὰ πέντε χιλιάδες ἄνδρες γιὰ νὰ τοὺς ἐτοιμάσῃ νὰ καταλάβουν ὅσα θὰ τοὺς ἔλεγε μετὰ γιὰ τὴ θεία Κοινωνία. Στὴ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ τῆς Καπερναοῦμ

Ἡ ἰαση τοῦ τυφλοῦ. Μικρογραφία ἀπὸ Εὐαγγελιστάριο τῆς Ἱ. Μονῆς Διογενίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (11ος αἰ.).

συνδυάζει τὴ συγχώρηση - τὴν πνευματικὴ ἀλήθεια - μὲ τὴ σωματικὴ θεραπεία.

Οἱ ἀλήθειες ὅμως αὐτὲς γιὰ νὰ γίνουν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, χρειάζονται τὴν πίστη του. Μὲ τὰ θαύματα ὁ Κύριος βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ δυναμώσῃ τὴν πίστη του. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ρωτοῦσε καὶ ζητοῦσε πάντοτε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο αὐτὴ τὴν πίστη. Μὲ τὰ μυστικὰ μάτια τῆς ἐγγίζει ὁ ἄνθρωπος τὴ βαθύτερη οὐσία τῶν θαυμάτων.

Ἡ θεότητα τοῦ Κυρίου καὶ τὰ θαύματα. Εἶπαμε ὅτι τὰ θαύματα φανέρωναν τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου. Τὰ θαύματα ὀδηγοῦν σ' αὐτή. Οἱ Μαθηταὶ ποὺ ἦταν αὐτόπτες μάρτυρες τῶν θαυμάτων,

ἔλεγον : « Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ » (Ματθ. ιδ' 33). Ἀντίθετα οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἀρνήθηκαν τὰ θαύματα γιατί δὲν πίστευαν στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν μπορούσαν νὰ τὰ ἀποσιωπήσουν, τὰ ἀπέδιδαν στὴ δύναμη τοῦ Σατανᾶ.

Ἡ πίστη μου στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου μὲ βοηθεῖ νὰ καταλάβω ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Δημιουργὸς καὶ ὁ Κυρίαρχος ὅλων τῶν νόμων τῆς Δημιουργίας : τῶν φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν. Μὲ τὴν πίστη ὁμολογῶ τὸ Θεὸ « ποιητὴν ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων ».

Θαῦμα καὶ ἁμαρτία. Ὁ Κύριος στὰ θαύματά Του ὑπενθιμίζει στοὺς ἀνθρώπους πρὶν ἢ μετὰ τὴ θεραπεία τὸ γεγονὸς τῆς ἁμαρτίας. Ἔτσι τὸ θαῦμα εἶναι μιὰ πρόσκληση στὴ μετάνοια. Γιὰ τὸν Κύριο ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ ρίζα κάθε πνευματικῆς καὶ σωματικῆς διαταραχῆς. Οἱ ἁρρώστιες, τὰ ἀτυχήματα ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὅπωςδήποτε τιμωρία γιὰ τὶς ἁμαρτίες του. Τοῦτο βλέπουμε στὸ παράδειγμα τοῦ εὐσεβοῦς Ἰωβ. Κάθε ὁμως ἄνθρωπος ὡς ἁμαρτωλὸς δὲν εἶναι ἀνεύθυνος γιὰ τὰ πνευματικὰ καὶ σωματικὰ δυστυχήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος θεραπεύοντας τὸν παραλυτικὸ τῆς Καπερναοῦμ τοῦ λέγει : « Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου » (Μάρκ. β' 5).

Ὁ Κύριος θεραπεύει τοὺς ἀνθρώπους μὲ ὁρατὰ σημεῖα. Τοὺς βοηθεῖ ὁμως νὰ ἀναγνωρίσουν καὶ τὴν ἀόρατη θαυματουργικὴ ἐνέργεια : τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ τὶς δυὸ αὐτὲς θεϊκὲς ἐνέργειες δέχεται καὶ ἀξιοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν πίστη καὶ τὰ καλὰ ἔργα.

Ὁ πιστὸς ποὺ δέχεται καθημερινὰ τὶς θαυματουργικὲς ἐπεμβάσεις τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ δοξολογήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. « Ὡστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν » (Μάρκ. β' 12). Γιὰ τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον : « Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος » (Ἰω. ζ' 46).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου εἶναι ἀδιάφυστα τεκμήρια τῆς θεότητός Του καὶ σημεῖα τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Δείχνουν ἀκόμη μὲ ὁρατὸ τρόπο τὴν ἐξουσία τοῦ Κυρίου νὰ συγχωρῇ τὶς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. δ' 23 - 25, η' 5 - 13, Μάρκ. α' 35 - 39, γ' 22 - 30, 'Ιω. ε' 14, η' 11, Πράξ. ι' 38.
2. «Καὶ γὰρ πανταχοῦ, εἴ που τι ξένον γίνεται καὶ παράδοξον καὶ πολιτείας τινὸς εἰσαγωγή, σημεῖον ποιεῖν εἴωθεν ὁ Θεός, ἐνέχυρα τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, παρέχων τοῖς τοῦς νόμους δέχεσθαι μέλλουσιν . . . Οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα, μέλλων ὑψηλὴν τινα εἰσάγειν πολιτείαν, καὶ ἃ μηδέποτε ἤκουσαν λέγειν αὐτοῖς, τῇ τῶν θαυμάτων ἐπιδείξει βεβαιοῖ τὰ λεγόμενα. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ κηρυττομένη βασιλεία οὐκ ἐφαίνετο, ἀπὸ τῶν φαινομένων τὴν ἄδηλον ποιεῖ φανεράν . . .» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 52, 220*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιὰ ποιὸ σκοπὸ ἐγίνοντο τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου μας; 2) Ποιὰ σχέση ὑπάρχει μεταξύ θαύματος καὶ ἁμαρτίας; 3) Ποιὰ ἦταν ἡ στάση τῶν Φαρισαίων ἀπέναντι στὰ θαύματα τοῦ Κυρίου. Πῶς δικαιολογεῖται; 4) Νὰ μελετήσης τὰ Λουκ. ιζ' 11 - 19 καὶ Μάρκ. θ' 14 - 27. Τί λέγουν γιὰ τὴν σχέση μεταξύ θαύματος καὶ πίστεως;

7. Ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου.

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου σφραγίζει ὁλόκληρη τὴ ζωὴ Του. Σὰν πράξη ὑπακοῆς στὸν οὐράνιο Πατέρα Του ἀρχίζει ἀπὸ τὴ Βηθλεὲμ καὶ τελειώνει στὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ.

Γιὰ νὰ πλησιάσουμε τὸ μυστήριον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, χρειάζομαστε ἀκλόνητη πίστη στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Ἡ σταυρική θυσία πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὴ ζωηφόρο Ἀνάστασή Του. Μόνο ἔτσι τὸ ἀνέκφραστο νόημα τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου γίνεται ἀντιληπτό. Ὁ Κύριος διάλεξε τὸ θάνατον γιὰ νὰ ἔρθῃ ὁ νέος κόσμος τῆς ἀναστάσεως.

Πολλοὶ προσπάθησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ μὲ ἀνθρώπινο τρόπο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ παρεξήγησαν. Ἔτσι οἱ Ἰουδαῖοι τὸ χαρακτήρισαν ὡς σκάνδαλον, οἱ εἰδωολάτρεις τὸ θεώρησαν ὡς μωρία. Ἦταν φυσικόν, ἀφοῦ τὸ εἶδαν ἔτσι, νὰ τὸ ἀπορρίψουν. Οἱ πιστοὶ ὅμως τὸ εἶδαν «Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν».

Ὁ Κύριος θυσιάστηκε ὡς ἀντιπρόσωπός μας. Στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Κύριος σταυρώθηκε ὡς ἡμῶν.

Ἡ φράση εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή, ποὺ προσθέτει ὅτι «εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν». Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τόνισε ὅτι ἡ θυσία Του ἔγινε γιὰ μᾶς, τὰ πρόβατά Του: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς» ποὺ «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν (= θυσιάζει) ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰω. ι' 11). Τέλος καὶ οἱ προφητεῖες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μάλιστα ἐκεῖνες τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, μιλοῦν γιὰ τὴν ἀντιπροσωπευτικὴ θυσία τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος θυσιάστηκε ὡς ἀντιπροσωπὸς μας.

Γιατί ἡ θυσία αὐτὴ ἔχει τόση ἀξία; Δὲν ὑπάρχουν ἄλλα παραδείγματα ἀνθρώπων, ποὺ θυσιάστηκαν χάριν τῶν ἄλλων; Ἡ μητέρα θυσιάζεται γιὰ τὸ παιδί της, ὁ στρατιώτης γιὰ τὴν πατρίδα κ.ἄ.

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ αὐτὰ τὰ παραδείγματα, γιατί συνδέεται μὲ τὴν ἁμαρτία. Ἡ ἁμαρτία ἔφερε τὸ θάνατο. «Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας (= ὁ μισθὸς ποὺ πληρώνει ἡ ἁμαρτία) θάνατος» καὶ «διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν...» (Ρωμ. στ' 23, ε' 12).

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἦταν ἄξιος τοῦ θανάτου. Ὁ Κύριος ὁμως, καίτοι Ἀναμάρτητος, ὑπέμεινε τὸ θάνατο καὶ δέχτηκε τὸ βάρος του «διὰ τὸ γένος ἡμῶν ὡς φιλόανθρωπος».

Ὁ ἄνθρωπος συμφιλιώνεται μὲ τὸ Θεό. Ἡ σταυρικὴ θυσία τοῦ Κυρίου συμφίλωσε τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο μὲ τὸ Θεό. Ὁ Κύριος εἶναι ὁ ἄμωνς τοῦ Θεοῦ, «ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Ἐκεῖνο ποὺ ἡ ἁμαρτία διέσπασε, τὸ ἐνώνει ἡ θυσία τοῦ Κυρίου. Ἀπὸ τὸ Σταυρὸ πηγάζει ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ συγχώρηση, ἡ συμφιλίωση, ἡ εἰρήνη.

Ἡ ἀποστασία μας εἶχε παροργίσει τὸ Θεό. Ὁ Κύριος παίρνει πᾶν ὅλη τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τώρα τὴ δυνατότητα νὰ τρέφεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου γεφυρώνει, ἀλλὰ καὶ δείχνει τὸ χάσμα μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Σταυρὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου εἶναι σωτήριος γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Πρέπει ὁμως καὶ ὁ ἄν-

Ἡ Σταύρωση. Εἰκόνα στήν 'Ι. Μονή Σταυρονικήτα τοῦ Ἁγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

θρῶπος νὰ δεχτῇ τὴ σωτηρία ποὺ τοῦ προσφέρει ὁ Χριστός. Νὰ ὑπακούσῃ μὲ εὐγνωμοσύνη στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔχει ὡς μοναδικὸ ὑπόδειγμα στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ὑπακοή του ἀναθέτει τὰ πάντα στὸ Θεό. Οἱ σκέψεις του καὶ οἱ πράξεις του κατευθύνονται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὴν ξαναπροσφέρει στὸ Θεό, ὅταν ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, δηλαδὴ τὸ συνάνθρωπό του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος παραδόθηκε μὲ τὴ θέλησή Του στὸ σταυρικὸ θάνατο γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι ἐγίνε ἀντιπρόσωπος ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Α' Κορ. α' 18 - 25, Β' Κορ. ε' 14 - 21, Ρωμ. στ' 23, Α' Ἰω. δ' 10, Ἑβρ. ζ' 27, Ἑφ. β' 14 - 18, Ἡσ. νγ' 1 ἐξ., Α' Πέτρ. γ' 18.
2. «Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν· αὐτὸν γὰρ κατείδε Μαρία ἐπὶ τοῦ ξύλου καὶ ἔλεγεν· εἰ καὶ σταυρὸν ὑπομένεις, σὺ ὑπάρχεις ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου» (*Κοντάκιο τῆς Μ. Παρασκευῆς*).
3. «Ὁ μὴ γνοὺς ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτία γίνεται, καὶ τὴν ἐχθραν ἡμῶν τὴν διὰ τῆς ἀμαρτίας πρὸς τὸν Θεὸν γεγεννημένην ἀναλαβὼν καὶ . . . ἀποκτείνας . . . δι' ἑαυτοῦ πάλιν συνῆψε τῷ Θεῷ τὸ ἀνθρώπινον» (*Γρηγόριος Νύσσης, P.G. 45, 889*).
4. «Διὰ τοῦ τιμίου σου, Σταυροῦ Χριστέ, Διάβολον ἥσυχνας καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς Σου τὸ κέντρον τῆς ἀμαρτίας ἡμβλυνας καὶ ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου. Δοξάζομέν σε Μονογενές» (*Τροπᾶριο τῆς Παρακλητικῆς, ἀπὸ τὸν ἑσπερινὸ τοῦ Δ' ἡχοῦ*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου συμφιλίωσε τὸ Θεὸ μὲ τὸν ἄνθρωπο; 2) Ποιά σημασία ἔχει ἡ ὑπακοή τοῦ ἀνθρώπου στὸ Θεό; 3) Γιατί ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου; 4) Ἡ Ἀκολουθία τῆς Μ. Παρασκευῆς εἶναι συγκινητική. Ποιά σημεία τῆς σὲ συγκινοῦν περισσότερο; 5) Ὁ Κύριος πάνω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ φώναξε πρὸς τὸν Πατέρα Του: «Θεέ μου Θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;» Ποιὸ εἶναι τὸ βαθύτερο περιεχόμενο αὐτῆς τῆς φράσεως καὶ πῶς τὸ συνδέεις μὲ τὸ σημερινό σου μάθημα;

8. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου κατέχει κεντρικὴ θέση ἰδιαίτερα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Εἶναι τὸ κέντρο ὁλόκληρης τῆς κτίσεως, τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς. Δικαιολογημένα λοιπὸν πανηγυρίζεται μὲ λαμπρότητα ἀπὸ ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Ἡ σωτηρία τοῦ Χριστιανοῦ στηρίζεται στὸ θεμέλιο τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ καταλλαγὴ, ἡ συμφιλίωση μὲ τὸ Θεὸ γίνεται παραγματικότητα ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτή. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι μιὰ παρηγοριὰ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι τὸ μεγάλο θαῦμα ποὺ ἔφερε τὴν ἐλευθερίαν μας.

Ἡ πρώτη καὶ εὐγλωττη μαρτυρία τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ὁ κενὸς Τάφος τοῦ Κυρίου. Ἔρχονται μετὰ οἱ Μαθηταὶ καὶ οἱ γυναῖκες ποὺ ἐπιβεβαιώνουν τὴν Ἀνάστασις. Τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως δὲν τὸ ἀμφισβητοῦν οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι οὔτε οἱ φύλακες τοῦ Τάφου. Οἱ τελευταῖοι μάλιστα δωροδοκήθηκαν γιὰ νὰ διαδώσουν ὅτι τὴ νύχτα ποὺ κοιμόντουσαν, ἦρθαν οἱ Μαθηταὶ καὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμα τοῦ Διδασκάλου τους.

Ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ Του συχνὰ μιλοῦσε γιὰ τὰ Πάθη Του καὶ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του. «Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται» (Ματθ. ιζ' 23). Ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου ἦταν τὸ τέρμα ἑνὸς δρόμου γεμάτου ἀπὸ πόνους καὶ δοκιμασίες, ποὺ ὅμως εἶχαν κατάληξη τὴν οὐράνια δόξα. Εἶναι ἡ δόξα ποὺ ἀναμένει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θὰ ἐνωθοῦν μὲ τὸ Χριστὸ καὶ θὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ἀγάπη καὶ τὴ Χάρη Του.

Οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του. Τὴν ἀρχαιότερη μαρτυρία γιὰ τὶς ἐμφανίσεις αὐτὲς μᾶς δίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορ. ιε' 4-8). Ὁ Ἀναστῆνός Κύριος ἐμφανίζεται :

α) στὸν Πέτρο, β) σὲ ομάδες Μαθητῶν, γ) σὲ περισσότερους ἀπὸ πεντακόσιους μαθητές, δ) στὸν Ἀδελφὸθεο Ἰάκωβο, ε) σ' ὅλους τοὺς Ἀποστόλους καὶ στ) στὸν Ἀπόστολο Παῦλο.

Στὸν κατάλογο αὐτὸ δὲν ἀναφέρονται οἱ γυναῖκες ποὺ πρῶτες πῆραν τὸ ἀναστάσιμο μήνυμα ἀπὸ τὸν ἄγγελο. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ξεχωρίζει ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ποὺ ἀξιώθηκε νὰ συναντηθῇ μὲ

Ἡ Ἀνάστασις. (Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος). Τοιχογραφία τοῦ Πανσέληνου στὸ Πρωτάτο (Καρνές) τοῦ Ἀγίου Ὁρους (14ος αἰ.).

τὸ Νικητὴ τοῦ θανάτου. Ἀργότερα δυὸ μαθηταὶ συναντοῦν τὸ Χριστὸ στὸ δρόμο πρὸς Ἐμμαούς.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς διηγεῖται τὴ συγκινητικὴ αὐτὴ συνάντησι. Ἀπὸ τὴ διήγησή του μαθαίνουμε πὼς ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ καὶ ἀναγνωρίζει τὸν Ἀναστημένο Κύριο.

α) Ὁ Κύριος ἐρμηνεύει σ' αὐτοὺς τὶς Γραφές.

β) Ὁ Κύριος δείπνει μαζί τους.

γ) Ὁ Κύριος ἐλευθερώνει τὰ μάτια τῆς διανοίας τους μὲ τὴ Χάρη Του.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι : ἡ καρδιά τους ποὺ ἔκαιγε ἀπὸ ἀγάπη, ἀναγνωρίζει στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ «τὸν Κύριόν της καὶ Θεόν της».

Στὸ μεταξὺ ὁ Κύριος ἐφανίστηκε στὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους Μαθητές. Ἡ ἐφάνιση ποὺ ἔγινε ὅταν ἦταν παρὼν ὁ Θωμᾶς, εἶναι πολὺ ἀποκαλυπτική καὶ διδακτική. Δείχνει πῶς ὁ Κύριος στηρίζει τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀμφιβάλλει γιὰ νὰ τὸν ὁδηγήσει τελικὰ στὴν ὀρθὴ καὶ ἀληθινὴ πίστη.

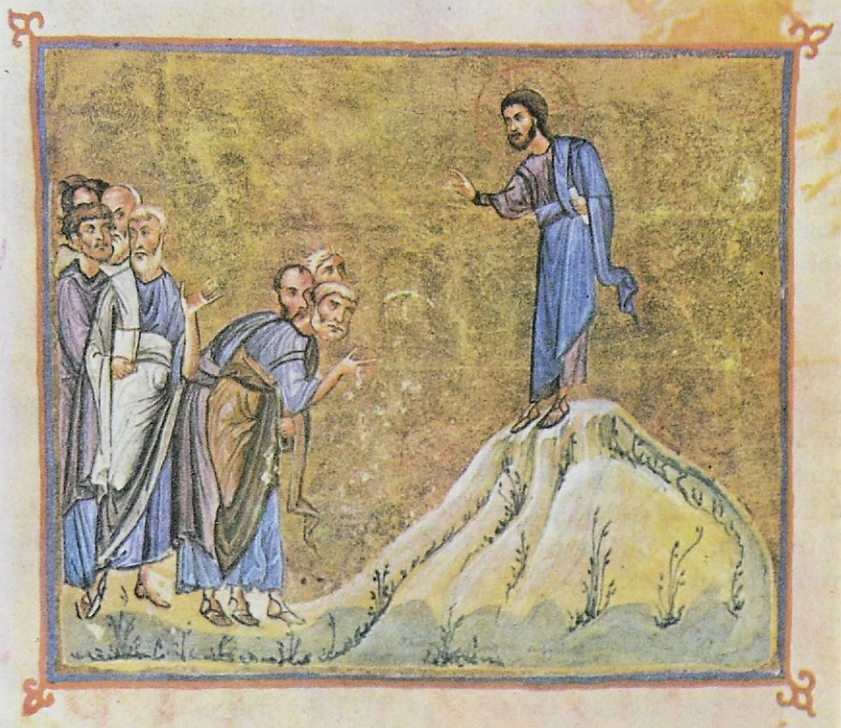
Ἡ Ἀνάσταση καὶ ὁ νέος Αἰώνας. Τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως ἀπλώνεται σ' ὅλο τὸ σύμπαν. Οὐρανός, γῆ, ἅδης γεμίζουν ἀπὸ αὐτό. Ἡ κτίσις θὰ μεταβληθῇ σὲ καινὴ κτίσις, θὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴ φθορὰ καὶ τὴ ματαιότητα. Οἱ ἄνθρωποι ξαναγυρίζουν στὴν πατρικὴ ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ - Πατέρα. Ὁ θάνατος θανατώθηκε καὶ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ τώρα νὰ ζήσει αἰώνια κοντὰ στὸ Θεό. Μὲ τὴν Ἀνάσταση καταλαβαίνουμε τί σημαίνει ἀληθινὴ λύτρωση καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ἀνάσταση μᾶς φανερώνει :

- α) Ποιὸς εἶναι ὁ Θεός.
- β) Ποιοὶ εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι.
- γ) Ποιὰ εἶναι ἡ ἁμαρτία μας.
- δ) Ποιὰ εἶναι ἡ νέα ζωὴ τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ.
- ε) Τί εἶναι συγχώρηση ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἄπειρὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ
- στ) Ποιὰ εἶναι ἡ δύναμη ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ Κύριος γιὰ νὰ γίνουμε παιδιά Του.

Τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου διαποτίζεται ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας. Οἱ Μαθηταὶ φωτίζονται κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα γιατί προηγήθηκε ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

Διδακτικὴ εἶναι καὶ ἡ συνάντηση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μὲ τὸν Ἐγεθέντα Κύριο στὸ δρόμο πρὸς τὴ Δαμασκό. Ὁ Παῦλος συχνὰ τὴν ἀναφέρει. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας διαρκῶς μᾶς θυμίζει τὴν

Ἡ Ἐμφάνιση τοῦ Ἰησοῦ στὴ Γαλιλαία. Μικρογραφία ἀπὸ Ἐδαγγελιστάριο τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἀγίου Ὁρους (16ος αἰ.).

Ἀνάσταση. Μᾶς προσφέρει μάλιστα τὴ θεία Κοινωνία, μὲ τὴν ὁποία δεχόμαστε μέσα μας τὸν Κύριο. Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μιὰ συνεχῆς λατρεία στὸν Ἀναστάντα Κύριο. Κάθε Κυριακὴ, στὸν Ὁρθρο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια, ἀκούγεται καὶ ὁ ὕμνος: «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, προσκυνήσωμεν Ἅγιον Κύριον Ἰησοῦν, τὸν μόνον ἀναμάρτητον...».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος θριάμβευσε ἐπὶ τοῦ θανάτου μὲ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του. Μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως ἔγιναν οἱ Μαθηταί, γιατί σ' αὐτοὺς ἐφανίστηκε πολλὰς φορὲς ὁ Κύριος. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι βεβαίωση καὶ γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν πιστῶν.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κη' 1 - 15, Μάρκ. ιστ' 1 - 8, Λουκ. κδ' 1 - 12, 'Ιω. κ' 1 - 31, Α' Κορ. ιε' 22, Ρωμ. στ' 3 - 11, Α' 'Ιω. α' 1 - 3, Β' Κορ. ε' 17 - 21, Ρωμ. η' 19 - 23, Πράξ. β' 23 - 28, Α' Πέτρ. α' 3 - 9.
2. «Θανάτου ἑορταζόμεν νεκρώσιν, Ἰδοὺ τὴν καθάρεισιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχήν· καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον».
3. «Νῦν πάντα πεπληρώται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια· ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἑγερσιν Χριστοῦ, ἐν ᾗ ἑστερέωται».
4. «Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφρανέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω· ἑορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος».
5. «Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλὴμ, ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε. Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών· σὺ δέ, ἄγνή, τέρπου, Θεοτόκε, ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου» (*Ἀπὸ τῆς Ὁρθόδοξης Ὑμνολογίας τοῦ Πάσχα*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιὰ θέση κατέχει ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία;
- 2) Σὲ ποιὰ σημεῖα τῆς θείας Λειτουργίας ἀναφέρεται ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας;
- 3) «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» ('Ιω. ια' 25). Τί θέλει νὰ πῇ μὲ τὴ φράση αὕτῃ ὁ Κύριος;
- 4) Νὰ μελετήσης τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 κείμενο. Πῶς συμμετέχει ἡ κτίσις στὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ;

9. Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου.

Ὁ τελευταῖος σταθμὸς τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου. Ἐπὶ σαράντα ἡμέρες μετὰ τὴν Ἀνάστασις ὁ Κύριος ἐμφανίζεται στοὺς Μαθητές. Τοὺς ὑπενθυμίζει ὅλα ὅσα ἄκουσαν καὶ εἶδαν, ὅταν ἦταν μαζί Του. Καὶ τοῦτο γιατί πρόκειται νὰ τοὺς ἀποχωριστῇ. Θὰ ἀναληφθῇ στοὺς οὐρανοὺς. Ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ὁλοκληρώνεται μὲ τὴν ἑνδοξη Ἀνάληψή Του, ποὺ εἶναι ὁ τελευταῖος σταθμὸς τῆς ἐπίγειας ζωῆς τοῦ Κυρίου.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς διέσωσε τὶς τελευταῖες ὑποθήκες καὶ ὑποδείξεις τοῦ Κυρίου στοὺς Μαθητὲς Του πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάληψή Του.

- 1) Μιλάει σ' αὐτοὺς γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Θὰ τὴ βροῦν οἱ ἄνθρωποι στὴν Ἐκκλησίᾳ ποὺ θὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο Του.

2) Τοὺς συμβουλεύει νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ νὰ περιμένουν τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ τοὺς εἶχε ὑποσχεθῇ.

3) Μὲ τὸ φωτισμὸ καὶ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θὰ διαλαλήσουν σ' ὅλη τὴν κτίση τὴ διδασκαλία καὶ τὰ ἔργα Του.

Ἀφοῦ τέλειωσαν αὐτὲς οἱ σημαντικὲς ὑποθήκες, μιὰ φωτεινὴ νεφέλη ἄρχισε νὰ σκεπάζῃ τὸν Ἰησοῦ. Οἱ Μαθηταὶ ἔχουν καρφώσει τὰ μάτια τοὺς στὸν Κύριο ποὺ πορευόταν στὸν οὐρανό. Τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ γεγονὸς τὸ βεβαιώνουν καὶ μὲ τὰ αὐτιά τους. Ἦχουν σ' αὐτὰ τὰ θριαμβευτικὰ λόγια τῶν δυὸ λευκοντυμένων ἀγγέλων: «Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν» (Πράξ. α' 11). Ὁ Κύριος ἐνῶ τοὺς εὐλογεῖ, ὑψώνεται. Καὶ ἐκεῖνοι Τὸν προσκυνοῦν μὲ τὴν καρδιά τους, ποὺ εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ χαρά.

Ἡ ὑπόσχεση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Κύριος, ὅπως εἶχε προφητεύσει τὴν Ἀνάστασή Του, ἔτσι προεῖπε καὶ τὴν Ἀνάληψή Του. Τὴ σύνδεσε μάλιστα μὲ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «Ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος (= τὸ Ἅγιο Πνεῦμα) οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς» (Ἰω. 1στ' 7).

Ἡ ὑπόσχεση γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸ φωτισμὸ τῶν ἀνθρώπων εἶναι σημαντικὴ ὑπόσχεση τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ ὑπόσχεση γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία στὸν κόσμον.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα θὰ ἰδρύσῃ πάνω στὴ γῆ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἀλλάσσει τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μᾶς ὑπενθυμίζει ὅλα ὅσα δίδαξε καὶ ἔπραξε ὁ Κύριος.

Ἡ σημασία τῆς Ἀναλήψεως. Ἡ σημασία τῆς Ἀναλήψεως εἶναι πολὺ μεγάλη, γιατί ὁ Κύριος μὲ τὴν ἄνοδό Του πρὸς τὸν Πατέρα ἀνυψώνει καὶ τὴ δική μας τὴν ἀνθρώπινη φύση κοντὰ στὸ Θεό. Ἐκεῖ ὅπου πῆγε ὁ Κύριος, θὰ καταλήξουμε κι ἐμεῖς.

1) Ὁ Κύριος κατέβηκε στὴ γῆ ὡς Θεός. Τώρα ἀνέρχεται στὸν οὐρανὸ ὡς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Ἡ Ἀνάληψη. Εἰκόνα στήν Ἱ. Μονή Σταυρονικήτα τοῦ Ἁγίου Ὄρους (16ος αἰ.).

2) Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

3) Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Βασιλιάς καὶ ὁ Κύριος. Εἶναι ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή τῶν ἀνθρώπων ποὺ λυτρώθηκαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

4) Θὰ ρθῇ καὶ πάλι «κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς».

Μὲ ὅλα αὐτὰ ὁ διάβολος κατατροπώθηκε. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ» (Ἑβρ. ι' 12 - 13).

Ἡ σημασία τῆς Ἀναλήψεως γιὰ τὸν ἄνθρωπο διατυπώνεται πολὺ ὠραία στὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Οἱ μὲν τῆς κατὰ ἀρχῆς ὄντες ἄξιοι πρὸς τὴν βασιλείαν ἀνέβημεν τὴν ἄνω, ὑπερέβημεν τοὺς οὐρανοὺς, ἐπελαβόμεθα τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ· καὶ ἡ φύσις, δι' ἣν ἐφύλαττε τὸν παράδεισον τὰ Χερουβίμ, αὕτη ἐπάνω τῶν Χερουβίμ κάθηται σήμερον» (P. G. 50, 445).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του συνομιλεῖ μὲ τοὺς Μαθητὲς Του καὶ τοὺς καθοδηγεῖ στὸ ἔργο ποὺ θὰ ἀναλάβουν. Τοὺς ὑπόσχεται ἀκόμη τὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τέλος ἀνυψώνεται στοὺς οὐρανοὺς δίνοντας τὴν ἐλπίδα καὶ τῆς δικῆς μας ἀνυψώσεως.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Πράξ. α' 1 - 11, Λουκ. κδ' 50 - 53, Ρωμ. η' 19 - 23, Ἑφεσ. α' 3 - 14, Φιλιπ. β' 5 - 11, Α' Κορ. η' 4 - 6, ιβ' 3 - 4, Ἰω. ιδ' 15 - 20, ιε' 26 - 26.
2. «Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πληρώσας οἰκονομίαν καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἐνώσας τοῖς οὐρανόις ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐδαμόθεν χωριζόμενος, ἀλλὰ μένων ἀδιάστατος καὶ βοῶν τοῖς ἀγαπῶσι σε. Ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν καὶ οὐδεὶς καθ' ὑμῶν» (*Κοντάκιο τῆς Ἀναλήψεως*).
3. «Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος, τοῦ ἀνυψῶσαι τὴν πεσοῦσαν εἰκόνα τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀποστεῖλαι Πνεῦμα παράκλητον, τοῦ ἁγιάσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (*Ὑμνολογία τῆς Ἀναλήψεως*).
4. «Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας ὅτι σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου» (*Ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί οί Μαθηταί χάρηκαν από τήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου; (βλέπε τὸ Ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς). 2) Μελέτησε τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 κείμενο. Ποιὲς ἀλήθειες τὸν νίξεις; 3) Ποιὰ σημασία ἔχει γιὰ μᾶς ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου μας; 4) Τί ὑποσχέθηκε ὁ Κύριος στοὺς Μαθητὲς Του πρὶν ἀπὸ τήν Ἀνάληψή Του; Σὲ τί θὰ τοὺς βοηθοῦσε;

10. Τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου.

Τὰ τρία ἀξιώματα τοῦ Κυρίου. Ἡ σωτηρία τοῦ Χριστιανοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴ Σάρκωση τοῦ Κυρίου, συνεχίζεται μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴ διδασκαλία Του καὶ ἀποκορυφώνεται στὰ Πάθη καὶ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του. Ἔτσι ὁ Κύριος ἄσκησε τὸ ἔργο Του :

α) Μὲ τὴ διδασκαλία, τὰ θαύματα, τὴ ζωὴ Του (προφητικὸ ἀξίωμα).

β) Μὲ τὴ σταυρική Του θυσία (ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα).

γ) Μὲ τὴν Ἀνάστασι, Ἀνάληψι καὶ τὴν ἰδρυση τῆς Ἐκκλησίας (βασιλικὸ ἀξίωμα).

Τὰ τρία ἀξιώματα τοῦ Κυρίου εἶναι ἐνιαῖα. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ χωριστοῦν καὶ νὰ ἀπομονωθοῦν, γιατί ὁ Κύριος προσφέρει τὸ ἔργο Του καὶ μὲ τὰ τρία ἀξιώματά Του. Ὁ Νομοθέτης καὶ Προφήτης δείχνει τὴ βασιλική Του κυριαρχία μὲ τὰ θαύματά Του. Ὁ Ἀρχιερεὺς ποὺ θυσιάζεται πάνω στὸ Σταυρό, διδάσκει μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο. Ταυτόχρονα μᾶς λυτρώνει.

Γιὰ νὰ καταλάβουμε τὰ τρία ἀξιώματα τοῦ Κυρίου, τυπικὰ θὰ τὰ χωρίσουμε.

Τὸ προφητικὸ ἀξίωμα. Ὅπως βλέπουμε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἓνα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Μεσσία θὰ ἦταν ἡ διδασκαλία. Ὁ Μωυσῆς προεῖπε ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ ἦταν ὁ προφήτης ποὺ θὰ δίδασκε στοὺς Ἰουδαίους τὸ νομὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἡσαΐας Τὸν εἶδε μὲ τὸ προφητικὸ βλέμμα του νὰ εὐαγγελίζεται τοὺς πνευματικὰ φτωχοὺς καὶ νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἄρρωστους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ἀνθρώπων. Οἱ προφητεῖες αὐτὲς πραγματοποιήθηκαν στὸν Κύριο, ποὺ ἦταν ὁ μέγιστος ἀπὸ τοὺς προφήτες. Ὁ Κύριος μὲ τὴν παντοδυναμία, τὴν παγγωνσία καὶ τὴν ἀναμαρτησία Του ἔγινε διδάσκαλος καὶ ὁδηγὸς στὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας.

Τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα. Γιά νά ἐννοήσουμε τὸ ἀξίωμα αὐτό, πρέπει νά θυμηθοῦμε τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ τοὺς Ἰουδαίους. Αὐτοὶ μὲ θυσιῆς ζώων προσπαθοῦσαν νά ἐξευμενίσουν τὸ Θεό. Οἱ θυσιῆς αὐτὲς δείχνουν ὅτι α) μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ὑπάρχει ἓνα ἀγεφύρωτο χάσμα καὶ β) ὁ ἄνθρωπος πάντοτε προσπαθοῦσε νά γεφυρώσῃ τὸ χάσμα αὐτό.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ δὲν κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος, τὸ προσφέρει ὁ Θεός. Στέλνει τὸ Μονογενῆ Του Υἱὸ στὸν κόσμον ποὺ θυσιάζεται πρὸς χάριν μας. Γίνεται δηλαδὴ ὁ Ἀρχιερεὺς ποὺ προσφέρει στὸ Θεό ὄχι αἷμα «τράγων καὶ μόσχων», ἀλλὰ τὸ δικό του τίμιο αἷμα. Στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ (κεφ. θ' καὶ ι') ὑπάρχει ὁ παραλληλισμὸς μεταξύ Ἀρχιερέως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Καινῆς Διαθήκης (βλέπε καὶ τὸ κεφ. τοῦ βιβλίου σου «Ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου»). Ὁ Κύριος εἶναι ὁ μεσίτης ποὺ μᾶς βοηθεῖ νά ἐνωθοῦμε μὲ τὸ Θεό. Ἰερουργεῖ ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὸν προσφέρει στὸ Θεό.

Τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα. Ὁ Κύριος ἔχει τὸ ἀξίωμα αὐτὸ γιατί κατέβηκε στὸν ἅδη, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἀνέβηκε στὸν οὐρανό, κάθησε στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα καὶ ἴδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶναι ὁ Νικητὴς ποὺ μᾶς χάρισε τὴ βεβαιότητα τῆς νίκης.

Ὁ Κύριος ὡς βασιλεὺς προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους τὸ δῶρο τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ὅπως ἔχει τονιστῇ, ἡ βασιλικὴ κυριαρχία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον εἶναι πνευματικὴ. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν πιστεύει, δὲν βλέπει τὴ βασιλικὴ κυριαρχία τοῦ Κυρίου. Βλέπει τὴ φαινομενικὴ ἐπικράτηση τοῦ Σατανᾶ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἀντίθετα ὁ πιστὸς ποὺ ζῇ τὶς πνευματικὲς κατακτήσεις τῆς Ἐκκλησίας, χαίρεται τὴ νίκη τῆς πίστεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου συνυπάρχουν τὰ τρία ἀξιώματα: τὸ προφητικόν, τὸ ἀρχιερατικόν καὶ τὸ βασιλικόν. Μαρτυροῦν τὴν τριπλὴ ἐξουσία, μὲ τὴν ὁποία ὁ Λυτρωτὴς μας ἔσωσε τὸν κόσμον.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κβ' 37 - 40, Μάρκ. β' 16 - 17, ζ' 20 - 23, Λουκ. ε' 8, Ἰω. στ' 14, ιζ' 1 - 26, Πράξ. γ' 15, β' 36, Ἑβρ. κεφ' θ' καὶ ι', Φίλιπ. β' 9 - 11.

2. «Βεβαίως ἦταν βασιλιάς ὁ Κύριος, ὄχι ὁμως ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς ἐκείνους ποὺ ἀνέρχονται στοὺς θρόνους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ βασιλιάς ποὺ ἐμελλε νὰ δώσῃ βασιλεία στοὺς ἀνθρώπους» (*Αὐγουστίνος, P.G. 35, 1596 - 97*).
3. «Εἰ δὲ μέγας Θεὸς καὶ μέγας Κύριος, μέγας καὶ βασιλεὺς. Βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν . . . Μέγας προφῆτης, μέγας ἱερεὺς, μέγα φῶς, τὰ πάντα μέγας . . . Μέγας βασιλεὺς, μέγας προφῆτης· ὅτε γὰρ ἐποίει τὰ θαύματα ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον οἱ ὄχλοι ὅτι μέγας προφῆτης ἐγήγερται ἐν ἡμῖν . . . οὕτω πάλιν καὶ ἱερεὺς μέγας . . .» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 52, 790*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί ὁ Κύριος εἶναι Ἀρχιερεὺς τῆς Καινῆς Διαθήκης; 2) Γιατί οἱ Ἰουδαῖοι προσφωνοῦσαν τὸν Κύριον προφῆτη καὶ διδάσκαλο; 3) Ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τοῦ κειμένου τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου; 4) Γιατί ὁ Κύριος δὲν μᾶς σώζει μόνον μὲ τὸ σταυρικό Του θάνατο;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ

1. Τò τρίτο Πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμε τὴν ὀρθόδοξη πίστη μας «εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν».

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι τὸ τρίτο Πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὁμοούσιο καὶ ὁμόθρονο μὲ τὰ ἄλλα δύο Πρόσωπα.

Ὁ Κύριος ὀνομάζει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα Παράκλητο. Οἱ δύο ὁμως λέξεις Παρά-κλητος καὶ Ἐκ-κλησία ἔχουν τὴν ἴδια ρίζα. Μᾶς φανερῶνουν δηλαδὴ τὴν πραγματικὴ κλήση (καλέω-ῶ) ποὺ κάνει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ποὺ ἐνεργεῖ μέσα στὴν Ἐκκλησία, καθοδηγεῖ καὶ ἐνισχύει τὸν πιστό. Ἔτσι ὁ πιστὸς ἀπολαμβάνει τὴν ἀληθινὴ ζωή.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ζωοποιεῖ τὸ ἔργο τῆς Δημιουργίας. Ὁ Προφητὰς Δαβὶδ ὑπογραμμίζει καὶ τονίζει τὸν ἁγιασμό καὶ τὴν ἀνακαίνιση τῆς κτίσεως ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ καὶ οἱ διατάξεις στὸν κόσμον εἶναι ἔργο τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, λέγει ὁ Ἐλιὺς στὸν Ἰώβ.

Τῇ δύναμει τοῦ Πνεύματος τοῦ Κυρίου βλέπουμε στὴν ἱστορία τοῦ Ἰσραηλικοῦ λαοῦ. Οἱ μεγάλες προσωπικότητες τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἔχουν «πνεῦμα Κυρίου». Τοῦτο φαίνεται στὴ ζωὴ τοῦ Ἰωσήφ,

τοῦ Μωυσῆ, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ὁ Δαβὶδ ἐξάλλου αἰσθάνεται μέσα του τὴν παρουσία τοῦ Πνεύματος καὶ παρακαλεῖ τὸ Θεό : «Καὶ Πνεῦμα εὐθὺς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου... καὶ τὸ Πνεῦμά Σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ... Πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριξόν με» (Ψαλμ. 50, 12-14).

Ἡ ἐνεργὴ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος φαίνεται καθαρότερα στὸ ἔργο τῶν προφητῶν. Αὐτὸ τοὺς φωτίζει καὶ τοὺς ἐμπνέει. Τέλος τὸ Ἅγιο Πνεῦμα θὰ ἐκχυθῇ ἄφθονο στὸν ἀναμενόμενο Μεσσία. Ἡ ἀλήθεια ὅμως γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα γίνεται πιὸ φανερὴ στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὴν Καινὴ Διαθήκη. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μεταδίδει ὑπερφυσικὰ δῶρα, χαρίσματα καὶ ἱκανότητες στὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο, τὴν Ἑλισάβετ, τὸ Ζαχαρία, τὸ Συμεών. Ἡ Θεοτόκος θὰ γεννήσῃ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸ Σωτῆρα τοῦ κόσμου μετὰ τὴν ἐπισκίαση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατὰ τὴ Βάπτισις τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατέβηκε στὸν Κύριο «ὥσει περιστέρα». Τὸ βάπτισμα ποὺ θὰ φέρῃ ὁ Κύριος στοὺς ἀνθρώπους, θὰ εἶναι «ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ». Ὁ Κύριος μίλησε καθαρὰ στοὺς Μαθητὲς Του γιὰ τὸν Παράκλητο ποὺ θὰ ἐρχόταν στὸν κόσμον μετὰ σκοπὸ νὰ δείξῃ τὴν ἀλήθεια καὶ ἰδρῦσῃ καὶ κατευθύνῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ὁ Θεός. Γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μιλήσαμε καὶ στὸ κεφάλαιο γιὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Τὴ θεότητα αὐτὴ μαρτυροῦν πολλοὶ στίχοι τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει : «Τὸ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. β΄ 10). Τὸ ρῆμα ἐρευνᾷ χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὸ Θεὸ στὸ στίχο : «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας» (Ἀποκ. β΄ 23).

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὡς ξεχωριστὸ Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος μοιράζει τὰ διάφορα χαρίσματα. Οἱ πιστοὶ ὀνομάζονται «ναὸς τοῦ Θεοῦ», γιατί τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σκηνώνει μέσα τους. Τὸ ψέμα τοῦ Ἀνανία στὸ περιστατικὸ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἀπευθύνεται στὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἔτσι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει στὸν Ἀνανία : «Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ» (Πράξ. ε΄ 4).

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει ὡς Θεὸς θεῖες ἐνέργειες καὶ ἐξουσίες. Θέτει

τὰ θεῖα λόγια στὸ στόμα τῶν προφητῶν καὶ ἀναγεννᾷ πνευματικὰ τὸν ἄνθρωπο.

Τὸ "Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι αἰσθητὴ στὴν Ἐκκλησία. Οἱ Ἀπόστολοι, ὅσα ἤκουσαν ἀπὸ τὸν Κύριο σχετικὰ μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὰ παρέδωσαν ἀκέραια στὴν Ἐκκλησίᾳ μὲ τὴ διδασκαλίᾳ τους καὶ κυρίως μὲ τὴ ζωὴ τους. Ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄρχισε τοὺς ἀγῶνες τῆς ἐναντίον τῶν Πνευματομάχων καὶ τοὺς κέρδισε. Στὴ Β' Οἰκουμενικῇ Σύνοδο τὸ 381 μ.Χ. διακηρύχθηκε ἡ θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Στὰ θεῖα Μυστήρια οἱ εὐχὲς καὶ οἱ ἐκφωνήσεις τοῦ ἱερέως τονίζουν τὴ ζωοποιὸ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ θεῖα Χάρις δίνεται στοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ Θεὸ - Πατέρα μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ πάντοτε «ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ». Ἡ Χάρις αὕτὴ κατὰκλύζει ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ καθαγιασμός τῶν Τιμίων Δώρων, ποὺ εἶναι τὸ ἱερώτατο σημεῖο τῆς θείας Λειτουργίας, γίνεται μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει ὁ ἱερεὺς: «Κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά Σου τὸ Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα...».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ Ἅγια Γραφή καὶ ἡ Ἐκκλησία μιλοῦν γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι τὸ τρίτο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Οἱ θρησκευτικὲς προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καθοδηγοῦνται ἀπὸ αὐτό. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φωτίζει τὴν Ἐκκλησίᾳ. Εἶναι ἡ ἀσπίδα ποὺ μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ἰωβ λγ' 4, Ἰωήλ γ' 1, Ματθ. α' 18 - 20, Μάρκ. α' 12, Λουκ. α' 15, 41, 67, δ' 1, Ἰω. ιε' 26, ιδ' 26, ιστ' 7, 8, 13 - 14.
2. «Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται». «Οὐ γὰρ τῆς δουλικῆς ἐστὶ, φησί, διακονίας, ἀλλὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας τὸ Πανάγιον Πνεῦμα· οὐδὲ ὑπουργεῖ, ἀλλὰ συνεργεῖ, καὶ δεσποτικῶς ἐνεργεῖ» (Θεοδώρητος, *P.G.* 83, 456).
3. «Τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ προϊόν ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ δι' Υἱοῦ ἐνδημῆσαν τοῖς ἀγραμμάτοις μαθηταῖς, τοὺς σὲ Θεὸν ἐπιγινόντας σῶσον, ἀγιάσον πάντας» (*Ὑμνολογία τῆς Πεντηχοστῆς*).

4. «Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἦν μὲν αἰ καὶ ἔστι, καὶ ἔσται, οὔτε ἀρξάμενον, οὔτε παυσόμενον, ἀλλ' αἰ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συντεταγμένον καὶ συναριθμούμενον...»
(Γρηγόριος Ναζιανζηνός, P.G. 36, 441).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ἀπὸ ποῦ φαίνεται ἡ θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; 2) Ποιῆς εἶναι οἱ ἐνέργειες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν Παλαιὰ Διαθήκη; 3) Γιατί στὴν προσευχὴ «Βασιλεῦ Οὐράνιε...» τὸ Ἅγιο Πνεῦμα χαρακτηρίζεται ὡς «τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας...»; 4) Πῶς χαρακτηρίζει ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς στὸ ὑπ' ἀριθ. 4 κείμενον τὸ Ἅγιο Πνεῦμα; (ἡ περικοπὴ εἶναι καὶ ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας μας).

2. Τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φωτίζει. Μόνος του ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ πλησιάσῃ τὸ Χριστό. Χρειάζεται τὸ φωτισμὸ καὶ τὴ συμπαράσταση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου πολλές φορές δὲν ἐννοοῦσαν ἐκεῖνα ποὺ τοὺς ἔλεγε ὁ Κύριος. Ἡ διάθεσή τους ἦταν ἄριστη. Ἡ προθυμία τους ἐκπληκτικὴ. Θυσίασαν τὰ πάντα καὶ ἀκολούθησαν τὸν Κύριο. Τοὺς ἔλειπε ὅμως τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὴ δύναμή Του ὑποσχέθηκε ὁ Κύριος, ὅπως εἶδαμε, πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάληψή Του.

Τὰ γεγονότα ποὺ ἀκολούθησαν μετὰ τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μᾶς εἶναι γνωστά. Οἱ Μαθηταὶ εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινό, ἔλαβαν Πνεῦμα ἐπουράνιο. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ παρρησία, μὲ τὴν ὁποία ὁμολόγησαν τὴν πίστη τους. Ὅλα ὀφείλονται στὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ὡς φωτιὰ φωτίζει καὶ ἀγνίζει (= καίει): «Ἐλθέ καὶ σκῆνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος...».

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα χορηγὸς τῆς πίστεως. Ἡ πίστη εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Τὸ δῶρο αὐτὸ ποὺ εἶναι στολίδι τοῦ ἀναγεννημένου πνευματικὰ ἀνθρώπου, δίνεται μὲ τὴ συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Κύριος μᾶς λέγει ὅτι μόνο ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀναγεννημένος ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, μπορεῖ νὰ ρθῇ κοντὰ Του. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τροφοδοτεῖ τὸν ἄνθρωπο μὲ πίστη καὶ ἀγάπη. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος παραδίδει ὁλόκληρο τὸν ἑαυτό του στὸ Θεό. Εἶχε δίκιο λοιπὸν ὁ Δαβὶδ, ὅταν παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν στηρίξῃ μὲ τὸ «ἡγεμονικὸ Πνεῦμα».

Ὁ καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι φανερά στὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ. Ἡ σκέψη του ρυθμίζεται σύμφωνα με τὸν «νοῦν» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ διάθεσή του σύμφωνα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι ὁ Χριστιανὸς ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Αἰσθάνεται μέσα του τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸ τὸν βεβαιώνει ὅτι εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ. Ἡ καθημερινὴ ζωὴ του παρουσιάζει τὸν καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ εἶναι :

«ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε' 22-23).

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ Πεντηκοστή. Προτοῦ ὁ Κύριος ἀναληφθῇ, προετοίμασε τοὺς Μαθητὲς Του γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Παρακλήτου στὸν κόσμον. Τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου ἔπρεπε νὰ συνεχιστῇ γιὰ νὰ ἐγκολπωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὴ σωτηρία. Ὑπόσχεται στοὺς Μαθητὲς Του ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἀφήσῃ ὀρφανούς, ἀλλὰ θὰ στείλῃ ἄλλο Παράκλητο. Αὐτὸ ἐγινε τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Τότε ἰδρύθηκε στὸν κόσμον ἡ Ἐκκλησία ποὺ εἶναι τὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Μὲ τὴν ἐπισκίαση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου ὁ Κύριος ἔλαβε τὸ φυσικὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Μὲ τὴν κάθοδο τοῦ Παναγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἐμφανίστηκε ἐπίσημα στὸν κόσμον ἡ Ἐκκλησία ποὺ εἶναι τὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅπως εἶπαμε, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀναγεννᾷ πνευματικὰ τὸν ἄνθρωπο. Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτό, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ δεχτῇ τὴν παρουσία Του. Μερικοὶ ἄνθρωποι, δυστυχῶς, ἀρνοῦνται καὶ συκοφαντοῦν τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τραγικόν. Ὁ ἄνθρωπος θεληματικὰ μένει μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό, τὴν πηγὴ τῆς ἀλήθειας. Ἐναντιώνεται ἀπὸ ἐγωισμό στὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος ἀποκλείει τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὴν πίστη πρὸς τὸ Χριστό. Ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι μὲ μιὰ λέξη ἡ ἀμετανόησις, γιὰ τὴν ὁποία λέγει ὁ Κύριος ρητὰ ὅτι μόνο ἡ ἁμαρτία αὐτὴ παραμένει ἀσυγχώρητη ἀπὸ τὸ Θεό. Κι αὐτὸ ὄχι γιατί δὲν θέλει

ὁ Θεὸς νὰ τὴ συγχωρήσῃ, ἀλλὰ γιατί δὲ θέλει ὁ ἄνθρωπος νὰ μετανοήσῃ. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ὁ ἄνθρωπος συγχέει ἀδιάκοπα Θεὸ καὶ διάβολο.

Νά, γιατί ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν συγχωρεῖται. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἐπαγρυπνῇ. Νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ προσεύχεται καθημερινὰ στὸν οὐράνιο Πατέρα καὶ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ἰδιαίτερα μάλιστα στὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας καὶ νὰ τοῦ λέγῃ :

«Ἐλθέ καὶ σκῆνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σῶσον, ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φωτίζει τὸ νοῦ καὶ ἀναγεννᾷ τὴν ψυχὴ τῶν πιστῶν. Μὲ τὴν κάθοδο τοῦ Παναγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἰδρύθηκε στὴ γῆ ἡ Ἐκκλησία. Ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἀσυγχώρητη.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. ιθ' 27 - 29, Ἰω. ιε' 26 - 27, Πράξ. α' 6 ἐξ. ι' 37 - 38, Α' Κορ. β' 10 - 16 Ρωμ. η' 14, Β' Θεσ. β' 13, Τίτ. γ' 5.
2. «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὗρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιάρητον Τριάδα προσκυνούντες· αὕτη γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν» (*Ὑμνολογία τῆς Πεντηκοστῆς*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Μὲ ποιοὺς τρόπους τὸ Ἅγιο Πνεῦμα χορηγεῖ πίστη στὸν ἄνθρωπο; 2) Ποιὰ ἦταν ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῶν μαθητῶν πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ; Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; 3) «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν» (ἐκφώνησις τῆς θείας Λειτουργίας). Τί εὐχεται μὲ τὴ φράσις αὐτὴ ὁ ἱερεὺς; 4) Ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 κειμένου; Νὰ βρῇς ἐπίσης σὲ ποιὸ σημεῖο τῆς Κυριακάτικης θείας Λειτουργίας τὸ ψάλλομε. 5) Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ρώτησε μερικοὺς μαθητὲς στὴν Ἔφεσο : «Ἐλάβετε Πνεῦμα Ἅγιο δταν πιστεύσατε; Ἐκεῖνοι τοῦ εἶπαν. Οὐτε κὰν ἔχουμε ἀκούσει ἂν ὑπάρχη Πνεῦμα Ἅγιο». Ὑπάρχουν σήμερα ἄνθρωποι ποὺ ἀπαντοῦν ἔτσι καὶ γιατί;

3. Ἡ θεία Χάρις.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο εἶναι καὶ ἡ θεία Χάρις. Ὁ ὅρος «χάρις» χρησιμοποιεῖται πολλές φορές στὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἀκούεται κατὰ τὶς ἐκκλησιαστικὲς τελετές.

Στὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὁ ἱερεὺς ζητεῖ μὲ τὴν προσευχή του νὰ ρθῇ σὲ ὅλους μας ἡ εὐλογία καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου «τῇ αὐτοῦ θεῖα χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ».

Ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ γνωρίζουμε τί εἶναι ἡ θεία Χάρις, γιὰ τὴν ὁποία τόσος γίνεται λόγος ὄχι μόνο στὴ θεία Εὐχαριστία, ἀλλὰ καὶ στὰ ἄλλα θεῖα Μυστήρια.

Τὸ δῶρο τῆς θείας Χάριτος. Ἀπὸ τὰ προηγούμενα μαθήματα γνωρίζουμε: τὴ ζωὴ τῶν Πρωτοπλάστων στὸν Παράδεισο, τὴν πτώση τους στὴν ἁμαρτία, τὶς συνέπειές της, καθὼς καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου μας.

Εἶδαμε ἀκόμη ὅτι ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὴ Σάρκωσή Του, τὴ ζωὴ, τὴ διδασκαλία καὶ κυρίως μὲ τὸ σταυρικό Του θάνατο καὶ τὴν ἔνδοξη Ἀνάστασή Του συμφιλίωσε τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἄνοιξε τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας.

Τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου γιὰ νὰ ἀποφέρῃ τοὺς καρπούς του, πρέπει νὰ γίνῃ κτῆμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος βοθεῖται σ' αὐτὸ ἀπὸ τὴ θεία Χάρη, ποὺ προσφέρεται δωρεὰν ἀπὸ τὸ Θεό.

Ἐπομένως ἡ θεία Χάρις εἶναι ἡ δύναμη ποὺ δίνει ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀγάπη Του, γιὰ νὰ ἀποδεχτοῦμε τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου καὶ ζήσουμε τὴ χριστιανικὴ ζωή.

Ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ συνεργασία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Κύριος στὴ γνωστὴ συζήτηση μὲ τὸ Νικόδημο ἔκανε λόγο γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτὴ προέρχεται «ἄνωθεν», κατεβαίνει δηλαδὴ ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ὁ Θεὸς μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φωτίζει τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἐνισχύει νὰ ἀκούσῃ, νὰ δεχτῇ καὶ νὰ ζήσῃ τὸ λόγο τοῦ Εὐαγγελίου. Τοῦτο βλέπουμε π.χ. στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὴ Λυδία. Ὁ Κύριος ἄνοιξε τὴν καρδιά της γιὰ νὰ προσέχῃ σὲ ὅσα ἔλεγε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πράξ. ιστ' 14).

Στὸ θέμα τῆς θείας Χάριτος ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ Θεὸς συνεργάζονται. Ἐκεῖνο ποῦ ὁ Θεὸς προσφέρει, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ τὸ δεχτῇ καὶ νὰ τὸ διατηρήσῃ. Ὁ Θεός, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ γνωρίσουν τὴ θεία ἀλήθεια (Α' Τιμ. β' 4). Χτυπᾷ τὴν πόρτα τῆς ψυχῆς μας, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀνοίγει μὲ τὴ βία. Περιμένει νὰ ἀκούσουμε τὴ φωνὴ Του καὶ νὰ ἀνοίξουμε. Ἄν τὸ κάνουμε αὐτό, μᾶς ἐπισκέπτεται καὶ μὲ τὴ Χάρη Του ἀρχίζει τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας μας.

Δυὸ ἀντίθετες γνώμες. Ὡς πρὸς τὴ θεία Χάρη διατυπώθηκαν παλαιότερα δυὸ ἀντίθετες γνώμες: τοῦ Πελαγιανισμοῦ καὶ τοῦ ἀπόλυτου προορισμοῦ.

Ὁ μοναχὸς Πελάγιος κατὰ τὸν 5ο αἰῶνα ἰσχυρίστηκε ὅτι ἡ θεία Χάρις δὲν εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητη γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἀδάμ — ἔλεγε ὁ Πελάγιος — ἦταν προσωπική. Ἔτσι τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα δὲν φτάνει μέχρι τοὺς ἀπογόνους του. Αὐτοὶ μποροῦν νὰ ζήσουν τὴ χριστιανικὴ ζωὴ καὶ νὰ κερδίσουν τὸν οὐρανὸ χωρὶς τὴ βοήθεια τῆς θείας Χάριτος.

Ἡ γνώμη αὕτῃ καταδικάστηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄν ἦταν ὀρθή, ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου θὰ ἦταν περιττή.

Ἡ δευτέρη γνώμη τοῦ ἀπόλυτου προορισμοῦ ὑποστηρίχθηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Αὐγουστῖνο. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἔσπευσαν νὰ τὴν ἀποδεχτοῦν. Ἡ Χάρις — λέγει ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος — ἐπιτελεῖ μόνη τὴν τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Ὁ ἄνθρωπος δὲν προσφέρει τίποτε γιατί εἶναι πνευματικὰ νεκρός. Ὁ Θεὸς προορίζει τοὺς ἀνθρώπους προκαταβολικὰ ἄλλους γιὰ τὴν αἰώνια εὐτυχία καὶ ἄλλους γιὰ τὴν αἰώνια καταδίκη (ἀπόλυτος προορισμός).

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπέρριψε καὶ τὶς δυὸ γνώμες γιατί ὑποστηρίζουν ἀκραεῖς θέσεις. Ὡραία παρατηρήθηκε ὅτι «ὁ ἄνθρωπος ψυχικῶς οὔτε ὑγιής εἶναι οὔτε νεκρός. Εἶναι ἄρρωστος. Ἡ δὲ σωτηρία του εἶναι τὸ ἐξαγόμενον κυρίως μὲν τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος, δευτερευόντως δὲ καὶ τῆς σχετικῆς θελήσεως καὶ προσπάθειας τοῦ ἀνθρώπου» (Κ. Καλλίνικος).

Ἡ «ἐν Χριστῷ ζωή». Ἔτσι ὀνομάζεται στὶς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου ἡ χριστιανικὴ ζωὴ. Εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀναγεννημένου Χρι-

στιανοῦ ποῦ μέ τῇ θεία Χάρη ἔγινε παιδί τοῦ Θεοῦ. Λέγει ὁ Εὐαγγε-
λιστής Ἰωάννης: «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν (τὸ Χριστό), ἔδωκεν αὐ-
τοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ» (Ἰω. α' 12).

Ὁ Χριστιανὸς ποῦ δέχεται τῇ θεία Χάρη:

1) Ἔχει τὸν Θεὸ στὴν καρδιά του, ποῦ γίνεται κατοικητήριο
τοῦ Θεοῦ (Ἰω. ιδ' 23) καὶ 2) ἐνεργεῖ σύμφωνα μέ τὶς ἐμπνεύσεις τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. ε' 25). Οἱ σκέψεις του εἶναι καθαρές, ἡ καρ-
διά του ἄδολε, τὰ λόγια του πάντοτε χαριτωμένα, ἀρτυμένα μέ
τὸ ἀλάτι τῆς φρονήσεως. Ἡ ζωὴ του τὸν κάνει ἀδελφὸ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ κληρονόμο τῆς αἰώνιας ζωῆς.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Θεὸς ἐπιθυμεῖ τὴ σωτηρία ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Γιὰ τοῦτο προσφέρει
σ' αὐτοὺς ὡς δῶρο τὴ θεία Χάρη. Ὁ ἄνθρωπος τὸ δέχεται ἢ τὸ ἀπορρίπτει. Στὴν
πρῶτη περίπτωση κερδίζει τὴ σωτηρία του. Στὴν ἄλλη τὴ χάνει.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Τὸ μὲν κληθῆναι καὶ καθαρθῆναι χάριτος ἦν, τὸ δὲ κληθέντα καὶ καθαρὰ ἐν-
δυσάμενον μείναι τοιαῦτα διατηροῦντα, τῆς τῶν κληθέντων σπουδῆς» (Ἰω.
Χρυσόστομος, *P.G.* 58, 650).
2. «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. ιε' 5).
3. Α' Κορ. γ' 16, Γαλ. ε' 25.
4. «Τὸ πλεόν αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἐστὶ, σχεδὸν δὲ καὶ τὸ πᾶν, ὅμως ἀφῆκέ τι καὶ
ἡμῖν μικρόν» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 55, 322).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Σὲ ὅσους τὸν δέχτηκαν (τὸ Χριστό), ἔδωσε ἐξουσία νὰ γίνουν παιδιά
τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. α' 12). Τί ὑποχρεώσεις ἔχουμε ὡς παιδιά τοῦ Θεοῦ; 2) Γιατί ἡ
θεία Χάρις εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ; 3) Ἀνάφερε μιὰ περίπτωση ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο
ὅπου ὁ ἄνθρωπος συνεργάζεται μέ τῇ θεία Χάρη καὶ μιὰν ἄλλη περίπτωση, ὅπου
ὁ ἄνθρωπος ἀπωθεῖ τὴ θεία Χάρη. 4) Πῶς ὁ Θεὸς χτυπᾷ τὴν πόρτα τῆς ψυχῆς
μας;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

1. Ἡ φύση τῆς Ἐκκλησίας.

Πολλές φορές ἀναφέραμε στὰ μαθήματά μας τὴ λέξη «Ἐκκλησία». Εἶδαμε ὅτι εἶναι ἡ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας μας. Αὐτὴ μᾶς ἀπευθύνει τὸ προσκλητήριό τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι παρὼν στὸ Μυστήριό τῆς θείας Εὐχαριστίας. «Μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε».

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀπαντᾷ στὸ προσκλητήριό αὐτό, γίνεται ζωντανὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἔχει μὲ τὴν πίστη του καὶ τὴν ἀγάπη του τὸ Χριστὸ στὴν καρδιά του. Ἄν αὐτὸ τὸ κάνουν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, σχηματίζεται ἡ οἰκογένεια, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. Πρωτότοκος ἀδελφὸς σ' αὐτὴ τὴν οἰκογένεια εἶναι ὁ Κύριος.

Τί εἶναι Ἐκκλησία. Δὲν ὑπάρχει ὁρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας οὔτε στὴν Ἀγία Γραφή οὔτε στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀντικείμενο γιὰ νὰ τὸ ὀρίση κανεὶς καὶ ἀναλύση. Εἶναι μιὰ κατάσταση, ἓνα γεγονός, μιὰ πραγματικότητα ποὺ τὴ ζοῦμε. Τὴν Ἐκκλησία ἀποτελοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ πιστεύουν ὀρθόδοξα στὸ Χριστὸ ὡς Θεὸ καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Αὐτοὶ εἶναι ἐνωμένοι σ' ἓνα σῶμα μὲ Κεφαλὴ τὸ Χριστό. Διακρίνονται στὸν κλῆρο καὶ τὸ λαὸ καὶ διοικοῦνται ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους ποὺ ἔχουν τὴν ἀρχὴ τους στοὺς Ἀποστόλους. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀνθρωπότητα.

Τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ τμήματα. Τὸ ἐπίγειο, ποὺ λέγεται καὶ στρατευομένη Ἐκκλησία καὶ τὸ οὐράνιο ποὺ εἶναι ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Στὸ πρῶτο ἀνήκουν οἱ πιστοὶ ποὺ ζοῦν καὶ στὸ δεύτερο οἱ πιστοὶ ποὺ κοιμήθηκαν (= ἀναπαύτηκαν μὲ τὸ θάνατο).

Ἡ πνευματικὴ οἰκοδομὴ. Τὸ σύνδεσμο Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας δείχνει παραστατικὰ ἡ συμβολικὴ εἰκόνα τῆς οἰκοδομῆς.

Οἱ πέτρες τῆς οἰκοδομῆς συνδέονται ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη ὄχι ἐξωτερικὰ καὶ ἐπιφανειακὰ, ἀλλὰ ἐσωτερικὰ. Ὅλες συνδέονται μὲ

τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθον ποὺ βαστάζει ὅλες τὶς ἄλλες πέτρες. Τὸ ἀκρογωνιαῖο αὐτὸ λιθάρι εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Τὴν εἰκόνα τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου χρησιμοποιεῖ ὁ προφῆτης Ἡσαΐας στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ὁ Κύριος μιλάει πολὺ συχνὰ στοὺς Ἰουδαίους μὲ τὴν αὐτὴν εἰκόνα. Τούς ὑπενθυμίζει ὅτι ὅποιος πέσει πάνω σ' αὐτὸ τὸ λιθάρι, θὰ συντριβῇ. Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν πετάξει τὸ λίθον αὐτὸ ὡς ἀκατάλληλον γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἀπόστολοι χρησιμοποιοῦν στὸ κήρυγμά τους τὴν εἰκόνα τοῦ λίθου ποὺ ἔγινε ἀγκωνάρι καὶ στηρίζει ὅλο τὸ πνευματικὸ οἰκὸδόμημα τῆς Ἐκκλησίας.

Τέλος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ναοῦ. Ὁ ναὸς αὐτὸς ἔχει θεμέλιο καὶ στήριγμα τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς προφῆτες καὶ τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθον, τὸ Χριστό. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος μὲ τὴν ἔνωση του μὲ τὸ Χριστὸ οἰκοδομεῖται καὶ γίνεται «κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι» (Ἐφεσ. β' 22).

Ἡ Ἐκκλησία, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἕνας ἀπὸ τοὺς χαρακτηρισμοὺς ποὺ χρησιμοποιεῖ ἡ Ἁγία Γραφή, εἶναι ἡ ὀνομασία τῆς Ἐκκλησίας ὡς «σῶμα Χριστοῦ». Εἰσηγητὴς αὐτοῦ τοῦ χαρακτηρισμοῦ εἶναι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Κάθε μέλος συνδέεται μὲ τὸ σῶμα καὶ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ. Οὔτε τὸ πόδι οὔτε τὸ χέρι μποροῦν νὰ ζήσουν μόνον τους. Ἐξαρτῶνται ἀπὸ ὅλο τὸ σῶμα κι ἔτσι ὑπηρετοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Ὅταν ἓνα μέλος ὑποφέρῃ, τότε τὰ ἄλλα συμπονοῦν. Αὐτὸ γίνεται γιὰτί ὅλα τὰ μέλη εἶναι ἐνωμένα καὶ μεταξύ τους καὶ μὲ ὁλόκληρο τὸ σῶμα. Ἡ κεφαλὴ ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ γιὰ τὸ σῶμα σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαία θεραπευτικὴ.

Ἡ εἰκόνα τοῦ σώματος εἶναι μιὰ πετυχημένη καὶ ζωντανὴ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ πιστοὶ εἶναι τὰ μέλη τοῦ Σώματος. Μὲ τὸ Βάπτισμα, τὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὰ λοιπὰ Μυστήρια ἐνσωματώνονται οἱ ἄνθρωποι στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓνας θεανθρώπινος ὀργανισμός. Ὅπως στὸν Κύριο εἶναι ἐνωμένες ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση, ἔτσι καὶ στὴν Ἐκκλησίαν ἐνώνονται ἀναπόσπαστα δύο στοιχεῖα: τὸ θεῖο καὶ τὸ ἀνθρώπινο. Ἄς θυμηθοῦμε τὴ συνάντηση τοῦ Παύλου μὲ τὸ Χριστὸ

στο δρόμο πρὸς τὴ Δαμασκό. Ἡ δίωξη τῶν Χριστιανῶν ἦταν στὴν πραγματικότητα ἡ δίωξη τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁμως ὁ «κόσμος» δὲν παραδέχεται καὶ καταδιώκει τὸ Χριστό, αὐτὸ συνεπάγεται τὴ δίωξη τῶν πιστῶν. Μᾶς τὸ δήλωσε ὁ Κύριος: «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν» (Ἰω. ιε' 20).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Εἶναι τὸ μυστικὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος εἶναι ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος. Οἱ πιστοὶ εἶναι μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κα' 42, Λουκ. κ' 17, Πράξ. β' 37 - 47, Κολ. γ' 3, Ἐφεσ. β' 20 - 22, δ' 25, ε' 2, Α' Κορ. ιβ' 4 - 6, 12 - 27, Ἐβρ. ι' 21, Ρωμ. ιβ' 5, Γαλ. γ' 28.
2. «Εἰ μὴ Πνεῦμα παρῆν, οὐκ ἂν συνέστη ἡ Ἐκκλησία· εἰ δὲ συνίσταται ἡ Ἐκκλησία, εὐδελον, ὅτι Πνεῦμα πάρεστι» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 61, 650).
3. «Οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πιστοὶ καὶ ὄντες καὶ γενόμενοι καὶ ἐσόμενοι ἐν σῶμά εἰσι καὶ τὸ ἐν τούτῳ διὰ τῶν πολλῶν συνίσταται καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς ἐστίν» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 61, 246).
4. «Μὴ γὰρ δύναται μέσον τι εἶναι κεφαλῆς καὶ σώματος κενόν; Ἐνθα ἡ κεφαλὴ ἐκεῖ καὶ τὸ σῶμα· εἰ γὰρ διείργετο (= ἀποχωριζόταν), οὐκ ἂν εἴη σῶμα, οὐκ ἂν εἴη κεφαλὴ» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 62, 26).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Γιατί ἡ Ἐκκλησία συμβολίζεται μὲ οἰκοδομή; 2) Ποιὰ εἶναι ἡ σχέση τοῦ πιστοῦ μὲ τὸ Χριστό στὴν Ἐκκλησία; 3) Γιατί ἡ εἰκόνα τοῦ σώματος εἶναι μιὰ πετυχημένη συμβολικὴ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας; 4) Νὰ μελετήσης τὸ Ἰω. ιε' 1 - 8. Συνδέεται μὲ τὸ σημερινό σου μάθημα καὶ γιατί;

2. Οἱ ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι εὐστοχα διατυπωμένες στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ὁμολογοῦμε πίστη «εἰς Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν».

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Μία. Ἡ ἐνότητα τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οὐσιαστικὸ καὶ ἀπαραίτητο στοιχεῖο. Γι' αὐτὴ τὴν

ένότητα παρακάλεσε ὁ Κύριος τὸν οὐράνιο Πατέρα Του στὴν ἀρχιερατική Του προσευχή. Ἡ ένότητα φαίνεται πολὺ καθαρὰ στὶς εἰκόνες τῆς οἰκοδομῆς, τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου καὶ ἐκείνης τοῦ νυμφίου καὶ τῆς νύμφης (Ίω. ιε' 1-8, Ἐφес. ε' 30-32).

Ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ συνενώνει καὶ ζωοποιεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι ἕνα. Ἐνα εἶναι τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, Ἐνας εἶναι ὁ Ἄρτος τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Τὴν ένότητα τῆς Ἐκκλησίας βλέπουμε: α) στὴν πίστη, β) στὴ Λατρεία καὶ γ) τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία καὶ διοίκηση.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ένότητα αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας διασπάστηκε. Τὸ Σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας (1054 μ.Χ.) καὶ ἡ θρησκευτικὴ Διαμαρτύρηση (1517 μ.Χ.) χώρισαν τὶς Ἐκκλησίες. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διατήρησε ἀνόθευτὴ τὴ χριστιανικὴ πίστη.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ἁγία: Ἡ Ἐκκλησία μας στὴν οὐσία της εἶναι ἁγία, γιατί:

α) Ὁ Ἅγιος Θεὸς κατοικεῖ σ' αὐτὴ καὶ τὴν ἔχει ναό Του.

β) Ὁ Κύριος ποὺ εἶναι ὁ ἰδρυτὴς της εἶναι Ἅγιος. Αὐτὸς ἔχυσε τὸ Ἄχραντο Αἷμα Του γιὰ νὰ τὴν ἁγιάσῃ καὶ «παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἑνδοξον... μὴ ἔχουσιν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφес. ε' 26-27).

γ) Ἡ δύναμη ποὺ ζωογονεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

δ) Τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι ἅγιο. Δὲν πρέπει νὰ δίνεται σ' ἐκείνους ποὺ τὸ περιφρονοῦν.

ε) Τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἅγια. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Λατρεία ποὺ ἔχει κέντρο της τὴ θεία Εὐχαριστία.

Ἡ ἁγιότητα τῆς Ἐκκλησίας φαίνεται καὶ στὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μέσα στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μιμήθηκαν τὸ Χριστό. Εἶναι οἱ Ἅγιοι ποὺ εἶναι πρότυπά μας.

Υπάρχουν ὅμως καὶ σαπρὰ (= σάπια) μέλη στὴν Ἐκκλησίαν. Αὐτὰ δὲν ἔχουν τὴ δύναμη νὰ μολύνουν τὴν καθαρότητα καὶ ἁγιότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἁγιότητα πρέπει νὰ εἶναι ἐπιδίωξη ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Καθολική. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Καθολική γιὰ δυὸ λόγους: α) Καλεῖ στοὺς κόλπους της ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ θέλει νὰ τοὺς ἐνώσῃ μὲ τὸ Χριστὸ καὶ β) κατέχει τὴν καθολικὴ ἀλήθεια δηλαδὴ τὴν ὁλόκληρην Ἀλήθειαν, ποὺ ὁμοιόμορφα καὶ ἀδιάκοπα προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ὅρος λοιπὸν «Καθολική» σημαίνει ὀρθόδοξη. Ὡραία τονίζει αὐτὰ ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων: «Λέγεται καθολικὴ (ἡ Ἐκκλησία) ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχει σ' ὅλη τὴ γῆ ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρῃ στὴν ἄλλη· ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι διδάσκει καθολικὰ καὶ ἀδιάκοπα ὅλα τὰ δόγματα ποὺ πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι...» (Κατήχησις 18,23).

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ἀποστολική. Ἡ Ἐκκλησία λέγεται Ἀποστολική γιὰτὶ ἔμεινε σταθερὰ καὶ ἀκλόνητα πιστὴ στὴ διδασκαλία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἡ ἀποστολικότης φαίνεται: α) Στὴ διδασκαλία τῆς πίστεως. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. β) Στὴν ἀδιάκοπη διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ Ἀπόστολοι δηλαδὴ χειροτόνησαν καὶ ἐγκατέστησαν τοὺς πρῶτους Ἐπισκόπους, πρεσβύτερους καὶ διακόνους, ποὺ εἶναι ἀπεσταλμένοι γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου στὸν κόσμον.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολική. Τὶς ιδιότητες αὐτὲς καθορίζουν ἡ προέλευση καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς στὸν κόσμον.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κδ' 14, Μάρκ. ιστ' 15, Λουκ. κδ' 47, Ἰω. ιδ' 26, Πράξ. α' 8, Α' Κορ. ι 17, ιβ' 27, Ρωμ. ιβ' 4-5, Ἐφεσ. α' 22-23, δ' 4 ἔξ., Κολ. α' 18, β' 19.
2. «Ὅπου ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅπου τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ πᾶσα χάρις» (*Εἰρηαῖος, P.G. 7, 96*).
3. «Θρόνον Χριστοῦ ἐννοεῖ τὴν Ἐκκλησίαν· ἐπαναπαύεται γὰρ αὐτῇ. Ἔσται οὖν, φησὶν, ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ καταστράπτουσα καὶ φωτίζουσα τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ μένουσα διηνεκῶς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη» (*Μ. Ἀθανάσιος, P.G. 27, 392*).
4. «Οὐδὲν Ἐκκλησίας ἰσχυρότερον... τοῦ οὐρανοῦ ὑψηλότερα καὶ τῆς γῆς πλατυτέρα... οὐδέποτε γηρᾶ, ἀλλ' αἰεὶ ἀκμάζει... τὸ στερρὸν καὶ ἀσάλευτον δηλοῦσα ἡ Γραφὴ ὅρος αὐτὴν καλεῖ» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 52, 397*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Τί θα άπαντοῦσες στήν κατηγορία ότι καί στήν Ἐκκλησία ὑπάρχουν κακοί άνθρωποι; (Νά βοηθηθῆς ἀπό τούς στίχους : Ματθ. ιγ' 24 - 30, 36 - 43).
2) Ἀπό ποῦ φαίνεται ἡ καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας; 3) «Δέν μπορεῖ νά ἔχη τὸ Θεὸ πατέρα του, ἑκεῖνος ποῦ δέν ἔχει τὴν Ἐκκλησία μητέρα του» (Ἅγιος Κυπριανός). Τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά; 4) Γιατί ἡ Ἐκκλησία εἶναι στήν οὐσία τῆς ἀγίας;

3. Ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς βεβαίωσε τοὺς Μαθητὲς Του : «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ιδ' 6). Ὁ Κύριος εἶναι ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ Θεὸ - Πατέρα, ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικὴ ζωὴ καὶ σωτηρία. Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδαμε στὰ προηγούμενα μαθήματα, ὅταν μιλήσαμε γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου.

Αὐτὸ τὸ ἔργο Του ὁ Κύριος μεταβιβάζει στήν Ἐκκλησία. Παρόλο ποῦ τὸ σωτήριο ἔργο τοῦ Κυρίου εἶναι ἐνιαῖο καὶ ἀδιάσπαστο, τὸ διακρίνουμε σὲ τρεῖς βασικοὺς τομεῖς :

α) Ἡ Ἐκκλησία διδάσκει τὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ, τὸ Εὐαγγέλιο, τὴν ἀλήθεια, ποῦ σώζει τὸν ἄνθρωπο. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη... διδάσκοντες αὐτούς...» (Ματθ. κη' 18-20).

β) Ἡ Ἐκκλησία ποιμαίνει τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ (Ἰω. κα' 16-17).

γ) Ἡ Ἐκκλησία ἀγιάζει τὴ ζωὴ τῶν πιστῶν μὲ τὰ διάφορα ἁγιαστικά μέσα (Μυστήρια).

Τὸ διδασκτικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Κύριος ἔδωσε ἐντολὴ στοὺς Μαθητὲς Του νὰ κηρύξουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἔδωσαν μεγάλη προσοχὴ στὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Γιατί πῶς θὰ πιστεῦση ἓνας στὸ Χριστό, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ γι' Αὐτόν ; Καὶ πῶς θὰ ἀκούσῃ, ἂν δέν ὑπάρχῃ ὁ κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου ;

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς παρουσιάζει τὴ θαυμαστὴ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ποῦ μέσα σὲ μιὰ κοινωνία ἀγάπης ἦταν προσηλωμένοι μὲ πιστότητα :

- α) «τῇ διδαχῇ τῶν Ἀποστόλων»,
- β) «τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου» καὶ
- γ) «ταῖς προσευχαῖς» (Πράξ. β' 42).

Οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὸ κήρυγμά τους δὲν δίδασκαν ἀνθρώπινη σοφία καὶ ἐπιστήμη. Κήρυτταν «Χριστὸν ἑσταυρωμένον... Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν» καὶ ἐπιβεβαίωναν τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ χαρίζει καὶ καλλιεργεῖ τὴν πίστη.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα φύλαξε τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας ἀνόθευτη καὶ ἀκλόνητη. Οἱ Ἀπόστολοι, ἐπειδὴ εἶχαν συναίσθηση τῆς προσφορᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γράφουν στὴν ἀπόφαση τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου τῶν Ἱεροσολύμων: «Ἔδοξε γὰρ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν...» (Πράξ. ιε' 28).

Οἱ Ἀπόστολοι παρέδωσαν τὴν πραγματικότητα αὐτὴ στοὺς διαδόχους των: τοὺς Ἐπισκόπους, τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία μας στὶς διάφορες κακοδοξίες τῶν αἵρετικῶν προβάλλει καὶ διατυπώνει τὴν ἀλάνθαστη Ἀποστολικὴ διδασκαλία. Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι μὲ τὴν ἔμπνευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διατύπωσαν στὶς ἀποφάσεις τους τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Οἱ ἀποφάσεις αὐτὲς εἶναι ἀλάνθαστες καὶ ἀμετάβλητες. Εἶχαν τὴν ἔγκριση ὁλόκληρου τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν.

Τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Κύριος ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ Του καλὸ Ποιμένα, ποὺ θυσιάζεται γιὰ τὰ λογικὰ πρόβατα. Ἡ ἐξουσία τοῦ Κυρίου εἶναι ἀδιάσπαστα ἐνωμένη μὲ τὴν ὑπηρεσία, τὴ θυσία Του:

Τὴν ποιμαντικὴ ἐξουσία παρέδωσε ὁ Κύριος στοὺς Ἀποστόλους. Αὐτοὶ ποίμαναν τὴν Ἐκκλησία σύμφωνα μὲ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Κυρίου. Οἱ Ἀπόστολοι μεταβιβάζουν τὴν πνευματικὴ τους ἐξουσία στοὺς Ἐπισκόπους ποὺ διοικοῦν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ἐνωμένος μὲ τὸ ποίμνιό του. Χωρὶς τὸν Ἐπίσκοπο ποὺ ἐκφράζει τὴν ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ Ἐκκλησία. Οἱ Ἐπίσκοποι στὸ ἔργο τους ἔχουν βοηθοὺς τοὺς πρεσβύτερους καὶ τοὺς διακόνους, ποὺ μόνο αὐτοὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ χειροτονήσουν.

Τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῶν κληρικῶν εἶναι δύσκολο. Ἀπαιτεῖ

υπεράνθρωπες προσπάθειες. Ἀλλὰ καὶ οἱ λαϊκοὶ ἔχουν μεγάλη εὐθύνη γιατί εἶναι ἀπαραίτητο νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ συντρέχουν τοὺς κληρικούς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τους.

Τὸ ἔργο τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας ποὺ εἶναι ἀνήσυχος καὶ ἀνικανοποίητος, θὰ αἰσθανθῇ τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὴν Ἐκκλησία. Οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας βοηθοῦν τοὺς ἀνθρώπους νὰ συνδεθοῦν προσωπικὰ μὲ τὴν Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ ἐπομένως μὲ ὅλα τὰ ἄλλα μέλη της.

Τὸ ἀγιαστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἀγιασμὸς τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς γίνεται στὴν Ἐκκλησία.

Τὸ Ἅγιο Βάπτισμα μᾶς κάνει παιδιὰ τῆς οἰκογένειας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἀγιάζει μὲ τὰ Μυστήρια Τῆς ἰδίως μὲ τὰ Μυστήρια τῆς Μετανοίας καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας. Αὐτὰ εἶναι ὁ κεντρικὸς ἄξονας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας Λατρείας.

Μέσα στὴ Λατρεία ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννιέται πνευματικά, μεγαλώνει, ἀναπτύσσεται καὶ τελικὰ παραδίδεται στὸ Θεό, ὅταν ἀναχωρῇ ἀπὸ αὐτὸ τὸν κόσμο.

Ἐχεῖ παρατηρηθῇ ὅτι δύσκολα ὁ ἄνθρωπος συνδέεται μὲ τοὺς ἄλλους καὶ μὲ τὸ Θεό. Ἡ θεία Λατρεία εἶναι γι' αὐτὸ ἀπαραίτητη. Ἐκεῖνη μᾶς ξεκουράζει, μᾶς ἀνυψώνει στὸ Θεό, μᾶς ὀπλίζει γιὰ τὸν καθημερινὸ ἀγώνα, προσφέρει τὸ ζωοποιὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου.

Ἀγιασμὸς λοιπὸν σημαίνει: ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ διαποτίζη ὁλόκληρη τὴν προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ μας ζωή. Ἔτσι ἡ ζωὴ μας θὰ ἔχη τὴ σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἄς μὴ ξεχνοῦμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀστείρευτὴ δεξαμενὴ τῆς πραγματικῆς καὶ αἰώνιας ἀγάπης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ Ἐκκλησία διδάσκει, ποιμαίνει καὶ ἀγιάζει τοὺς πιστοὺς. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας στηρίζεται στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἀποστολικὴ Παράδοση. Οἱ Ἐπίσκοποι μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἱερέων καὶ τῶν διακόνων ποιμαίνουν τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς ἀγιάζουν.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Πράξ. στ' 1-6, η' 5-13, Α' Τιμ. στ' 4, Α' Κορ. β' 4 έξ. 'Εφεσ. β' 19, Κολ. γ' 12, Α' Θεσ. ε' 23, Α' Πέτρ. γ' 15.
2. ('Η 'Εκκλησία) ούκ έστιν άρχόντων τϋφος, ούδ' άρχομένων δουλοπρέπεια, αλλά άρχή πνευματική, τούτω μάλιστα πλεονεκτούσα, τῷ τὸ πλέον τῶν πό-νων... οὐ τὰς τιμὰς πλείους ἐπιζητεῖν» ('Ιω. Χρυσόστομος, P.G. 61, 527).
3. «Τοὺς διακόνους ὡς Ἰησοῦν Χριστόν... τοὺς δὲ πρεσβυτέρους ὡς συνέδριον Θεοῦ καὶ ὡς σύνδεσμον τῶν Ἀποστόλων... τὸν ἐπίσκοπον, ὄντα τύπον τοῦ πατρὸς... καὶ χωρὶς τούτων... ἐκκλησία οὐ καλεῖται» ('Ιγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ΒΕΠΕΣ 2, 272).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιὸ εἶναι τὸ περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος ποὺ παρέδωσαν οἱ Ἀπόστολοι στὴν Ἐκκλησία; 2) Γιατί ὁ ἄνθρωπος δύσκολα ἀκούει τὸ Εὐαγγέλιο; 3) Πῶς διαφυλάσσεται ἀνόθευτη ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας; 4) Ποιὰ εἶναι ἡ σημασία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ:

Η ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΖΩΗ

1. Ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ μερική κρίση του.

Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος εἶναι ὁ κλῆρος ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Πῶς ὅμως τὸν ἀντιμετωπίζουν οἱ ἄνθρωποι; Πολλοὶ ἐνῶ γνωρίζουν ὅτι θὰ πεθάνουν, προσπαθοῦν νὰ μεταθέσουν τὸ θάνατο. Ὁ ἄνθρωπος δοκιμάζει μεγάλο φόβο, ἀγωνία καὶ ἀνησυχία, ὅταν σκέφτεται τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του. Αὐτὸ δείχνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος θέλει νὰ ζῇ πάνω στὴ γῆ ὅσο εἶναι δυνατό περισσότερο. Καὶ αὐτὸ εἶναι πολὺ φυσικό.

Ξέρουμε ἀπὸ τὰ προηγούμενα μαθήματα ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο τὴ δυνατότητα νὰ μὴν πεθάνῃ. Ὁ θάνατος εἶναι τιμωρία, ὃχι μόνο ἕνα βιολογικὸ γεγονός. Εἶναι συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὴ τὴν ἁμαρτία θυμίζουν καὶ οἱ αἰτίες τοῦ θανάτου: οἱ ἀρρώστιες, οἱ θλίψεις, οἱ πόνοι. Ἐξάλλου ἔχουμε μέσα μας ἰσχυρὴ τὴν ἐπιθυμία γιὰ μιὰ ἀτέλειωτη ζωὴ. Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό;

‘Ο θάνατος καὶ τὸ αἰώνιο μέλλον. Τὸ παρὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀξία μόνο ἂν συνδεθῇ μετὰ τὸ μέλλον του. ‘Ο μαθητὴς π.χ. δέχεται τὶς δυσκολίες καὶ τοὺς μόχθους τῆς μορφώσεώς του γιὰ τὴν θέλῃ νὰ ἐξασφαλίσῃ μιὰ ἄνετη καὶ χαρούμενη μελλοντικὴ ζωὴ. Ἡ εὐχαρίστηση τοῦ παρόντος προέρχεται ἀπὸ τὴ σκέψη ὅτι θὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἄγνωστο μέλλον. ‘Ο πατέρας χαίρεται, ὅταν ἀγωνίζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἕνα ἄνετο μέλλον στὸ παιδί του. ‘Ο ὑπάλληλος ἀρχίζει τὴ σταδιοδρομία του μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς μελλοντικῆς προαγωγῆς του.

Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ ἀπομονωθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ μέλλον του ποὺ συνδέεται μετὰ τὴν ἔννοια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἄν συμβῇ κάτι τέτοιο, τότε κάθε ἀνάπτυξη καὶ προαγωγή τοῦ ἀνθρώπου πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ σταματήσῃ.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν πιστεύει στὸ Χριστό, αὐτὸς προσπαθεῖ νὰ διαγράψῃ ἀπὸ μέσα του τὸ αἰώνιο μέλλον του. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς διαγωγῆς εἶναι ὁ φόβος τοῦ θανάτου.

‘Ο ἄνθρωπος σκέπτεται συχνὰ τὸ θάνατο γιὰ τὴν φοβᾶται τὴν ἄγνωστη χώρα τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ ἐκεῖ εἶναι ἀδύνατη. Φοβᾶται τὸ θάνατο γιὰ τὴν δὲν θέλῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνη τῶν πράξεών του. Τελικὰ τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου ρυθμίζει τὴ σκέψη καὶ τὶς ἐνέργειες τοῦ ἀνθρώπου. ‘Ο θάνατος κανονίζει τὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸ Θεό.

‘Η γέφυρα τῆς ζωῆς. ‘Ο Χριστιανὸς ξέρεי καλὰ τὴ σημασίαν τοῦ θανάτου, γιὰ τὴν ἀναγνωρίζει τὴν ἁμαρτία του ἐμπρὸς τὸν Θεό. ‘Ο ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ αἰώνια. Αὐτὸ μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ δώσῃ. Αὐτὸς μᾶς χαρίζει καὶ πάλι τὴ ζωὴ μετὰ τὸ σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου.

‘Ο Κύριος δὲν ἔχει καμιά σχέση μετὰ τὸ θάνατο. Καὶ ὅμως ὑποτάσσεται σ’ αὐτὸν γιὰ τὴν θέλῃ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ κράτος τοῦ θανάτου. Ἡ ἐξουσία Του ἀπέναντι τὸν θάνατο φαίνεται ἀπὸ τὰ θαύματα τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Ἡ ἔνδοξη Ἀνάστασή Του κατάργησε ὁλοκληρωτικὰ τὸ κράτος τοῦ θανάτου.

Ἔτσι ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου γίνεται ἡ γέφυρα γιὰ τὴν αἰώνια ζωὴ. Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἀνοίγεται ὁ δρόμος πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Ἡ κυριαρχία τοῦ Σατανᾶ ἔχει καταργηθῇ. Γιὰ τὸ Χρι-

στιανό ό θάνατος έχει χάσει τή δύναμή του. 'Ο θάνατος γι' αυτόν είναι ή τελική παράδοση του έαυτού του στα χέρια του Θεού. 'Ο Χριστιανός έχει τήν πεποίθηση ότι δημιουργήθηκε για κάτι καλό, άληθινό και όμορφο.

Ή μερική κρίση του ανθρώπου. Με τό θάνατο τελειώνει ή επίγεια όδοιπορία του ανθρώπου, δηλαδή ό βίος του πάνω στή γή. Αρχίζει όμως μιá νέα, μιá έντελώς διαφορετική ζωή. 'Ο θάνατος είναι όρόσημο για τόν άνθρωπο : ή θα μείνη κοντά στο Θεό ένωμένος μαζί Του ή θα άπομακρυνθί από τήν πηγή τής ζωής. Με τήν τελευταία άπόφαση χάνεται και ή δυνατότητα τής μετανοίας.

'Ο Κύριος μάς ύπογραμμίζει αυτά με τήν παραβολή τών δέκα παρθένων. 'Ο Άπόστολος Παύλος συνιστά στους Χριστιανούς νά εργάζονται τó άγαθό, όσο βρίσκονται στήν παρούσα ζωή. Με τó θάνατο αρχίζει ή μερική κρίση του ανθρώπου. Τήν όνομάζουμε μερική για νά τή διακρίνουμε από τή γενική κρίση, δηλαδή τή δευτέρα παρουσία του Κυρίου. Κατά τó χρονικό διάστημα πού μεσολαβεί, ό «κοιμηθείς» άνθρωπος βρίσκεται σέ μιá μέση κατάσταση. Άνάλογα με τίς πράξεις τής ζωής του πορεύεται ή τή ζωή τής μακαριότητας ή τή ζωή τής άτέλειωτης θλίψεως και όδύνης. Ή πρώτη είναι ή ζωή τής γνώσεως και τής αγάπης του Θεού και ή δεύτερη ή στέρηση αúτης τής εύφροσύνης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

'Ο θάνατος κλείνει τήν προσωρινή ζωή του ανθρώπου επί τής γής και άνοίγει τήν αιώνια. Ή μερική κρίση πού άκολουθεί, είναι πρόξενος τής ζωής του Παραδείσου ή τής κολάσεως.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Γεν. β' 16 έξ. Μάρκ. ε' 22 - 43, Λουκ. ζ' 11 - 17, 'Ιω. ιδ' 2 έξ., Ρωμ. ε' 12 - 21, Α' Κορ. ιε' 15, 54 - 57, Β' Κορ. ε' 1 - 10.
2. «Όντως φοβερώτατον τó του θανάτου μυστήριον, πώς ψυχή εκ του σώματος βιαίως χωρίζεται εκ τής άρμονίας και τής συμφυίας ό φυσικώτατος δεσμός, θείω βουλήματι άποτέμενεται...» (*"Υμνος από τή Νεκρώσιμη Άχολονθία*).
3. Τής μετανοίας και τής άφέσεως τών άμαρτιών ό παρών έστι καιρός, έν δέ τώ μέλλοντι αιώνι ή δικαία κρίσις και άνταπόδοσις... μετά τήν έντεύθεν άπαλ-

λαγήν οὐκ ἔστι καιρὸς κατορθωμάτων, τοῦ Θεοῦ τὸν παρόντα καιρὸν ἐπιμετρήσαντος εἰς ἐργασίαν τῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ εὐαρέστησιν» (*Μ. Βασίλειος, Ρ.Γ. 31, 700, 701*).

4. «Ὁ παρὼν βίος πολιτείας ἐστὶ καιρὸς, μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν κρίσις καὶ κόλασις» (*Ἰω. Χρυσόστομος, Ρ.Γ. 57, 416*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζη ὁ Χριστιανὸς τὸ θάνατο; 2) Ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τοῦ στίχου Ἰω. ια' 25; 3) Τί μᾶς προσφέρει ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου στὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου; 4) Νὰ μελετήσης τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 κείμενο. Τί θέλει μὲ τὸ στοχασμὸ του νὰ ἐκφράσῃ ὁ ὑμνογράφος Δαμασκηνός;

2. Ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου.

«Ἐγὼ εἰμι τὸ **Α** καὶ τὸ **Ω**». Ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας. Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὑπῆρχε πρὶν δημιουργηθῇ ὁ κόσμος. Ἡ ἐπιβλητικὴ εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορα παρουσιάζει τὸν Κύριο ὡς Δημιουργό, Κυρίαρχο καὶ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Ὁ Κύριος εἶναι «ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ» (Ἀποκ. α' 8).

Ἡ πρώτη παρουσία τοῦ Κυρίου στὸν κόσμο ἦτο κρυμμένη στὴν ἀφάνεια καὶ τὴν ταπείνωση. Ἡ δευτέρα παρουσία Του θὰ εἶναι καὶ ἐπιφανὴς καὶ ἔνδοξη.

Ὁ χρόνος τῆς δευτέρας ἐμφανίσεως τοῦ Κυρίου μᾶς εἶναι ἄγνωστος. Ὁ Κύριος ὅταν ρωτήθηκε σχετικῶς, ἀπάντησε ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Θεὸ κανεὶς δὲν γνωρίζει τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα ἐκείνη. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ χρόνος τῆς δευτέρας παρουσίας δὲν ἐνδιαφέρει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Κύριος ὅμως θέλει τοὺς ἀνθρώπους προετοιμασμένους. Γι' αὐτὸ χρησιμοποιοῖ θαυμάσιες εἰκόνες, ὅπως π.χ. τὴν παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων, τὴν εἰκόνα τοῦ κλέπτη, κ.ἄ.

Τὰ σημεῖα τῆς δευτέρας παρουσίας.

α) Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ ρθῇ ὅταν τὸ Εὐαγγέλιο θὰ κηρυχθῇ σ' ὅλο τὸν κόσμο.

β) Ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ θὰ ἐπιστρέψῃ στὸ Σωτήρα Χριστὸ πιστεύοντας σ' Αὐτόν.

γ) Ὁ Σατανᾶς θὰ ἐμφανισθῇ ὡς ὁ Ἀντίχριστος. Στὴν πρώτη παρουσία τοῦ Κυρίου ὁ Σατανᾶς προσπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδο τοῦ Κυρίου στὸ δημόσιο ἔργο Του. Πρὶν ἀπὸ τὴ δευτέρα παρουσία, θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξάπλωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

δ) Πόλεμοι, πείνα, ἀσθένειες, φυσικὲς καταστροφές, διώξεις τῶν πιστῶν καὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων θὰ προετοιμάσουν τὴ δευτέρα παρουσία.

Ἡ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Εἶναι ἡ βάση τῆς πίστεώς μας. Ὁ Κύριος ἀντίθετα πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους ποὺ δὲν πίστευαν στὴν ἀνάσταση, διαβεβαιώνει ὅτι θὰ ρθῇ ὥρα ποὺ ὅλοι ὅσοι θὰ βρισκωνται στὰ μνημεῖα, θὰ ἀκούσουν τὴ φωνὴ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἀναστηθοῦν.

Οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν ὡς κεντρικὸ σημεῖο στὸ κήρυγμά τους τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ θεμέλιο καὶ ἡ ἐγγύηση τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως. Τὸ σῶμα ποὺ θὰ ἀναστηθῇ, βασικὰ θὰ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ ἐκεῖνο ποὺ φοροῦσαμε πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό μας. Καὶ ὅμως ! Θὰ ἔχῃ κάτι τὸ νέο, θὰ εἶναι μεταμορφωμένο καὶ πνευματικό. Θὰ εἶναι ἄφθαρτο καὶ ἀθάνατο. Δὲν θὰ χρειάζεται ὑλικὲς τροφές καὶ θὰ εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς γήινες ἀνάγκες. Ὁ Κύριος χαρακτηρίζει τὸ ἀναστημένο σῶμα ἐνδοξο γιὰτὶ ἀντικατοπτρίζει τὴ λαμπρότητα τῆς ψυχῆς. Καὶ τὰ σώματα τῶν ἀμαρτωλῶν θὰ εἶναι ἄφθαρτα, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι ἐνδοξα. Θὰ ὑπομένουν αἰώνια τὶς τιμωρίες τῶν ἀμαρτιῶν.

Ἡ τελικὴ κρίση. Μετὰ τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν ἀκολουθεῖ ἡ τελικὴ κρίση. Ἡ κρίση τοῦ ἀνθρώπου βρίσκεται σὲ τοῦτο : Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου. Θέλησε νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἀγάπησαν μᾶλλον τὸ σκοτάδι παρὰ τὸ φῶς. Ὁ Κύριος κατὰ τὴν πρώτη παρουσία Του δὲν ἤρθε γιὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμο, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν σώσῃ. Στὴ δευτέρα παρουσία ὁ Θεὸς - Πατέρας θὰ παραδώσῃ τὴν τελικὴ κρίση στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ ποὺ θὰ ἐκδώσῃ τὴν τελικὴ Του ἀπόφαση.

Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀπόκτησαν προσωπικὸ σύνδεσμο μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ θὰ ἀπολαύσουν τὴ δόξα καὶ τὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου. Ἀντίθετα, ἐκεῖνοι ποὺ ἐξῆσαν μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό, θὰ ἀποχωρι-

στοῦν ὀριστικά ἀπὸ τὸν Κύριο. Αὐτὸ ὅμως σημαίνει αἰώνια κόλαση.

Οἱ παραβολὲς τῶν ζιζανίων, τῆς σαγῆνης, τῶν μωρῶν καὶ τῶν φρόνιμων παρθένων, τῶν βασιλικῶν γάμων καὶ τοῦ ἄπιστου οἰκονόμου μιλοῦν γιὰ τὴν τελικὴ κρίση καὶ τὴν ὀριστικὴ ἰσχὺ της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Κύριος μὲ τὴν πρώτη παρουσία Του δίδαξε καὶ κάλεσε κοντά Του ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Μὲ τὴ δευτέρα καὶ ἔνδοξη παρουσία Του θὰ τοὺς κρίνῃ. Πρὶν ἀπὸ τὴν τελικὴ κρίση ὀρισμένα σημεῖα θὰ τὴν προαναγγείλουν. Ἡ τελικὴ κρίση εἶναι ἡ ὀριστικὴ ἀμοιβὴ ἢ τιμωρία τῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κδ' 3, 24 - 43, κε' 31, Μάρκ. ιγ' 32, Λουκ. ιβ' 35 ἐξ., Α' Θεσ. β' 19, Ἀποκ. θ' 1 - 9, Α' Κορ. ιε' 1 ἐξ., Κολ. γ' 3, Ἰω. ε' 22, Ψαλμ. 104, 7.
2. «Ὡςπερ καὶ ἡ ὕελος ἐξ ἄμμου μὲν ἐστίν, οὐκέτι δὲ ἄμμος, ἀλλ' ἑτερόν τι παρ' ἐκεῖνο ἀφ' οὗ γέγονε· καὶ ὁ στάχυς ὡσαύτως οὐκέτι κόκκος, ἀλλὰ στάχυς ἑτερόν τι παρὰ τὸν κόκκον· οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει βέλτιον τὸ σῶμα μετασκευάζεται» (Θεόδωρος Μομφρεστίας).
3. «Τὴν ὥραν τῆς ἐτάσεως (= ἐξετάσεως) καὶ τῆς φρικτῆς ἐλεύσεως τοῦ φιληθρώπου δεσπότη κατανοῶν, ὅπως τρέμω καὶ σκυθρωπάζω κρᾶζω σοι· Κριτὰ μου δικαιοῦται καὶ μόνε πολυέλεε, μετανοοῦντά με δέξαι τῆς Θεοτόκου πρεσβείας» (Ὑμνολογία Ἀπόκρεω).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιὰ σημεῖα καὶ πῶς μᾶς προετοιμάζουν γιὰ τὴ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου μας; 2) Τί σοῦ ὑπενθυμίζει ἡ εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορα Χριστοῦ; 3) Γιατί διαβάζεται στὴν ἐκκλησίᾳ ἡ περικοπὴ Ματθ. κε' 31 - 46 τὴν Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω; Ἔχει ἰδιαίτερη σημασία; 4) «Ἡ ἐπίγεια ζωὴ μας εἶναι ὁ προθάλαμος τῆς αἰωνιότητος». Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ φράση;

3. Ἡ κοινωνία τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ κοινωνία τῶν Ἀγίων. Ἡ ἀγάπη χαρακτηρίζει τὸ γνήσιο μαθητὴ τοῦ Κυρίου. Ἡ ἔνωσή του μὲ τὸ Χριστὸ τρέφει τὴν ἀγάπη αὐτή. Ὅταν ὅμως ὁ ἄνθρωπος δὲν συνδέεται μὲ τὸ Χριστό, τότε οἱ σχέσεις του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δὲν εἶναι ἀρμονικὲς καὶ εἰρηνικές.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κύριο, ὑπόδειγμα κοινωνίας ἀγάπης παρουσιάζουν οἱ Ἅγιοι. Ὅταν τιμοῦμε τοὺς Ἁγίους, θυμόμαστε τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Χάρις Του τοὺς δυνάμωσε καὶ μὲ αὐτὴ ἐζησαν μιὰ ζωὴ πίστεως καὶ ἀγάπης. Ἡ τιμὴ λοιπὸν τῶν Ἁγίων εἶναι ταυτόχρονα καὶ προσκύνηση τῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος εὐκολώτερα ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς Ἁγίους. Τοὺς παρακαλεῖ νὰ μεσιτεύσουν στὸν Κύριο καὶ γιὰ τὴ δική του πνευματικὴ προκοπή.

Ἡ κοινωνία τῶν Ἁγίων μᾶς βοηθεῖ νὰ καταλάβουμε τὸ σύνδεσμο ποὺ ὑπάρχει μεταξύ τῶν Χριστιανῶν ποὺ ζοῦν καὶ ἐκείνων ποὺ κοιμήθηκαν. Οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ στρατιῶτες τῆς πίστεως καὶ οἱ δεύτεροι οἱ θριαμβευτὲς τῆς. Στὴ θεία Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας οἱ εὐχὲς ζητοῦν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ κοινωνία τοῦ οὐρανοῦ. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία κι ὁ κόσμος ὅπως θὰ γίνουν μετὰ τὴ δευτέρα παρουσία. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίζει βέβαια ἀπὸ τὴ γῆ. Ἡ σύγκριση ὅμως τῆς ζωῆς αὐτῆς μὲ τὴν οὐράνια δόξα δὲν εἶναι δυνατὴ.

Ἡ κοινωνία τοῦ οὐρανοῦ εἶναι γιὰ μᾶς πραγματικὸ μυστήριο. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συγκρίνει τὸν παρόντα κόσμο μὲ τὸν κόσμο τοῦ οὐρανοῦ. Στὴ ζωὴ αὐτὴ ἡ πνευματικὴ μας γνώση εἶναι περιορισμένη. Οἱ προφῆτες μᾶς ἀποκάλυψαν ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ μυστήρια τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ρθῇ ἡ τέλεια γνώση μὲ τὴ ζωὴ στὸν οὐρανό, τότε τὸ μερικὸ καὶ ἀτελὲς θὰ καταργηθῇ. Τώρα βλέπουμε ἀμυδρὰ μέσα ἀπὸ ἓνα μετὰλλينو καθρέπτη. Πολλὰ αἰνίγματα ποὺ μένουν, δὲν μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε. Τότε ὅμως θὰ τὰ δοῦμε ὅλα «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον».

Γιὰ τὴ δόξα τοῦ οὐρανοῦ μόνο μὲ εἰκόνες καὶ παραβολὲς εἶναι δυνατό νὰ μιλᾷ ὁ ἄνθρωπος. Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ μᾶς διηγηθοῦν καὶ παραστήσουν «ἃ ὁφθαλμὸς οὐκ οἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Α' Κορ. β' 9).

Ἡ κοινωνία μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ πιστὸς σὰν ζωντανὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶρα ἀλλὰ καὶ ὅταν πεθάνῃ, προγεύεται

τὴν ὀριστικὴ ἐπικοινωνία του με τὸν Κύριο. Ἡ κοινωνία αὐτὴ με τὸν Κύριο συμβολίζεται στὴν Καινὴ Διαθήκη μ' ἓνα δεῖπνο.

Ἡ συμμετοχὴ μας στὸ δεῖπνο αὐτὸ εἶναι οὐσιαστικὴ καὶ προσωπικὴ. Ὁ πιστὸς ἀξιώνεται μετὰ τὸν θάνατο νὰ βλέπῃ καὶ νὰ προσκυνῇ συνεχῶς τὸ Θεό. Τὸ ἴδιο κάνουν καὶ οἱ ἄγγελοι. Δοξολογοῦν ἀκατάπαυστα τὸν Τριαδικὸ Θεό.

Στὴ θεία Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας οἱ ὕμνοι, ἡ δοξολογία καὶ οἱ εὐχὲς τοῦ ἱερέως μᾶς μεταφέρουν στὸ οὐράνιο θυσιαστήριο. Ἡ δοξολογία μας ἐνώνεται μ' ἐκείνη τῶν Ἀγίων καὶ τῶν ἀγγέλων.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ζητοῦσε ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἀποκτήσουν «νοῦν Χριστοῦ» καὶ νὰ αἰχμαλωτίζουν κάθε σκέψη τους στὴν ὑπακοή τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ σημαίνει κοινωνία με τὸν Ἰησοῦ Χριστό, πού ὁλοκληρώνει τὸν ἄνθρωπο.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ θάνατος μεταθέτει τὸν πιστὸ Χριστιανὸ ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανό. Ἐκεῖ γίνεται συμπολίτης τῶν Ἀγίων. Ἀξιώνεται ἀκόμη νὰ ἀπολαμβάνῃ ἐκεῖνα πού ἐτοίμασε ὁ Θεὸς γιὰ ἐκείνους πού τὸν ἀγαποῦν.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ματθ. κβ' 1 - 14, κε' 1 - 12, Λουκ. ιβ' 37, κγ' 43, Ἰω. ιδ' 8, Πράξ. ζ' 59, Ρωμ. η' 30, Α' Κορ. ιβ' 13, Α' Τιμ. α' 17, Ἀποκ. ε' 8.
2. «Ὡςπερ οἱ βλέποντες τὸ φῶς ἐντὸς εἰσι τοῦ φωτὸς καὶ τῆς λαμπρότητος αὐτοῦ μετέχουσιν, οὕτως οἱ βλέποντες τὸν Θεὸν ἐντὸς εἰσι τοῦ Θεοῦ μετέχοντες αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος... μετοχὴ δὲ Θεοῦ εἰσι τὸ γινώσκειν Θεὸν καὶ ἀπολαύειν τῆς χρηστότητος αὐτοῦ» (*Εἰρηναῖος, Ρ.Γ. 7, 1035*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιὰ σχέση ὑπάρχει μεταξύ τῶν Χριστιανῶν πού εἶναι στρατευμένοι στὴ γῆ καὶ ἐκείνων πού θριαμβεύουν στοὺς οὐρανοὺς; 2) Ποιὰ ἀλήθεια ἐκφράζει τὸ Λουκ. ιβ' 37; 3) «Καὶ ζῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Ἀνάπτυξε με λίγα λόγια τὸ 12ο αὐτὸ ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. 4) Τί εἶναι οὐράνια εὐτυχία;

4. Ἡ τελείωση τῆς δημιουργίας.

Ἡ τελείωση τοῦ ἀνθρώπου. Γιά τὸν ἄνθρωπο ποὺ πιστεύει στὸ Χριστό, δὲν ὑπάρχει τέλος ζωῆς. Ὑπάρχει τελείωση, ποὺ σημαίνει ὁλοκλήρωση. Κι ἐμεῖς γιὰ νὰ δηλώσουμε ὅτι κάτι ὁλοκληρώσαμε χρησιμοποιοῦμε τὸ ρῆμα «τελειώνω». Ἔτσι ἡ τελείωση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ προορισμοῦ του.

Ἡ Ἐκκλησία μας λέγει γιὰ τὸν Ἅγιο: «Ξίφει τελειοῦται», «ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται». Ὁ Πιστὸς ἄνθρωπος συμμετέχει στὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης ποὺ ἐπικρατεῖ στὴν Ἁγία Τριάδα. Μέσα στὴν ἀγάπη πετυχαίνει ὁ ἄνθρωπος τὴν τελείωσή του, τὴν ὁλοκλήρωσή του.

Ἡ καινὴ κτίση. Τὴν τελείωση τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἀνακαίνιση καὶ ἀνανέωση τοῦ ὕλικου κόσμου. Ὁ σκοπὸς τῆς ὕλικῆς δημιουργίας εἶναι νὰ διηγείται τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ - Δημιουργοῦ. Μετὰ ὅμως τὴν ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου ἡ κτίση «συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν». Στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν ἱερὴ Ὑμνολογία λέγεται ὅτι ὁ Χριστὸς ἦρθε «ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον», δηλαδὴ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ὕλική κτίση.

Ἡ δευτέρα παρουσία θὰ σημάνη τὴν ὥρα τῆς «καινῆς κτίσεως». Στὴν Ἀποκάλυψη ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παρουσιάζει τὴν καινὴ κτίση μὲ τὴν εἰκόνα τῆς οὐράνιας Ἱερουσαλὴμ. Ἡ Βαβυλὼν ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας, θὰ ἔχῃ καταστραφῇ. Ὁ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ δὲν θὰ ἔχουν κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς τελικῆς κρίσεως τὴ μορφή ποὺ τώρα βλέπουμε. Ἡ ἀνακαίνιση τοῦ κόσμου γίνεται μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ μὲ τὴ δημιουργικὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ.

Ἡ αἰώνια βασιλεία τοῦ Χριστοῦ. «Καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος», ὁμολογοῦμε στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ βεβαιώνει τὴ Θεοτόκο ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι αἰώνια. Ὁ Κύριος βασιλεύει στὸν κόσμο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας. Ὁ Κύριος ὅμως εἶναι καὶ βασιλιάς τῶν πιστῶν ποὺ τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν τελικὴ κρίση θὰ εἶναι μόνο θριαμβεύουσα.

Ἐφ' ὅσον ὁ Κύριος θὰ ἔχῃ ἐκπληρώσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τότε θὰ ὁδηγήσῃ στὸ Θεὸ τὰ λυτρωμένα παιδιά Του. Ὁλόκληρὴ ἡ

ἀνθρωπότητα, ἡ πλάση καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ ὑποταχθοῦν στὸ Θεό - Πατέρα.

Ἡ ὑποταγή τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἐκπλήρωση τοῦ πατρικοῦ θελήματος. Ὁ Κύριος ὑποτάσσεται, γιατί ὡς Θεάνθρωπος συνδέεται ἀδιάσπαστα μέ τοὺς ἀνθρώπους ὡς Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Κύριος ὅμως ὡς Θεὸς εἶναι ὁμοούσιος μέ τὸν Πατέρα καὶ ἔτσι εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ αἰωνίου Φωτὸς καὶ τῆς Ζωῆς. Ὁ Κύριος ὡς Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας θὰ μεταδίδῃ στὸ ὑπόλοιπο Σῶμα τὴ μακάρια καὶ ἀτελεύτητη ἀγάπη καὶ ζωὴ τοῦ Θεοῦ.

Αὕτῃ τὴν αἰώνια Βασιλεία φανέρωσε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη: «Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκ. ια' 15).

Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου, ποὺ κατέχεται ἀπὸ σφοδρὸ πόθο γιὰ νὰ εἶναι ὁ Θεὸς «τὰ πάντα ἐν πᾶσι», εἶναι:

«Ναί, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ» (Ἀποκ. κβ' 20).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ θεὸς προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου τελειώνεται, δηλαδὴ ὁλοκληρώνεται στὸν οὐρανό. Κατὰ τὴ δευτέρα παρουσία θὰ ἀνακαινισθῇ καὶ ἡ κτίσις. Ὁ Κύριος ὡς θριαμβευτὴς βασιλιάς θὰ παραδώσῃ τὴ βασιλεία στὸ Θεό - Πατέρα.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Μάρκ. ιβ' 25, Α' Κορ. β' 9, Α' Πέτρ. α' 4, Β' Πέτρ. γ' 10 ἑξ., Ρωμ. η' 18, Ἀποκ. β' 17, γ' 12, κα' 5.
2. «Ἡ τοῦδε τοῦ παντὸς μεταποίησις καὶ μετάθεσις εἰς τὸ ἀκίνητον καὶ ἀσάλευτον» (Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *P.G.* 35, 1109).
3. «Ἐλευθερωθήσεται γὰρ ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς καὶ οὐκέτι ἔσται φθαρτὴ, ἀλλ' ἀκολουθήσει τῇ τοῦ σώματος εὐμορφίᾳ τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 60, 530).
4. «Παραδώσει γὰρ οὐχ ὡς αὐτὸς ταύτης ἐκπίπτων. Κοινὴ γὰρ ἡ βασιλεία, ὥσπερ καὶ ἡ θεότης. Ἀλλ' ὡς τὸ ἔργον τελειώσας ὁ Πατὴρ αὐτῷ ἐνεχειρίσατο» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 61, 341).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Γιατί ὑποφέρει ἡ κτίσις ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου; (Μελέτησε Γεν. γ' 14 - 20).
- 2) Τί θὰ γίνῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ κατὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου; 3) Τί τονίζει στὸ κείμενό του ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος; 4) Πῶς βασιλεύει αἰώνια ὁ Ἰησοῦς Χριστός;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ :

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1. Τὰ θεῖα Μυστήρια καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Οἱ χριστιανικὲς ἀλήθειες συμβολίζονται μὲ πολλὰ παραστάσεις. Μία ἀπὸ αὐτὲς εἶναι ἡ παράσταση τῆς ἀμπέλου. Τὴ βλέπουμε σὲ ὀρισμένα εἰκονοστάσια. Μᾶς θυμίζει τὶς σχετικὲς παραβολὰς τοῦ Κυρίου καὶ τὴ φράση Του : «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα» (Ἰω. ιε' 5).

Τὸ κλῆμα, ὅταν εἶναι ἐνωμένο μὲ τὴν κληματαριά, τρέφεται καὶ καρποφορεῖ. Ἀντίθετα, ὅταν κοπῇ, ξεραίνεται καὶ ἀχρηστεύεται. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς πιστοὺς. Ὅταν εἶναι ἐνωμένοι μὲ τὴν πνευματικὴ ἀμπελο, τὸ Χριστό, ἀγιάζονται καὶ αὐξάνουν πνευματικά. Ἡ ἐνωσίς μας μὲ τὸ Χριστό γίνεται μὲ τὰ θεῖα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι μονάχα εἶναι δυνατὴ ἡ ἐνότητα μεταξύ μας καὶ ἡ ἐνσωμάτωσή μας στὴν Ἐκκλησία.

Τὰ Μυστήρια ὡς πράξεις τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὰ θεῖα Μυστήρια συνεχίζεται τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Συνεχίζονται τὰ θαύματά Του. Αὐτὰ δὲν περιορίστηκαν μόνο στοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς Τους. Γίνονται καὶ σήμερα καὶ θὰ γίνωνται σ' ὅλες τὶς ἐποχές. Σχετίζονται μὲ τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς μας καὶ τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία μας τονίζει μὲ πολλοὺς τρόπους τὴ θαυματουργικὴ ἐνέργεια τοῦ Κυρίου. Ἔτσι στὶς εὐχὲς τῆς θείας Μεταλήψεως ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ θεραπεύσῃ, καθάρισι καὶ ἀγίασι τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα μας.

Μυστήρια εἶναι οἱ ἱερὲς ἐκεῖνες τελετὲς, ποὺ σύστησαν ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ ὁποῖες μεταδίδουν στοὺς πιστοὺς μὲ μυστικὸ τρόπο τὴν ἀόρατὴ θεία Χάρη.

Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε τὴν προσφορὰ τῶν θείων Μυστηρίων, εἶναι ἀνάγκη νὰ δοῦμε : τὴ θεία σύστασή τους, τὴ θεία Χάρη καὶ τὰ ὁρατὰ σημεῖα ποὺ τὴ μεταδίδουν.

Ἡ σύσταση τῶν Μυστηρίων. Τὰ Μυστήρια συστήθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τοὺς Ἀποστόλους. Ξέρουμε ὅτι ὁ Κύριος στὸ Μυστικὸ Δείπνο παρέδωσε τὸ Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας : «Λάβετε φάγετε... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες... Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Ματθ. κοτ' 26-27, Λουκ. κβ' 19). Ἡ σύσταση τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος στηρίζεται στὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς Ἀποστόλους νὰ μαθητεύσουν καὶ νὰ βαπτίσουν ὅλα τὰ ἔθνη. Στὸ μυστήριο τῆς Μετανοίας ὁ ἱερεὺς ἐνεργεῖ σύμφωνα μὲ τὴν ἐξουσία ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὸ Χριστό : «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰω. κ' 22-23). Τὸ Ἅγιο Εὐχέλαιο στηρίζεται στὴν περικοπὴ ποὺ μιλάει γιὰ τὴ χρῆση τοῦ ἁρρώστου μὲ λάδι (Ἰακ. ε' 14-15). Τέλος στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων βλέπουμε πῶς γινόταν τὸ Χρίσμα κατὰ τὰ ἀποστολικά χρόνια κ.λ.π.

Τὰ ὁρατὰ σημεῖα. Κάθε Μυστήριο συνοδεύεται ἀπὸ σχετικὴ τελετὴ. Ἡ τελετὴ, δηλαδὴ τὰ λόγια καὶ οἱ πράξεις, εἶναι τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου.

Ὅρατὰ σημεῖα χρησιμοποιοῦσε καὶ ὁ Κύριος στὰ θαύματά Του. Στὸ θαῦμα π.χ. τοῦ κωφάλαου ἔβαλε τὰ δάχτυλά Του στὰ αὐτιά καὶ τὴ γλῶσσα τοῦ ἁρρώστου γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσει (Μαρκ. ζ' 31-37). Φυσικὰ οἱ ἐξωτερικὲς αὐτὲς πράξεις δὲν ἔφεραν τὴ θεραπεία τοῦ ἁρρώστου, ἀλλὰ ἡ θαυματουργικὴ δύναμη τοῦ Κυρίου. Οἱ πράξεις αὐτὲς ἦταν τὸ ὄργανο τῆς θείας δυνάμεως. Ἔτσι καὶ ἡ πέννα, ὅταν γράφουμε, γίνεται ὄργανο γιὰ νὰ ἀποτυπώσουμε στὸ χαρτὶ τὶς ἰδέες μας.

* Ἄλλοτε πάλι ὁ Κύριος μὲ μιὰ ἐξωτερικὴ ἐνέργεια διδάσκει κάτι τὸ πνευματικόν. Πλένει π.χ. τὰ πόδια τῶν μαθητῶν Του γιὰ νὰ τοὺς διδάξῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην.

Ἐνα ἄλλο σημεῖο ποὺ πρέπει νὰ προσέξουμε, εἶναι τοῦτο : Τὰ ὁρατὰ σημεῖα τῶν Μυστηρίων διαφέρουν ἀπὸ τὰ σημεῖα ποὺ δηλώνουν κάτι σὲ διάφορες περιστάσεις. Ὁ δείχτης ἐνὸς ταχύμετρου αὐτοκινήτου δείχνει, π.χ. ὅτι τὸ αὐτοκίνητο τρέχει μὲ ταχύτητα πενήντα χιλιομέτρων τὴν ὥρα. Ὁ μπλὲ ἢ ὁ κόκκινος σταυρὸς ἔξω ἀπὸ ἕνα οἶκημα δηλώνει ὅτι τὸ οἶκημα αὐτὸ εἶναι νοσοκομεῖο ἢ κλινικὴ. Τὰ σημεῖα ὁμως δὲν ἔχουν μέσα τους δύναμη, δὲν δημιουργοῦν

ἐκείνο πού δείχνουν. Ούτε τὸ ταχύμετρο δημιουργεῖ τὴν ταχύτητα τοῦ αὐτοκινήτου οὔτε ἡ ὑπαρξη τοῦ σταυροῦ δημιουργεῖ τὸ νοσηλευτικὸ ἴδρυμα.

Στὰ Μυστήρια τὰ πράγματα εἶναι διαφορετικά. Τὰ ὁρατὰ σημαῖα τῶν Μυστηρίων δὲν εἶναι ἀπλὰ σύμβολα τῆς θείας Χάριτος ἀλλὰ ὄργανα πού τὴ μεταδίδουν. Ὅταν ὁ ἱερεὺς βυθίζῃ τὸ νήπιο στὸ νερὸ τῆς κολυμβήθρας ἀναφωνώντας «βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ...», τότε ἡ τριπλὴ κατάδυση στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος χαρίζει στὴν ψυχὴ αὐτὸ ἀκριβῶς πού δείχνει: τὴν ἀναγέννηση τῆς ψυχῆς.

Ἡ ἐξωτερικὴ καὶ αἰσθητὴ πλευρὰ τῶν Μυστηρίων ἔχει μεγάλη σημασία. Τὸ νερὸ τοῦ βαπτίσματος φέρει στὸ νοῦ μας τὸν καθαρισμὸ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὸ μύρο τοῦ χρίσματος τὴν ἐνίσχυση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ ἄρτος τῆς θείας Εὐχαριστίας μᾶς θυμίζει τὴν τροφὴ τῆς ψυχῆς μὲ τὴ θεία Κοινωνία.

Μὲ αὐτὰ ἔρχονται στὴ μνήμη μας βιβλικά γεγονότα: ἡ σωτηρία τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας, ἡ χρῆση τῶν ἱερέων καὶ τῶν βασιλέων μὲ ἁγιασμένο λάδι καὶ τὸ θεόσταλτο μάννα στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ.

Ἡ Θεία Χάρις. Εἶναι ἡ ἀόρατη ἐνέργεια τῶν Μυστηρίων. Φέρνει τὸ Χριστὸ στὴν ψυχὴ μας, μᾶς χαρίζει ἓνα νέο ψυχικὸ ἔνδυμα, μᾶς σφραγίζει μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα πού εἶναι ἡ κύρια πηγὴ τῆς θείας Χάριτος.

Γιὰ νὰ εἶναι ἔγκυρα τὰ Μυστήρια, πρέπει νὰ τελοῦνται ἀπὸ κανονικοὺς κληρικοὺς σύμφωνα μὲ τὶς Παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ πίστις καὶ ἡ προπαρασκευὴ τοῦ Χριστιανοῦ πού μετέχει σ' αὐτά, εἶναι ἀπαραίτητη. Μόνο τότε ἐνεργοῦν στὴν ψυχὴ του καὶ τὴν ὠφελοῦν.

Ἀριθμὸς καὶ διαίρεση τῶν Μυστηρίων. Τὰ Μυστήρια εἶναι ἑπτὰ: τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ θεία Εὐχαριστία, ἡ Μετάνοια ἢ Ἐξομολόγηση, ἡ Ἱερωσύνη, ὁ Γάμος καὶ τὸ Εὐχέλαιο.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τέσσερα πρῶτα εἶναι ὑποχρεωτικά καὶ τὰ ὑπόλοιπα τρία προαιρετικά. Τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα καὶ ἡ Ἱερωσύνη δὲν ἐπαναλαμβάνονται, τὰ ὑπόλοιπα ἐπαναλαμβάνονται.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὰ θεία Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας συστήθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τοὺς Ἀποστόλους. Εἶναι οἱ ἀγωγοὶ τῆς θείας Χάριτος. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο στοιχεῖα : τὸ φυσικὸ (τελετὴ) καὶ τὸ ὑπερφυσικὸ (θεία Χάρις).

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Σύγκειται δὲ τὰ μυστήρια ἐκ τε φυσικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ. Οὐκ εἰσὶ δὲ ψιλὰ σημεῖα τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ . . . Ὁμολογοῦμεν δ' αὐτὰ εἶναι ὄργανα δραστηρικὰ τοῖς μνουμένοις χάριτος ἐξ ἀνάγκης» (*Δοσίθεος Ἱεροσολύμων*).
2. «Καὶ δι' ἀναξίων εἴωθεν ἐνεργεῖν ὁ Θεός . . . Οὐδὲν γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὰ προκείμενα εἰσάγει, ἀλλὰ τὸ πᾶν τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως ἔργον ἐστί, κακείνός ἐστιν ἡμᾶς ὁ μυσταγωγῶν» (*Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 61, 69*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς γράφει γιὰ τὸν Κύριο : «Καὶ ὅλο τὸ πλῆθος προσπαθοῦσε νὰ τὸν ἀγγίξῃ γιατί μιὰ δύναμη ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ αὐτὸν καὶ τοὺς γιάτρεινε ὅλους» (Λουκ. στ' 19).

α) Πῶς ἐγγίζουσιν οἱ ἄνθρωποι σήμερα τὸν Ἰησοῦ Χριστό;

β) Σήμερα πῶς βγαίνει ἡ δύναμη ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό;

2) Γιατί μερικοὶ ἄνθρωποι ἀποφεύγουν τὴν προετοιμασίαν τους ὅταν πρόκειται νὰ κοινωνήσουν;

2. Τὸ Ἅγιο Βάπτισμα.

Τὸ Ἅγιο Βάπτισμα εἶναι τὸ Μυστήριον ἐκεῖνο, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ πιστὸς ἄνθρωπος καθαρίζεται ἀπὸ κάθε ἁμαρτία καὶ ἀναγεννιέται πνευματικὰ μὲ τριπλὴ κατάδυση στὸ νερό, στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, ὅπως εἴπαμε, σύστησε ὁ Κύριος.

Τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα. Αὐτὰ εἶναι ἡ τριπλὴ κατάδυση καὶ ἀνάδυση τοῦ βαπτιζόμενου στὸ ἁγιασμένο νερὸ καὶ ἡ ἐπὶ κληση τῆς Ἁγίας Τριάδος.

α) Τὸ νερό. Εἶναι ἀπαραίτητο στοιχεῖο γιὰ τὸ Μυστήριον. Εἶναι τὸ φυσικὸ μέσο καθαρισμοῦ. Ἐπιτυχῶς λοιπὸν μπορεῖ νὰ συμβολίσῃ τὸν πνευματικὸν καθαρισμὸν τοῦ πιστοῦ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Τὸ νερὸ εἶναι δηλωτικὸ καὶ τῆς καταστροφῆς. Πλημμύρες καὶ καταιγίδες καταστρέφουν καὶ ἀφανίζουν ἄψυχα καὶ ἔμψυχα. Εἶναι σύμβολο ἀφανισμοῦ καὶ θανάτου. Στὸ νερὸ τοῦ Βαπτίσματος ὁ πιστὸς καθαρίζεται ἀπὸ τὴν προπατορικὴ ἁμαρτία καὶ τὶς προσωπικῆς του ἁμαρτίες (στὴν περίπτωσι τοῦ ἐνῆλικου).

Τὸ νερὸ τέλος χαρίζει ζωὴ καὶ δύναμη. Μὲ αὐτὸ ποτιζονται ἄγωνα ἐδάφη, ἀνανεώνουμε τὸν ὀργανισμό μας καὶ ἀποκτοῦμε δυνάμεις. Εἶναι λοιπὸν κατάλληλο γιὰ νὰ συμβολίσῃ τὴ ζωὴ. Καὶ οἱ τρεῖς συμβολισμοὶ τοῦ νεροῦ ἀντιστοιχοῦν στὰ ἀποτελέσματα τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Τὸ Βάπτισμα καθαρίζει, ἀφανίζει καὶ ἀναγεννᾷ.

β) Ἡ τριπλὴ κατάδυσις. Γίνεται στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ συμβολίζει τὴν τριήμερη Ταφὴ καὶ Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος. Τὸ συμβολισμό αὐτὸ ἀκοῦμε στὴν τελετὴ τοῦ Βαπτίσματος, ὅταν διαβάζεται τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα (Ρωμ. στ' 3-4).

Συμβολισμοὶ τοῦ Βαπτίσματος στὴν Ἁγία Γραφή. Στὰ διάφορα βιβλικά γεγονότα ἔχουμε συμβολισμοὺς καὶ προεικονίσεις τοῦ Μυστηρίου.

α) Στὴ διήγησι γιὰ τὴ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου διαβάζουμε ὅτι «Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος». Τὸ νερὸ μὲ τὸ πρῶστογμα τοῦ Θεοῦ γέμισε ἀπὸ ἔμβια δημιουργήματα. Τὸ Βάπτισμα δίνει στὸν ἄνθρωπο νέα ζωὴ, πνευματικὴ ἀναγέννησι.

β) Ἡ περιτομὴ εἶναι τύπος τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Μὲ αὐτὴν ὁ Ἰσραηλῆτις γινόταν μέλος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ Βάπτισμα ὁ πιστὸς γίνεται μέλος τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἐκκλησίας (Κολ. β' 11).

γ) Τὸ νερὸ τοῦ κατακλυσμοῦ συμβολίζει τὸ Ἅγιο Βάπτισμα (Α' Πέτρ. γ' 18-21). Ἐκεῖ, στὸν κατακλυσμό, ἀφανίστηκαν οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ σώθηκε ἡ οἰκογένεια τοῦ Νῶε. Ἐδῶ, στὸ Βάπτισμα, ἀφανίζεται ἡ ἁμαρτία καὶ σώζεται ἐκεῖνος πού βαπτίζεται.

δ) Ἡ καλύτερη προτύπωσι τοῦ Βαπτίσματος εἶναι ἡ διάβασι τῆς Ἑρυθρᾶς θάλασσας ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτες (Α' Κορ. ι' 2). Στὴν κολυμβήθρα κατεβαίνουμε δοῦλοι τοῦ Σατανᾶ καὶ βγαίνουμε ἐλεύθεροι, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι λευτερώθηκαν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη τὸ βάπτισμα τοῦ Προδρόμου ἦταν σκιὰ

καὶ προπαρασκευὴ τοῦ χριστιανικοῦ Βαπτίσματος. Τῇ θύρᾳ τοῦ τελευταίου ἀνοιξε ὁ Κύριος μετὰ τὴν Βάπτισή Του.

Ἡ τέλεση τοῦ Μυστηρίου. Στὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια οἱ ἄνθρωποι βαπτίζονταν μεγάλοι. Πρὶν βαπτισθοῦν ἔπρεπε νὰ κατηχηθοῦν, νὰ διδαχθοῦν δηλαδὴ τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως καὶ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὶς εἰδωλολατρικὰς συνήθειες καὶ ἀντιλήψεις.

Σήμερα τὴν ἀπόταξη (ἀπάρνηση τοῦ Σατανᾶ) καὶ τὴν σύνταξη μετὰ τὸ Χριστὸ (συμμόρφωση μετὰ ὅσα παραγγέλλει) ὁμολογεῖ ὁ ἀνάδοχος ποὺ εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ νηπίου. Λέγεται ἔτσι γιατί ἀναδέχεται καὶ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνη τῆς χριστιανικῆς μορφώσεως τοῦ ἀναδεκτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὸ νηπιοβαπτισμό θέλησε νὰ δώσῃ στὸν πιστὸ τὴν θεῖα Χάρη ἀπὸ τὴν νηπιακὴν του ἡλικία ὡς δύναμη πνευματικὴ γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ κακοῦ καὶ νὰ ρθῇ στὴν ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ.

α) Πρὶν ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα. Τὰ ὅσα γίνονται πρὶν ἀπὸ τὴν τελετὴν τοῦ Βαπτίσματος, θυμίζουν τὴν κατήχηση ποὺ γινόταν παλαιότερα. Ὁ ἱερεὺς διαβάζει ὁρισμένους εὐχές, ποὺ ὀνομάζονται *ἐξορκισμοὶ ἢ ἀφορκισμοί*. Μετὰ αὐτὰς ἐξορκίζεται ὁ διάβολος νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ βαπτιζόμενο. Κατόπιν ὁ ἱερεὺς γυρίζει αὐτὸν ποὺ πρόκειται νὰ βαπτισθῇ, πρὸς δυσμὰς, στὸ βασιλεῖο τοῦ Σατανᾶ. Ἐδῶ γίνεται ἡ ἀπόταξη. Ἐπειτα γίνεται ἡ στροφή πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς τὸν πνευματικὸν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἐδῶ γίνεται ἡ σύνταξη. Ὁ βαπτιζόμενος ὁμολογεῖ ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ Χριστό, θὰ γίνῃ ὁπαδὸς Του. Αὐτὸ τὸ ἐπιβεβαιώνει ἀπαγγέλλοντας τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ὁ ἱερεὺς παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ ἀξιῶσιν ἐκεῖνον ποὺ σὲ λίγο θὰ βαπτισθῇ «τῆς μεγάλης Χάρτος τοῦ Βαπτίσματος». Γιὰ πρώτη μάλιστα φορὰ ὀνομάζει τὸ νέο πιστὸ μετὰ τὸ χριστιανικὸ του ὄνομα.

β) Ἡ τελετὴ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Τὸ νερὸ ἀγιάζεται μετὰ ὁρισμένους εὐχές καὶ τὸ λάδι ποὺ ἔχει συμβολικὴ σημασίαν, εὐλογεῖται. Ὁ βαπτιζόμενος ὁμοιάζει μετὰ ἀθλητὴν ποὺ θὰ μπῇ στὸ στάδιο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ὅπου θὰ ἀντιμετωπίζῃ ὡς ἐχθρὸν τὴν ἁμαρτίαν. (Οἱ ἀθλητὲς πρὶν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἀλείφονταν μετὰ λάδι γιὰ νὰ γλυ-

στρούν από τὰ χέρια τοῦ ἀντίπαλου). Ἔτσι ὁ βαπτιζόμενος ἀλείφεται μὲ λάδι στὸ στήθος, στὰ αὐτιά στὰ πόδια, στὰ χέρια καὶ γενικά σ' ὅλο τὸ σῶμα του γιὰ νὰ ὑπηρετῇ μὲ ὅλα του τὰ μέλη τὸ Θεό.

Στὸ κύριο μέρος τῆς ἱερῆς Ἀκολουθίας ἔχουμε τὸ τριπλὸ βούτηγμα στὴν κολυμβήθρα στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος, τὸ Χρίσμα (θὰ μιλήσουμε γι' αὐτὸ στὸ ἐπόμενο κεφάλαιο), τὴν περιφορὰ γύρω ἀπὸ τὴν κολυμβήθρα, τὴν ἀπόλουση καὶ τὴν τριχοκουρία.

Ἡ περιφορὰ εἶναι χαρμόσυνη καὶ πανηγυρική. Τὸ λευκὸ χρῶμα ποὺ κυριαρχεῖ (ἔνδυμα, λαμπάδες), συμβολίζει τὴν ψυχικὴ καθάρτητα. Αὐτὸς ποὺ βαπτίστηκε, ἀνήκει πλέον στὸ Χριστὸ καὶ προσφέρει σ' Αὐτὸν ὡς πρώτη θυσία λίγες τρίχες ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Ὁ στίχος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ' 27) μᾶς θυμίζει τὴ μεγάλη ἀλήθεια : Μὲ τὸ βάπτισμα ντυθήκαμε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ στὴν ὑπαρξή μας.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος. Τὰ βλέπουμε στὰ λόγια ποὺ εἶπε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὰ πλήθη κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς : «Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ (πιστεύοντας δηλαδὴ σ' Αὐτὸν) εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψετε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος» (Πράξ. β' 38).

Τὸ Βάπτισμα χαρίζει τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Τὸ Βάπτισμα γιὰ νὰ εἶναι ἔγκυρο, πρέπει νὰ τελεσθῇ ἀπὸ κανονικὸ Ἐπίσκοπο ἢ πρεσβύτερο. Σὲ περίπτωσι ποὺ κινδυνεύει νὰ πεθάνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀβάπτιστος, ἐπιτρέπεται τὸ ἄε ρ ο β ἄ π τ ι σ μ α ἀπὸ διάκονο ἢ ἀπὸ πιστὸ λαϊκόν. Δηλαδὴ ἀνυψώνεται τὸ νήπιο στὸν ἄερα τρεῖς φορές στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἄν τὸ νήπιο ζήσει, γίνεται ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ Βάπτισμα εἶναι τὸ λουτρὸ τῆς ψυχῆς. Προεικονίζεται στὴν Ἁγία Γραφή μὲ διάφορα γεγονότα καὶ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ σωτηρία μας. Μὲ αὐτὸ ὁ πιστὸς ἀπαρνιέται τὸ Σατανᾶ καὶ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Τὸ φῶτισμα (βάπτισμα) λαμπρότης ἐστὶ ψυχῶν, βίου μετάθεσις, ἐπερώτημα τῆς εἰς Θεὸν συνειδήσεως· τὸ φῶτισμα βοήθημα τῆς ἀσθενείας τῆς ἡμετέρας· τὸ φῶτισμα σαρκὸς ἀπόθεσις, Πνεύματος ἀκολουθήσις, Λόγου κοινωνία, πλάσματος ἐπανόρθωσις, κατακλυσμὸς ἀμαρτίας, φωτὸς μετουσία, σκότους κατάλυσις· τὸ φῶτισμα ὄχημα πρὸς Θεόν... τῶν τοῦ Θεοῦ δώρων τὸ κάλλιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον» (Γρηγόριος Ναζιανζηνός, P.G. 36, 361).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Σ' ἓνα ἀρχαῖο πατερικὸ κείμενο γράφεται γιὰ ἐκείνους ποὺ βαπτίζονται: «Εἰς τὸ ὕδωρ καταβαίνουσι νεκροὶ καὶ ἀναβαίνουσι ζῶντες» (Ποιμὴν τοῦ Ἑρμᾶ). Τί θέλει νὰ πῇ ὁ συγγραφεὺς μὲ τίς λέξεις «νεκροὶ» καὶ «ζῶντες»; 2) Ποιοὶ εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος; 3) Νὰ μελετήσῃς τὸ Ματθ. γ' 13-17 καὶ νὰ σημειώσῃς πῶς τὰ Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος συμμετέχουν στὴ Βάπτισι τοῦ Κυρίου. Ποῦ καὶ πῶς παρουσιάζεται ἡ Ἁγία Τριάδα στὸ χριστιανικὸ Βάπτισμα; 4) Γιατί τὸ Βάπτισμα εἶναι τὸ ὄχημα ποὺ μᾶς μεταφέρει στὸ Θεό;

3. Τὸ Ἅγιο Χρίσμα.

Στὸν πρῶτο ἐξορκισμό ἢ ἀφορκισμό ποὺ διαβάζεται πρὶν ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, ὁ βαπτιζόμενος χαρακτηρίζεται «νεόλεκτος (= νεοσύλεκτος) στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ». Μὲ τὸ Βάπτισμα ὁ πιστὸς κατατάσσεται στὸ στρατὸ τοῦ Χριστοῦ. Τὸν ὅπλισμό του θὰ τὸν πάρῃ μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Χρίσματος. Τὰ δυὸ Μυστήρια συνδέονται στενότερα. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἀφιερώσει καὶ στὰ δυὸ μίαν Ἀκολουθία.

Ἡ σημασία τοῦ Χρίσματος. Τὸ Χρίσμα μεταδίδει σ' ὅσους βαπτίσθηκαν τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τοῦτο βλέπουμε στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Οἱ Ἀπόστολοι ἔβαζαν τὰ χεῖρα τους στοὺς βαπτιζόμενους καὶ αὐτοὶ «ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον» (Πράξ. η' 17). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς ἔχρισε καὶ μᾶς σφράγισε μὲ τὸ Πνεῦμα Του.

Ὁ νεοφώτιστος χρίεται μὲ τὸ ἅγιο μύρο. Ἡ πράξις τῆς χρίσεως εἶναι γνωστὴ στὴν Ἁγία Γραφή. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη χρίονταν μὲ ἁγιασμένο λάδι οἱ βασιλεῖς, οἱ ἱερεῖς, οἱ προφῆτες. Ἡ χρῆσις ἦταν

ένδεικτικό σημάδι ότι ο Θεός τούς διάλεγε, τούς δυνάμωνε και τούς αφιέρωνε στο έργο Του.

‘Ο Κύριος είναι ο Μεσσίας (= χρισμένος), ο Χριστός, γιατί είναι χρισμένος με το ‘Αγιο Πνεῦμα, που αναπαύεται σ’ Αὐτὸν σύμφωνα με τὰ λόγια τοῦ προφήτου ‘Ησαΐα.

Εἶδαμε σ’ ἓνα προηγούμενο μάθημα, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει τρία ἀξιώματα: τὸ προφητικό, τὸ ἀρχιερατικό καὶ τὸ βασιλικό. ‘Ο Χριστιανὸς χρίεται γιατί παίρνει κι αὐτὸς τὰ τρία αὐτὰ ἀξιώματα.

‘Ετσι κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Μεγάλης Πέμπτης ποὺ ὁ Πατριάρχης εὐλογεῖ τὸ ἅγιο μύρο (περιέχει μαζί με τὸ λάδι 57 εὐώδεις οὐσίες), παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ τὸ κάνη «χρίσμα βασιλικόν... ἐν ᾧ ἔχρισαν ἱερεῖς τε καὶ ἀρχιερεῖς, προφήτας...». ‘Η ‘Εκκλησία τῆς ‘Ελλάδος «τιμῆς ἔνεκεν» παίρνει τὸ ἅγιο μύρο ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κάθε λοιπὸν Χριστιανὸς εἶναι ταυτόχρονα βασιλιάς καὶ ἱερεὺς καὶ προφήτης. 1) Βασιλιάς, γιατί κυριαρχεῖ στὸν ἑαυτό του, ἐργάζεται γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι κληρονόμος της. 2) ‘Ιερεὺς γιατί συμμετέχει στὴ λειτουργία τοῦ ‘Αρχιερέως Χριστοῦ καὶ καλεῖται νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτό του ζωντανὴ θυσία στὸ Θεό. 3) Προφήτης γιατί διδάσκει καὶ οἰκοδομεῖ τοὺς συνανθρώπους του.

‘Η ‘Ακολουθία τοῦ ‘Αγίου Χρίσματος. Εἶναι ἐνσωματωμένη σ’ ἐκείνη τοῦ ‘Αγίου Βαπτίσματος. Πρὶν διαβαστοῦν ὁ ‘Απόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, ὁ ἱερεὺς παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ χαρίσῃ στὸ νεοφώτιστο «καὶ τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου καὶ παντοδυνάμου καὶ προσκυνητοῦ Του Πνεύματος καὶ τὴν μετάληψιν τοῦ ‘Αγίου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Χριστοῦ Του».

Μετὰ τὴν εὐχὴ ὁ ἱερεὺς ἀλείφει τὸ νεοφώτιστο κατὰ τὸν τύπο τοῦ Σταυροῦ στὸ μέτωπο γιὰ νὰ διώξῃ τὴ ντροπὴ ποὺ μᾶς κληροδότησε ὁ πρῶτος παραβάτης ἄνθρωπος. ‘Επειτα τὸν ἀλείφει στὰ αὐτιά γιὰ νὰ ἀκούῃ τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως. Κατόπιν στὴν ὄσφρηση (ρώθωνες) γιὰ νὰ εὐωδιάζῃ τὸ Χριστό.

Τέλος τὸν ἀλείφει στὰ στήθη γιὰ νὰ ντυθῇ τὸ θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀντιστέκεται στὶς πανουργίες τοῦ διαβόλου. Μαζὶ με κάθε χρίση ἐπαναλαμβάνει τὶς λέξεις: «Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ‘Αγίου. ‘Αμήν».

“Όταν τελείωναν τὰ δυὸ Μυστήρια, Βάπτισμα καὶ Χρίσμα, ὁ νεοφώτιστος κοινωνοῦσε τὰ Ἀχραντα Μυστήρια κατὰ τὴ θεία Λειτουργίαν ποὺ γινόταν παλαιότερα. Σήμερα γιὰ τεχνικούς λόγους τὸ νεοφώτιστο νήπιο κοινωνεῖ συνήθως τὸ πρῶτο Σάββατο μετὰ τὴ βάπτισή του.

Ὁ ρόλος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει στὸ Χρίσμα σημαντικό ρόλο. Δυὸ παραδείγματα μᾶς τὸ δείχνουν.

Ὁ Κύριος ἐπισκέφθηκε τοὺς Ἀποστόλους τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Μετὰ τὸ χαιρετισμὸ τοὺς εἶπε : «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον». Κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ γέμισαν ἐσωτερικὰ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ οὐράνια ζωὴ ποὺ ἔλαβαν τὴν Κυριακὴ τῆς Ἀναστάσεως, ὁλοκληρώθηκε τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ νεοφώτιστο. Ἡ ἀναγέννηση ποὺ παίρνει κατὰ τὸ Βάπτισμα, ἐνισχύεται καὶ τελειοποιεῖται μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ τὸ Χρίσμα.

Τὸ δεύτερο παράδειγμα εἶναι τοῦ ναοῦ. Μὲ τὸ Βάπτισμα γίνομαστε ναὸς «τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Ὁ ναὸς ὅμως αὐτὸς δὲν ἔχει ἐγκαινιαστῇ. Μὲ τὸ Χρίσμα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐγκαινιάζει τὸ ναὸ τῆς ψυχῆς μας καὶ τὸν παραδίδει στὴ Λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μὲ τὰ Μυστήρια τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος κατοικεῖ τώρα στὴν ψυχὴ μας. Ὡς θυμώμαστε τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου : «Μὴν λυπεῖτε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· σφραγιστήκατε μ’ αὐτὸ γιὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἀπολυτρώσεως» (Ἐφεσ. δ’ 30).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ Μυστήριο τοῦ Ἀγίου Χρίσματος θυμίζει στοὺς πιστοὺς τὴ χρῆση τῶν βασιλέων, ἱερέων καὶ προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καθὼς καὶ τοῦ Κυρίου. Συμπληρώνει καὶ ὁλοκληρώνει τὶς δωρεὲς τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος.

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Ποῖον γὰρ πλοῖον δύναται εὐχρηστον εἶναι καὶ σώζεσθαι, ἐὰν μὴ πρῶτον χρησθῇ; Ἡ ποῖος πύργος ἢ οἰκία εὐμορφος καὶ εὐχρηστός ἐστιν, ἐπὰν οὐ κέχρηται; Τίς δὲ ἄνθρωπος εἰσελθὼν εἰς τόνδε τὸν βίον ἢ ἀθλῶν οὐ χρίεται ἐλαίῳ; Ποῖον δὲ ἔργον ἢ κόσμιον δύναται εὐμορφίαν ἔχειν, ἐὰν μὴ χρησθῇ καὶ στίλβωθῇ; Εἴτα ἄνθρωπος μὲν καὶ πᾶσα ἡ ὑπ’ οὐρανὸν τρόπῳ τινὶ χρίεται φωτὶ

καὶ πνεύματι. Σὺ δὲ οὐ βούλει χρισθῆναι ἔλεον Θεοῦ; Τοιγαροῦν ἡμεῖς τούτου εἵνεκεν καλούμεθα Χριστιανοὶ ὅτι χριόμεθα ἔλαιον Θεοῦ» (Θεόφιλος Ἀντιοχείας, ΒΕΠΕΕ 5, 18 - 19).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τὸ Χριστιανὸ «στρατιώτη Ἰησοῦ Χριστοῦ». Πότε ὁ πιστὸς εἶναι καλὸς στρατιώτης; 2) Γιατὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ Χρίσμα συνδέονται στενὰ μεταξύ τους; 3) Γιατὶ ὁ Κύριος χαρακτήρισε τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν Πεντηκοστὴ δύναμη; 4) Ποιὰ μεταβολὴ ἔφερε στὶς ψυχὰς τῶν Ἀποστόλων τὸ Ἅγιο Πνεῦμα; Γιατὶ ζητοῦμε κι ἐμεῖς τὸ φωτισμὸ Του;

4. Ἡ θεία Εὐχαριστία.

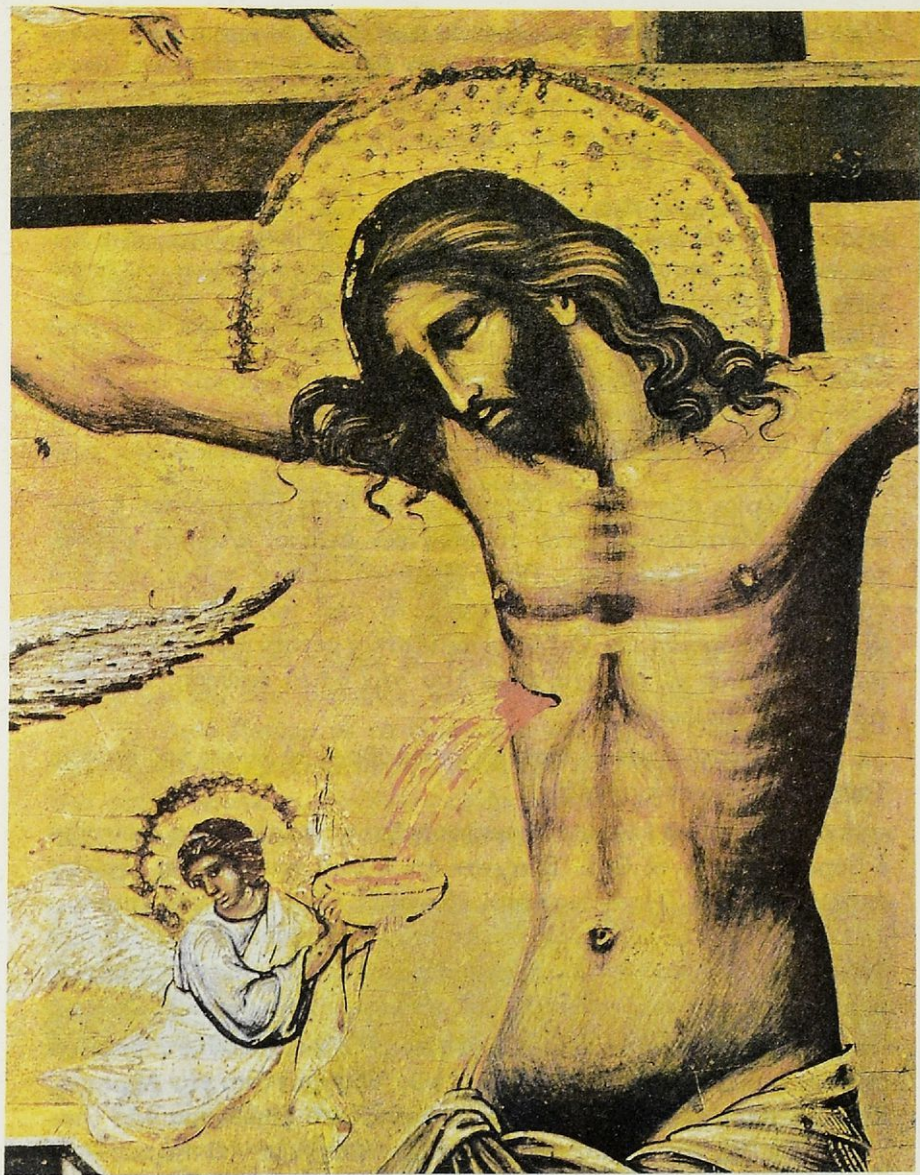
Ὁ Κύριος σύστησε τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας ἢ Κοινωνίας ἢ Μεταλήψεως κατὰ τὸ Μυστικὸ Δείπνο. «Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ Σῶμά μου... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γὰρ ἐστι τὸ Αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν...». Ὁ Κύριος ὡς μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐπικύρωσε μὲ τὸ Τίμιον Αἷμα Του τὴν καινὴ διαθήκη, τὴν αἰώνια καὶ νέα συμφωνία.

Οἱ Μαθηταὶ ἦταν σὲ θέση νὰ καταλάβουν τὴ θυσία τοῦ Κυρίου. Τοὺς ἦταν γνωστὰ τὰ ἑξῆς :

α) Οἱ θ υ σ ί ε ς. Αὐτὲς μαρτυροῦσαν τὸ σύνδεσμον ποὺ εἶχε ὁ Ἰσραηλῆτης μὲ τὸ Θεό. Ἔδειχναν ὅτι ἡ ζωὴ του καὶ ὅλα ὅσα εἶχε ἀνῆκαν στὸ Θεό. Ἦταν ἓνα μέσον ἐξαγορᾶς τῆς ποινῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Οἱ αἱματηρὲς θυσίαι ἦταν οἱ σπουδαιότερες. Τὸ αἷμα ἀνῆκε στὸ Θεό, ποὺ ἦταν ὁ Κύριος τῆς ζωῆς. Ἀντὶ ὅμως ὁ Ἰσραηλῆτης νὰ προσφέρῃ τὸ δικό του αἷμα, πρόσφερε τὸ αἷμα τοῦ ζώου.

β) Ἡ θ υ σ ί α τ ο ῦ Π ά σ χ α. Ὁ ἄμνός τοῦ πασχαλινοῦ δείπνου θύμιζε τὸν ἄμνὸ τῆς Ἐξόδου τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τὸ αἷμα τοῦ εἶχε χαρίσει τὸ Πάσχα, δηλαδὴ τὸ ξεπέραςμα τῶν σπιτιῶν τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὸν ἐξολοθρευτὴ ἄγγελον. Ὁ Κύριος εἶναι «ὁ ἄμνός ὁ αἶρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου».

γ) Ἡ δ ι α θ ῆ κ η στὸ Σ ι ν ᾱ. Στους πρόποδες τοῦ ὄρους Σινᾶ οἱ Ἑβραῖοι ἔκαναν μιὰ διαθήκη, δηλαδὴ συμφωνία μὲ τὸ Θεό.

Ἡ Σταύρωση. Λεπτομέρεια. Εἰκόνα στο Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν (Σχολή Βενετίας, 14ος αἰ.). Ἀπὸ τὴν ἅγια καὶ ἄχραντη πλευρὰ τοῦ Κυρίου ἐπήγασαν τὰ θεῖα Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας.

‘Ο Θεός ἔδωσε τὶς ἐντολές Του κι ἐκεῖνοι ἀνέλαβαν τὴν ὑποχρέωση νὰ τὶς τηρήσουν. Ἔτσι θὰ γίνονταν περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ. Μεσίτης τῆς συμφωνίας ἐκείνης ἦταν ὁ Μωυσής. Τὴν ἐπικύρωσε θυσιάζοντας ζῶα καὶ ραντίζοντας μὲ τὸ αἷμα τὸ θυσιαστήριο καὶ τὸ λαό. Τὰ λόγια του τὴν ἐπισφράγισαν : « Ἴδου τὸ αἷμα τῆς διαθήκης » (Ἐξ. κδ’ 8).

δ) Τὸ μάννα. Οἱ Ἰσραηλίτες τράφηκαν μὲ αὐτὸ στὴν ἔρημο. Ὁ Κύριος σύνδεσε τὸ χορτασμὸ τῶν πεντακισχιλίων στὸ σχετικὸ θαῦμα μὲ τὸ μάννα. Εἶπε στοὺς Ἰουδαίους ὅτι Αὐτὸς εἶναι « ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς », « ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς » (Ἰω. στ’ 31 ἐξ.).

Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα προεικόνιζαν τὴ θεία Εὐχαριστία, τὴν ἀναίμακτη θυσία τοῦ Κυρίου. Αὐτὴ μᾶς σώζει καὶ μᾶς τρέφει.

Ἡ ζωντανὴ ἀνάμνηση τοῦ μυστηρίου. Ὁ Κύριος παρήγγειλε στοὺς Ἀποστόλους νὰ τελοῦν τὸ Μυστήριον ποὺ τοὺς παρέδωσε στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο, γιὰ νὰ θυμοῦνται τὰ λόγια καὶ τὰ παθήματα Του.

Ἔτσι ὁ ἱερεὺς κατὰ τὴ θεία Λειτουργία πρὶν ἀπὸ τὸν καθαγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων διαβεβαιώνει τὸν Κύριο ὅτι ἐκτελοῦμε τὴν ἐντολή Του : « Μемνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐντολῆς καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγεννημένων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριημέρου ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανούς ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν παρουσίας... ».

Τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας εἶναι :

α) ἡ ἀνάμνηση τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου ποὺ ἄνοιξε τὸν Παράδεισο στοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἀνάμνηση αὕτη δὲν εἶναι ἀπλή θύμηση τοῦ νοῦ μας, ἀλλὰ ζωντανή, πραγματική. Κάνει πραγματικότητα αὐτὸ ποὺ θυμίζει : τὴ θυσία. Μᾶς ξαναγυρίζει στὸ ὑπερῶο ὅπου ἔγινε ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος.

β) Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι συνεπῶς καὶ πραγματικὴ θυσία. Ἐπαναλαμβάνεται ἀναίμακτα ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ. Ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεταβάλλονται σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου.

γ) Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι καὶ θεία Κοινωνία. Στὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὁ ἱερεὺς μᾶς προσκαλεῖ νὰ κοινωνήσουμε, νὰ παρα-

Ἡ θεία Μετάληψη. Τοιχογραφία στήν Ἱ. Μονή Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων (16ος αἰ.).

καθήσουμε στό δεῖπνο πού προσφέρεται, Τò δεῖπνο αὐτό εἶναι μιὰ πρόγευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. «Μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε». «Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (δεῖνα) τὸ τίμιον καί πανάγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον». Ἡ θεία Κοινωνία εἶναι «φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτον τοῦ μὴ ἀποθανεῖν» (Ἱγνάτιος ὁ Θεοφόρος).

Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ἔνωσή μας μὲ τὸ Χριστὸ καί ἡ αἰώνια ζωὴ εἶναι οἱ καρποὶ τῆς θείας Κοινωνίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας προεικονίζεται στήν Παλαιὰ Διαθήκη. Μὲ αὐτὸ φέρνουμε στὴ μνήμη μας τὴ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου πού ἐπαναλαμβάνεται μὲ ἀνάιμακτο τρόπο. Ἡ θεία Μετάληψη γίνεται «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον».

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Λέγεται δὲ μετάληψις μὲν ὅτι μεταλαμβάνομεν τῆς Ἰησοῦ θεότητος· κοινωνία δὲ διὰ τὸ κοινωνεῖν ἡμᾶς δι' αὐτῆς τῷ Χριστῷ καὶ μετέχειν αὐτοῦ τῆς σαρκὸς τε καὶ τῆς θεότητος. Κοινωνεῖν δὲ καὶ ἐνώσθαι καὶ ἀλλήλοις δι' αὐτῆς· ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἐνὸς ἄρτου μεταλαμβάνομεν οἱ πάντες, ἐν σῶμα Χριστοῦ, καὶ ἐν αἵμα, καὶ ἀλλήλων μέλη γινόμεθα, σύσσωμοι Χριστοῦ χρηματίζοντες» (Ἰω. Δαμασκηνός, *P.G.* 96, 1409).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Νὰ διαβάσης τὸ Α' Κορ. ια' 23 - 30. Ποιὰ στοιχεῖα μᾶς προσφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γιὰ τὴ θεία Εὐχαριστία; 2) Γιατί οἱ ἀτελεῖς θυσιῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συμβολίζουν τὴν τέλεια θυσία τοῦ Κυρίου; (βλέπε Ἑβρ. θ' 11, 12, 24, ι' 4). 3) Γιατί τὸ ἰουδαϊκὸ Πάσχα συμβολίζει τὸ Χριστιανικὸ; 4) Γιατί ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι «φάρμακον ἀθανασίας»;

5. Ἡ Ἱερωσύνη.

Ὁ ἱερεὺς μᾶς βαπτίζει, μᾶς κοινωνεῖ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ δέχεται τὴ μετάνοιά μας στὴν Ἐξομολόγηση, μᾶς εὐλογεῖ μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου. Δικαιολογημένα λοιπὸν τὸν σέβονται μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Ἡ Ἱερωσύνη στὴν Ἀγία Γραφή. Οἱ Πατριάρχες εἶναι οἱ πρῶτοι ἱερεῖς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Προσφέρουν θυσιῆς στὸ Θεὸ ὡς ἀρχηγοὶ τῆς πατριᾶς, δηλαδὴ τῆς φυλῆς. Ὁ Μωυσῆς ἀργότερα προσφέρει ὁ ἴδιος τὶς θυσιῆς. Ὅταν ὅμως κατασκευάστηκε ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ὀρίστηκε ἰδιαίτερη ἱερατικὴ οἰκογένεια: ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀαρών. Ὁ ἀρχιερεὺς, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖτες ἦταν τὰ μέλη της.

Ὁ Κύριος ἀντικατέστησε τὴν ἱερωσύνη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Πρόσφερε, ὅπως εἶδαμε, τὸν ἑαυτό Του θυσία καὶ ἔγινε ὁ μεσίτης, ἡ γέφυρα μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Οἱ Ἀπόστολοι πῆραν ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν ἐξουσία νὰ τελοῦν τὴ θεία Εὐχαριστία, νὰ συγχωροῦν ἁμαρτίες, νὰ βαπτίζουν. Ἔτσι ἔγιναν οἱ κληρικοὶ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας.

Ἀργότερα παρουσιάστηκε ἡ ἀνάγκη νὰ χειροτονηθοῦν κληρικοί. Ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γνωρίζουμε δύο

Ἐπισκόπους μὲ τὰ ὀνόματά τους. Εἶναι ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Τίτος. Οἱ Ἐπίσκοποι χειροτόνησαν ἱερεῖς καὶ διακόνους ποὺ εἶναι βοηθοὶ καὶ συνεργάτες τῶν Ἐπισκόπων.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱερέως. Εἶναι τόσο τιμητικὸ ὅσο καὶ τὸ ἔργο του. Ὁ ἱερεὺς :

1) Τελεῖ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

2) Εἶναι τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος εἶπε στοὺς Ἀποστόλους : «Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει» (Λουκ. ι' 16). Στὴ θεία Λειτουργία τὰ λόγια τοῦ Κυρίου «Λάβετε φάγετε...» ἀκούγονται ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἱερέως. Τὸ Εὐαγγέλιο, ὅπου δὲν ὑπάρχει διάκονος, διαβάζεται ἀπὸ τὸν ἱερέα.

3) Εἶναι ὁ στοργικὸς πατέρας τῆς ἐνορίας του. Οἱ ἀρρώστεις τῶν ἐνοριτῶν, ἡ φτώχεια, οἱ δυσκολίες τους, τὰ προβλήματα τῶν νέων καὶ ἡλικιωμένων εἶναι μέσα στὶς φροντίδες του. Πολλοὶ κληρικοὶ παραμένουν ἄγαμοι γιὰ νὰ ἀφοσιωθοῦν στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

4) Εἶναι ὁ ἐργάτης τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐργάζεται γιὰ νὰ φέρῃ τὸ Χριστὸ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ γίνεται, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰς «πάντας τὰ πάντα».

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔχει γράψῃ ἕξι περίφημους λόγους γιὰ τὴν Ἱερωσύνη. Σ' αὐτοὺς τονίζει τὸ ὑπόϋργημα τοῦ ἱερέως : «Οὐκ οἶδας τί ἐστὶ ἱερεὺς ; Ἄγγελος Κυρίου ἐστί. Μὴ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ λέγει ; Εἰ καταφρονεῖς αὐτοῦ, οὐκ αὐτοῦ καταφρονεῖς, ἀλλὰ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν Θεοῦ». «Διὰ τούτων (τῶν ἱερέων) ἐνδυνάμεθα τὸν Χριστόν...».

Οἱ βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης. Εἶναι τρεῖς : τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου.

Ὁ διάκονος βοηθεῖ τὸν πρεσβύτερο καὶ τὸν Ἐπίσκοπο στὴν τέλεση τῶν Μυστηρίων. Ἀκόμη κηρύσσει τὸ θεῖο λόγο καὶ ἐργάζεται στὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς της. Χειροτονεῖται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο ποὺ κατὰ τὴ θεία Λειτουργία (μετὰ τὸν καθαγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων) θέτει τὰ χέρια του στὸ κεφάλι του. Ἡ εὐχὴ ποὺ διαβάζεται, εἶναι κοινὴ καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς

βαθμούς: «Ἡ θεία Χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν (δεῖνα) τὸν εὐλαβέστατον... εἰς διάκονον (πρεσβύτερον ἢ Ἐπίσκοπον). Εὐξώμεθα οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ἔλθῃ ἐπ' αὐτὸν ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος».

Ἡ χειροτονία τοῦ πρεσβυτέρου γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο μετὰ τὸ Χερουβικὸ Ὑμνο.

Ὁ βαθμὸς τοῦ Ἐπισκόπου περιέχει καὶ συγχωνεύει ὅλους τοὺς ἱερατικούς βαθμούς. Ὁ Ἐπίσκοπος χειροτονεῖται ἀπὸ τρεῖς Ἐπισκόπους μετὰ τὸν Τρισάγιο ὕμνο. Στὸν ἐπισκοπικὸν βαθμὸν προάγονται μόνον οἱ ἄγαμοι κληρικοί. Τὸν παλαιότερο καιρὸ προαγόntonσαν καὶ ἑγγαμοί. Μετὰ τὴν ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο προάγονται μόνον ἄγαμοι ἢ λόγιοι κληρικοὶ ποὺ πέθανε ἡ γυναῖκα τους.

Κατὰ τὴ χειροτονία τῶν κληρικῶν γίνεται καὶ ὁ πνευματικὸς χορὸς τρεῖς φορές γύρω ἀπὸ τὴν ἀγία Τράπεζα. Δείχνει τὴ χαρὰ γιὰ τὸ γεγονός. Ψάλλονται τὰ τροπάρια. «Ἡσαΐα χόρευε...», «Ἅγιοι Μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες καὶ στεφανωθέντες...» καὶ «Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός, Ἀποστόλων καύχημα, μαρτύρων ἀγαλλίαμα...». Μὲ αὐτὰ δοξολογεῖται ἡ Ἁγία Τριάδα καὶ ζητεῖται ἡ μεσιτεία τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Αὐτοὺς θὰ μιμηθῇ ὁ χειροτονούμενος στὴν πίστη καὶ τὴν ἀγιότητα.

Τὸ «ἄξιος» ποὺ ἀναφωνεῖ ὁ λειτουργὸς τοῦ Μυστηρίου Ἐπίσκοπος καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ἐκκλησίασμα, βεβαιώνει τοῦτο: ὁ χειροτονούμενος εἶναι ἄξιος νὰ καταλάβῃ αὐτὸ τὸ ἄξιωμα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οἱ Ἀπόστολοι ὡς διάδοχοι τοῦ Κυρίου χειροτόνησαν κληρικούς. Διακρίνονται σὲ Ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, διακόνους. Ἡ Ἱερωσύνη ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ὁ ἱερεὺς εἶναι τελετουργὸς τῶν Μυστηρίων, πατέρας καὶ διδάσκαλος τῶν πιστῶν.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Ἱερωσύνη βασιλείας ἀμείνων».
2. «Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ... τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου» (Α' Πέτρ. ε' 2 - 3).
3. «Εἰ γὰρ οὐ δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐὰν μὴ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος ἀναγεννηθῇ, καὶ ὁ μὴ τρώγων τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου

καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ πίνων ἐκβέβληται τῆς οὐρανίου ζωῆς, πάντα δὲ ταῦτα δι' ἑτέρου μὲν οὐδενός, μόνον δὲ διὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἐπιτελεῖται χειρῶν, τῶν τοῦ ἱερέως λέγω . . .» (Ἰω. Χρυσόστομος, *P.G.* 48, 648).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Πῶς «ντυνόμεστε τὸ Χριστό» με τοὺς ἱερεῖς; 2) Τί σημαίνουν οἱ λέξεις 'Επίσκοπος καὶ διάκονος; 3) Ἐνας ἱερεὺς σὲ τί μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσει; 4) Γιατί ὁ ἱερεὺς εἶναι τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ;

6. Ἡ Μετάνοια.

Ὁ ἄνθρωπος μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό. Ἡ ἁμαρτία, ὅπως εἶδαμε σὲ προηγούμενα μαθήματα, εἶναι ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντηση ποὺ δίνει ὁ ἄνθρωπος στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι πολλοὶ ἄνθρωποι βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό.

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος δὲν ἀρνεῖται τὴν εὐεργετικὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Δέχεται ἄλλωστε κι αὐτὸς τὶς δωρεές της. Πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος χωρὶς τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ; Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἁμαρτία διαστρέφει τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τὴ θέλει γιὰ τὸν ἑαυτό του, δὲν τὴν προσφέρει καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἔτσι ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος χωρίζεται ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους του. Οἱ σχέσεις του μὲ τὸ Θεό, τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του δὲν εἶναι ἁρμονικές. Ἡ ἁμαρτία εἶναι μιὰ ἀποτυχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἶναι ἀληθινὸς ἄνθρωπος.

Ἡ οὐσία τῆς μετανοίας. Ἡ ἁμαρτία εἶναι μιὰ ἄθλια ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρώπου σ' αὐτήν. Ἀντίθετα ἡ μετάνοια εἶναι ἀπελευθέρωση. Ὅταν μετανοοῦμε, εἴμαστε ἐλεύθεροι στὸ μυαλό, στὸ συναισθημα, στὴ θέληση.

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἐλευθερία δὲν εἶναι μόνο κατόρθωμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Κύριος τὸν βοηθεῖ νὰ ἀλλάξει πορεία καὶ τρόπο συμπεριφορᾶς. «Μετανοεῖτε» ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ μετανοήσει. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος αἰσθανθῇ μέσα του αὐτὴ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τότε σὰν τὸν ἄσωτο παίρνει τὴν ἀπόφαση: «Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα...» (Λουκ. ιε' 18). Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώνεται μέσα

στήν 'Εκκλησία. 'Εκεῖ θὰ τὴ βροῦμε. Γι' αὐτὸ ἡ μετάνοια πραγμα-
τοποιεῖται μὲ ἓνα Μυστήριον ποὺ ὁ Κύριος παρέδωσε στήν 'Εκκλησία.

Ἡ σύσταση τοῦ Μυστηρίου. Ὁ Κύριος μὲ τὴν ἐξουσία ποὺ
ἔχει νὰ συγχωρῇ τὴν ἁμαρτία, καλεῖ κοντά Του ὅλους τοὺς «κοπιῶν-
τας καὶ πεφορτισμένους» γιὰ νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ. Τὴν ἐξουσία αὐτὴ
μεταβίβασε στοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἔαν
δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἔαν λύ-
σητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ» (Ματθ. ιη' 18).
«Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον»
ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε,
κεκράτηνται» (Ἰω. κ' 22-23). Τὰ τελευταῖα λόγια εἰπώθηκαν τὴν
ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Ἔτσι ἡ πασχαλινὴ χαρὰ συνδέεται μὲ τὸ
Μυστήριον τῆς μετανοίας.

Τὸ θεοσύστατο θεσμὸ τοῦ Μυστηρίου τῆς μετανοίας ἐπιβεβαιώ-
νει ὁλόκληρη ἡ Ἱερὰ Παράδοσις.

Στὸν ἄνθρωπο ποὺ μετανοεῖ καὶ ἐξομολογεῖται, συγχωρεῖται
κάθε ἁμαρτία. Γι' αὐτὸ ὁ πιστὸς συχνὰ καταφεύγει στὸ Μυστήριον
αὐτό. Μιὰ μόνο ἐξαίρεση ὑπάρχει: ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, ποὺ δείχνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν μετανόησε εἰλικρινά.

Δείγματα τῆς μετανοίας. Αὐτὰ εἶναι:

1) **Ἡ συντριβὴ τοῦ ἀνθρώπου.** Αὐτὴ δείχνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος
ἀναγνωρίζει τὴν ἐνοχλή του. Τὴ συντριβὴ προκαλεῖ ἡ σκέψη τοῦ Θεοῦ,
ἡ συναίσθησις ὅτι στερήθηκε τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ ἐναντιώθηκε
στὸ θέλημά Του. Μὲ τὴ μετάνοια παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ τὸν δεχτῇ
στήν πατρικὴ Του ἀγκαλιά.

Σὲ ἄλλη περίπτωσις ὁ ἄνθρωπος λυπᾶται ποὺ ἁμάρτησε ὅχι
γιατὶ πρόσβαλε τὸ Θεό, ἀλλὰ γιατί θίχτηκε ὁ ἐγωισμὸς του. Αὐτὸς
δὲν τὸν ἀφήνει νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι του μπροστὰ στὸ Θεό. Ἔτσι δὲν
πηγαίνει νὰ ἐξομολογηθῇ. Τέτοια ἦταν καὶ ἡ περίπτωση τοῦ Ἰούδα.

2) **Τὴ συντριβὴ συνοδεύει ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτιῶν.**
Ἡ ὁμολογία αὐτὴ (ἐξαγόρευσις) εἶναι ἀπαραίτητο στοιχεῖο τοῦ
Μυστηρίου τῆς μετανοίας. Μὲ αὐτὴ παραδέχεται μπροστὰ στὸ Θεὸ

ὅτι συναισθάνεται τὴν ἁμαρτωλή του κατάσταση. Ὁ Θεὸς μιὰ τέτοια ὁμολογία ζήτησε ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ πού ἁμάρτησε.

Ὁ ἄνθρωπος ὡς ζωντανὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτία του ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκόπου. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἐπίσκοποι ὅμως μὲ τὴ χειροτονία καὶ ἰδιαίτερη εὐχή μεταδίδουν τὴν ἐξουσία τῆς ἀφέσεως στοὺς ἱερεῖς. Αὐτοὶ κάνουν τὸ δύσκολο ἔργο τοῦ πνευματικοῦ πατέρα (ἐξομολόγου).

Πολλοὶ δυσκολεύονται νὰ ἐξομολογηθοῦν στὸν ἱερέα. Δὲν τὸ θεωροῦν ἀπαραίτητο ἢ καὶ ντρέπονται. Ὁ ἱερεὺς ὅμως εἶναι ἀπαραίτητος. Εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας· σ' αὐτὴν ἀνήκει ὁ ἐξομολογούμενος. Ἡ ντροπὴ εἶναι φυσικὴ. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἀπόσταση πού τὸν χωρίζει ἀπὸ τὸν Πανάγιο Θεό. Τὸ ἐμπόδιο αὐτὸ φεύγει ὅταν σκεφτοῦμε πόσο ὁ Θεὸς μᾶς ἀγαπᾷ.

3) **Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν** ἔρχεται ὡς συνέπεια τῶν παραπάνω. Ὁ πνευματικὸς συμπαραστέκεται σ' αὐτό. Προσεύχεται μαζὶ μὲ τὸ πνευματικὸ του παιδί καὶ χαίρεται γιὰ τὴ μετάνοιά του. Μὲ πατρικὴ ἀγάπη ἐνισχύει τὸν ἐξομολογούμενο καὶ τὸν παιδαγωγεῖ.

Τελικὰ τοῦ δίνει ἄφεση στὶς ἁμαρτίες πού ἐξομολογήθηκε. Ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις, πού ἡ ἄφεση ἀναβάλλεται γιὰ παιδαγωγικούς λόγους. Οὐσιαστικὰ τὴ συγχώρηση δίνει ὁ Θεός, ὅπως βλέπουμε στὴν εὐχή πού τοῦ διαβάζει :

«Αὐτὸς ὁ Θεὸς συγχωρήσοι σοι δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ πάντα, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι».

Πολλὲς φορές ὁ ἐξομολόγος ἐπιβάλλει ὀρισμένα ἐπιτίμια. Εἶναι πνευματικὲς ἀσκήσεις πού βοηθοῦν τὸ Χριστιανὸ στὴν πλήρη ψυχικὴ του θεραπεία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ μετάνοια εἶναι ἀλλαγὴ σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς. Ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ. Ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ ὁ πιστὸς ὁμολογεῖ τὴν ἐνοχίαν του καὶ ἐξομολογεῖται τὶς ἁμαρτίες του. Ἡ συγχώρηση εἶναι τὸ δῶρο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ψαλμ. 50, 1 έξ, Β' Κορ. ε' 17, 20, 'Ιω. γ' 5, Ρωμ. η' 10 - 17, Κολ. α' 9 - 12.
2. «Ὡςπερ ἄνθρωπος ὑπὸ ἀνθρώπου ἱερέως βαπτιζόμενος φωτίζεται τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάριτι, οὕτω καὶ ὁ ἐξομολογούμενος ἐν μετανοίᾳ διὰ τοῦ ἱερέως λαμβάνει τὴν ἄφεσιν χάριτι Χριστοῦ» (Μ. Ἀθανάσιος, P.G. 26, 1316).
3. «Ἀναγκαῖον τοῖς πεπιστευμένοις τὴν οἰκονομίαν τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ ἐξομολογεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα» (Μ. Βασίλειος, P.G. 31, 1284).
4. «Στέναζον, ὅταν ἁμάρτης . . . (ὄχι γιατί) κολάζεσθαι μέλλεις· τοῦτο γὰρ οὐδέν· ἀλλ' ὅτι προσέκρουσάς σου τῷ δεσπότη τῷ οὕτως ἡμέρῳ, τῷ οὕτω σε φιλοῦντι καὶ ἐπικρεμαμένῳ τῆς σωτηρίας τῆς σῆς ὥς καὶ τὸν Υἱὸν ἐπιδοῦναι ὑπὲρ σοῦ» (Ἰω. Χρυσόστομος, P.G. 57, 68 - 69).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιά ἐμπόδια συναντᾷς ὡς ἐφηβος στὸ πρόβλημα τῆς ἐξομολογήσεως; 2) Σὲ τί βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπο ἡ ἀναγνώριση τῆς ἁμαρτίας του; 3) Γιατί εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐξομολόγησις ἐνώπιον πνευματικοῦ ἱερέως; 4) Τί θὰ ζητοῦσες ἀπὸ ἑνα πνευματικό, ὅταν ἀποφασίζεις νὰ ἐξομολογηθῇς;

7. Τὸ Εὐχέλαιο.

Ἐκεῖνος ποῦ ἔνοιωσε τὸν ψυχικὸ καὶ σωματικὸ πόνο τοῦ ἀνθρώπου ὅσο κανεῖς ἄλλος, ἦταν ὁ Κύριος. Γι' αὐτὸ ἦταν φίλος τῶν πονεμένων καὶ ἁμαρτωλῶν. Τούς εὐεργετοῦσε μὲ τὰ θαύματά Του καὶ τοὺς ξεκούραζε μὲ τὴ διδασκαλίαν Του.

Ἡ Ἐκκλησία συνέχισε καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Κυρίου. Τοῦτο βλέπουμε στὸ Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Εὐχελαίου.

Ἡ θεία σύστασις τοῦ Μυστηρίου. Τὸ Μυστήριον αὐτὸ στηρίζεται στὰ λόγια τοῦ Ἀδελφόθεου Ἰακώβου: «Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· καὶ ἁμαρτίας ἢ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ» (Ἰακ. ε' 14-15).

Κάποιος ὑπαινιγμὸς γιὰ τὸ Ἅγιο Εὐχέλαιο ὑπάρχει στὸν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο ποῦ λέγει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι:

- α) ἔβγαζαν πολλά δαιμόνια,
- β) ἄλειφαν πολλοὺς ἄρρώστους με λάδι καὶ
- γ) τοὺς θεράπευαν (Μάρκ. στ' 13).

Ἔτσι τὸ Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Εὐχελαίου περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς :

1) Σὲ περίπτωσιν ἄρρώστιας καλοῦνται οἱ πρεσβύτεροι (ἱερεῖς).
 2) Οἱ ἱερεῖς προσεύχονται γιὰ τὸν ἄρρωστο. Μαζί τους προσεύχεται ὁλόκληρο τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι ὁ ἄρρωστος παίρνει μεγάλη πνευματικὴ ἐνίσχυση.

3) Ἡ ἐπάλειψις τοῦ λαδιοῦ ποὺ γίνεται στὸν ἄρρωστο, δὲν εἶναι ἓνα φυσικὸ φάρμακο. Εἶναι τὸ σημεῖο μετὰ τὸ ὁποῖο μεταδίδεται ἡ θεία Χάρις, ποὺ «τὰ ἀσθενεῖ θεραπεύει καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρώνει».

4) Ἡ εὐχή τῆς πίστεως ποὺ διαβάζεται, θὰ χάριση στὸν ἄρρωστο τὴ σωματικὴ του ὑγεία, ἂν ὁ Θεὸς κρίνῃ ὅτι αὐτὸ τὸν ὠφελεῖ πνευματικά.

5) Ἡ ὑπόσχεσις τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν, ποὺ τυχὸν διέπραξε ὁ ἄρρωστος.

Ἔτσι τὸ Ἅγιο Εὐχέλαιο ἔχει ἓνα μυστηριακὸ χαρακτήρα, ποὺ μαρτυροῦν ἡ λειτουργικὴ πράξις τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Λειτουργοὶ καὶ ἀποδέκτες τοῦ Εὐχελαίου. Λειτουργοὶ τοῦ Εὐχελαίου εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ πρεσβύτερος. Τὸ Μυστήριον εἶναι δυνατό νὰ τελέσουν μαζί περισσότεροι ἀπὸ ἓνας ἱερεῖς. Στὴν Ἐκκλησία μας τὸ Εὐχέλαιο γίνεται ἀπὸ ἑπτὰ ἱερεῖς ἢ ἀπὸ τρεῖς ἢ σὲ ἀνάγκη καὶ μόνο ἀπὸ ἓνα.

Ἀποδέκτες τοῦ Μυστηρίου εἶναι οἱ βαρὶὰ καὶ ἐλαφρὰ ἄρρωστοι, καθὼς καὶ οἱ ὑγιεῖς (Εὐχέλαιο Μεγάλῃς Τετάρτης). Ὅλοι αὐτοὶ δέχονται τὴ Χάρη τοῦ Μυστηρίου. Σ' αὐτὸ συμμετέχει προσωπικὰ ὁ ἄρρωστος. Συμπροσεύχεται καὶ ἐμπιστεύεται τὰ πάντα στὸν Κύριον. Πολλοὶ ἄρρωστοι «ἐγείρονται», δηλαδὴ γεύονται τοὺς καρποὺς τοῦ Μυστηρίου.

Ἐξωτερικὰ σημεῖα. Αὐτὰ εἶναι τὸ λάδι καὶ οἱ δυὸ εὐχὲς ποὺ διαβάζονται στὸ Μυστήριον. Μετὰ τὴν πρώτη καθαγιάζεται τὸ λάδι.

Ὁ ἱερεὺς παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ στείλῃ «τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἀγίασῃ τὸ ἔλαιον καὶ ποιήσῃ αὐτὸ εἰς τελείαν ἀπολύτρωσιν τῶν ἁμαρτιῶν». Ἡ δευτέρα εὐχὴ λέγει: «Πάτερ, Ἅγιε ἱατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πᾶσαν νόσον ἰώμενον καὶ ἐκ θανάτου λυτρούμενον, ἴασαι καὶ τὸν δοῦλόν σου (δεῖνα) ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀσθενείας καὶ ζωοποιήσον αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου».

Ἡ ἀόρατη θεία Χάρις. Ἡ ἀόρατη θεία Χάρις γίνεται αἰσθητὴ ἀπὸ τὸν ἄρρωστο. Ἐνισχύεται, παρηγορεῖται, προσεύχεται θερμότερα. Βλέπει τὴν Ἐκκλησίαν κοντὰ του. Ἐχει διώξῃ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του.

Τὸ Εὐχέλαιο δὲν ἀντικαθιστᾷ τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας. Ὁ ἄρρωστος ὅμως διώχει τὴν ἀνυπομονήσιν, τὴν ἀπελπισίαν. Γι' αὐτὸ ὁ ἄρρωστος ποὺ εἶναι καὶ πιστὸς, πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡ σωματικὴ θεραπεία γίνεται μέ σκοπὸ νὰ θεραπευθῇ καὶ ἡ ψυχὴ του.

Ἄν ὁ Θεὸς βλέπῃ ὅτι ὁ θάνατος θὰ χάριση στὸν ἄνθρωπο τὴν αἰώνια σωτηρίαν του, τότε ἐπιτρέπει τὸν ἐρχομὸ του. Ἄν ὅμως ὁ ἄρρωστος πρέπει νὰ ζήσῃ γιὰ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴ σωτηρίαν του, τότε ὁ Θεὸς θὰ τοῦ χάριση τὴν ὑγείαν. Καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις ὁ πιστὸς ἄνθρωπος ἐνισχύεται καὶ δυναμώνεται ἀπὸ τὴν τέλεση τοῦ Εὐχελαίου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οἱ θεραπείες τῶν ἀρρώστων ποὺ ἔγιναν μὲ τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου συνεχίζονται μὲ τὸ Ἅγιο Εὐχέλαιο. Οἱ προσευχὲς καὶ τὸ ἁγιασμένο λάδι ἐνισχύουν σωματικὰ καὶ ψυχικὰ τὸν ἄρρωστο. Οἱ ἁμαρτίες τοῦ πιστοῦ συγχωροῦνται.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Οὐ γὰρ ἡμᾶς ἀναγεννώσι (μὲ τὸ βάπτισμα) μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα συγχωρεῖν ἔχουσιν ἐξουσίαν ἁμαρτήματα. Ἀσθενεῖ τις, φησὶν, ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας...» (*Ἰω. Χρυσόστομος, Ρ.Γ. 48, 644*).
2. «Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλαιον τοῦτο, ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως, ἔλαιον ἁγιασμοῦ, ἔνδυμα βασιλικόν, θώραξ δυνάμεως, πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποτρόπαιον, σφραγὶς ἀνεπιβούλευτος, ἀγαλλίαμα καρδίας, εὐφροσύνη αἰώνιος» (*Εὐχὴ ἀπὸ τὴν ἱερουργίαν τοῦ Μυστηρίου*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Πότε και πώς αισθάνεται ο άνθρωπος ότι το Εύχελαιον του είναι απαραίτητο; 2) Πώς ή 'Εκκλησία και ο άρρωστος συμμετέχουν στο Εύχελαιον; 3) 'Από ποῦ φαίνονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς θείας Χάριτος στο Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου; 4) Νὰ μελετήσης τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 κείμενο. Πῶς χαρακτηρίζεται τὸ λάδι τοῦ Εὐχελαίου;

8. Ὁ Γάμος.

Ὁ Θεὸς μετὰ τὴν πλάση τοῦ Ἀδὰμ ἐπλάσε τὴ γυναῖκα, ποὺ ἦταν «βοηθὸς ὅμοιος μὲ αὐτόν». Ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης ποὺ καλλιεργήθηκε μεταξύ τους, τοὺς ἔνωσε σὲ μιὰ κοινὴ ζωὴ. Σ' αὐτὴν ὁ ἕνας πρόσφερε συνεχῶς στὸν ἄλλο. Αὐτὴ τὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης εὐλογεῖ ὁ Θεὸς μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ γάμου γιὰ τὴ δημιουργία τῆς οἰκογένειας. Μὲ αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος γίνεται συνεργάτης τοῦ Θεοῦ.

Τὸ μέγα Μυστήριον. Ὁ γάμος εἶναι Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μάλιστα μέγα. Μέσα στὸ γάμο ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύσσεται ὄχι μόνο βιολογικά, ἀλλὰ κυρίως πνευματικά. Ἔτσι ὁ γάμος ὡς Μυστήριον παύει νὰ εἶναι ἕνα κοινωνικὸ γεγονός. Εἶναι μιὰ κοινωνία ὑπερφυσικῆς ἀγάπης ποὺ δίνει ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἱεροτελεστία τοῦ Μυστηρίου εἶναι συγκλονιστικὴ καὶ συγκινητικὴ. Δυὸ ἄνθρωποι, ἕνας ἄνδρας καὶ μιὰ γυναῖκα, ἀποφασίζουν νὰ ἐνώσουν τὴ ζωὴ τους κάτω ἀπὸ τὶς εὐλογίες τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ γάμου. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ γάμου ἦταν ἀρχικὰ ἐνσωματωμένη στὴ θεία Λειτουργία. Ὁ λειτουργικὸς χώρος εἶναι ὁ πιὸ κατάλληλος γιὰ τὴν εὐλογία τοῦ γάμου. Ὁ ἄνθρωπος ἐδῶ εἶναι πραγματικὰ στὸν χώρο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Προϋπόθεση γιὰ τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου εἶναι ἡ εὐκρινὴς συγκατάθεση τῶν δυὸ ὑποψηφίων. Χρειάζεται καὶ μιὰ προετοιμασία γιὰ νὰ ὠφεληθοῦν οἱ νεόνυμφοι ἀπὸ τὰ λόγια τῆς ἱερῆς Ἀκολουθίας. Τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι βαθυστόχαστα καὶ συμβολικά. Δείχνουν τί ἔκανε ὁ Θεὸς γιὰ τὴ σωτηρία μας, πῶς ὁ Χριστὸς ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πῶς παρέδωσε τὸν ἑαυτό Του γιὰ τὸν ἁγιασμό της.

Ἡ ἀγάπη ποὺ συνδέει τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, πρέπει νὰ συνδέῃ καὶ τοὺς δυὸ συζύγους. Τὸ λίγο κρασί ποὺ θὰ πιοῦν κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν καὶ μάλιστα ἀπὸ κοινὸ ποτήρι, ἐκφράζει τὴν κοινὴ ζωὴ ποὺ θὰ κάνουν.

Ἡ προετοιμασία γιὰ τὸ γάμο. Ὁ νέος ἄνθρωπος χρειάζεται νὰ ἐτοιμάσῃ τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ νέα ζωὴ του. Σήμερα ἐπικρατεῖ προχειρότητα καὶ ἐπιπολαιότητα πάνω στὸ σημαντικὸ αὐτὸ θέμα. Ἡ προετοιμασία δὲν εἶναι σοβαρὴ, ὅπως ἀπαιτεῖ ὁ ἱερὸς θεσμὸς τοῦ γάμου. Τί ρόλο παίζει ἡ προσεκτικὴ προετοιμασία ;

1) Τὰ μεγάλα ἔργα δὲν θέλουν βιασύνη. Ἔτσι καὶ ὁ γάμος. Οἱ συναισθηματικὲς ἐναλλαγὲς τῆς ἐφηβείας δὲν εἶναι σταθερὸ θεμέλιο τοῦ γάμου. Ὁ ἔφηβος καὶ ἡ ἔφηβος δὲν ἔχουν τὴν πνευματικὴ ὀριμότητα ποὺ θὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναλάβουν τὶς εὐθύνες μιᾶς οἰκογένειας.

2) Ἡ πνευματικὴ ὀριμότητα βοηθεῖ πρῶτα στὴ σωστὴ ἐκλογὴ τοῦ συντρόφου. Ἡ ἐκλογὴ - πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσουμε μὲ εἰλικρίνεια - εἶναι τὸ δυσκολώτερο θέμα. Ὁ νέος ἄνθρωπος χρειάζεται ὀρθὰ κριτήρια. Σ' αὐτὸ θὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Θεός. Ὁ νέος καὶ ἡ νέα ποὺ πιστεύουν σ' Αὐτόν, προσεύχονται νὰ παρουσιάσῃ ὁ Θεὸς τὸν κατάλληλο ἄνθρωπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ συνδέσουν τὴ ζωὴ τους. «Παρὰ Κυρίου ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή», λέγει ἡ Ἀγία Γραφή» (Παροιμ. 18' 14). Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκτιμηθοῦν στὰ πρόσωπα ποὺ θὰ παντρευθοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἡ πίστη καὶ ἡ εὐσέβεια ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν αἰωνιότητα.

3) Ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ φτιάξῃ οἰκογένεια, χρειάζεται σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγείαν. Ἡ ἔλλειψή της θὰ δημιουργήσῃ ἀργότερα προβλήματα.

4) Μιὰ νέα οἰκογένεια χρειάζεται κάποιον οἰκονομικὸ θεμέλιο. Αὐτὸ δὲν πρέπει οὔτε νὰ τὸ ὑποτιμᾶμε οὔτε καὶ νὰ τὸ ὑπερτιμᾶμε. Πολλοὶ δηλαδὴ νομίζουν ὅτι τὰ πολλὰ χρήματα σημαίνουν εὐδοκίμηση στὸ γάμο. Αὐτὸ εἶναι βασικὸ λάθος. Ἀντὶ τῆς ἀγάπης μας νὰ στρέφεται στὸ πρόσωπο τῆς μελλοντικῆς ἢ μελλοντικοῦ συντρόφου, στρέφεται πρὸς τὰ χρήματα. Δίνουμε προτεραιότητα σ' αὐτά, ἐνῶ ξέρουμε ὅτι πολλοὶ πλούσιοι γάμοι ναυάγησαν.

Τέλος πρέπει νὰ προσέξῃ ὁ νέος τὴν ἐπαγγελματικὴ του μόρ-

φωση. Δέν πρέπει νά προχωρήση στο γάμο ἂν δέν ἔχη τήν ἀπαραίτητη οἰκονομική ἐνίσχυση. Πρέπει νά γνωρίζη ὁ νέος ὅτι ἡ γυναίκα αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά ἔχη μιὰ μικρή ἔστω οἰκονομική σιγουριά. Ἄν ὁ νέος δέν φροντίσῃ νά ὑπάρχῃ ἡ ἀσφάλεια αὐτή, τότε θά εἶναι ὑπεύθυνος γιά τίς συνέπειες.

Ἡ ἐργαζόμενη σύζυγος. Ἡ νέα πρέπει νά προετοιμάζεται γιά τὸ ἔργο τῆς νοικοκυρᾶς. Ὑπάρχει ὅμως καί τὸ ἐνδεχόμενο νά ἐργαστῇ ἡ γυναίκα, γιατί τὰ οἰκονομικά τοῦ συζύγου συνήθως δέν ἐπαρκοῦν.

Ἡ γυναίκα πολλές φορές χαίρεται περισσότερο τήν ἐργασία ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι παρὰ μέσα σ' αὐτό. Τοὺς τέσσερις τοίχους του οἱ νέες τοὺς βλέπουν σὰν φυλακή. Ἡ νοοτροπία αὐτὴ ἔχει καί τὰ προβλήματα της. Αὐτὰ ἀπὸ κοινοῦ πρέπει νά ἀντιμετωπίζουν οἱ νεόνυμφοι.

Τὸ σπίτι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ ζωντανὴ παρουσία τῆς γυναίκας. Ἡ παραμέληση τοῦ νοικοκυριοῦ ἔχει ὕλικές καὶ πνευματικές συνέπειες. Ἡ ἀπουσία τῆς συζύγου ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι αὐξάνει τὰ ἐξοδά του. Ἡ προσπάθεια τῆς συζύγου νά προλάβῃ τήν ἐξωτερικὴ ἐργασία καὶ ἐκείνη τοῦ σπιτιοῦ, δημιουργεῖ νευρικότητες, ἀνησυχίες, διαπληκτισμούς, κ.ἄ. Τὰ παιδιά θέλουν τὴ μητέρα κοντὰ τους. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ στοργὴ της δημιουργοῦν θαλπωρὴ, μέσα στὴν ὁποία ἓνα παιδί ἀναπτύσσεται σωματικὰ καὶ πνευματικὰ.

Τὰ προβλήματα αὐτὰ θίγονται ἐδῶ γιὰ νά τὰ σκέπτονται οἱ νέοι. Μόνο τότε ἀντιμετωπίζουν μὲ εὐθύνη καὶ σοβαρότητα τὰ θέματα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴ ζωὴ τους, ὅπως ἐδῶ ὁ γάμος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὸ γάμο ἀμέσως μετὰ τὴ δημιουργία τῶν Πρωτοπλάστων. Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ κύτταρο τῆς κοινωνίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ ἡ δημιουργία χριστιανικῆς οἰκογένειας ἀπαιτεῖ ἀνάλογη προετοιμασία.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Γεν. α' 28, β' 18 - 24, Μάρκ. ι' 12, Ματθ. ε' 27 - 30, κβ' 1, Ἐφεσ. ε' 22 - 23 Ἰω. β' 1 - 11.
2. Ὁ Θεός, «ὁ διὰ τὴν ἀφραστόν σου δωρεάν καὶ πολλὴν ἀγαθότητα παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τὸν ἐκείσε γάμον εὐλόγησας... καὶ ἐνταῦθα

παραγενόμενος τῇ ἀοράτῳ σου ἐπιστασίᾳ εὐλόγησον τὸν γάμον τοῦτον, καὶ παράσχου τοῖς δούλοις σου τούτοις ζωὴν εἰρηνικὴν, μακροήμερυσιν, σωφροσύνην, τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην ἐν τῷ συνδέσῳ τῆς εἰρήνης, τὴν ἐπὶ τέκνοις χάριν, τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον» (*Εὐχὴ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Γάμου*).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Νὰ διαβάσης τὴν εὐχὴ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Γάμου. Τί παρακαλεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ Θεὸ νὰ χαρίσῃ στοὺς νεόνυμφους; 2) Ὑπογράμμισε τὰ κατὰ καὶ τὰ ὑπὲρ ποὺ παρουσιάζει τὸ πρόβλημα τῆς ἐργαζόμενης συζύγου. 3) Ποιὰ εἶναι κατὰ τὴ γνώμη σου ἡ σπουδαιότερη προετοιμασία γιὰ τὸ γάμο; 4) «Ὁ Θεὸς τοὺς ταιρίασεν». Τί σημαίνει ἡ φράση αὐτὴ ποὺ λέγει ὁ λαὸς γιὰ τὸ ταιριασμένο ἀνδρόγυνον;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Είσαγωγή	Σελ. 7
----------------	--------

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: 'Η χριστιανική πίστη και οι πηγές της	
1. Το ούσιαστικό περιεχόμενο της ὀρθόδοξης πίστεως	11
2. Οἱ δύο πηγές τῆς θείας 'Αποκαλύψεως	15
3. 'Η 'Αποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὴν 'Αγία Γραφή	19
4. Τὰ βιβλία τῆς 'Αγίας Γραφῆς	21
5. Οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταὶ	25

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: 'Ο Θεὸς - Δημιουργὸς τῆς ὁρατῆς καὶ ἀόρατης Δημιουργίας

1. 'Ο 'Ενας καὶ 'Αληθινὸς Θεός	33
2. Τὸ μυστήριον τῆς 'Αγίας Τριάδος	38
3. 'Ο Θεὸς καὶ ὁ κόσμος τῶν ἀγγέλων	42
4. 'Η δημιουργία τοῦ κόσμου	47
5. 'Η πρόνοια τοῦ Θεοῦ	51

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: 'Ο ἄνθρωπος, ἡ κορωνίδα τῆς δημιουργίας

1. 'Η πλάση τοῦ ἀνθρώπου	54
2. 'Η ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸν Παράδεισο	59
3. 'Ο ἄνθρωπος κάτω ἀπὸ τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ	62
4. 'Η πτώση τῶν Πρωτοπλάστων	67
5. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως	70
6. 'Η ὑπόσχεση τῆς λυτρώσεως	73

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ: 'Ο Θεάνθρωπος Λυτρωτῆς

1. Τὸ Πρόσωπο τοῦ Λυτρωτοῦ	77
2. 'Η θεία φύση τοῦ Κυρίου	81
3. 'Η ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου	83
4. Τὸ μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Κυρίου	87
5. 'Η διδασκαλία τοῦ Κυρίου	91
6. Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου	94

7. Ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου	97
8. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.....	101
9. Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου	105
10. Τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου	109

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα

1. Τὸ τρίτο Πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος	112
2. Τὸ ἔργο τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.....	115
3. Ἡ θεία Χάρις.....	118

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ : Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός

1. Ἡ φύση τῆς Ἐκκλησίας.....	121
2. Οἱ ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας.....	123
3. Ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας	126

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ : Ἡ μέλλουσα ζωὴ

1. Ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ μερική κρίση του.....	129
2. Ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου.....	132
3. Ἡ κοινωνία τοῦ οὐρανοῦ	134
4. Ἡ τελείωση τῆς δημιουργίας.....	137

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ : Τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας

1. Τὰ θεῖα Μυστήρια καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός.....	139
2. Τὸ Ἅγιο Βάπτισμα.....	142
3. Τὸ Ἅγιο Χρίσμα	146
4. Ἡ θεία Εὐχαριστία.....	149
5. Ἡ Ἱερωσύνη	153
6. Ἡ Μετάνοια	156
7. Τὸ Εὐχέλαιο	159
8. Ὁ Γάμος.....	162

024000029891

ΕΚΔΟΣΙΣ Β', 1976 (V) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 114.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2704/17-4-76.

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΑΦΟΙ ΚΑΡΥΔΑΚΗ Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ

